

Cumhuriyet Halk Partisi

CHP PARTİ MECLİSİ

TOPLANTISINA SUNULAN

MERKEZ YÖNETİM KURULU RAPORU

(Ankara, 3 Temmuz 2008)

İÇİNDEKİLER

CHP PARTİ MECLİSİNE SUNULAN MYK RAPORU

(3 Temmuz 2008)

İÇİNDEKİLER

1.1.- ÖNSÖZ

1.2.- GN. BŞK. BAYKAL'IN MESAJLARI

- 1.2.1.- GN. BŞK. BAYKAL'IN ÇANAKKALE ZAFERİNİN 93. YILDÖNÜMÜ MESAJI
- 1.2.2.- GN. BŞK. BAYKAL'IN GS BAŞKANI ADNAN POLAT'A KUTLAMA MESAJI
- 1.2.3.- GN. BŞK. BAYKAL'IN GENELKURMAY BAŞKANI BÜYÜKANIT'A BAŞSAĞLIĞI MESAJI
- 1.2.4.- GN. BŞK. BAYKAL'IN GAZETECİ ve YAZAR İLHAN SELÇUK'A GEÇMİŞ OLSUN MESAJI
- 1.2.5.- GN. BŞK. BAYKAL'IN DANIŞTAY'IN 140. KURULUŞ YILDÖNÜMÜ NEDENİYLE DANIŞTAY BAŞKANI SUMRU ÇÖRTOĞLU'NA KUTLAMA MESAJI
- 1.2.6.- GN. BŞK. BAYKAL'IN 19 MAYIS GENÇLİK VE SPOR BAYRAMI NEDENİYLE YAYINLADIĞI MESAJ
- 1.2.7.- GN. BŞK. BAYKAL' ÇİN HALK CUMHURİYETİ BÜYÜKELÇİLİĞİ'NDE AÇILAN TAZİYE DEFTERİNİ İMZALADI
- 1.2.8.- GN. BŞK. BAYKAL CANNES FİLM FESTİVALİ'NDE EN İYİ YÖNETMEN SEÇİLEN CEYLAN'I KUTLAMA MESAJI
- 1.2.9.- GN. BŞK. BAYKAL'IN, DANIŞTAY BAŞKANLIĞI'NA SEÇİLEN BİRDEN'E KUTLAMA MESAJI
- 1.2.10.- GN. BŞK. BAYKAL'IN AVNİ ANIL'IN VEFATI NEDENİYLE BAŞSAĞLIĞI MESAJI
- 1.2.11.- GN. BŞK. BAYKAL'IN CHP GENÇLİK KOLLARI GENEL SEKRETERİ ERSİN ÇILDIR'IN VEFATINDAN DUYDUĞU BÜYÜK ÜZÜNTÜ İLE İLGİLİ AÇIKLAMASI
- 1.2.12.- GN. BŞK. BAYKAL FATİH TERİM'İ KUTLADI VE BAŞARILARININ DEVAMINI DİLEDİ.
- 1.2.13.- GN. BŞK. BAYKAL'IN ADD GN. BAŞKANLIĞINA SEÇİLEN ŞENER ERUYGUR'U KUTLAMA MESAJI
- 1.2.14.- GN. BŞK. BAYKAL'IN ALİ PÜSKÜLLÜOĞLU'NUN ÖLÜMÜ NEDENİYLE BAŞSAĞLIĞI MESAJI
- 1.2.15.- GN. BŞK. BAYKAL'IN GENELKURMAY BAŞKANI ORG. BÜYÜKANIT'A BAŞSAĞLIĞI MESAJI

II.- DIŞ ve İÇ SİYASAL GELİŞMELER

2.1.- AVRUPA VE AB İLE İLİŞKİLER

- 2.1.1.- AVRUPA, TÜRKİYE'YE TEPEDEDEN BAKAN DAYATMACI TAVRINI SÜRDÜRÜYOR... AKP'DE ONLARA SİĞİNİYOR...
- 2.1.2.- GİZLENEN, CHP'DEN KAÇIRILAN "MÜZAKERE POZİSYON BELGELERİ"
- 2.1.3.- AB YETKİLİLERİNİN KAFA KARIŞIKLIĞI DEVAM EDİYOR
- 2.1.4.- AB MÜZAKERELERİNDE SADECE BİR "BAŞLIK-FASIL" GEÇİCİ KAPATILDI
- 2.1.5.- BABACAN GERÇEKTEN HANGİ GÖREVİ YAPIYOR?

2.2.- ABD İLE İLİŞKİLER

2.3.- "CUMHURİYET, LAİKLİK VE DEMOKRASİ" MODERN TÜRKİYE'NİN TEMEL DEĞERLERİDİR

2.4.- LAİKLİK VE MODERNLEŞMEDEN ÖDÜN VERMEYİZ

2.5.- GÜNÜMÜZDE 19 MAYIS'IN ANLAMI HER ZAMANKİNDEN ÖNEMLİ HALE GELDİ

2.6.- "KÜRT SORUNU" BİR DEMOKRASİ VE KALKINMA SORUNUDUR

2.7.- "YARGININ BAĞIMSIZLIĞI", TÜRKİYE'NİN EN TEMEL KONUSUDUR

- 2.7.1.- KAPALI KAPILAR ARDINDA HAZIRLANAN, SADECE AB'YE SUNULAN YARGI REFORMU STRATEĞİ TASLAĞINA YARGITAY'DAN TEPKİ

2.8.- ANAYASA MAHKEMESİ, AKP VE MHP'NİN "TÜRBAN OYUNUNU" BOZDU

- 2.8.1.- AİHM'NİN TÜRBAN KARARLARI

2.9.- TOPTAN, "GÜNDEM ÇARPTIRARAK", TARAFSIZLIĞINA LEKE SÜRÜYOR ADETA AKP'NİN SÖZCÜSÜ GİBİ DAVRANIYOR

2.10.- MEDYA'DA YENİ YAPI

2.11.- GN BAŞKAN BAYKAL'IN "1 MAYIS" UYARISI

2.12.- AKP, "YOLSUZLUK, KURALSIZLIK, KAYIRMACILIK" BATAĞINDA

- 2.12.1.- BAŞBAKANLIK ÖRTÜLÜ ÖDENEĞİ ŞAİBE KOKUYOR
- 2.12.2.- ENERĐİ BAKANLIĞI'NDA İLİŞKİLER ÇÜRÜMÜŞ, BOTAŞ BATAKTA, BEDELİNİ DOĞAL GAZ ZAMLARI İLE HALKIMIZ ÖDEMEKTE
- 2.12.3.- GÜR'E RÜŞVETTEN CEZA
- 2.12.4.- "KIZILAY'DA AKP İŞGALİ" OLAYI, YÜKSEK YARGI TARAFINDAN TESCİLLENDİ

III.- EKONOMİK ve SOSYAL GELİŞMELER

3.1.- GENEL BAŞKAN BAYKAL'IN EKONOMİDEKİ GELİŞMELERE İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELERİ

3.2.- ÇİFT HANELİ RAKAMLARA ÇIKAN ENFLASYON EKONOMİYİ TEHDİT EDİYOR

3.2.1.- YILLIK BAZDA ENFLASYON YÜZDE 10,74'E TIRMANMIŞTIR

3.2.2.- AKP HÜKÜMETİNİN YILBAŞINDA BELİRLEDİĞİ YÜZDE 4'LÜK ENFLASYON HEDEFİ RAFA KALKMIŞTIR:

3.2.3.- İTO TARAFINDAN HAZIRLANAN ENDEKS, GIDA MADDELERİNDEKİ REKOR ARTIŞI ORTAYA KOYMUŞTUR

3.2.4.- ZAMLARIN ARDI ARKASI KESİLMİYOR: ELEKTRİKTE YÜZDE 21'LİK ZAM, ENFLASYONU 1 PUAN ARTIRACAK

3.3.- YOKSULLUK DERİNLEŞİYOR

3.3.1.- ATO'YA GÖRE, ÜLKEMİZDE "53 MİLYON YOKSUL", "11 MİLYON AÇ" VATANDAŞIMIZ VAR

3.3.2.- YOKSULLAŞMA SOSYAL BUNALIMA DÖNÜŞMEKTEDİR

3.3.3.- AVRUPA'NIN EN YOKSUL 6. ÜLKESİYİZ

3.3.4.- TÜRKİYE HIZLA DOLAR MİLYONERLERİ ÜRETİYOR

3.3.5.- AİLELERİN BORÇ YÜKÜ 110 MİLYAR YTL'YE TIRMANDI

3.4.- İKTİDARIN YARATTIĞI BORÇ EKONOMİSİ TAŞINAMAZ DÜZEYLERDE

3.4.1.- KAMU TOPLAM İÇ BORCU:

3.4.2.- KAMU KESİMİ TOPLAM BORCU:

3.4.3.- SON BEŞ YILDA ÖZEL KESİM DIŞ BORCU 2,5 KAT ARTMIŞTIR

3.4.4.- ÜLKENİN TOPLAM BORÇ YÜKÜ 432 MİLYAR DOLAR SEVİYESİNE ÇIKMIŞTIR

3.5.- AKP İKTİDARINDA RANTIYE KESİMİNE 180 MİLYAR DOLAR KAYNAK AKTARILDI

3.6.- YÜKSELEN REEL FAİZLER SICAK PARAYI YENİDEN TIRMANDIRIYOR

3.7.- SICAK PARA ARTARKEN, DOĞRUDAN YABANCI SERMAYE GİRİŞİ YARIYA DÜŞTÜ

3.8.- DIŞ DENGEDKİ BOZULMA ARTARAK DEVAM EDİYOR

3.8.1.- DIŞ TİCARET AÇIĞIMIZ YÜZDE 30,5 ARTTI

3.8.2.- CARİ AÇIKTA ARTIŞ KONTROL EDİLEMİYOR

3.9.- İŞSİZLİK SON DÖNEMLERİN EN YÜKSEK DÜZEYİNDE: YÜZDE 20

3.9.1.- AKP'NİN İSTİHDAM PAKETİ İLE ÇALIŞANLARA BİRÇOK KONUDA HAK KAYBI GETİRİLİYOR

3.10.- TARIM KORUMASIZ, ÇİFTÇİ SAHİPSİZ

- 3.10.1.- GÜNEYDOĞU ANADOLU'DA ÇİFTÇİ DESTEK, GAP KAYNAK BEKLİYOR
- 3.10.2.- HÜKÜMETİN AÇIKLADIĞI ÇAY FİYATI ÜRETİCİYİ MAĞDUR EDECEK, ZARARA SOKACAK
- 3.10.3.- BUĞDAY ÜRETİCİSİ BU YIL DA MAĞDUR OLACAK
- 3.10.4.- "ULUSAL FINDIK POLİTİKASI" OLUŞTURULMALIDIR

3.11.- TUZLA TERSANELERİNDE ÖLÜMLER DEVAM EDİYOR, HÜKÜMET SEYREDİYOR

- 3.11.1.- TUZLA TERSANESİNDE DEVLET KAYITDIŞILIKLA İŞBİRLİĞİ İÇİNDE

3.12.- ÇEVRE SORUNLARI

- 3.12.1.- TMMOB ÇEVRE MÜHENDİSLERİ ODASI'NIN '2008 ÇEVRE DURUMU RAPORU' ALARM VERİYOR
- 3.12.2.- KÜRESEL ISINMA İLE MÜCADELE EKONOMİLERİ ISITACAK

3.13.- AKP TÜRKİYE'Yİ HIZLA ENERJİ KRİZİNE TAŞIYOR

3.14.- EĞİTİM SORUNLARI

- 3.14.1.- "GARABET'LERİN" SAYISI AKP İKTİDARLARI DÖNEMİNDE İKİYE KATLANDI

3.15.- TELEKOMUN SATIŞI BÜYÜK BİR OLAY, BÜYÜK BİR FACİADIR

IV.- PARTİ ÇALIŞMALARI ve ÖRGÜT

4.1.-PARTİ ÜST ORGANLARI

- 4.1.1.- PARTİ MECLİSİ
- 4.1.2.- YÜKSEK DİSİPLİN KURULU

4.2.- TBMM CHP GRUBU ÇALIŞMA ORGANLARI

- 4.2.1.- GRUP BAŞKANVEKİLLERİ
- 4.2.2.- GRUP YÖNETİM KURULU ÜYELERİ
- 4.2.3.- GRUP DİSİPLİN KURULU ÜYELERİ
- 4.2.4.- GRUP DENETÇİLERİ
- 4.2.5.- MECLİS BAŞKANLIK DİVANI ÜYELERİ

4.3.- PARTİ ETKİNLİKLERİ

- 4.3.1.- GENEL BAŞKAN DENİZ BAYKAL DİYARBAKIR SİVİL TOPLUM ÖRGÜTÜ TEMSİLCİLERİ İLE GÖRÜŞTÜ
- 4.3.2.- GENEL BAŞKAN DENİZ BAYKAL'IN BALIKESİR GEZİSİ
- 4.3.3.- GENEL BAŞKAN DENİZ BAYKAL'IN İSTANBUL GEZİSİ
- 4.3.4.- GENEL BAŞKAN DENİZ BAYKAL'IN ÇORUM GEZİSİ

- 4.3.5.- GENEL BAŞKAN DENİZ BAYKAL'IN KIRKLARELİ GEZİSİ
- 4.3.6.- GENEL BAŞKAN DENİZ BAYKAL'IN İSTANBUL GEZİSİ
- 4.3.7.- GENEL BAŞKAN DENİZ BAYKAL'IN ANTALYA-MERSİN-MUT GEZİSİ
- 4.3.8.- GENEL BAŞKAN DENİZ BAYKAL'IN İSTANBUL GEZİSİ
- 4.3.9.- TARIM VE ÇİFTÇİ KURULTAYI
- 4.3.10.- MYK DİYARBAKIR'DA TOPLANDI
- 4.3.11.- GENEL BAŞKAN DENİZ BAYKAL'IN TEKİRDAĞ GEZİSİ
- 4.3.12.- GENEL BAŞKAN DENİZ BAYKAL DANIŞTAY BAŞKANI BİRDENİ ZİYARET ETTİ VE KUTLADI
- 4.3.13.- GENEL BAŞKAN DENİZ BAYKAL'IN KOCAELİ GEZİSİ
- 4.3.14.- GENEL BAŞKAN DENİZ BAYKAL'IN ANTALYA GEZİSİ
- 4.3.15.- GENEL BAŞKAN DENİZ BAYKAL'IN BALIKESİR GEZİSİ
- 4.3.16.- GENEL BAŞKAN DENİZ BAYKAL'IN BİLECİK VE ÇANAKKALE GEZİSİ
- 4.3.17.- CHP HEYETİ ABDAL MUSA ŞENLİKLERİ'NE KATILDI
- 4.3.18.- GN. BŞK. BAYKAL'IN KATILDIĞI ETKİNLİKLER

4.4.- CHP TBMM GRUBUNUN ANAYASA MAHKEMESİ'NE AÇMIŞ OLDUĞU İPTAL DAVALARI

4.5.- ÖRGÜTTE DEĞİŞİKLİKLER

4.6.- ÜYELİKLE İLGİLİ KONULAR

- 4.6.1.- PARTİ KÜTÜĞÜ
  - a.- PARTİ KÜTÜĞÜNE KAYITLI ÜYELER
  - b.- KÜTÜĞE KAYITLI KADIN ÜYELER
  - c.- PARTİ KÜTÜĞÜNE KAYITLI GENÇ ÜYELER
- 4.6.2.- ADAY ÜYELER
- 4.6.3.- PARTİ KÜTÜĞÜNÜN GÜNCEL HALİNİN İL VE İLÇE BAŞKANLIKLARINA BİLDİRİLMESİ
- 4.6.4.- SAVCILIK TESPİTİ İLE BİRDEN FAZLA PARTİ DE ÜYE GÖRÜNENLER
- 4.6.5.- DÖNEM SONU ÜYELİK BİLDİRİMİ
- 4.6.6.- T.C. KİMLİK NUMARALARININ TAMAMLANMASI
- 4.6.7.- KİMLİK KARTI

4.7. - YENİ OLUŞTURULAN İLÇELER

4.8.- TÜRKİYE GENELİNDE BELDE BELEDİYELERİNİN DURUMU

V.- EKLER

- GENEL BAŞKAN DENİZ BAYKAL'IN SABAH-ATV SATIŞI İLE İLGİLİ VERİLEN GENSORU ÜZERİNDE KONUŞMASI (20.05.2008)
- TARIM KURULTAYI (4 HAZİRAN 2008- ŞANLIURFA)
- GN. BŞK BAYKAL'IN MYK SONRASI YAPTIĞI AÇIKLAMA (05.06.2008-DİYARBAKIR)
- GN. BŞK. DENİZ BAYKAL'IN CHP GRUBUNDA YAPTIĞI KONUŞMA (10.06.2008)

- GENEL BAŞKAN DENİZ BAYKAL'IN CNNTÜRK "ANKARA KULİSİ" PROGRAMI AÇIKLAMALARI (13.06.2008)
- GRUP BAŞKANVEKİLLERİ ANADOL, KILIÇDAROĞLU VE HAKKI SÜHA OKAY'IN AKPM'DE "AKP MİLLETVEKİLLERİNİN YOL AÇTIĞI SKANDAL" KONULU BASIN TOPLANTISI (17.04.2008)
- GN. BŞK.YRD. VE KOCAELİ MV. CEVDET SELVİ'NİN 1 MAYIS KUTLAMALARIYLA İLGİLİ TBMM GENEL KURULU KONUŞMASI (13.05.2008)
- GRUP BŞK. VEKİLİ KILIÇDAROĞLU'NUN SABAH-ATV SATIŞI İLE İLGİLİ VERİLEN GENSORU ÜZERİNDE KONUŞMASI (20.05.2008)
- CHP GRUP BAŞKANVEKİLLERİ HAKKI SÜHA OKAY VE KEMAL KILIÇDAROĞLU'NUN "PARTİ HESAPLARI KONUSUNDA ANAYASA MAHKEMESİ KARARI" BASIN AÇIKLAMASI (28.06.2008)
- ABD, İRAN'I VURMAYA MI HAZIRLANIYOR?
- TARIM VE ÇİFTÇİ KURULTAYI İLE İLGİLİ GENELEGE
- 30 HAZİRAN 2008 TARİHİ İTİBARIYLA CHP PARTİ KÜTÜĞÜNDE KAYITLI KADIN ÜYE, GENÇ ÜYE VE TOPLAM ÜYE SAYISI
- 06.03.2008 TARİH VE 5747 NOLU KANUNLA STATÜLERİNİ KORUYAN BELDELER LİSTESİ

CHP PARTİ MECLİSİ

GENEL BAŞKAN
DENİZ BAYKAL

GENEL BAŞKAN YARDIMCILARI
ONUR BAŞARAN ÖYMEN - CEVDET SELVİ - BİHLUN TAMAYLIGİL - YILMAZ ATEŞ

GENEL SEKRETER
ÖNDER SAV

GENEL SAYMAN
MUSTAFA ÖZYÜREK

GENEL SEKRETER YARDIMCILARI
ALGAN HACALOĞLU - MEHMET SEVİGEN - MESUT DEĞER - MEHMET ALİ ÖZPOLAT

MYK ÜYELERİ
SUAT BİNİCİ - ALİ KILIÇ - AHMET SİRRI ÖZBEK - FAİK ÖZTRAK - SAVCI SAYAN
FATMA NUR SERTER - MEHMET ALİ SUSAM - ERDOĞAN TOPRAK - FEVZİ TOPUZ
M.RIZA YALÇIN KAYA

PM ÜYELERİ

AVNİ AKSU
ZEHRA ÖNAY ALPAGO
OYA ARASLI
NECLA ARAT
CANAN ARITMAN
YÜCEL ARTANTAŞ
İSMET ATALAY
DENİZ PINAR ATILGAN
BÜLENT BARATALI
NESRİN BAYTOK
TEKİN BİNGÖL
MEVLÜT COŞKUNER
İSMET ÇANAĞÇI
ÖZLEM ÇERÇİOĞLU
FARUK DEMİR
YUSUF KENAN DOĞAN
MAHMUT DUYAN
NEVİN GAYE ERBATUR
GÜROL ERGİN
ABDURREZZAK ERTEN
ŞERİF ERTUĞRUL

NERİMAN GENÇ
LEVENT GÖK
GÖKHAN GÜNAYDIN
DERVİŞ GÜNDAY
ABDULLAH EMRE İLERİ
MUHARREM İNCE
ALİ NİHAT İRKÖRÜCÜ
OSMAN KAPTAN
HÜSEYİN KARAKOÇ
İLKER KARAOĞULLARI
HÜSNİYE KAYA
BİRGİN KELEŞ
AYÇA BETÜL KINİMETE
ESFENDER KORKMAZ
ALİ İHSAN KÖKTÜRK
ŞAHİN MENGÜ
BUKET MÜFTÜOĞLU
RIFAT NALBANTOĞLU
ALİ OKSAL
ENSAR ÖĞÜT
MALİK ECDER ÖZDEMİR

RAMAZAN KERİM ÖZKAN
UFUK ÖZKAN
TÜLAY ÖZÜERMAN
SEVGİ PEKŞEN
ATILA SAV
TACİDAR SEYHAN
ÇETİN SOYSAL
HAYRİ SİNAN SUNAY
BERHAN ŞİMŞEK
EROL TINASTEPE
CAHİDE TUNÇ
ENİS TÜTÜNCÜ
BEDİR UÇAR
HÜSEYİN ÜNSAL
İNAYET BEGÜM YAVUZ
ABDÜLAZİZ YAZAR
SİNAN YERLİKAYA
EMİNE YURDATAP

CHP YÜKSEK DİSİPLİN KURULU

YDK ÜYELERİ

YDK BAŞKANI
ORHAN ERASLAN

YDK BAŞK. YARD.
ORHAN AKBULUT

YDK SEKRETERİ
SELAHATTİN ÖCAL

ERGÜN AYDOĞAN
MEHMET BOZTAŞ
KEMAL CENGİZOĞLU
AVNİ ÇELEBİ

MERAL ÇİL
GÖKSEL DEMİRTAŞ
TUFAN DOĞU
SALİHA ÖĞÜTÇÜ

TÜRKAN GÜLDEREN ÖZTEKİN
NAZMİYE NÜKET TUĞCU
ALİ MUSTAFA UZUN
İBRAHİM YILMAZ

I.- GİRİŞ

I.- GİRİŞ

1.1.- ÖNSÖZ

Bu hafta son günlerde birbiri ardından ortaya çıkan çok çarpıcı açıklamalardan belki en önemlisi önümüze geldi. Türkiye'nin aslında hangi sorunla karşı karşıya olduğu, şu anda yaşanan sıkıntıların temelinde ne yattığı, AKP'nin niçin Anayasa Mahkemesi önünde bulunduğu sorularının cevabını almamıza yardımcı olacak çok önemli ipuçları içeren değerlendirmeler yapıldı.

En son olarak AKP'li Genel Başkan Yardımcısı **Mir Dengir FIRAT**, çok çarpıcı bir değerlendirmeyi **New York Times Gazetesi**'ne yaptı ve gazete de bunu ilgiyle değerlendirdi. Yapılan açıklamaların yol açtığı temel değerlendirme gazetede şöyle ifade ediliyor:

“Köklere tarihe dayanan acı bir kan davasıdır... Bugünkü kavgalar, Türkiye'nin 1920'lerde başlayan olağanüstü tarihinin son halkasıdır... Mustafa Kemal yüzünü Avrupa'ya dönmüş, Latin Alfabesine geçmiştir... Bugünkü olayları anlamak için şunları bilmeniz lazım... Türk toplumu bir travma geçirmiştir. Bu travma ne? 1920'lerde ortaya atılan dönüşüm programı, modernleşme projesi, Atatürk'ün yenileşme, modernleşme projesi, bu bir travmadır... Bu, her işin başıdır... Onunla başladı, bugün anlamamız için onu bileceksiniz... Bir gece içinde kıyafetler değiştirildi, diller değiştirildi... Bir gece içinde çok köklü değişimler yaşandı. Dinî yaşam biçimleri ortadan kaldırıldı ve bu travmayı bilerseniz anlarsınız, şimdi Türkiye'de yaşananları...”

Kimse, Mir Dengir Fırat'a haksızlık yapmasın, çok doğru söylemiştir, olayın özü budur. Olayın özü gerçekten budur ve şimdi yaşadığımız olaylar 1920'lerde ortaya atılan modernleşme projesinin yol açtığı tepkilerin istismarı anlayışına dayanan o tepkileri siyasette kullanma, o tepkiler doğrultusunda geçmişle bir rövanş arayışını, o modernleşme projesine karşı bir rövanş arayışını sürdürme özelemleriyle beslenen bir mücadeledir, bugün karşı karşıya bulunduğumuz. Kimse kendisini aldatmasın, olay budur, doğrudur.

Sayın Fırat, *“Ben, bu iyidir kötüdür diye bir şey söylemedim, tespit yaptım”* diyor. Evet, şu anda tespit yaptın. Daha, *“bu yanlış olmuştur”* deme noktasına henüz gelmediniz. Şimdi, herkesin, *“ya çok acılar çektirilmiş galiba, haksızlıklar yapılmış galiba”* diye size hak vereceği bir anlayış içinde, tabloyu sunmaya çalışıyorsunuz.

Türkiye, gerçekten tarihin en önemli kaydettiği, sadece bizim tarihimizin değil, dünya tarihinin kaydettiği en önemli değişim politikalarından birisini, çok köklü bir değişimi 1920'lerde yaşamıştır.

Kemal ATATÜRK ve arkadaşları, Türkiye'yi daha ileri, çağdaş, kalkınmış, zengin, mutlu ve daha özgür bir toplum hâline dönüştüreceğini inandıkları **“Modern, Laik Cumhuriyet” Projesini**, o anda var olan tüm engelleri kırarak, çıkar çevrelerini, tutucu zihniyetleri, ilkel anlayışları, istismarcı yaklaşımları bertaraf ederek, 85 yıl evvel uygulamaya koymuşlardır.

Bu kolay olmamıştır, belirli kesimlerden tepki çekmiştir. Birileri alışmadıkları bir tabloyla karşı karşıya kalmanın kızgınlığı içinde bu uygulamaya olumsuz bakmışlardır. Birileri çıkarlarını kaybettikleri için rahatsız olmuşlardır, bir kısmı, *“ya yüzlerce yıldır biz böyle bilmiyorduk, bu niye böyle”*, diye bir yadırgama içine girmişlerdir. Bu uygulanırken yer yer belki haksızlıklar

yanlışıklar, zorlamalar da yapılmıştır. Bütün bunlar birikmiş, toplumda bugüne kadar çeşitli biçimlerde ortaya çıkmış, isyanlar bu temelin üzerinden tahrik edilmiş, iç isyanlar, suikastlar bu temelden yola çıkarak denenmiş, her türlü engellemeler yapılmıştır.

Ama artık Türkiye çok partili rejime geçerken bunları geride bıraktı, artık bu modern toplum yaşam tarzı içindeyiz. Bu yaşam tarzı içinde hep beraber o kavgayı bırakarak unutarak “Türkiye’yi daha ileri götürme, kalkındırma, değiştirme, ilerletme mücadelesini çok partili rejim içinde karşılıklı olarak vereceğiz” anlayışıyla yola çıkmıştır. Çıkmış olduğu milletimizin çok büyük çoğunluğu tarafından kabul edilmiştir.

Ama şimdi görüyoruz ki olay böyle bu kadar masum değil, o hesaplaşma hâlâ sürdürülmek isteniyor. Bir süre önce Başbakanın, daha son zamanlara kadar birbiri ardından söylediği o, gerçekten çok yadırgatıcı sözler, AKP’lilerin birtakım açıklamaları şimdi anlaşılıyor ki, boşuna söylenmiş sözler değildir.

Yani kısaca şöyle bir hatırlatıvereyim size:

Başbakan daha son zamanlara kadar diyordu ki: “Her 10 Kasım’da yaygara koparıyorlar. Ata’ya saygı duruşunda sap gibi ayakta durmaya gerek yok. Türkiye kendine din olarak Kemalizm’i almış ve başka hiçbir dine hayat hakkı tanımayarak kitlelere zorla dikte etmiştir. Türkiye’nin yarınında artık Kemalizm’e ve Kemalizm benzeri rejimlere, sistemler yer yoktur. Kemalizm’in yeniden kendini üretmesi söz konusu değildir. Bunun için en üst belirleyici dinin etkileri, İslam’ın etkileridir. Her şey ona göre belirlenir. Hem laik hem Müslüman olunmaz, ya Müslüman olacaksın ya laik; ikisi bir arada olunca ters miktatsızlanma yapar. Mümkün değil, ikisi bir arada olamaz. İktidara geldiğimizde çarşaf moda olacak.”

Bu sözler, Başbakanın, daha dün diyeceğimiz bir yakın geçmişte yazdığı, konuştuğu, söylediği sözlerdir. Bir insan, 40’ını aşmış bir insan bunları söyledikten sonra hangi siyaset anlayışı doğrultusunda hayatını, ömrünün geri kalan kısmını götürür? Bir hesaplaşma yaşandı mı bu söylemlerle ilgili, bu tahlillerle ilgili, bu tespitlerle ilgili? “**Gömlek değiştirdim**” lafı bunu izah etmeye yeter mi? Niye değiştirdin? Niye böyle düşünüyordun, şimdi ne düşünüyorsun?

Yanlış nerede idi, bunları konuşmak gerekmez mi, bunların hiçbirisi konuşulmadı. Şimdi, yavaş yavaş oradan buradan pıtrak gibi bir şeyler çıkmaya başlıyor ve birisi diyor ki “**İşte, bize büyük travma yaşatıldı.**”

Türkiye, gerçekten büyük bir değişim projesini uyguladı. O projeden en çok yararlanan bugün Türkiye’de iş başında bulunan insanlardır. O proje olduğu için sen oradasın. O proje başarıya ulaştığı için, o proje yaşandığı için öyle, boynundaki kravatla bunu söylüyorsun. Çağdaş tarzının bütün olanaklarını sonuna kadar kullanarak şimdi çıkıyorsun siyasi istismarını yapmak için bunları söylüyorsun.

Bu bir tesadüf değil, daha kısa bir süre önce Dışişleri Bakanı, Avrupa’da neler söyledi. Başbakanın sözleri ile, Dışişleri Bakanı Babacan’ın Avrupa’da söylediklerinden “**Kemalizm bir din olarak dayatıldı. Müslümanlar bilmem dinini yaşayamıyor**” sözleri, daha farklı bir anlam mı taşıyor? Dışişleri Bakanı bu sözleri kendi bireysel kanaati olarak mı söyledi?

Bu, bir zihniyettir. “Böyle bir muameleye maruz bırakıldıkları, haklarının elinden alındığı, dinlerinin icabını yapamaz hâle düşürüldükleri” algılaması içinde kendilerini tahlil ediyorlar, dünyada da kendilerini böyle takdim ediyorlar.

Bu gerçekten çok önemli bir olaydır. Biz, hepimiz Türkiye’de İslamiyet’i en özgür, en güzel şekilde yaşadığımız kanısındayız, bu konuda bir tereddüdümüz yok. İnanıyoruz ki,

milyonlarca insan Türkiye’de dini bir baskı içinde olduğuna dair en küçük bir şüphe taşıyor, herkes inancını, dinini özgürce yerine getiriyor. Bu konuda bir problemi yok Türkiye’nin, ama birilerinin problemi var. O problemi olan insanlar, şimdi bu problemi Türkiye’nin problemi hâline dönüştürmeye çalışıyorlar.

Bir biçimde iktidara geldiler, bir biçimde oy aldılar, aldıkları oyu geldikleri iktidarı sanki kafalarındaki bu projeyi uygulamak için verilmiş bir görev gibi sunarak Türkiye’yi çok ciddi bir krizin içine sokuyorlar. Türkiye’de böyle bir talep yok, böyle bir arayış yok. Halkın inancıyla, diniyle, devletiyle, imanıyla, camisiyle bir problemi yok; problem bunlarda. Kendi problemlerini halkın problemi hâline dönüştürmeye çalışıyorlar ve çok tehlikeli bir iş yapıyorlar. Çok sakıncalı, Türkiye’yi büyük sıkıntıların içine sokacak bir zorlamayı Türkiye’ye getirmeye çalışıyorlar.

Sen, çıkacaksın orada **“Türkiye’de sadece Ermeniler, Yahudiler, Rumlar değil, büyük çoğunluk Müslümanlar da baskı altındadır.”** diyeceksin. Bunu Dışişleri Bakanı olarak söyleyeceksin, bunu Avrupa’da söyleyeceksin. **“Müslümanlar Türkiye’de baskı altında”** diyeceksin.

Eğer Türkiye’de Müslümanlar baskı altındaysa senin için ne, altı yıldır iktidardasın? Vatandaş, **“ben, vicdanım hür, zihnim hür, imanımı, dinimi ben yaşıyorum, bir baskı yok”** diyor. Sen **“Hayır, sana baskı var”** diyorsun. Senin kafadaki İslamiyet’le milletin kafasındaki İslamiyet birbirinden herhâlde farklı iki İslamiyet.

Milletin kafasındaki İslamiyet’e göre Türkiye’de dine bir baskı yok, ama gidin İran’daki, Afganistan’daki birtakım insanlara sorun, Türkiye’deki İslamiyeti. Onlar **“O İslamiyet değil, Türkiye’de İslamiyet’e baskı yapılıyor”** diyeceklerdir. Sen de aynı anlayışı mı benimsiyorsun, tehlike işte buradadır.

Türkiye çok ciddi bir sorunla karşı karşıyadır. Hiç kuşku yok, bu sorun tarihi bir sorun, kökleri Türkiye’nin Atatürk dönemindeki büyük değişim projesiyle ortaya çıkmıştır. Şimdi, buna karşı bir direnç, dayanak ve onu etkisizleştirme mücadelesi verilmek isteniyor. Bu mücadelenin Türkiye’yi nereye götüreceğinin hesabı da kesinlikle yapılıyor değildir.

Bu mücadeleyi verenler aslında bir büyük mücadelenin içinde piyon olarak kullanılmaktadırlar. Bugün o mücadeleyi götürdüğünü düşündüğümüz insanlar, hiç şüphe yok, bir süre sonra bir kenara itileceklerdir, çok daha farklı, çok daha iddialı projeler Türkiye’ye dayatılacaktır.

Böyle bir süreç işleniyor, tarihsel bir süreç işliyor ve bunun içinde piyon olarak da birileri kullanılıyor. Bakın, daha geçenlerde bir genç kızımız televizyona çıktı, **“Ben Atatürk’ü sevmiyorum, Humeyni’yi seviyorum”** dedi. **“Atatürk, Türkiye Cumhuriyetini kurdu, bağımsız devleti kurdu, bak, onun sayesinde özgürüz”** dediği zaman, **“Keşke kurmasaydı, İngilizler kalsaydı, İngilizler zamanında ben daha özgür olurdum.”** dedi.

Şimdi bunlar hep tesadüf mü? Bunların yansıttığı bir gerçek yok mu?

- ✓ “Türkiye, bir farklı kültüre doğru, bir farklı anlayışa, zihniyete doğru çekilmek isteniyor” denilse, bu yanlış mı olur?
- ✓ Türkiye’yi buraya getiren bu sürecin içinde AKP İktidarının altı yıllık bir katkısı yok mu?
- ✓ Onların getirdiği anlayışların, onların getirdiği zihniyetlerin, onların uygulamalarının Türkiye’nin bu hâle gelişine çok ciddi bir şekilde katkı yaptığı bir gerçek değil mi?
- ✓ Bu çok ciddi bir tehlikle bizi karşı karşıya bırakmıyor mu?

Türkiye, çağdaş dünyanın bir parçası olmaktan giderek bir Orta Doğu ülkesi hâline, bir Vahabi kültürünün egemen olduğu bir anlayışa doğru sistematik olarak sürüklenmek isteniyor.

Bunun çok ağır sonuçları olur... Halkın refahı için olur... Halkın özgürlüğü için çok ağır sonuçları olur... İnsan hakları için çok ağır sonuçları olur... Kadınlarımızın hak ve özgürlükleri için olur...

Böyle bir değişimden sonra bugün Türkiye’de var olan kadın haklarının tümünün ortadan kalktığını hep beraber tanık oluruz.

Böyle bir tabloyla karşı karşıyayız. Bunu dünyada yer yer birileri fark ediyor, yeni yeni fark ediyor. Onlar da bunun ne kadar sakıncalı, ne kadar tehlikeli olabileceğine dikkati çekiyorlar.

Şimdi, Türkiye’de bir de **Yeni Anayasa** tartışması yaşanıyor. AKP geldiği ilk andan itibaren “*yeni bir Anayasa*” diyordu. “**Eski Anayasayı çöpe atacağız, yeni bir Anayasa yapacağız.**” diyordu.

Yukarıdaki işaretler ortaya çıktıktan sonra yeni bir Anayasa, sıfırdan yepyeni bir Anayasa talebinin altında neyin yattığını toplumumuz şimdi daha net olarak anlamaktadır. 12 Eylül Anayasası’nın 60 maddesi bugüne değin değişmiştir. Bunların hemen hemen hepsine CHP olarak destek verdik. Anayasada hâlâ neresinde ne ihtiyaç varsa, yine değiştirmek imkânı vardır. Bunlar ele alınabilir, değiştirilebilir.

“Hayır, o bizi kesmiyor” denilmek isteniliyorsa, peki ne istiyorsunuz diye sormak gerekir. Şimdi anlaşılıyor ki, “Yeni bir Anayasadan amacı, mevcudu iyileştirmek değil, kökten değiştirmek. Amaç, **ATATÜRK** cumhuriyetinin siyasi temellerini yansıtan bir Anayasa kesinlikle değil, aksine, onun tasfiyesidir...”

“**Yepyeni bir Anayasa**” diyenlerin bir kısmı bilinçli, mücadelenin parçası olanlar, neyi niçin istediklerini bilenler; bir kısmı da, siyaseten “kullanılanlar”. İran’da Humeyni’nin solcuları, Marksistleri, Komünistleri, Tudeh Partisini kullandığı gibi, “kullanılanlar”. Kullanılanların bu tabloyu daha iyi görmeleri, bir anlamda uykudan uyanmaları ve oyunun bozulmasına katkıda bulunmaları gerekiyor.

Son günlerde birdenbire tekrar çok şaşkıncı çevrelerden yeni bir anayasa talebi ortaya atılmaya başlandı. Bunu iyi niyetle;

- ✓ Türkiye’nin çağdaş dünyayı daha çok paylaşmasının önünün açılması için,
  - ✓ Cumhuriyet değerlerini koruyan, laikliği güvence altına alan, yargı bağımsızlığını güvence altına alan bir yeni ileri demokratik düzen için,
  - ✓ Avrupa ile bütünleşmemize yardımcı olması için,
  - ✓ İnsan hak ve özgürlüklerinin daha çok güvence altına alınması için,
- bir çağdaş anayasa özlemiyle söylediklerine kuşku duymuyoruz.**

Ama şimdi yapılacak herhangi bir anayasa değişikliğinin böyle bir anayasaya bizi götüreceğini zannetmek, bugünkü şartların böyle bir anayasa değişikliği için uygun bir zaman kesiti olduğunu kabul etmek mümkün değildir.

Bu ortamda her şey olabilir ama **sıfırdan yeniden bir anayasa olamaz**. Eğer bu ortamda yeni bir anayasa yapılırsa, o yeni Anayasanın “**Türkiye’de laikliği çağdaş bir anlayış içinde güvenceye alacak, yargının bağımsızlığını güvence altına alacak, Türkiye’yi çağdaş bir toplum olma doğrultusunda hızlandıracak**” bir anayasa olabileceğini umut etmek, düşünmek hiçbir şekilde gerçekçi değildir.

Umarız, bu tartışmayı açanlar da, bugün geldiğimiz noktada bunun böyle olduğunu görmüşlerdir. Umut ediyoruz, **yeni anayasa** söylemi sadece anayasaya karşı, Türkiye'nin anayasal sisteminin temellerine karşı, Türkiye'nin çağdaş, laik bir demokratik cumhuriyet olması fikrine karşı mücadele verenlerin bir özlemi olarak kalır.

Türkiye birbirine girmiş, Atatürk-Humeyni tartışması yaşanıyor, "**Türkiye'de Müslümanlar baskı altında**" diyen Dışişleri Bakanları, Türkiye'de AKP'nin, iktidarın en etkili adamı "**Bir travma Türkiye'yi bu noktalara getirdi, bunu anlamak lazım**" diye geçmişe yönelik savaşın ilk işaretlerini veriyor. Böyle bir ortamda Türkiye'nin demokratik, laik geleceğini güvence alacak bir anayasayı yapacağımızı düşüneceğiz... Böyle bir şey olamaz, böyle bir şey söz konusu değildir. Önce, bu işi bitireceğiz, bu işi sonuçlandıracağız, **nasıl bir toplum olmak istiyoruz, buna karar vereceğiz.**

Kendi tarihimizle hesaplaşacağız, kendi anayasamızla, hukukumuzla hesaplaşacağız, kendi milletimizle, siyasetimizle hesaplaşacağız, her şey açıkça ortaya dökülecek ve kararımızı öyle alacağız. Türkiye ne olmak istiyor? Çağdaş bir toplum mu olmak istiyor, yoksa Humeyni bozuntusu bir Orta Doğu İslam devleti mi olmak istiyor Türkiye?

Belli ki, bunun kararını milletçe bir kez daha almamız gerekmektedir. Belli ki, 1920'lerde ulusal Kurtuluş Mücadelesi'nden sonra Atatürk devrimleri eşliğinde aldığımız kararları bir kez daha yinelenmemiz gerekmekte... Bunun kararını hep beraber alacağız; ama herkes bilmelidir ki, CHP hiçbir zaman Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş değerlerinden bir adım dahi geri adımı hiçbir zaman atmayacaktır.

O kararı bugüne kadar koruduk, sürdürdük, bozmak isteyenler oldu arada, onlara fırsat verilmedi. Şimdi, demokrasinin olanakları kullanılarak, globalleşmenin destekleri değerlendirilerek aynı mücadele yeniden önümüze getiriliyor.

Bir kez daha sınav var. Sevgili milletimiz, vatandaşlarımız, bir kez daha, biz, çağdaş bir toplum olma iradesini, bizde bu iradenin olmadığını zannedenlere karış ispat etmek zorundayız.

Türkiye'yi hiçbir şekilde kolayca teslim alamayacaklarını bilmeleri lazımdır.

Türkiye, laik cumhuriyetini, demokrasisini, birbirine olan saygısını, sevgisini, bizi birbirimize düşürmek isteyenlerin karşısında ortaya koyacaktır, kanıtlayacaktır, bunu başaracağımızdan hiç kuşku duymuyoruz.

Bu doğrultudaki mücadele azmimizin en yüksek düzeyde olduğunu herkes bilmelidir. Her yerde bunun mücadelesini vereceğiz; hukukta vereceğiz, siyasette vereceğiz, meydana vereceğiz, seçimde vereceğiz, her yerde vereceğiz ve Türkiye'yi başı dik, onurlu, çağdaş, laik, bir demokratik cumhuriyet olarak mutlaka yaşatacağız.

1.2.- GN. BŞK. BAYKAL'IN MESAJLARI

1.2.1.- GN. BŞK. BAYKAL'IN ÇANAKKALE ZAFERİNİN 93. YILDÖNÜMÜ MESAJI (18-03-2008)

"Çanakkale zaferinin 93. yıldönümünü gururla, mutlulukla kutluyoruz.

Çanakkale'de düşman kuvvetlerine dur diyen Mustafa Kemal ve arkadaşları, gelecekte verilecek kurtuluş Savaşıyla dalga dalga yayılacak bağımsızlık ve özgürlük rüzgarının da habercisi oldular.

Ülkemize yönelik emperyalist saldırıyı püskürten ve "Çanakkale Geçilmez" dedirten şehitlerimiz ile kahraman gazilerimizden hem bugünümüz, hem de geleceğimiz için alınması gereken ders bağımsızlıktır, özgürlüktür, birliktir.

Etnik köken ile inanç farklılığı gözetmeden Anadolu'nun dörtbir yanından Çanakkale'ye gelen ve anayurdu savunmak için canını veren, kanını döken askerlerimiz 93 yıl önce, işgalcilere karşı omuz omuza mücadele ettiler.

Çanakkale Zaferi de Kurtuluş Savaşı da bağımsızlık, özgürlük, kardeşlik ve birlik ruhuyla verilen onurlu mücadele ile kazanıldı. Bölücülük ve irtica tehdidiyle karşı karşıya olduğumuz günümüzde de Laik Cumhuriyetimiz ile kazanımlarını, ulusal birlik ve toprak Bütünlüğümüzü aynı anlayışla savunup, koruyacağız.

Bu inanç ve kararlılıkla Çanakkale Zaferi'nin 93. yıldönümünde Gazi Mustafa Kemal Atatürk ile şehitlerimizi bir kez daha rahmetle anıyor, gazilerimizin önünde saygıyla eğiliyor, şükranlarımı sunuyorum"

1.2.2.- GN. BŞK. BAYKAL'IN GS BAŞKANI ADNAN POLAT'A KUTLAMA MESAJI (23-03-2008)

"Galatasaray Kulübü Başkanlığı'na seçilmiş olmanız nedeniyle kutluyor ve başarılar diliyorum.

Sizin ve sizinle birlikte görev yapacak olan arkadaşlarınızın Galatasaray Kulübü'nü amatör, profesyonel tüm branşlarda yeni başarılarla taşıyacağına içtenlikle inanıyorum.

Kuşkusuz Galatasaray'ın başarısı Türkiye'mizin tanıtımı ile kalkınmasına olduğu kadar, köyümüzden kentimize, yurt içinden, yurt dışına tribün kardeşliğinin de yerleşmesine katkıda bulunacaktır. Bu Galatasaray'ın şahsında sporu şiddetten uzaklaştıracak, hem tribünlerde, hem ülkemiz genelinde kardeşliği, barışı, dostluğu pekiştirecektir.

Dün, Avrupa kupalarında olmaz denileni olduran ve başarılmaz denileni başaran Galatasaray'ın, bugün de sizin yönetiminizde dünya çapında bir marka olma özeliğini koruyacağına inanıyorum.

Bu inanç ve anlayışla Adnan Polat ile birlikte yönetime seçilen arkadaşlarından, Türkiye'yi Süper Kupa'nın sahibi yapan ve şampiyonlar liginde fırtına gibi eserek yabancı

futbolseverlere adını ezberlettiren Galatasaray'ı istiyor, teknik direktöründen sporcusuna, antrenöründen, idari kadrosuna, taraftarından yöneticisine kadar tüm Galatasaray camiasına başarılar diliyor, sevgiler, saygılar sunuyorum”

1.2.3.- GN. BŞK. BAYKAL'IN GENELKURMAY BAŞKANI BÜYÜKANIT'A BAŞSAĞLIĞI MESAJI (01-04-2008)

“Şırnak, Siirt ve Hakkari üçgenindeki Bestler Dereler Bölgesi'nde PKK'lı teröristleri yakalamak için sürdürülen operasyon sırasında çıkan çatışmada Yüzbaşı Hasan Hatil, astsubaylar Faruk Kaya ve Cengiz Gülcü'nün şehit olduğunu büyük bir üzüntü ile öğrendim.

Şırnak 23'üncü Jandarma Sınır Tümen Komutanlığı'nda düzenlenen törenle toprağa verilmek üzere memleketlerine gönderilen şehitlerimiz ile tedavi altına alınan yaralılarımız teröre karşı verdiğimiz mücadeledeki kararlılığımızı göstermektedir. Bu kararlılık terör örgütüne vurulan ve vurulacak olan darbelerle de kendisin göstermektedir.

Zonguldak'ta toprağa verilecek olan yüzbaşı Hasan Atıl'a, Mersin'in Tarsus İlçesinde toprağa verilecek olan astsubay Faruk Kaya'ya, Isparta'da toprağa verilecek olan astsubay Cengiz Gülcü'ye rahmet, ailesine ve şahsınızda Türk Silahlı Kuvvetleri'ne sabır ile başsağlığı, yaralılarımıza acil şifalar diler, sevgiler, saygılar sunarım.”

1.2.4.- GN. BŞK. BAYKAL'IN GAZETECİ ve YAZAR İLHAN SELÇUK'A GEÇMİŞ OLSUN MESAJI (14-04-2008)

“Bu sabah saat 07.30'da Amerikan Hastanesi'nde başlayan kalp ameliyatınızın başarıyla sonuçlanmış olduğunu büyük bir memnuniyetle öğrendim.

Basın ve düşün yaşamımızın saygın ve etkin bir temsilcisi olan sizi bir an önce sağlığınıza kavuşmuş olarak “Pencere” de görmek ve güne bir de sizin pencerenizden bakarak güncel olayları değerlendirmek bizleri son derece mutlu edecektir.

Bu düşüncelerle size, ailenize ve Cumhuriyet ailesiyle basın dünyamıza geçmiş olsun dileklerle sevgi ve saygılarımı sunarım”

1.2.5.- GN. BŞK. BAYKAL'IN DANIŞTAY'IN 140. KURULUŞ YILDÖNÜMÜ NEDENİYLE DANIŞTAY BAŞKANI SUMRU ÇÖRTOĞLU'NA KUTLAMA MESAJI (10-05-2008)

“Kuruluşunun 140. yılını büyük bir memnuniyet ve gururla kutladığımız Danıştay, yaklaşık birbuçuk asırlık süreçte görevini yaparken, maruz kaldığı baskılara, saldırılara, şiddet kullanılması sonucu şehit vermesine, üyelerinin yaralanmasına rağmen, Laik ve demokratik Cumhuriyete sahip çıkma kararlılığından, Anayasamızın değiştirilemez niteliklerine içtenlikle bağlılıktan, Hukuk devleti anlayışından ve hukukun üstünlüğünden zerre kadar ödün vermemiştir.

Hukuk devletinin ayırt edici özelliklerinden biri yargıya güvenilmesi, yargı kararlarına uyulması ve bu kararlara saygı gösterilmesi, diğer bir ayırt edici özelliği de hukukun üstünlüğünün kabul edilmiş olmasıdır.

Hukukun üstünlüğü ise, Anayasanın ve yasaların eksiksiz uygulanması, İktidar gücünün bağımsız yargı ile dengelenmesi, Yasama ve yürütme organları ile, yönetimin eylem ve işlemlerinin yargısal denetime tabi tutulması demektir.

İşte bu yüzden, Yönetimin işlem ve eylemlerinin hukuka uygunluğunu denetleyen Danıştay'ın üstlendiği rol çok anlamlı ve çok önemlidir.

Tüm bu nedenlerle, şahsınızda, 140. kuruluş yıldönümünü kutlayan Danıştay'ı, Danıştay ve İdari Yargı Günü ile tüm Danıştay çalışanlarını kutlar, saygılar sunarım.”

1.2.6.- GN. BŞK. BAYKAL'IN 19 MAYIS GENÇLİK VE SPOR BAYRAMI NEDENİYLE YAYINLADIĞI MESAJ (19-05-2008)

“Mustafa Kemal 19 Mayıs 1919'da iç ve dış düşmanların ihanetine son vermek ve emperyalizme karşı mücadele etmek amacıyla Samsun'a çıkarken, ırk, din, dil, mezhep farkına bakmadan halka güvenmiş, Halkın gücüne, demokrasi, özgürlük, bağımsızlık ve cumhuriyet özlemine bel bağlamıştı.

Mustafa Kemal Samsun'a çıkarken, her tür manda anlayışını da elinin tersiyle itmiş, Bağımsızlık ve demokrasi benim karakterimdir demiştir.

Samsun'a çıkan Mustafa Kemal'in bu örnek alınması gereken anlayışı, geçmiş siyasî egemenlik teorilerinin tümüne yönelik bir meydan okuma anlayışıdır.

Bu anlayış ve inanç Bağımsızlık savaşının zafere ulaştırılmasıyla önce cumhuriyete, sonra demokrasiye dönüşmüş, giderek daha ileri, daha çağdaş, katılımcı bir uygulamayla hem bağımsız, hem de laik cumhuriyetimizi bugüne kadar taşımıştır.

Bütün bu sürecin altında, temelinde, başlangıcında 19 Mayıs ruhu, 19 Mayıs düşüncesi yatmaktadır.

O nedenle 19 Mayıs 1919'un 89'ncü yıl dönümünü bir kez daha kutluyor, başta gençlerimiz olmak üzere herkesi bu tarihi günün anlamını, önemini kavramaya, laik Cumhuriyetimizi, Cumhuriyetin kazanımlarını kararlılıkla sahiplenmeye ve savunmaya çağırıyor, Samsun'a çıkan Gazi Mustafa Kemal **ATATÜRK**'ü ve onun izinden gidenleri saygıyla şükranla selamlıyorum”

1.2.7.- GN. BŞK. BAYKAL' ÇİN HALK CUMHURİYETİ BÜYÜKELÇİLİĞİ'NDE AÇILAN TAZİYE DEFTERİNİ İMZALADI (21-05-2008)

Genel Başkan Deniz Baykal Çin Halk Cumhuriyeti Büyükelçiliği'nde Açılan Taziye Defterini İmzaladı...

“Çin’deki büyük deprem faciası insanlığın karşılaştığı çok büyük bir olay olarak kendisini gösterdi. Çin’de bugüne kadar bu boyutta bir depremin yaşanmamış olduğunu görüyoruz. Trajik boyutlarda bir durumla karşı karşıyayız. 35 bin kişinin resmi rakamlara göre kaybedildiği ifade ediliyor. Bu boyutlarda bir büyük facia insanlık tarihinde nadir rastlanır.

Hepimiz büyük üzüntü içindeyiz. Çin halkıyla dayanışmamızı bu facia dolayısıyla geçmiş olsun dileklerimizi, dayanışmamızı ifade etmek için bu ziyareti yaptım. Çin halkı çok büyük bir millet, çok büyük bir medeniyet. Böyle bir acı olayın üstesinden en kısa zamanda geleceklerine inanıyoruz.

Bütün dünya Çin hükümetiyle ve halkıyla dayanışma içinde. Bizde Türkiye olarak bu dayanışmanın gereğini yaptık. Bundan sonrada eminim yapmaya devam edeceğiz. Hala temel ihtiyaçları var. Çadıra muhtaç olan 5 milyon kadar insan var. Bu konuda bir ciddi çadır ihtiyacı içinde oldukları ifade ediliyor. Umarım en kısa zamanda bu konuda gerekli destek sağlanır. Tabi ilaç ve tıbbi destek bir temel ihtiyaç olarak gözüküyor. Bütün bunların en iyi şekilde, en kısa zamanda çözülmesini diliyorum. Çin halkına iyi dileklerimi sunuyorum, geçmiş olsun dileklerimi ifade ediyorum”.

1.2.8.- GN. BŞK. BAYKAL CANNES FİLM FESTİVALİ’NDE EN İYİ YÖNETMEN SEÇİLEN CEYLAN’I KUTLAMA MESAJI 26-05-2008

Genel Başkan Deniz Baykal Cannes Film Festivali’nde en iyi yönetmen seçilen Nuri Bilge Ceylan’ı telefonla aradı ve kutladı. Deniz Baykal telefonla yaptığı konuşmada, hem en iyi yönetmen ödülünün, hem de en iyi yönetmen ödülünü alırken Ceylan’ın söylediği “Bu ödülü, tutkuyla sevdiğim yalnız ve güzel ülkeme adıyorum” sözlerinin Nuri Bilge Ceylan’a çok yakıştığını söyledi.

Genel Başkan Baykal telefonla aradığı Ceylan’a, **14-25 Mayıs** tarihleri arasında yapılan **61. Cannes Film Festivali**’nde Jia Zhangke, Atom Egoyan, Clint Eastwood, Steven Soderberg, Walter Salles ve Dardenne Kardeşler gibi dünyanın en saygın ve seçkin yönetmenleriyle yarışarak birinci olmasının her türlü takdirin üzerinde olduğunu belirtti.

Deniz Baykal **2003** yılında "Uzak" filmi ile Jüri Büyük Ödülü’nü, 2006’da da "İklimler" filmi ile sinema yazarlarının verdiği FIPRESCI ödülünü kazanan Nuri Bilge Ceylan’ın, Üç Maymun’la dünyanın en prestijli sinema festivali olarak gösterilen Cannes’dan üçüncü ödülünü almasının hem başarının kalıcı olacağını, hem de Cannes’te elde edilen başarıya yeni başarıların ekleneceğinin kanıtı olduğunu söyledi.

Deniz Baykal hem bu başarısı hem de ödülünü alırken söylediği "Bu ödülü, tutkuyla sevdiğim yalnız ve güzel ülkeme adıyorum" sözleri nedeniyle Nuri Bilge Ceylan’ı içtenlikle kutlarken, “Üç Maymun” da rol alan Yavuz Bingöl, Ercan Kesal, Hatice Aslan ile diğer oyunculara, filmin senaristi Ebru Ceylan ile Ercan Kesal’e ve Üç Maymun’a emeği geçenlere başarı dilekleriyle sevgilerini, saygılarını gönderdi.

1.2.9.- GN. BŞK. BAYKAL'IN, DANIŞTAY BAŞKANLIĞI'NA SEÇİLEN BİRDEN'E KUTLAMA MESAJI (28-05-2008)

“Dün olduğu gibi bugünde hukuk devletinin ayırt edici özelliklerinden biri yargıya güvenilmesi, yargı kararlarına uyulması ve bu kararlara saygı gösterilmesidir. Diğer bir özelliği de hukukun üstünlüğünün kabul edilmiş olmasıdır.

Danıştay hem yönetimin işlem ve eylemlerinin hukuka uygunluğunu denetlemek, hem laik Cumhuriyet'e yönelik giderek saldırganlaşan tutum ve davranışlara karşı durmak, hem de hukukun üstünlüğünü gözetmek gibi çok anlamlı ve çok önemli sorumluluklarla karşı karşıyadır.

Yaklaşık birbuçuk asırdan beri maruz kaldığı baskılara, saldırılara, şiddet kullanılması sonucu şehit vermesine, üyelerinin yaralanmasına rağmen, tüm görev ve sorumluluklarını eksiksiz yerine getiren Danıştay'ın, Başkanlığınızda da, Anayasamızın değiştirilemez maddelerine içtenlikle bağlı kalacağı, Hukuk devleti anlayışından ve hukukun üstünlüğünden zerre kadar ödün vermeyeceği tartışılmaz bir gerçektir.

Bu inanç, duygu ve düşüncelerle Danıştay Başkanlığı'na seçilmiş olmanız nedeniyle kutlar, saygılar sunarım.”

1.2.10.- GN. BŞK. BAYKAL'IN AVNİ ANIL'IN VEFATI NEDENİYLE BAŞSAĞLIĞI MESAJI (13-06-2008)

”Türk sanat müziğine damgasını vuran ünlü bestekârlarımızdan Avni Anıl'ın yaşamını yitirmiş olması yalnız müzik, sanat camiası ve ailesi için değil, insanı insan, Cumhuriyeti cumhuriyet yapan değerlerden yana hepimiz adına çok büyük bir kayıptır.

Polislikten gazeteciliğe, gazetecilikten yayıncılığa uzanan çok geniş ve evrensel bir alanda kendisin kabul ettiren unutulmaz bestelerin sahibi Avni Anıl 1998 yılında elde ettiği Devlet sanatçısı ünvanıyla aramızdan ayrıldı.

Avni Anıl kişiliğiyle, tutum ve davranışıyla, yaşamıyla, yaşamı boyunca savunduğu çağdaş değerlerle örtüşen devlet sanatçısı kimliğinin hem hakkını verdi, hem de bir devlet sanatçısının nasıl olması gerektiğini herkese gösterdi.

Sanatçıda bulunması gereken muhalif tutumu ve boyun eğmezliği, “Sevmiyorum seni artık gözlerimi geri ver” eseriyle gönüllere nakşeden Avni Anıl, savunduğu değerler yanında alçak gönüllüğünü, mütevazi ama onurlu yaşamını “Biraz kül, biraz duman o benim işte” diye notalara döktü.

Usta bestekar “Rüya gibi uçan yıllar, biraz durun durun biraz” dizelerine rağmen yılları durduramadı ve hakkın rahmetine kavuştu. Nur içinde yatsın. Ailesine, Türk Sanat Musikisi camiamıza, besteleriyle gönül tellerini titrettiği her yaştan insanımıza sabır ve başsağlığı diliyorum”

1.2.11.- GN. BŞK. BAYKAL'IN CHP GENÇLİK KOLLARI GENEL SEKRETERİ ERSİN ÇILDIR'IN VEFATINDAN DUYDUĞU BÜYÜK ÜZÜNTÜ İLE İLGİLİ AÇIKLAMASI (04-06-2008)

Genel Başkanı Deniz Baykal, Tarım ve Çiftçi Kurultayı'na giderken CHP konvoyunda meydana gelen kazada Gençlik Kolları Genel Sekreteri Ersin Çıldır'ın hayatını kaybetmesinden büyük üzüntü duyduğunu söyledi.

Baykal, "Tarım ve Çiftçi Kurultayı'nın ardından Şanlıurfa Devlet Hastanesi'ne giderek kazada hayatını kaybeden Gençlik Kolları Genel Sekreteri Ersin Çıldır'la ilgili olarak başhekim ve ameliyatı gerçekleştiren doktorlardan bilgi aldı.

Ersin Çıldır'ın babasını da arayarak üzüntülerini ileten ve başsağlığı dileyen Genel Başkan Baykal, hastaneden ayrılırken gazetecilere, "Çok acı bir olay yaşandı" dedi.

Ersin Çıldır'ın hayatını kaybetmesinden duyduğu büyük üzüntüyü açıklayan ve Çıldır'ın kazanın ardından ameliyata alındığını, ancak kurtarılamadığını belirten Deniz Baykal, "Huzurumuz kaçtı, ağzımızın tadı kaçtı. Çok güzel bir programı bu acı olayla noktaladık. Hepimizin başı sağolsun" dedi.

ACI KAYBIMIZ - BAŞSAĞLIĞI

Şanlıurfa'da yapılan
CHP Tarım ve Çiftçi Kurultayı'na giderken
elim bir trafik kazası sonucu yaşamını yitiren
Gençlik Kolları Genel Sekreterimiz

ERSİN ÇILDIR

için 6 Haziran Cuma günü saat 15.30'da
CHP Genel Merkezi önünde tören
düzenlenecek ve ikindi namazından sonra
Karşıyaka mezarlığında toprağa verilecektir.

Ersin Çıldır'a rahmet, Ailesine,
Gençlik Kollarımıza, Arkadaşları ile
Partililerimize sabır ve başsağlığı, diliyorum.

DENİZBAYKAL

CHP Genel Başkanı

1.2.12.- GN BŞK BAYKAL FATİH TERİM'İ KUTLADI VE BAŞARILARININ DEVAMINI DİLEDİ. (16-06-2008)

Genel Başkan Deniz Baykal Çek Cumhuriyeti Milli Takımını yenerek Avrupa Şampiyonasında çeyrek finale yükselen Türk Milli Takımının Teknik Direktörü Fatih Terim'i telefonla aradı, kutladı ve başarılarının devamını diledi.

Fatih Terim'in düzenleyeceği basın toplantısından önce Terim'i telefonla arayan Genel Başkan Baykal, "Gerek İsviçre maçında 1-0 mağlubiyetten, gerekse Çek Milli takımıyla yaptığımız maçta 2-0 mağlubiyetten sonra, bir fazla gol atarak İsviçre'yi 2-1, Çek'leri de 3-2 yenmeniz, Türk Milli Takımımızın güçlülere nasıl göğüs gerilebileceğini, zorlukların inançla, dayanışmayla, yardımlaşmayla ve takım oyunuyla nasıl aşılabileceğini gösterdi" dedi.

Başta teknik direktör Terim ve milli takım oyuncularını olmak üzere emeği geçen herkesi ve tribünleri bayraklarımızla coşturan taraftarlarımızı kutlayan Baykal, Avrupa'nın 8 takımından biri olan Türk Milli Takımının karşısına çıkacak her takımın güçlü olduğunu hatırlattı ve "Ama, millilerimiz de güçlü takımları nasıl yenebileceğini artık herkese gösterdi" dedi.

Baykal Terim'i kutlarken, çeyrek finalde Türkiye Hırvatistan'ı nasıl düşünecek ve ciddiye alacaksa, Hırvatistan'ın da Türkiye'yi en az o kadar düşünüp ciddiye alacağını belirtti.

Bunun Türk futbolunun geldiği noktayı açıklıkla ortaya koyduğuna dikkat çeken Deniz Baykal, Fatih Terim'e, "Milletçe teşekkür borcumuz olan millilerimizi çeyrek final sonrası da kutlamak, sevgiyle kucaklamak için sabırsızlanıyoruz, yolunuz açık ve başarılarla dolu olsun." dedi.

1.2.13.- GN. BŞK. BAYKAL'IN ADD GN. BAŞKANLIĞINA SEÇİLEN ŞENER ERUYGUR'U KUTLAMA MESAJI (23-06-2008)

Genel Başkan Deniz Baykal Atatürkçü Düşünce Derneği Genel Başkanlığına yeniden seçilen Şener Eruygur'u kutladı.

Genel Başkan Deniz Baykal'ın mesajı şöyle;

Ülkemizin saygın ve seçkin kuruluşlarından biri olan Atatürkçü Düşünce Derneği'nin Genel Başkanlığına yeniden seçilmiş olmanız nedeniyle kutlar, ADD'nin yönetiminde, yetkili organlarında görev alan arkadaşlarınıza da sevgi ve saygılarımı sunarım".

1.2.14.- GN. BŞK. BAYKAL'IN ALİ PÜSKÜLLÜOĞLU'NUN ÖLÜMÜ NEDENİYLE BAŞSAĞLIĞI MESAJI 24-06-2008

"Edebiyat dünyamızın saygın ve seçkin bir isimlerinden biri olan, şair, edebiyatçı ve dilbilimci Ali Püsküllüoğlu'nun vefatından derin üzüntü duyduğum.

Yaşamını dilimizin yaşamasına ve gelişmesine adanmış değerli edebiyatçımız Ali Püsküllüoğlu'na rahmet, ailesine, yakınlarına ve edebiyat dünyasına başsağlığı diliyorum"

1.2.15.- GN. BŞK. BAYKAL'IN GENELKURMAY BAŞKANI ORG. BÜYÜKANIT'A BAŞSAĞLIĞI MESAJI (24-06-2008)

Genel Başkan Deniz Baykal Genelkurmay Başkanı Orgeneral Yaşar Büyükanit'a bir mesaj göndererek, 2 askerın şehit olması, 14 askerın de yaralanmasından büyük üzüntü duyduğunu belirtti

Genel Başkan Baykal'ın mesajı şöyle ;

“Diyarbakır'ın Dicle İlçesi kırsalında teröristlerle askerlerimiz arasında çıkan çatışmada Elazığ Nüfusuna Kayıtlı Er Erhan Çalışkan ile, Gaziantep Şehit Alpay Başaran kışlasında meydana gelen patlamada topçu er Volkan Kara'nın şehit olduğunu, kışladaki patlamada 14 askerimizin de yaralandığını büyük bir üzüntüyle öğrendim.

Şehit olan erlerimiz Erhan Çalışkan ve Volkan Kara'ya rahmet, şahsınızda ailelerine ve Türk Silahlı Kuvvetleri'ne başsağlığı ile sabır, Gaziantep Şehit Alpay Başaran kışlasındaki patlamada yaralanan askerlerimize de acil şifalar ile teskereler dilerim.”

2 Temmuz 1993'te Cumhuriyet Kenti Sivas'ta yaşanan menfur başkaldırının, Madımak Otelinde 37 aydınımızı, can insanımızı yakan gözü dönmüş şeriatçı gürhunun asıl hedefi laik Cumhuriyetimizdi; Atatürk ilke ve devrimleriydi; Pir Sultan Abdal sevgisiyle bir araya gelmiş canlarımızı.

Aradan 15 yıl geçti ama ne yazık ki, bu tehdit iktidarın şeriatçı yapılanmayı amaçlayan politika ve uygulamaları ile güçlenerek devam etmektedir. Yılmayacağız, ödün vermeyeceğiz. Cumhuriyetimizi, onun temel niteliklerini, barış ve insan sevgisi ile yoğrulmuş Anadolu kültür ve hümanizmasını her koşulda sahipleneceğiz.

Bu duygularla Sivas'ta Madımak Otelinde yakılarak canlarını yitiren aydınlarımızın, yurttaşlarımızın ;

Asım BEZİRCİ	Murat GÜNDÜZ	Muammer ÇİÇEK
Metin ATIOK	Handan METİN	Belkıs ÇAKIR
Behçet Sefa AYSAN	Sait METİN	Huriye ÖZKAN
Asaf KOÇAK	İnci TÜRK	Yeşim ÖZKAN
Uğur KAYNAR	Asuman SİVRİ	Serpil ÇANIK
Nesimi ÇİMEN	Yasemin SİVRİ	Menekşe KAYA
Muhlis AKARSU	Ahmet ÖZYURT	Koray KAYA
Muhibe AKARSU	Sehergül ATEŞ	Edibe Suları AĞBABA
Hasret GÜLTEKİN	Gülender AKÇA	Carina Cuanna THUIJS
Erdal AYRANCI	Gülsün KARABABA	Kenan YILMAZ
Nurcan ŞAHİN	Mehmet ATAY	Ahmet ÖZTÜRK
Özlem ŞAHİN	Serkan DOĞAN	Ahmet ALAN
Hakan TÜRKGİL		

ANILARI ÖNÜNDE SAYGIYLA EĞİLİYORUZ.

II.- DIŞ ve İÇ SİYASAL GELİŞMELER

II. DIŞ VE İÇ SİYASAL GELİŞMELER

2.1.- AVRUPA VE AB İLE İLİŞKİLER

2.1.1.- AVRUPA, TÜRKİYE'YE TEPEDEN BAKAN DAYATMACI TAVRINI SÜRDÜRÜYOR... AKP'DE ONLARA SİĞİNİYOR...

Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi (AKPM) Genel Kurulu, Belçikalı üye **Luc Van den Brande** tarafından hazırlanan “**Türkiye’de demokratik kurumların işleyiŐi**” konulu taslak rapor ve buna bağlı karar tasarısını, 318 üyeden sadece 71’inin katıldığı oturumda yapılan oylamada, 3 “**ret**” oyuna karşılık 65 “**evet**” oyuyla kabul etti. 4 AKP’li milletvekili de Tasarıya “evet” oyu kullanarak, “**dış odaklara teslimiyetçi AKP siyasetini**” yeni bir örneğini sergilediler. Kabul edilen **Raporda**;

- ✓ AKPM’nin izleme komitesinden, Türkiye’deki anayasa hazırlama çalışma süreci, devlet kurumlarının demokratik işleyiŐinin yakından izlenmesi istendi ve Türkiye ile izleme süreci sonrası diyalogun yoğunlaŐtırılması çağrısında bulunuldu.
- ✓ “*Sonucu ne olursa olsun, iktidar partisi ile başbakan ve cumhurbaşkanı hakkında açılan davadan endiŐe duyulduğu, bu davanın ülkenin siyasi istikrarını etkileyeceği*” görüşüne yer verildi.
- ✓ Kabul edilen bir değişiklik önergesinde, laiklik kriterinin siyasi partilere uygulanamayacağı belirtilerek, dini temele dayalı bir partinin iktidarda olması halinde ve hükümetin anayasaya aykırı bir karar çıkartması durumunda, bu konuda açılacak davanın partinin kapatılmasına değil, söz konusu karara yönelik açılması gerektiği ifade edildi.
- ✓ Kararda, kapatma davasının sonucu ne olursa olsun Türkiye’de parti kapatmalarının yasal dayanakları konusunda canlı bir tartışma yarattığı ifade edildi ve bu konuda anayasada reform yapılmasının gerekli olduğu görüşü dile getirildi.
- ✓ Kararda, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin (AİHM) parti kapatma davalarıyla ilgili verdiği kararlara da dikkat çekilirken, yine “*AİHM’in parti kapatmanın gerçekten çok ciddi hallerde düşünülmesi gereken bir çare olarak görülmesi*” yolunda verdiği görüşe de atıfta bulunuldu.
- ✓ Anayasa Mahkemesi üzerinde hiçbir baskı oluşturulmaması çağrısında bulunulan kararda, mahkemenin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin ifade özgürlüğü ve örgütlenme hakkına uygun ve parti kapatma ile ilgili Venedik Komisyonu kararları çerçevesinde Avrupa standartlarına uygun karar vereceği inancı içinde bulunduğu vurgulandı.

Karara tepki gösteren, başta CHP milletvekilleri olmak üzere, AKPM Türk heyetinin muhalefet üyeleri yayımladıkları ortak bildiriye, raporun AKP baskısıyla hazırlandığını belirterek, “**Türk yargıçlara baskı niteliği taşıyan kararın kabul edilemeyeceğini**” vurguladılar.

Raporun oylanması öncesinde Türk tarafı delegasyonun CHP milletvekilleri **Birgen Keleş** ve **Haluk Koç** ile MHP'li 2 milletvekili tarafından yapılan ortak açıklamada;

- ✓ **“Raporun hazırlanmasında AKP temsilcilerinden yardım sağlandığı, raportörün, kaynak olarak AKP'nin Anayasa Mahkemesi'ne sunduğu savunmayı temel aldığı”**,
- ✓ **“Türkiye'deki yargı sistemini politize etmeyi amaçlayan ve Türk yargıçlara baskı niteliği taşıyan tasarının kabul edilemeyeceği”**,
- ✓ **“Siyasi partilerin kapatılması ile Türkiye'nin AB süreci arasında bağlantı kurulması da yargıçları anayasa temelinde değil politik sonuçlar temelinde karar almaya teşvik anlamını taşıdığı”** vurgulandı.

Denetim mekanizması (İzleme Süreci), Avrupa Konseyi'ne yeni üye olan, demokrasisi belirli bir olgunluğa ulaşmamış ya da bu alanda ciddi zaafılar yaşayan ülkelere uygulanıyor. Türkiye 1996-2004 yılları arasında denetim mekanizması altında tutuldu. Bu mekanizmadan çıkmayan bir ülkenin Avrupa Birliği'yle (AB) müzakerelere geçmesi mümkün değil. Bu mekanizmaya yeniden dahil edilen bir ülkenin de AB müzakerelerini sürdürebilme şansı oldukça düşük. AKPM tarafından alınan bu karara gelecekte AB tarafından yayımlanacak belgelerde atıfta bulunulmasına kesin gözüyle bakılıyor.

318 kişilik AKPM'de Türkiye'nin AB'ye eşit koşullu tam üyeliği önüne yeni engeller çıkaracak 65 kişinin görüşü ile alınan karara verdikleri destekle, **AKP'nin AB konusunda ne kadar iki yüzlü bir siyaset yürütmekte olduğunu, AKP'nin gerçek niyetinin çağdaş Avrupa'nın değerlerini paylaşmak değil, kendi örtülü gündemlerini yaşama geçirmek olduğunu** Türkiye bir kez daha ibretle izleme olanağını elde etti.

Herkes çok açık olarak bilmelidir ki,

- ✓ **“Laik Demokratik Cumhuriyetimizin”** kuruluş ilkelerini özümlemek ve anlamaktan uzak,
- ✓ **Yüz yıl süren kanlı din savaşlarından** sonra ancak Avrupa topraklarında laiklik ilkesini benimsemiş,
- ✓ Hala aralarında dini otoriteye son derece endeksli siyaset yapan kişilerin yer aldığı, Avrupa, bizlere hiçbir zaman, **“tam bağımsızlığa”**, **“Atatürk ilke ve devrimlerine”**, **“Sosyal Demokrasinin evrensel değerlerine”**, **“Hukuk Devleti yapılanmasına”**, **Yargının Üstünlüğü ve Bağımsızlığı ilkesine”** dayalı onurlu duruşumuzdan geri adım attıramayacaktır.

2.1.2.- GİZLENEN, CHP'DEN KAÇIRILAN “MÜZAKERE POZİSYON BELGELERİ”

28-29 Mayıs günlerinde Brüksel'de gerçekleştirilen AB Karma Parlamento Komisyonu (KPK) Toplantısında Baş Müzakereci (Dışişleri Bakanı) Ali **BABACAN** yaptığı açıklama ile, Hükümetin, AB'ye üyelik müzakerelerinin en kritik belgelerini muhalefet partilerinden, Meclis'ten, hatta TBMM Uyum Komisyonu'ndan saklayarak, **gizlilik içinde yürütmekte olduğunu kabul etti. Bunun AB'nin bir talebi olarak ortaya çıktığını, bu nedenle müzakereleri muhalefete kapalı bir şekilde yürütmekte olduklarını açıkladı.**

Bilindiği gibi müzakereler sürecinde her fasıl için (*şu ana kadar 34 fasıldan sadece 6 fasıl açıldı ve bunlardan biri geçici olarak kapandı*) Hükümet o fasıl ile ilgili olarak Türkiye'nin temel ilke ve müzakere stratejisini belirleyen bir **Müzakere Pozisyon Belgesi** sunmaktadır.

Diğer AB ülkelerinin çoğu (*halen aday üye konumunda olan Hirvatistan veya son dönem başkanlığı görevini yürütmekte olan Slovenya dahil*) **Müzakere Pozisyon Belgelerini** AB'ye sunmadan evvel kendi muhalefet partileri ve meclisleri ile paylaştı. Böylelikle, arkalarına kendi meclislerinin ve muhalefet partilerinin desteğini alarak, müzakere süreçlerini müzakere sürecini saydamlık ulusal dayanışma içinde yürüttüler.

Ülkemizde ise, başta CHP olmak üzere hiçbir muhalefet partisi Hükümet tarafından hazırlanarak AB'ye sunulan **Müzakere Pozisyon Belgelerini**, talep etmelerine rağmen göremediler; bu stratejik belgeleri değerlendiremediler, katkılarını sunamadılar. Bu durumun çarpıklığını birkaç kez ısrarla TBMM Uyum Komisyonu'nda dile getirmiş olmama rağmen, hükümet duyarlı davranmadı, sonuç alınamadı...

KPK'nın 28 Mayıs günü KPK Eş Başkanları Joost Lagendayk ve Yaşar Yakış'ın yönetiminde sürdürülen ve Ali **Babacan** ile AB'nin Komisyonu'nun Genişlemeden Sorumlu Üyesi Olli **Rehn**'in de katılarak konuşma yaptıkları oturumunda, CHP milletvekilleri, bu konuda Dışişleri Bakanı ve Başmüzakereci **Babacan**'dan açıklama talep ettiler. Bakan Babacan'ın yanıtı ise, **"Sn. Hacaloğlu, AB'ye sunmakta olduğumuz Müzakere Pozisyon Belgelerini sizle paylaşmak isteriz, ancak AB buna müsaade etmiyor, belgelerin gizli kalmasını istiyor"** oldu.

AKP'nin teslimiyetçi politikasının açık bir sonucu ortaya çıkan bu onur kırıcı durumu kabul edebilmek mümkün değildir.

- **"Türkiye'nin Müzakere Pozisyon Belgeleri"** AB'nin yasaklaması nedeniyle muhalefet partilerine gösterilmeden AB sunuluyor ise, Hirvatistan, Slovenya veya şu anda üye olan birçok eski aday üye ülke bu belgeleri AB'ye vermeden evvel kendi muhalefet partileri ile nasıl paylaşabildiler, fasıllara ilişkin müzakere stratejilerini nasıl kendi muhalefet partilerinin katkılarına açık tutabildiler...?
- **Eğer bu bir AB dayatması ise;**
  - ✓ AB ulusal onurumuza olan düşkünlüğümüzün, diğer ülkelere göre daha az düzeyde mi olduğunu zannetmektedir?
  - ✓ Yoksa AB, Türkiye'nin bu kadar rahatlıkla güdülebilecek bir ülke mi olduğunu zannetmektedir?
  - ✓ Yoksa AB, halkımızın ve 85 yıllık parlamenter sistemimizin olgunluk düzeyinin, siyasette şeffaflığı ve katılımcılığı taşıyabilecek düzeyde olmadığını mı zannetmektedir?
- Halen nispeten kolay fasıllarla sürdürülen müzakereler süreci, sıra "daha dışli, ulusal duyarlılıklarımızı daha yakından ilgilendiren" konulara gelince, AB ile eşit koşullu tam üyelik müzakereleri muhalefeti dışlayan, onları yok sayan bir anlayışla sürdürülebilir mi?. Hiçbir iktidar bu sorumluluğun altına tek başına girerek Türkiye'yi **"AB'ye eşit koşullu, onurlu tam üyelik"** talebimiz doğrultusunda başarıya ulaştırabilir mi?
- Bir Türkiye Cumhuriyeti Bakanının veya Hükümeti'nin, AB'nin iradesine böylesine boyun eğmesi, bu kadar teslimiyetçi duruş sergilemesi hepimizin, ulusumuzun onurunu rencide etmektedir. Böylesine yasağcı, örtülü, adeta halkımızın iradesinden kaçırılarak sürdürülen bir müzakere süreci ile toplumumuzun talepleri, ülkemizin duyarlılıkları yeterli dikkat ve hassasiyetle korunabilir mi?

Bu durumun derhal düzeltilmesini ve AB ile “AB’YE EŞİT KOŞULLU, ONURLU, KIRMIZI ÇİZGİLERİMİZ KORUNARAK TAM ÜYELİK” talebimiz doğrultusunda yapılan veya yapılacak olan müzakere sürecinin tüm muhalefet partilerin katkı ve katılımlarına açık bir “sorumluluk, ülke duyarlılığı ve demokrasi kültürü” anlayışı ile sürdürülmesini, Hükümetten önemle bekliyoruz. Bu konunun sürekli takipçisi olacağımızı herkes bilmelidir.

2.1.3.- AB YETKİLİLERİNİN KAFA KARIŞIKLIĞI DEVAM EDİYOR

AB Yetkililerinden Bazı İnciler;

- **AB Komisyonu Başkanı Jose Manuel Barroso:**
  - ✓ *Kapatılma davasını duyunca doğrusu şaşırımdım. Laiklik bir dogma değildir. Demokratik laik anlayışta dini gereklere saygı gösterilmeli. Böylesi bir süreci gelişmiş bir ülkede görmek mümkün değil. Avrupa standartlarının uygulanmadığını görürsek kayıtsız kalamayız, ama Anayasa Mahkemesi kararına da saygı duyarız. Ümit ediyorum, karar Avrupa standartlarına, Venedik Komisyonu içtihatlarına uygun olur. (11 Nisan-Ankara)*
  - ✓ *Türkiye’nin bir gün AB’nin tam üyesi olması için **Türkiye’de** tam demokrasi ve demokratik laiklik olmalıdır. Laiklik zorla dayatılamaz. Avrupa’daki demokrasilerde normal olduğu şekilde tüm garantileriyle uygulanan demokratik bir süreç olmalıdır. Türkiye’deki bu durum bizi kaygılandırıyor. Çünkü açık söylemek gerekirse ülkenin başlıca partisine karşı, devletin en üst makamlarına karşı bir kapatma davası açılması, çok sık görülen bir şey değil ve devletin örgütlenmesinin temel ilkelerini tartışmaya açan bir durum. (8 Mayıs-Slovenya)*
- **AB’nin Genişlemeden Sorumlu üyesi Olli Rehn:**
  - ✓ *Kapatma davası Kopenhag kriterleri ile uyuşmuyor. AB, siyasi ve insan hakları kriterlerinin ısrarlı ve ciddi ihlali durumunda müzakere sürecini gözden geçirmeye mecbur kalabilir. Bu da parti kapatma olayları yaşanırsa müzakerelerin kesilebileceği anlamına gelebilir. (30 Nisan AB Gayri resmi Dışişleri Bakanları toplantısı)*
  - ✓ *Şu anda AKP aleyhine açılan kapatma davasıyla Türkiye yeni bir siyasi tansiyon sürecinden geçiyor. AB’nin bu davaya tepkisi reddetmek oldu. Çünkü AB demokrasilerinde siyasi partilerin kapatılma davaları normal değildir. AB aday ülke olduğu için Türkiye’de yaşananlara kayıtsız kalmaz. Ama Türkiye-AB katılım sürecini olumsuz etkilememesi için elbette demokratik prensipler ve hukukun üstünlüğünün Avrupa standartlarına uygun şekilde uygulanmasını umuyoruz. (3 Mayıs-İngiltere)*
- **AB Dış Politika ve Savunma Yüksek Temsilcisi Javier Solana:**
  - ✓ *AKP’nin kapatılması Türkiye’nin AB ile ilişkilerine darbe vurur. Ancak yüksek mahkemenin makul davranacağı umundayım. Çünkü kapatma, Türkiye’nin Avrupa’da bizimle ilişkilerine bir darbe olur ve bu durumun sonuçları da çok kötü olabilir. Demokrasilerde parti kapatma hiç de normal bir durum olarak değerlendirilemez. (9 Nisan-Avrupa Parlamentosu)*
- **Avrupa Parlamentosu Başkanı Hans-Gert Pöttering:**

- ✓ AKP demokratik yollarla iktidara gelen bir partidir. Bu nedenle AKP'yi kapatmak saçma olur. (8 Mayıs-Slovenya)
- **Türkiye AB Karma Parlamento Komisyonu Eşbaşkanı Joost Lagendijk:**
  - ✓ AKP hakkında kapatma kararı verilirse bunun sonucu Türkiye'nin AB üyelik müzakerelerinin askıya alınması olabilir. (15 Nisan- Brüksel)
  - ✓ Bence AKP'nin şüphelilere gizli gündemi olmadığını, laiklik taraftarı olduğunu göstermesi gerekiyor. Ancak AKP kapatılacaktır. Yerine yeni bir parti kurulacak. O parti de iktidar olacaktır... AKP anayasayı değiştirerek böyle bir şeyin olmasını engelleyemedi. (3 Mayıs- 9 Eylül Üniversitesi)
- **Avrupa Birliği'nin (AB) Türkiye Büyükelçisi Marc Pierini:**
  - ✓ “Kapatma davasıyla ilgili süreç Kopenhag siyasi kriterleri ölçüt alınarak değerlendirmeye tabi tutulacaktır. Türkiye'nin İslam, laiklik ve demokrasi arasında uyumlu bir uzlaşmaya ulaşmasının sadece Türkiye için değil, benzer sorunlarla karşı karşıya olan Avrupa açısından da çok büyük önem taşımaktadır.”

Avrupa Birliği Komisyonu Başkanı **Barosso**'nun, “*Türkiye'nin demokrasiyi ve laikliği yapısal olarak sürdürme sınavını verip veremeyeceği konusunda hepimiz tereddüt içine düştük.*” açıklaması AB yetkililerinin Türkiye'ye yönelik kafa karışıklıklarının, bir anlamda cehaletlerinin yeni bir ipucunu oluşturdu.

AB ilgilileri, büyük çoğunlukla, “*Türkiye'deki sorun laiklikle ilgili bir sorun değildir, laikliğe yönelik bir tehdit, tehlike yoktur, demokrasi uygulanmaktadır, birileri laikliği bahane ederek demokratik rejimi askıya alma çabası içindedirler.*” görüşünü paylaşmaktaydılar. Böyle bir anlayışla Türkiye'ye bakıyorlardı.

Barosso Türkiye'ye geldi, temaslarını yaptı, tabloyu daha gerçekçi bir şekilde algılamak imkânına sahip oldu. Gördü ki olay laikliğe yönelik tehlikenin, tehdidin bir bahane olarak kullanılmasıyla ilgili değil, gerçekten Türkiye'de laikliğe yönelik bir tehlike vardır ve bu önemli bir olaydır. Muhtemelen bu koşullarda Barosso, “***Laikliğin ortadan kalkması Türkiye'yi de, dünyayı da yakından ilgilendirir. Demokrasi içinde bunu bağdaştırmak acaba mümkün olacak mı, böyle bir sorunla karşı karşıyayız***” diye düşünmeye başlamıştır.

Bu tablo halkın, milletin talebiyle, zorlamasıyla ortaya çıkan bir tablo değildir. Millet aynı millettir, on yıl önce de aynı millet vardı, bugün de aynı millet var; ama bir şey değişti. Türkiye'yi altı yıldan beri bu konularda belli gizli hesapları olan, belli projeleri olan, Türkiye'nin laik kimliğini tehdit edip cumhuriyetin kazanımlarını ortadan kaldırmaya sinsi sinsi gayret eden bir ekip Türkiye'yi yönetmektedir.

Millet bunu tercih etmemiştir, millet bunu istememiştir ama milletin çeşitli isteklerine dayanarak iktidarı elde edenler kendi projelerini bu vesileyle yürürlüğe koymaya kalkmışlardır. Bugün Türkiye dünyanın gözünde çok yapısal ciddi, temel var oluş sorunlarıyla, siyasi var oluş sorunlarıyla karşı karşıya bir ülke hâline dönüştürülmüştür. **Avrupa yetkililerinin kafa karışıklığının temelinde bu yatmaktadır.**

Bu çok vahim bir tablodur, çok ağır bir sorumluluktur. İşte, biz bunu önlemeye çalışıyoruz, ta başından beri bunu önlemeye çalıştık, bu tehlikeye dikkati çektik, bu ekibi böyle yapmaktan alıkoymaya çalıştık, uyardık.

“AB ile eşit koşullu, onurlu, Laik Demokratik Cumhuriyetimizin temel nitelikleri korunarak tam üyelik” hedefimiz doğrultusunda iktidara gerekli desteği verdik, ancak gerçek

niyetleri ortaya çıkınca da, açıkça milletimizi, toplumumuzu, herkesi bu noktalarda uyarmaya çalıştık. Ne yazık ki böyle bir manzarayla karşı karşıyayız. Türkiye bu tuzaklara hiçbir şekilde düşmeyecektir.

Türkiye'nin Avrupa Birliği ile ilişkilerine en büyük darbeyi vuran, en büyük zararı getiren Avrupa Birliği adına gelip Türkiye'de ulu orta patavatsızca konuşan siyaset adamlarıdır. Türkiye'de demokrasinin hangi tehditlere ne zaman, nasıl maruz kaldığını, o tehditler karşısında Türkiye'nin nasıl demokrasiyi kendi çabasıyla tekrar devreye soktuğunu bilmezler, laikliği bilmezler, cumhuriyeti bilmezler, Türkiye'ye gelirler kulaktan dolma yarım yamalak bilgilerle, onun bunun yönlendirmesiyle en hassas konularda en ağır iddiaları söylerler geçerler.

Bu kişiler demokrasi ukalalığı yapıyor, hadlerini aşılıyorlar. Buna kimsenin hakkı yok. Bu yaklaşımlar Türkiye-AB ilişkilerini de olumsuz etkiliyor. CHP AB'ye bakış açısını da kimseye ispatlamak zorunda değil. Türkiye'nin AB'ye tam üyelik temelinde bir ilişki geliştirmesine, Türkiye'de kimse bizden daha çok istiyor olamaz. AB projesinin altında CHP Genel Başkanı İsmet Paşa'nın imzası vardır. Gümrük Birliği anlaşmasını gerçekleştirmesi için en büyük mücadeleyi verdik. Türkiye, AB ile ilişkilerinde hiçbir zaman teslimiyetçi olmayacaktır. AKP'nin teslimiyetçi politikalarının kendileri açısından cazibesine kapılan AB, hiçbir zaman bizden ulusal çıkarlarımızı ve cumhuriyetimizin temel niteliklerini göz ardı eden açılımlar beklemesinler. Biz Türkiye'nin AB'ne eşit koşullu tam üye olmasını istiyoruz. Polonya, Romanya nasıl girdiyse, biz de öyle girmek istiyoruz.

Böyle bir ilişki giderek sürdürülebilirlik niteliğini hızla kaybetmektedir. Bu doğru bir yaklaşım değildir. Türkiye ile Avrupa Birliği ilişkilerine yardımcı olacak bir anlayış değildir. Herkes aklını başına almalıdır. AKP'nin başı derde girdikçe bazı AB sözcülerinin saldırganlığı artmaktadır. Giderek CHP'yi hedef yapmaya başlıyorlar ve böyle yaptıkça AKP'yi giderek mütareke döneminin Damat Ferit Paşa hükümetine döndürüyorlar.

AKP giderek, teslim olmuş, gücünü yabancı sözcülerden alan, onların himayesine girmiş, onların kolladıkları bir hükümet hâline dönüşüyor. Yani o laflar bize zarar vermez, o laflar bizi etkilemez ama o lafları söylemesi bugünkü hükümeti perişan ediyor.

Bu en hassas konularda, Türkiye'nin kaderinin söz konusu olduğu, en ince süreçlerin yaşandığı, herkesin olağanüstü sorumlu, dikkatli davranması gereken bu kritik dönemde Türkiye'nin en karmaşık konularıyla ilgili bilir bilmez hüküm vermeye, Avrupa Birliği adına böyle açıklamalar yapmaya izin verilmemelidir.

Bu konuşmaları anlayışla karşılamamız mümkün değildir. Avrupa Birliği yöneticileri derhal bu konuyu ciddiye almalıdırlar. Türkiye'yi, Türkiye'nin tarihini, Türkiye'de büyük modernleşme mücadelesinin seksen yıldır nasıl, ne dayanarak, ne şekilde yürütüldüğünü bilmeyen kişilerin AB yetkilisi sıfatı ile Türkiye'ye gelerek ahkam kesmeleri sona ermelidir.

2.1.4.- AB MÜZAKERELERİNDE SADECE BİR “BAŞLIK-FASIL” GEÇİCİ KAPATILDI

Türkiye, şimdiye kadar açılan 6 başlıktan sadece 2006 yılının ilk yarısında Avusturya Dönem Başkanlığı sırasında açılan “**Bilim ve Araştırma**” faslının geçici olarak kapatılmasını sağladı.

2007 yılının ilk altı ayında Almanya'nın Dönem Başkanlığı sırasında “**İşletmeler ve Sanayi Politikası**”, “**İstatistik**” ve “**Mali Kontrol**” olmak üzere üç başlık daha açıldı. Bunun ardından Portekiz Dönem Başkanlığında “**Tüketicinin ve Sağlığının Korunması**” ve “**Trans Avrupa Şebekeleri**” fasıllarında da müzakereler başlatıldı.

Buna karşın, Türkiye'nin limanlarını Rumlara açmadığı gerekçesiyle **sekiz başlık**, Aralık 2006'daki AB Zirvesi'nde donduruldu. Buna ek olarak Fransa, müzakereleri engellemeyeceğini her fırsatta vurgularken yine “**imtiyazlı ortaklık**” seçeneğini de öngörmediği gerekçesiyle **beş başlık** açılmasını veto etmeyi sürdürüyor.

Oysa bizimle aynı zamanda üyelik müzakerelerine başlayan Hırvatistan'ın müzakere süreci, Türkiye'ye göre çok daha hızlı ilerliyor. Nitekim, şimdiye kadar 18 başlığı açan Hırvatistan'ın gelecek yıl katılıma hazır olacağı ifade ediliyor.

Oysa yaşanmakta olan bazı gelişmeler, Türkiye'nin AB'ye tam üyelik sürecinin önünü aydınlatacağına aksine belirsizlikleri daha da artırıyor.

Alman Şansölyesi Angela Merkel'in tam üyelik yerine “imtiyazlı ortaklık” tercihi, Fransız Cumhurbaşkanı Sarkozy'nin Türkiye'yi bir Avrupa ülkesi olarak görmemekte inad etmesi, başta Avusturya olmak üzere başka bazı AB ülkelerinin de Türkiye'nin üyeliğine karşı açık veya örtülü tavırları, tam üyelik sürecinin kırılma potansiyelini artırmaktadır.

Fransa ve Hollanda'daki referandumlarla reddedilen Avrupa Anayasa'sının yerine geçmek üzere imzalanan Lizbon Antlaşması da İrlanda halkının referandumda menfi oy kullanması ile bu aşamada yürürlüğe girme şansını kaybetti.

Lizbon Antlaşması'nın karşılaştığı çıkmaz yüzünden AB'nin kurumsal yapısı Nice Antlaşması'na dayanmaya devam ediyor. Oysa bu antlaşmadaki yapısal düzenlemeler, Türkiye'nin olduğu kadar Hırvatistan'ın da üyeliğine göre ayarlanmış değil.

2.1.5.- BABACAN GERÇEKTEN HANGİ GÖREVİ YAPIYOR?

Ali Babacan'ın resmen tanımlanmış olan görevin ardında yatan misyonuna ilişkin farklı söylemler yaygın. Ali Babacan'ın, resmen;

- Geçen dönemden beri taşımakta olduğu AB ile müzakere sürecinden sorumlu Baş Müzakereci şapkasına sahip. Ancak iki dönemdir bir kez dahi TBMM AB Uyum Komisyonu'na gelerek herhangi bir bilgiyi paylaşmamış, bir öneriye kulak kabartmamış, aksine AB'ye verilen Müzakere Pozisyon Belgelerini sadece muhalefet partilerinden değil, Komisyon'dan da kaçırmıştır. AB bürokrasisinde belirli kişiler dışında çok az kişi, çok az AB Parlamentosu üyesi Babacan'ın görevinden haberdar. Zira, Babacan fiilen bu görevi yapmıyor. Durumu idare ediyor.

- Keza, 11 aydır Dışışleri Bakanı. Ancak işi gücü AKP'nin teslimiyetçi dış politikasının adeta sözcülüğünü yapmak. Hiçbir ciddi platformda, Türkiye'nin ulusal çıkarlarının tartışıldığı zeminlerde yok. Arada bir İslam ülkelerini ziyaretlerde gazetelerde boy gösteriyor, papağan gibi ezberlediği, yuvarlak, hiçbir ağırlığı olmayan açıklamalar yapmakla meşgul.

Ali Babacan hakkındaki yaygın kanaat ise, kendisinin şu anda dışarıdaki İçişleri Bakanlığı görevini yapmakta olduğudur. Sürdürdüğü müzakere ise Türkiye'nin AB süreciyle ilgili değil AKP'nin Türkiye'ye yerleştirmek istediği zihniyetin AB ile müzakeresini yürütüyor. O desteğin müzakeresini yapıyor. Örneğin türbanın, İslam dininin, Anayasa Mahkemesinin, AKP hakkında açılan davanın müzakerelerini yapıyor. Bu konularda kazan, kazan oyunu oynamaya çalışıyor. Yani hem AKP kazanacak, hem de dış odaklar kazanacak. Ortada Türkiye'nin çıkarlarının, davalarının müzakeresi gibi bir çaba, bir duyarlılık yok.

Türkiye Cumhuriyeti'nin tarihinde böyle bir dışışleri bakanının (veya bakanın) bulunduğunu düşünmek imkânsızdır.

2.2.- ABD İLE İLİŞKİLER

İran ile ABD ilişkilerin hızla tırmanmakta olduğu, ABD'nin İran'a bir sıcak müdahalede bulunma olasılığının giderek artmakta olduğu bir dönemden geçmekteyiz. NATO içinde ve dışında stratejik nitelikte ilişkiler içinde olduğumuz ABD'nin Irak'tan sonra İran'da girişebileceği bir sıcak müdahalenin Türkiye açısından çok ciddi sorunlar yaratacağı açıktır.

Bir yandan, Kuzey Irak Bölgesel Yönetimi'nin lideri Mesud Barzani dış basına; *"Biz hiç kimseden korkmuyoruz. Toprağımızı işgal etmek bütün bölgeye yayılacak bir krize yol açacak olan kumar oynamak gibi bir adımdır. Kürtlerin silahlı mücadele yapmamaları ve politik mücadeleyi seçmeleri gerekir. PKK terörist bir örgüt değil. Eğer PKK Türkiye'nin görüşme yapma taahhüdünü yapar ve onu reddederse o zaman terörist olarak adlandırılabilir. Kürdistan bölgesi, güvenlik konusunda önemli adımlar attı. Terörizm ve aşırılık, coğrafi sınır tanımadığı için birleşmeliyiz. Dolayısıyla işbirliği için uluslararası bir güç gerekli."* şeklinde iki yüzlü açıklamalar yapmaktadır.

Diğer yandan, Başkan Bush'un PKK'yı ortak düşman olarak tanımlamasından sonra sağlanan sıcak istihbaratla, Türk Silahlı Kuvvetleri Kuzey Irak'ta konuşlanmış teröristlere karşı etkin nokta operasyonlar yapabilmekteler.

ABD'nin, Irak'taki başarısız ABD müdahalesinden sonra İran'ın bölgede bir hegemon güç olarak ortaya çıkmasına izin vermesi mümkün görünmüyor. "Nükleer Silah" gerekçesi ile İran'ı hedefe oturtmaya çalışan ABD'nin bu politikasını değiştirmeyeceği ve İran'ın kendisine biat etmesi için elinden gelen tüm gayreti göstereceği yaygın kanaat olarak belirtiliyor.

Bu koşullarda, **"Soğuk savaş sonrası Türkiye cephe ülkesi haline geldi. Ankara ile çalışmak istiyoruz..."** diyen ABD Ankara Büyükelçisi **Wilson**'ın aşağıdaki **ölçülü mesajlarının**, herhalde ABD Başkanlık seçimlerinden sonra, tabiatıyla bu mesajlar hala geçerli ise, daha yakından değerlendirilmeleri gerekecektir.

1-**Kapatma davası:** *Dikkatle izliyoruz. Türkiye'nin kurumlarına güveniyoruz. Demokrasisi güçlü, laik ve hukukun üstünlüğünü benimsemiş bir Türkiye ile çalışmak isteriz.*

2- **Fethullah Gülen:** *Vize alıp ülkemize gelmiş bir kişi. Bu yöntemle gelenleri ideolojik ya da dini testten geçirmiyoruz. Bu hareketi destekleme ya da desteklememe noktasında değiliz.*

3- **İlimli İslam:** *Bu tanıımı ben kullanmıyorum, ülkemde de böyle bir proje yok. İlimli İslam, kimi terör amaçlı kurumların İslam örtüsüne sığınması karşısında üretilen bir kısaltma.*

4- **1 Mart geride kaldı:** *Soğuk savaş sırasında gerilimin Doğu Avrupa'da olacağı beklentisine göre hazırlık vardı. Bugün çatışma Türkiye'nin çevresinde. 1 Mart tarih oldu.*

5- **Türk Silahlı Kuvvetleri:** *Türk ordusu ile son derece uyumlu bir çalışmamız var. Terörle mücadelede karşılıklı diyalogla sorunlar çözüldü. PKK gittikçe güç kaybediyor.*

6- **Irak politikası:** *Yeni başkanla birlikte Irak politikası değişebilir. Başarılı olmak için Türkiye ile çalışmanın gerekliliğine inanıyoruz.*

2.3.- “CUMHURİYET, LAİKLİK VE DEMOKRASİ” MODERN TÜRKİYE’NİN TEMEL DEĞERLERİDİR...

Cumhuriyet Halk Partisi içtenlikle çağdaş, demokratik rejimin inançlı, tutarlı ve kararlı bir savunucusudur. Bu konuda kimsenin hiçbir şüphe içine girmemesi lazımdır.

- Cumhuriyet Halk Partisi ve demokrasi arasında karşılıklı uyum ve dostluk dışında hiçbir ilişki kurulamaz. Cumhuriyet Halk Partisi bu konudaki sicilini ortaya koymuştur, anlayışını ortaya koymuştur, Türkiye’yi demokrasiyle kaynaştıran, bütünleştiren parti CHP’dir.
- Cumhuriyet Halk Partisi, Türkiye’yi modernleştirme iddiasının partisidir. Modernleşme iddiasının bir temel dayanağı demokratikleşmedir.
- Cumhuriyet Halk Partisi, tek parti döneminden çok parti dönemine bilinçli bir çabayla geçmiştir. Sorumluluğunu üstlenerek bedelini ödemeyi göze alarak geçmiştir. İktidarında muhalefete dönüşmüş dünyadaki tek siyasi parti kendi kararıyla dönüşmüş Cumhuriyet Halk Partisidir. Cumhuriyet Halk Partisi bunu öngörerek yapmıştır.
- Çağdaş, hukuk devleti anlayışını getiren odur, çağdaş hukuku getiren odur... Kadın-erkek eşitliğini getiren odur, kadınlara oy hakkını sadece Müslüman dünyada değil, dünyada en önde getiren ülkelerin başında Türkiye ve o zaman onu yöneten Cumhuriyet Halk Partisi vardır. Kadın-erkek eşitliğine temelden inanan bir parti olarak CHP vardır.
- Hukukun üstünlüğüne inanan bir siyasi parti vardır. Basın özgürlüğüne, yargı bağımsızlığına içtenlikle inanan, bütün gereklerini her iktidar döneminde gerçekleştiren bir siyasi parti vardır; o da Cumhuriyet Halk Partisidir.
- Cumhuriyet Halk Partisi, daima Türkiye’yi çağdaş bir demokratik toplum olma doğrultusunda yönlendirmiştir, etkilemiştir, Türkiye’yi demokrasiye doğru taşımıştır.
- Demokrasinin kesintiye uğradığı dönemlerde Cumhuriyet Halk Partisi en büyük demokrasi mücadelesini veren siyasi parti olmuştur. 12 Mart döneminde bunu yapmıştır, 12 Eylül 1980 döneminde bunu yapmıştır. Bu mücadele içinde Cumhuriyet Halk Partisi kapatılmıştır, Cumhuriyet Halk Partili siyasetçiler yasaklanmıştır.
- Bütün bunları aldırmadan tekrar demokrasiyi Türkiye’ye getirmek için inançla hepimiz mücadele etmişizdir. Demokrasi konusunda Cumhuriyet Halk Partisine kuşku düşürmeye kimsenin hakkı yoktur, kimsenin de haddi değildir, bunu herkesin çok iyi bilmesini isteriz.
- Biz, Türkiye’yi çağdaş, herkesin kendi kimliğine, kendi inançlarına sahip çıktığı, saygı gördüğü, azınlık-çoğunluk ayırımının yapılmadığı, herkesin değerlerine saygı gösterilen demokratik bir toplum, demokratik bir siyaset arıyoruz, Türkiye’yi oraya getirmeye çalışıyoruz. Bütün engelleri, toplumsal engelleri, hukuki engelleri aşmaya çalışıyoruz.
- Cumhuriyet Halk Partisi, hiçbir zaman, herhangi bir ara rejimden, demokrasi dışı müdahaleden ülke için de, kendisi için de bir yarar aramamıştır, görmemiştir.
- Bu konuda hiçbirimizin bir tereddüdü yok ama sanki bir demokrasi krizi var, sanki Türkiye’de Cumhuriyet Halk Partisi, Türkiye siyasetinin temel kuruluşları demokrasiye karşı bir tavır içindeymiş gibi bir ortam yaratılmak, bir tedirginlik oluşturulmak isteniyor. Bunun hiçbir temeli yoktur, bu, tam bir haksızlıktır.

Cumhuriyet Halk Partisi inançla, hem demokrasiye, hem laikliğe, hem de modernleşmeye sahip çıkan bir siyasi partidir.

2.4.- LAİKLİK VE MODERNLEŞMEDEN ÖDÜN VERMEYİZ

Biz, demokrasi konusundaki inancımızın teyidine, laiklik konusundaki anlayışımızın tartışılmasına ihtiyaç hissetmiyoruz. Biz, Türkiye'deki, Avrupa'daki herhangi bir merciinin Cumhuriyet Halk Partisinin demokratlığı konusunda vize verme hakkını kabul etmiyoruz.

Son günlerde demokrasi ve laiklik arasında bir çelişki, bir çatışma algılaması var; Türkiye'ye bakanlar, bu çelişkiyi;

- ✓ “Ya laiklikten tümüyle vazgeçerek demokrasi diye tarif ettikleri dinamiklere ülkeyi teslim ederek çıkmak istiyorlar”
  - ✓ Veyahut da laikliğe sıfatlar takarak, “demokratik laiklik” tartışması açıyorlar.
- Gerçekte bunlar laiklikten vazgeçme arayışının, laiklikten kurtulma özleminin yansımasıdır.**

Laiklik kendine özgü bir temel kavramdır. “Zorla laiklik olmaz” diyor bir değerli AB yöneticisi. Doğru, zorla olmaması lazım ama, kendisine sormak istiyoruz:

- ✓ Sizin ülkenizdeki laiklik referandumla mı geldi?
- ✓ Yani Orta Çağ'dan Avrupa laikliğe referandum yoluyla mı geçti?
- ✓ Yüz yıl savaşları neyin ifadesi?
- ✓ Vatikan'a karşı, Roma'ya karşı, onu himaye eden ülkelere, Fransa'ya karşı, İspanya'ya karşı, İngiltere'nin, diğerlerinin verdiği mücadelelerin altında yatan anlayış ne?
- ✓ Yüz Yıl Savaşları demokratik bir süreç mi?
- ✓ Otuz Yıl Savaşları demokratik bir süreç mi?
- ✓ On binlerce insanın, “sen Protestansın, sen Katoliksin” diye birbirin boğazını kestiği o katliamlar referandum yolunun, demokrasi yolunun bir uygulaması mıydı?

Biz, laikliğe ülkeyi yönetenlerin dünya deneyimini değerlendirerek, Türkiye için iyinin, doğrunun ne olduğunu görerek aldıkları kararlar sonucunda toplumu buna ikna etmeye çalışmalarıyla, toplumdan destek almaya çalışmalarıyla geldik.

Bu uygulamalara girildiği zaman birisi parmağını uzattı, Doğu Anadolu'da “din elden gidiyor” diye isyan çıkardı. Onlara rağmen bunu getirdik, o mücadelelerle getirdik. **Kolay olmadı bu dönüşüm;**

- ✓ Şimdi, demokrasiyle laikliği tehdit etmek meşrudur mu diyorsun?
- ✓ Genel oyla laikliği ortadan kaldırmak meşrudur mu diyorsun?
- ✓ Yani halktan oy aldım ben, laikliği kaldırıyorum demeyi hak mı biliyorsun?
- ✓ Söylediğin lafların arkasında yatan gizli kavram bu mu?

Laikliği kaldırırsak bunun;

- ✓ Demokrasinin kalkması sonucunu,
  - ✓ Özgürlüğün, özgür düşüncenin, özgür insanın kalkması sonucunu,
  - ✓ Tabuların egemen olması sonucunu,
- doğuracağını nasıl görmüyorsun?

Demokrasi ve laiklik ikisi de aynı zamanda, ikisi de beraber hiçbirini öteki için kurban etmeden, hiçbirisinin ötekini tahrip etmesine göz yummadan ama ikisini de koruyarak götüreceğiz.

Türkiye’de laikliğin kurucusu olan Cumhuriyet Halk Partisi için laiklik, hiçbir şekilde ödün veremeyeceği temel ilkedir.

- Toplum ve devlet yaşamında laiklik, Cumhuriyet’in, ulusal bütünlüğün ve toplumsal dayanışmanın temel taşıdır. Laiklik korunmadan demokrasi yaşatılmaz; çağdaş toplum oluşturulamaz.
- CHP, laikliği, bir toplumda farklı inanç özelliklerinin barış içinde birlikte yaşanabilmelerinin ortak güvencesi olarak görmektedir.
- Lâiklik; ortaçağ dogmatizmini yıkarak aklın öncülüğü, bilimin aydınlığı ile gelişen özgürlük ve demokrasi anlayışının, uluslaşmanın, bağımsızlığın, ulusal egemenliğin ve insanlık idealinin temeli olan uygar bir yaşam biçimidir.
- Lâiklik; toplumların düşünsel ve örgütsel evrimlerinin son aşaması; ulusal egemenliğe, demokrasiye, özgürlüğe ve bilime dayanan siyasal, sosyal ve kültürel yaşamın çağdaş düzenleyicisidir.
- Laiklik; insanı kul olmaktan çıkarıp birey yapan, bireye kişiliğini geliştirmesi için özgür düşünce olanaklarını veren, bu yolla siyaset-din ve inanç ayırımını gerekli kılarak din ve vicdan özgürlüğünü sağlayan ilkedir.
- Bizim laiklik anlayışımız devletin bütün inançlara, dinlere ve mezheplere saygı göstermesini ve eşit davranmasını gerektirir. Ama aynı zamanda hiçbir inancın, mezhebin ve dinin devletin yönetimini, hukukunu ve eğitimini etkilemesine izin vermeme ilkesine dayanır.
- Demokrasiye geçişin de aracı olan lâiklik, Türkiye’nin yaşam felsefesidir. Demokrasinin ve çağdaşlığın temeli olan demokratik ve laik Cumhuriyet sayesinde Türk insanı ümmetten ulusa, kulluktan yurttaşlığa, geçebilmiştir.

2.5.- GÜNÜMÜZDE 19 MAYIS’IN ANLAMI HER ZAMANKİNDEN ÖNEMLİ HALE GELDİ

19 Mayıs, bizim siyasal yaşamımızın çok önemli bir dönüm noktası. Çağdaş Türkiye’yi kurma mücadelesinin çıkış tarihidir. 19 Mayıs’ta modern Türkiye’yi kurmak üzere mücadeleyi Mustafa Kemal başlatmıştır. O, bir devrin ilk harekete geçtiği noktadır, o açıdan fevkalade önemlidir. Bütün önemli toplantılar ondan sonra gerçekleşmiştir... Amasya Tamimi 19 Mayıs’tan sonradır... Sivas Kongresi daha sonradır... Erzurum Kongresi daha sonradır... Ankara’da Meclisin açılması daha sonradır... Cumhuriyetin ilan edilmesi, yeni Anayasanın şekillenmesi bunların hepsi çok daha sonradır... Tüm bunların başlangıcı 19 Mayıs 1919’dur.

19 Mayıs çok büyük bir yeni dönem açma iradesiyle yola çıkan bir büyük insanın Türk tarihine damgasını vurduğu andır.

Gerçekten, bugün bunun önemini çok daha iyi anlıyoruz. Mustafa Kemal, çok büyük bir tarihsel sezgi içinde bir büyük tarih yolculuğuna çıkmıştır ve bu yolculuğun her aşamasında göğsümüzü kabartan, yüzümüzü ağartan çok büyük bir başarıyı gerçekleştirmiştir. Bugün geldiğimiz noktaya bizi taşıyan sürecin altında 19 Mayıs vardır.

19 Mayıs, siyaseti geçmişte şekillendiren olaylardan farklıdır. Geçmişte siyaseti askeri kumpaslar, hükümet düşürme girişimleri, harbiye baskınları, komplolar, suikastlar belirler idi. İmparatorluğun çöküş dönemindeki siyaseti oluşturan, şekillendiren uygulamalar bu tür uygulamalardı. Ama ilk kez çağdaş tarihimizde Mustafa Kemal, siyaseti çağdaş bir siyaset projesi gibi algılamıştır. Komplo, tertip, suikast, baskın, adam öldürme yöntemlerini bir kenara bırakarak ne yapılması gerektiğiyle ilgili bir proje ortaya koymuştur... **“Millî iradeyi amel ve hâkim kılacağız”** demiştir.

Bu büyük bir iddiadır. **“Altı yüz yıllık saltanat ve hilafet egemenliği karşısına millî iradeyi geçireceğiz”** diye yola çıkmıştır. Bunu Anadolu’da insanlarla, halkla, toplumla bir araya gelerek, onları ikna ederek, sanki günümüzdeki bir seçim kampanyasını gerçekleştirir gibi il il dolaşarak, talimatnameler değil, tamimler yayınlayarak, bildiriler yayınlayarak, düşüncesini yaymaya çalışarak, projesini paylaştırarak, insanlarla buluşup bire bir onları ikna etmeye çalışarak yapmıştır. Bu işi Havza’da yaparak, Amasya’da yaparak, Sivas’ta yaparak, Erzurum’da yaparak, Hacıbektaş’ta yaparak, Kırşehir’de yaparak Ankara’ya kadar Anadolu’yu dört bir tarafından gezmiş ve dolaşmış, projesini anlatmıştır.

Ne yapılması gerektiğine yönelik inancını paylaşmaya çalışmış, onun altyapısını şekillendirmiş ve gerçekten Türkiye’nin ilk çağdaş, modern, demokratik sivil, halka inanan, güvenen, sadece nazariyatta millî irade demeyen, halkı ikna ederek bunu gerçekleştirmek için uğraş veren bir çağdaş siyaset adamı olarak ortaya çıkmıştır.

19 Mayıs bu sürecin başlangıcıdır ve bu süreç, gerçekten muhteşem bir başarıyla gerçekleşmiştir. Siyasetin gerektiği yerde siyaset, millî bağımsızlığı kazanmanın gerektirdiği yerde işgale karşı millî direniş, ulusal mücadele, Kuvay-ı Milliye ve savaş hepsini gereken yerde, gereken şekilde yaparak çağdaş Türkiye’yi kurmuştur.

Bugün ne mutlu, bir yabancı bilim adamı, Yirminci Yüzyılın en büyük lideri olarak Mustafa Kemal **ATATÜRK**’ü, kendi ölçüleriyle, kendi bilimsel değerlendirmesiyle ilan etme ihtiyacını hissetmektedir. Bugün dünya, ölümünden bunca yıl sonra, yetmiş yıl sonra Mustafa Kemal’i Yirminci Yüzyılın, yani dünyanın en büyük çalkantılar yaşadığı, en iddialı liderlerin hüküm ferman olduğu, dünyanın rejim değişikliklerine maruz kaldığı, en köklü bunalımların yaşandığı bu kargaşa döneminin içinden ayakta kalan tek büyük en önemli siyasi lider olarak selamlamaktadır.

Hâlâ Mustafa Kemal’i içine sindiremeden, açıktan, gizli gizli Mustafa Kemal’e karşı kampanya yaparak siyaset yapma peşinde koşanlara ibret olsun.

19 Mayısımız kutlu olsun, daha nice 19 Mayısılara, daha nice 19 Mayısılara hep birlikte yürüyeceğiz.

Geçmişle iftihar ediyoruz ama önümüzde yeni görevler var, yeni hedefler var, yeni sorunlar var, yeni sıkıntılar var, bunlarla mücadele edeceğiz, bunlara mücadele ederken geçmişten güç alacağız. Ama her zaman geleceğe bakacağız, önümüzdeki sorunları en doğru şekilde çözümlerin yöntemlerini, yollarını bulacağız ve hep birlikte uygulayacağız. Bu özgüvenimizi, bu inancımızı, bu umudumuzu bugün de, yarın da paylaşmalıyız...

2.6.- “KÜRT SORUNU” BİR DEMOKRASİ VE KALKINMA SORUNUDUR...

Her Kökenden Tüm İnsanlarımız, Bu Ülkenin Eşit Yurttaşıdır... CHP, Bu Sorunu Gören, Çıkış Yolunu Gösteren, Çözümü Öneren “İlk ve Tek Partidir”...

Biz, daha 1989 yılında herkesin suskun olduğu bir dönemde Deniz BAYKAL'ın, başkanlığında **KÜRT SORUNUNA**, “Bireysel Kültürel Hakların vazgeçilmezliğine” olan duyarlılığımızı ortaya koyduk. “Etnik köken farklılıklarına ve kültürel çoğulculuğa” olan saygımız, “**demokratik değerlere, eşitliğe ve hoşgörüyeye**” olan bağlılığımız çerçevesinde toplumumuza, “**üniter devlet**” temelinde kalıcı çözüm için politikalarımızı sunduk. Bu konuda DGM'nin “**Deniz BAYKAL ve Parti hakkında**” soruşturma ve kovuşturmasına uğradık.

Laik Demokratik Türkiye Cumhuriyeti'nin Mustafa KEMAL önderliğinde kuruluşuna öncülük etmiş bir parti olarak bu konudaki sorumluluğumuzu kararlılıkla sürdürdük. Her türlü teröre, ülkemizin bütünlüğünü kasteden yapılanmalara karşı çıkarken, iç barışımızın kanamaması için gayret gösterirken, 1994 Parti Programımızın **Etnik Duyarlılıklara Demokratik Çözüm** ilkemiz ile Türkiye'ye “çıkışın, barışın, kardeşliğin, demokrasinin” yolunu gösterdik.

Türkiye Cumhuriyeti, bir “ırk ve kan bağı cumhuriyeti”, bir “etnik köken cumhuriyeti” olarak kurulmadı. Türkiye Cumhuriyeti, farklı insanların, cumhuriyetin eşit statüdeki kurucu unsurlar olarak yer aldığı bir yapılanmadan, bir ideal beraberliğinden kaynaklandı. **Kürt kökenli yurttaşlarımız, tüm diğer farklı kökenli yurttaşlarımız gibi, ülke mozağımızın, bizi ulus yapan değerlerimizin ayrılmaz bir parçasıdır.**

- **ETNİK KİMLİK BİR ŞEREFTİR: Etnik ve Kültürel Farklılıklar Zenginliğimizdir:** Ulusal sınırlar içinde yaşayan insanların farklı etnik kökenden gelmeleri, farklı kültürel, mezhepsel, dinsel özellikler taşımaları, birlikteliklerinin ve ortak bir ulus oluşturmalarının engeli olamaz. Bu farklılıkları kaldırma girişimleri hiçbir şekilde bir devlet politikası olamaz. Bu farklılıklar ulus olarak zenginliğimizdir, güzelliğimizdir, güç kaynağımızdır.
- **TÜRKİYE DEVLETİ ETNİK KÖRDÜR:** Devlete göre, “etnik kökeni, ırkı, dini ve mezhebi” ne olursa olsun, eşit haklara sahip yurttaş vardır. Devlet yurttaşın etnik kökenini göremez, etnik kökenine göre ayrıma tabi tutamaz. Çağdaş devletin ırkı yoktur. Devlet, kimsenin etnik kökenine karışamaz. Devletin görevi etnik farklılıkları teşvik etmek de değildir.
- **KİŞİSEL KÜLTÜREL HAKLAR KUTSALDIR:** Kişisel kültürel haklara saygı, kişinin kimliğine saygıdır; insana, insan haklarına ve çoğulcu demokrasiye saygının gereğidir. Kişisel kültürel haklar hiçbir devlet erki tarafından çiğnenemez.
- **DEVLETİN GÖREVİ ASİMİLASYON DEĞİL, ENTEGRASYONU SAĞLAMAKTIR:** Cumhuriyetimiz din, dil, ırk ve etnik köken temelleri üzerinde değil, siyasal bilinç ve ideal beraberliği zemininde kurulmuştur. Kimsenin ırkı ve kökeni diğerinden üstün değildir. Bu nedenle **ırk temelinde çözüm veya asimilasyon uygulamalarından demokrasimiz kendini korumalıdır.**
- **“ANADİL”, KÜLTÜREL DİYALOĞUN, “RESMİ DİL” İSE, SİYASAL BİRLİĞİN ARACIDIR:** Ülkemizde farklı anadillerin, lehçelerin, etnik ve kültürel kimliklerinin var olması, varlıklarını sürdürmesi çoğulcu demokrasimizin zenginliğidir. Partimizin, kültürel mozağımızın bu zenginliklerinin her boyutuyla korunması ve geliştirilmesini çoğulculuk

anlayışının vazgeçilemez koşulu saymaktadır. Devletin; Ne “**kültürel kimlikleri yok sayma**”, ne de, herhangi bir kültür kümesinin “**siyasal kimlik arama**”, hakkı vardır.

CHP, “hoşgörü, demokrasi, kültürel çoğulculuk, eşitlik ve bölgesel gelişme” politikaları ile, ülkenin her yöresinde, her kökenden insanlarımız arasında “**toplumsal barışın, dayanışmanın, bütünlüğün ve refahın**” güvencesini oluşturacaktır.

- **1994 tarihli“Etnik Duyarlılıklara Demokratik Çözüm”** ilkemiz gereği, **KÜRT kökenli yurttaşlarımızın,**
  - ✓ Kendi ana dilini özgürce kullanabilmesi, özel dersaneler veya kurslar gibi kurumlar kurarak özgürce öğrenebilmesi ve öğretebilmesi,
  - ✓ Kürtçe veya lehçelerinde, gazete, dergi, kitap ve diğer yayınlarda bulunabilmeleri, “müzik, müzik kaydı yapabilmeleri, bunları toplumla paylaşabilmeleri”,
  - ✓ Mevcut veya yeni kuracakları “özel televizyon kanalları veya radyolarda”, RTÜK’ün genel kuralları çerçevesinde, kendi anadillerinde yayın yapabilmeleri,
  - ✓ Kendi **kültürel** etkinliklerini, folklorlarını yaşatabilmeleri ve geliştirebilmeleri,
  - ✓ önündeki mevzuattan veya uygulamadan kaynaklanan tüm engeller kaldırılmalıdır.
- **Ülkemizin Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Hukuk Devleti Tüm Kurum Ve Kuralları İle İşlerliğe Kavuşturulmalıdır,**
  - ✓ Temel hak ve özgürlükler eksiksiz uygulanmalı, bölgede yaşamakta olan yurttaşlarımızın hiçbiri potansiyel suçlu olarak görülmemelidir,
  - ✓ Çatışma ortamından kaynaklanan maddi mağduriyetler hızla ve tümüyle giderilmeli, **5233** nolu yasanın uygulaması, gerçekçi kriterler çerçevesinde yeniden ele alınmalıdır,
  - ✓ “**Boşaltılmış Köylere Geri Dönüş**”, güvenlik, gönüllülük kriterleri çerçevesinde, yeni bir **mekansal planlama** anlayışı ve “**sağlık, eğitim, haberleşme, kırsal alt yapı**” gibi **kamusal hizmetleri** eşliğinde, gerekli devlet desteği ile hızla sağlanmalıdır.
- **Devlet Yatırımı Ve Öncülüğü Olmadan Doğu Ve Güneydoğu’nun Kalkınması Sağlanamaz...**
  - ✓ Devlet kalkınmanın sorumluluğunu üstlenmelidir. devlet sonuna kadar devlet kaynağı ile bölgeye gitmelidir. Bölgede kamu öncülüğünde girişimcilik yaygınlaştırılmalıdır:
  - ✓ Özelleştirme sonrası duran tesisler, verimli yapıda ekonomiye kazandırılmalıdır.
  - ✓ Sınır bölgelerindeki araziler mayınlar temizlenerek, çevrede yaşayan ve Tarım Kooperatifleri bünyesinde örgütlenen topraksız veya az topraklı köylüye, “sözleşmeli organik tarım işletmeciliği” yapmaları koşuluyla tahsis edilmelidir...
- **Bölgede Girişimcilik Desteklenmelidir**
  - ✓ Bölgede **KOBİ**’ler ve **aile işletmeciliği** desteklenmelidir. **Mikro kredi** uygulaması yaygınlaştırılmalıdır.
  - ✓ **Fabrika İçin Yatırım Özendirilmelidir:** Bölgeye yeni tesis ve fabrikalar için yerli veya yabancı **doğrudan sermaye akışı** desteklenmelidir.
  - ✓ **Sektör Bazında Güçlü Teşvik:** Mevcut teşvik sistemi yerine, **sektör** temelinde “**yeni, somut, etkin ve seçici**” **Yatırım Teşviki** uygulamasına geçilmelidir.
  - ✓ **Meralar** güvenli kullanıma açılmalıdır. Özellikle ahır hayvancılığı, tarımsal ve orman ürünleri üretimi ve ev ekonomisi faaliyetlerini desteklenmelidir.
- **Bölgede Sosyal Devlet Ayağa Kaldırılmalıdır:**
  - ✓ **Sosyo-ekonomik** alt yapının, özellikle **eğitim, sağlık, ulaşım, haberleşme, iletişim** alanlarındaki yetersizlikleri hızla giderilmelidir.

- ✓ Yoksullukla mücadele için **Sıfır Açlık** ve **Herkese Bedelsiz Sağlık Hizmeti** Projelerinin uygulamasına hızla geçilmelidir.
  - ✓ Eğitimde atılım yapılmalı, eğitilmemiş çocuğumuz bırakılmamalı, özellikle **Yatılı Parasız Eğitim** olanaklarının sağlanmasına çok büyük önem verilmelidir.
  - ✓ Bölge, kamusal hizmetler için bir sürgün veya mahrumiyet bölgesi olmaktan çıkarılmalıdır.
  - ✓ Bölgede işsizlik sorununa kalıcı çözümler etkinlik kazanıncaya kadar, kademeli olarak devreye sokulacak **"kırsal kesim geçici istihdam projesi"** uygulaması ile sosyo-ekonomik olumsuzluklar kısmen göğüslenilmelidir.
- **GAP'ı Tamamlamak, Önceliğimizdir...** CHP, **"Güney Anadolu Projesi"**ni (GAP) tüm boyutları ile bir bütün olarak ele alacak, dengeli bir şekilde bir **"toplumsal gelişme projesi"** niteliğinde hızla gerçekleştirilmesini sağlayacaktır. Bu çerçevede;
- ✓ GAP Bölgesi'nde 2008 yılı itibarıyla Fırat ve Dicle Havzası'nda toplam 272 bin 972 ha alan sulamaya açılmış olup, sulama yatırımlarının ancak yüzde 15'i gerçekleştirilmiştir. Bu gecikme hızla kapatılarak, sulamaya yönelik yatırımlar tamamlanarak, GAP'ın çiftçiye ve tarımsal kalkınmaya katkısı sağlanacaktır.
  - ✓ Organik tarım, tekstil ve konfeksiyon, uygulamalı teknoloji, yenilenebilir enerji ve turizm GAP'ın üretim stratejisinin öncelikli sektörleri olarak hızla geliştirilecektir.
  - ✓ GAP'a yönelik temel girdi ve gıda tesislerinin, dışa açık uzun vadeli bölgesel planlama perspektifi içinde geliştirilmeleri özendirilerek desteklenecektir.
  - ✓ Demokratik kooperatifçiliği temel alan, verimli işletmecilik kriterlerini gözetilen adil ve etkili bir **"Toprak Reformu"** ile Güneydoğu ve Doğu Anadolu'da verimli ve çağdaş bir tarım yapısına ulaşılarak, feodal koşullar aşılacaktır.
  - ✓ Toprağı işleyen köylünün hakları korunacak, çiftçimizin yoksullaşması, doğaya teslim olması, kendi kaderine terk edilmesi, **"çiftçiyi yok sayan anlayış"** sona erecektir.
  - ✓ GAP Bölgesi'nde yer alan illerde, Organize Sanayi Bölgelerine (OSB) özel önemle yaklaşarak, OSB'lerin alt yapılarının öncelikle bitirilmesi sağlanacaktır.
  - ✓ Bölgede demokratik kitle örgütlerinin, meslek odalarının ve üniversitelerin katkıları ile tarım ve hayvancılık konularında çiftçilerin eğitimi için seferberlik başlatılacaktır.
- **Çiftçi Emeğinin Karşılığını Alacak, Refahı Artacak...**
- ✓ **Gerçekçi ve Seçici Taban Fiyat, Çiftçiye Refahtan Adil Pay** Üreticilerin gelirlerini iyileştirmeyi hedef alan, verimlilik ve kalite ölçütlerini gözetilen, dış pazar koşullarını göz ardı etmeyen gerçekçi ve seçici taban fiyat uygulamasına geçilecektir. Çiftçi, ürettiği her üründen hak ettiği bedeli ve primi zamanında alacak, ürünü elinde kalmayacak. Bu sürece Ziraat Odalarının ve Kooperatif Birlikleri ile Üretici Birliklerinin katkı ve katılımları sağlanacaktır.
  - ✓ **Yoksulun Sigorta Primini Destek:** Tarım Sigortaları Kanunu değiştirilerek, yoksul çiftçilerin sigorta primlerinin tamamı devlet tarafından karşılanacaktır.
  - ✓ **Çiftçinin Mazotuna Destek:** Çiftçinin kullandığı bütün girdilerde gereken destekler sağlanacak, çiftçinin kullandığı mazottan Özel Tüketim Vergisi alınmayacaktır.
- **Kuzey Irak, Türkiye'ye Dost Bir Bölge Hâline Dönüştürülmesine Yeni Bir Pencere Açılmalıdır.** Bu anlamda;
- ✓ Irakla ticari ilişkilerimiz geliştirilmelidir, Irak'la ilişkimizi **HABUR**'un tekeline çıkaracak, çok yönlü ticari bağlantıların önünü açacak, **OVAKÖY** Kapısı ve benzeri önlemler alınmalıdır.
  - ✓ Kuzey Irak'lı gençlere Türkiye'de eğitim ve staj olanağı sağlanmalıdır.
  - ✓ Bölge ile iletişimde açılım yapılması, kültürlerin buluşturulması sağlanmalıdır: Kuzey Irak Bölgesi'ne yönelik Kürtçe, Arapça yayın yapılması karşılıklı uyum içinde sağlanmalıdır.
  - ✓ Anadolu'nun suyundan yararlanmaları sağlanmalıdır. **ILISU** Barajı'nı bir an önce tamamlanarak Dicle'nin başıboş akmasına son verilmelidir.

2.7.- “YARGININ BAĞIMSIZLIĞI”, TÜRKİYE’NİN EN TEMEL KONUSUDUR.

Türkiye’de yargının temel sorunu, yargının bağımsızlığı konusudur. İktidardan gelecek, siyasetten gelecek tehdide karşı yargının bağımsız olması, siyasi talimatla hüküm verme mecburiyetinden yargının çıkarılması, Hukuk Devleti yapılanmamızın temel koşuludur.

“Erkler ayrılığı” ilkesi, “hukuk devleti”ni gerçekleştirmenin temel koşullarından biridir. “Yasama, yürütme ve yargı” erklerinin ayrılığı ile amaçlanan, erklerin birbirini denetlemesi yoluyla, **siyasal iktidarın kötüye kullanılmasının önlenmesi ve hukuka uygunluğun sağlanmasıdır.**

1982 tarihli Anayasa’mızın 9. maddesi, yargı yetkisinin Türk Ulusu adına bağımsız mahkemelerce kullanılacağını; 138. maddesi, yargıçların görevlerinde bağımsız olduğunu; Anayasa’ya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlarına göre karar vereceklerini; hiçbir organ, makam, mercî veya kişinin yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere emir ve talimat veremeyeceğini, genelge gönderemeyeceğini, tavsiye ve telkinde bulunamayacağını öngörmektedir.

Yargı bağımsızlığındaki yetersizlikler, yargıya siyasi müdahaleler, günümüzde, yargı etkinliğinin ve adaletin sağlanması sürecinin önündeki en önemli sorunlardır. Özellikle AKP iktidarı ile bu sorun en üst düzeye tırmanmıştır.

Bu nedenle, bu konuda, savcı ve hakimlerin özlük haklarını koruyacak, onlara yönelik siyasi ve diğer müdahaleleri kesinlikle önleyecek düzenlemeler öncelikle yapılmalıdır.

Anayasa’nın 140. maddesi de yargıç ve savcılarının özlük işlerinin, mahkemelerin bağımsızlığı ve yargıçlık güvencesi esaslarına göre kanunla düzenleneceğini bildirmiş; yargıç ve savcılarının mesleğe kabul edilmelerine, atanmalarına, geçici yetkilendirilmelerine, kadro dağıtımına, yükseltmelerine, haklarında disiplin cezası verilmesine, bu görevden uzaklaştırılmalarına ilişkin yetkileri, **Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu’na** bırakmıştır.

Bilindiği gibi, Adalet Bakanı ile Adalet Bakanlığı Müsteşarı Kurul’da oy hakkı sahibi doğal üyeler ve Adalet Bakanı, Kurul’un başkanıdır. Bu yapı, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu’nun yürütmenin etkilerine açık hale gelmesine ve bağımsız bir konumdan uzaklaşmasına yol açmaktadır.

Yargıç ve savcılarını idari olarak Adalet Bakanlığı’na bağlı kılan düzenlemeler kaldırılmalı, yargıç ve savcılar üzerinde fiili baskılara olanak veren düzenlemeler sonlandırılmalıdır.

Diğer yandan Anayasa’nın 144. maddesinde, hakim ve savcılar hakkındaki soruşturmaların, Kurul’a değil Adalet Bakanlığı’na bağlı müfettişler eliyle yürütüleceğinin ifade edilmesi, yargı-yürütme etkileşiminin yoğunlaşmasına neden olabilecek bir başka husus olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kurul’un çalışma biçimi de, bir başka olumsuzluk alanı oluşturmaktadır. Bugün Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, ayrı örgütü, özerk bütçesi, binası, sekreteryası bulunmayan; Adalet Bakanlığı memurları eliyle işlerini yürüten bir kurum görünümündedir. Kurul’un çalışmaları “**saydamlık**”tan uzaktır.

Yargıç güvencesini ve yargının bağımsızlığını tehlikeye düşüren bu sakıncaları gidermenin yolu ise, Anayasa’da, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu’nun, yargı organlarının seçeceği üyelerden oluşan; Adalet Bakanı ve Adalet Bakanlığı Müsteşarı’na oy hakkı sahibi doğal üye olarak yer almak imkanının tanınmadığı bir yapıya kavuşturulmasıdır.

2.7.1.- KAPALI KAPILAR ARDINDA HAZIRLANAN, SADECE AB'YE SUNULAN YARGI REFORMU STRATEJİ TASLAĞINA YARGITAY'DAN TEPKİ

Yargıtay Başkanlar Kurulu 21 Mayıs tarihinde yayınladığı bildiri ile, AKP'nin adeta gizli kapılar arkasında hazırladığı Yargı Reformu Strateji Taslağını, herkesten kaçırarak AB temsilcilerine sunmasını şiddetle kınadı.

Yargıtay Başkanlar Kurulu Bildirisinde,

- Yargıtay Başkanlar Kurulu'nun, "kuruluşunun 85. yılında Cumhuriyetin temel niteliklerinin tartışmalara ve yeni tanımlamalara konu edilmesinden ve yargı erkine yönelik sistemli saldırıların ivme kazanmasından duyduğu kaygıyla görüş ve önerilerini, adına yargı yetkisi kullanmaktan onur duyduğu Yüce Milletiyle paylaşmak gereğini duyduğu,
- Cumhuriyetin temel niteliklerini benimseme, sahiplenme ve koruyup yüceltme işlevinde, devletin temel organları olarak yasama, yürütme ve yargı, Anayasa gereği, uygar bir iş bölümü ve işbirliğiyle yetki ve sorumluluk üstlenmiş, erkler arasında üstünlük sıralaması olmadığı, üstünlüğün sadece Anayasa'da bulunduğu ilkesi getirilmiş, yargının bağımsızlığına özellikle vurgu yapılmış olduğu,
- 'Yargı Reformu Strateji Taslağı'nın Avrupa Komisyonunun Genişlemeden Sorumlu Üyesi'ne sunulmasının eleştirildiği bildiride, "Bu konuya ilişkin Yargıtay'ca yapılan düzeyli ve hukuki uyarıya hiç de icaplı olmayan biçimde karşılık verildiği, zamanlaması, biçimi ve içeriği itibarıyla kabulü mümkün olmayan taslakla, yürütme erkinin nasıl bir yargı erki yaratmak istediğinin gün ışığına çıktığı
- Yargı erkinin geleceğini şekillendirecek böylesine ciddi bir taahhüdün (Yargı Reformu Strateji Taslağı) Yargıtay'a sunulmadan, görüş, düşünce ve deneyimlerinden yararlanmadan diğer yüksek mahkemelerin ve yargı erkinin sair üst organ ve kuruluşlarının ve mensuplarının görüş ve önerilerinden de yararlanma gereksinimi duymadan AB yetkilisine verilmesinin devlet sorumluluğuyla bağdaşmayacağı, hiçbir gerekçeye de sığınılarak açıklanamayacağı ortada olduğu,
- Kaldı ki, yayımlanmış içeriği itibarıyla reform gibi gösterilen ve gerçekleştirileceği Devletçe taahhüt edilen birçok önerinin, yargı bağımsızlığı adına asla kabul görmeyeceği, yoğunluğunun Avrupa Birliği'nin önceki istişare ve ilerleme raporlarıyla ve keza kabul görmüş uluslararası yargı bağımsızlığı kavramlarıyla büyük ölçüde çeliştiğinin gözlemlendiği,

şeklindeki görüşlere yer verildi.

2.8.- ANAYASA MAHKEMESİ, AKP VE MHP'NİN “TÜRBAN OYUNUNU” BOZDU...

Anayasa Mahkemesi, türbanın üniversitelerde serbest bırakılmasına ilişkin Anayasa'da değişiklik yapan “AKP, MHP ve DTP” yasasının iptaline ilişkin partimizin, DSP ile beraber yapmış olduğu anayasa değişikliğinin iptali veya yok hükmünde kabul edilmesi, yürürlüğünün durdurulması istemiyle açtığı davayı kabul ederek, yasayı iptal etti ve yürürlüğünü durdurdu.

Mahkeme iptal kararını, anayasanın değiştirilemez, değiştirilmesi teklif dahi edilemez hükmüne dayandırdı. Anayasa Mahkemesi Başkanı **Haşim Kılı** ile üye **Sacit Adalı**'nın karşı oyuna karşı 9 üyenin oyuyla alınan karar gereğince bundan böyle türbana ilişkin herhangi bir düzenleme anayasaya hiçbir şekilde sokulamayacak.

Mahkemenin karardan sonra yaptığı yazılı açıklamada, “**9 Şubat 2008 günlü 5735 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 1. ve 2. maddeleri, Anayasa'nın 2, 4. ve 148. maddeleri gözetilerek iptal edilmiştir. Yürürlüğü de durdurulmuştur**” denildi.

Mahkeme iptal kararıyla, türban düzenlemelerinin anayasanın 2. maddesinde düzenlenen laiklik ilkesine ve anayasanın değiştirilmesi teklif dahi edilemeyecek hükümlerine aykırı olduğunu kabul etti. Karara göre, bundan sonra türbanın anayasaya sokulması yönündeki girişimler Anayasa Mahkemesi'nce onaylanmayacak.

İptal edilen değişiklikle Anayasa'nın, “**Kanun önünde eşitlik**” başlıklı 10. maddesi son fıkrasında yapılan değişiklikle “Devlet organları ve idari makamları, bütün işlemlerinde ve her türlü kamu hizmetlerinden yararlanılmasında kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadır” haline gelmişti.

Anayasanın, “**Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi**” başlıklı 42. maddesine ise “Kanunda yazılı olmayan bir sebeple kimse yükseköğrenim hakkını kullanmaktan mahrum edilemez. Bu hakkın kullanımının sınırları kanunla belirlenir” şeklinde yeni bir fıkra eklenmişti.

Alınan karar anayasanın değiştirilemez maddelerine yönelik anayasa değişikliklerinin içerik açısından da Anayasa Mahkemesi'nin yetkisi içinde değerlendirilebileceğini ortaya koymuştur. Böylelikle çok önemli bir içtihat anlayışı şekillenmiştir. Böyle bir ictihadın ortaya konması, umarız bazı siyasetçilerin dolaylı yollardan giderek Anayasa'nın temel niteliklerine yönelik köhne emellerine set çeker.

Gönül isterdi ki, bu konu gelip Anayasa Mahkemesi'nin kararına dayanmadan Meclis yaptığı yeminin özünü iyi kavrasın. CHP olarak bunun yanlış olacağını söyledik. Cumhurbaşkanı bunu onaylamasaydı bugün farklı noktada olurduk. ‘Velev ki siyasi simge olsun...’ anlayışının bu noktaya gelip dayanacağını AKP ve MHP anlamak istemediler.

2.8.1.- AİHM’NİN TÜRBAN KARARLARI

Talep: Üniversitede türbanla okumak istiyorum. **Karar:** RET

Leyla Şahin, üniversitelerdeki türban yasağına uymayı reddederek, öğrencisi olduğu İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi’nde eğitimine türbanla devam etmek istedi. Üniversiteye alınmadı. Bunun üzerine 21 Temmuz 1998’de bu uygulamanın “din ve vicdan özgürlüğünü ihlâl ettiği” gerekçesiyle AİHM’e başvurdu. AİHM 2005’te toplumda dinin yorumlanması ve kamusal alanda dini inançların ifadesinin etkileri üzerinde Avrupa genelinde ortak bir uygulama bulunmadığını vurguladı. Türban yasağını dengeli bir karar ve demokratik bir toplumun gereği olarak gösterdi.

Talep: Üniversitede türbanla ders vermek istiyorum. **Karar:** RET

Derslere türbanla gelen Doç. Sevgi Kurtulmuş’un İktisat Fakültesi’ndeki görevine 1998’de son verildi. 2001’de AİHM’e başvurdu. Mahkeme, 2006 yılında aldığı kararında başvuruyu geri çevirerek, bu kararına gerekçe olarak, kamusal eğitimde görev yapan memurların tarafsız olmaları gerektiğini gösterdi. Kararda, “demokratik bir devletin kamu çalışanlarından anayasal ilkelere sadık kalmalarını talep etme yetkisi bulunduğu” vurgulandı.

Talep: İmam Hatipte türbanlı okumak istiyorum. **Karar:** RET

İmam hatip liselerindeki türban yasağı 94 öğrenci tarafından 2002’de AİHM gündemine taşındı. İstanbul’un Eyüp, Tuzla, Pendik ve Ümraniye ilçelerindeki İmam hatip liselerinde okuyan 60 öğrenci ve bu öğrencilerden 34’ünün velilerinden oluşan 94 kişinin başvurusunda “Başörtüsü yasağının eğitim ve din özgürlüklerine aykırı olduğunu” öne sürüldü. Mahkeme Leyla Şahin davasındaki gerekçelerine dayandırdığı kararında, İmam hatiplerde Kuran dersleri dışında uygulanan türban yasağının Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne aykırı olmadığını belirtti ve başvuruyu reddetti.

Dahlab Davası (ilk örnek)

Türban konusunu, “demokratik değerler” kapsamında değerlendiren AİHM’in önüne, öğretmenlerin türban takmalarına ilişkin gelen ve içtihat oluşturan en önemli dava “Dahlab” davasıydı. İsviçre’de bir devlet okulunda öğretmenlik yapan Bayan Lucia Dablab, başörtüsü taktığı gerekçesiyle, “açık dini sembollerin okullarda kullanılmasını yasaklayan” İsviçre’de görevinden uzaklaştırıldı. İsviçre mahkemeleri, laik okullarda tarafsızlığın korunması gerekçesiyle kararı onadı. AİHM de 1991 yılında, “laik okullarda tarafsızlığın korunması ve etkilenmesi çok kolay küçük yaştaki çocuklar üzerinde dinsel bir etki oluşturmaması” gerekçesiyle İsviçre’nin lehine karar verdi.

Talep: İmam hatipte türbanlı ders vermek istiyorum. **Karar:** RET

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi derslerde türban taktıkları gerekçesiyle görevlerinden alınan Sakarya İmam Hatip Lisesi eski öğretmenleri Fatma Karaduman ve Sevil Tandoğan’a ilişkin dün açıkladığı kararında “kamuda türbanı” yine haksız buldu.

Türkiye’nin düşünce, din ve vicdan özgürlüklerini (AİHS’nin 9. maddesi) ihlal ettiğini ve kendilerine ayrımcılık yapıldığını (AİHS’nin 14. maddesi) iddia eden Türk öğretmenler mahkemeden istediklerini alamadı. Zira AİHM, daha önceki kararları ışığında türbana bir kez daha geçit vermedi. Ancak aynı mahkeme Türkiye’nin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin adil yargılanmaya ilişkin 6’ncı maddesini ihlal ettiği kararına vardı. Mahkeme, Karaduman ve Tandoğan’ın 2004 yılında Danıştay önündeki davaları sırasında, Savcı’nın yazılı görüşünün kendilerine zamanında ulaştırılmaması nedeniyle, oybirliği ile hakların ihlaline hükmetti.

2.9.- TOPTAN, “GÜNDEM ÇARPTIRARAK”, TARAFSIZLIĞINA LEKE SÜRÜYOR. ADETA AKP’NİN SÖZCÜSÜ GİBİ DAVRANIYOR

TBMM Başkanı **Köksal Toptan**’ın Anayasa Mahkemesi’nin türban kararıyla “yetkisini aştığını” ileri sürüp Türkiye’ye yeniden “senato” sistemini önermesi, üzerine, CHP Grup Başkanvekili **Hakkı Süha Okay**, “**AKP’nin sürekli bir gerilim siyaseti ve tartışma siyaseti yürüttüğüne**” dikkat çekti. “**TBMM Başkanı Toptan’ın Anayasa Mahkemesi kararıyla ilgili açıklamaları ve yeni getirdiği senato önerisinin bu yürütülen siyasetin bir parçası olduğunu**” açıkladı.

Meclis Başkanı **TOPTAN**’ın tarafsız olması gerekirken, son derece tartışmalı siyasi konularda öne çıktığını kaydeden **OKAY**, “**Taraf siyaseti yürütüyor. Bu önerilerde bulunurken, Meclis Başkanlığı sorumluluğuyla bağdaşmayacak bir yaklaşım sergiliyor. Anayasa Mahkemesi’nin, kararıyla yetkisini aştığını söylemesi, Meclis Başkanı’nın işi değil**” dedi.

Toptan’ın Anayasa Mahkemesi kararından hemen sonra “senato” tartışması açmasını da eleştiren **OKAY**, “**Ortada hiçbir proje olmadan, böyle ham bir şekilde senato önerisinin takdim edilmesi sağlıklı değildir. Çünkü senato bir sistemin değişimini gerektiren, yeni bir demokratik mekanizmadır. Sadece bir kaç kelimeyle, ‘senato olsun’ demekle bitmez iş. Bu yaklaşım yeni bir gündem yaratma amaçlıdır.**” saptaması yaptı.

2.10.- MEDYA’DA YENİ YAPI

Medyada son dönemde özellikle **Sabah** ve **ATV**’nin, AKP’ye yakınlığıyla bilinen Çalık Holding’in bünyesine katılmasıyla sektörde büyük bir değişim yaşanmaya başladı. Sabah ve ATV’nin eski patronu Dinç **Bilgin**, “**şu sıralar yayın hayatına yeniden dönmek gibi bir temas ve trafiğinin olmadığını, ama medyanın dışına itildiğini de kabullenemediğini**” belirtti. Doğan Yayın Holding Ceo’su Mehmet Ali **Yalçındağ**, birçok yabancı grubun Sabah-ATV ihalesi öncesinde satışla ilgilendiğini, sonra hepsinin bir anda “**puf**” diye yok olduğunu kaydetti.

CNBC-e Business dergisinin bu ayki sayısında, 54 sayfalık “**Medyada Yeni Dönem**” dosyasında Sabah ve ATV’nin Çalık Holding bünyesine katıldığı tarih olan 21 Nisan 2008’in Türk medya tarihinde özel bir yeri olduğuna dikkat çekildi.

Bu satışın yaratacağı etkinin önümüzdeki dönemde sektörün bütününe değiştirebileceği belirtilerek “**Çünkü TMSF’nin el koymasından önce Sabah ve ATV’yi kontrol eden Ciner Grubu, sektörde başa güreşmeye tekrar aday olduğunu ilan ediyor. Ciner Grubu’ndaki hareketlilik ister istemez sektördeki diğer önde gelen oyuncuların pozisyonlarını gözden geçirmelerini gerektiriyor. Tabii bu arada sektöre yeni giren ve büyümek isteyenler, ilk kez bu alana adım atmaya heveslenenler hiç eksilmiyor, bilakis artıyor. Üstelik son 20-30 yılda sektörde yaşanan ve sonu hüsrarla biten maceralara rağmen**” denildi.

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de medya patronları enerjiyle, enerji sektöründe faaliyet gösterenler de medya ile çok yakından ilgili;

- ✓ Ana faaliyet konusu medya olan Doğan Grubu, Petrol Ofisi’ni alıp petrol ve enerji faaliyetlerini daha da büyütmeye çalışıyor.

- ✓ Enerji sektöründe yoğunlaşan Ciner Grubu, medyanın kalıcı ve büyük oyuncularından biri olmak istiyor. Geçmişte medyada yer alan Uzan Grubu'nun enerji şirketlerine verdiği önem biliniyor.
- ✓ Sabah ve ATV'yi devralan Çalık Grubu, petrol taşımadan rafineriye.. elektrik dağıtımından üretimine, enerji sektörünün hemen bütün alanlarıyla ilgili projeler üzerinde çalışıyor.
- ✓ Mobil telefon şebekelerinin en büyüğü konumundaki Turkcell'i kontrol eden Akşam Yayın Grubu'nun sahibi Çukurova Holding, Irak'ta petrol çıkarmak dahil enerji alanında oldukça aktif.
- ✓ Geleceğin sektörü gözüyle bakıp bu alana yatırım yapmayı zorunlu görenlerin dışında başka nedenlerle medyada söz sahibi olmak isteyenler de var.

Medyaya girip diğer alanlardaki faaliyetlerini desteklemek isteyenler, belirli bir cemaati arkasına alıp bunu o cemaatin de yararına dönüştürecek şekilde ticari ve siyasi güce dönüştürme yaklaşımıyla hareket edenler, siyasi iktidarlarca desteklenip medyaya girmeye teşvik edilenler, bir şekilde sektörde yer alıp iktidarları destekleyerek büyümeye heveslenenler gibi...

“Doğru haber alma, doğruları ve gerçekleri bilme, doğru bilgilenme hakkı” demokrasinin gereğidir. Bu haklar demeti, kamusal ve toplumsal sorumluluk anlayışına duyarlılık içinde kullanılmadan ilkeli bir iletişim ortamı sağlanamaz.

Medya dışında stratejik sektörlerle iş ilişkisine girenlerin kamu ile çıkar ilişkilerine veya çatışmasına girmeleri çok yaygın bir oluşumdur. Kamu kesimi ile bu tür yoğun ilişkilere giren medya aktörlerinin veya kurumlarının halkın “Doğru haber alma, doğruları ve gerçekleri bilme, doğru bilgilenme hakkı” konusunda oldukça zorlandıkları günümüzde çok açık olarak görülmektedir.

Günümüz Türkiye'sin de, demokrasiyi yaşatmak, cumhuriyetimizin temel niteliklerini korumak sadece muhalefet partilerinin, sadece CHP'nin değil, özgür medya kurumlarının da asli görevidir. CHP olarak, medyamızın bu görevi daha etkin ve ilkeli olarak yapmasını bekliyoruz.

2.11.- GN BAŞKAN BAYKAL'IN “1 MAYIS” UYARISI

1 MAYIS'TA YAŞANAN TABLO ÇOK ÜZÜNTÜ VERİCİDİR. ÇOK DÜŞÜNDÜRÜCÜDÜR. 1 MAYIS'TA TÜRKİYE ÇOK BÜYÜK BİR ŞANSI KAÇIRMIŞTIR.

Yaşanan olaylar 1 Mayıs'ta bizim çok büyük bir şansı kaçırdığımızı açıkça ortaya koymuştur. Buna biz dikkati çekmiştik ve hükümeti 1 Mayıs'ı sendikalarla birlikte, dayanışma içinde, her türlü önlemi alarak bir kabus olmaktan çıkarmak için işbirliği yapmaya çağırmıştık.

Eğer hükümet böyle bir işbirliğine girmiş olsaydı öyle anlaşılıyor ki, Türkiye huzur içinde, barış içinde, uzlaşma içinde dünyanın bütün başkentlerinde yaşandığı gibi Türkiye’de mutlu 1 Mayıs’ı yaşama şansını elde edecekti.

Maalesef bu olmamıştır. Bunun olmamasının sorumlusu tartışma götürmez biçimde açıktır. Sorumlusu sendikalar değildir, iktidardır. Sendikalar talep yapmıştır. 1 Mayıs’ı İstanbul’da Taksim Meydanında kutlayalım demiştir. 1 Mayıs’ı Taksim Meydanında kutlamanın önünde ne hukuki, ne de siyasi herhangi bir engel yoktur. Hükümetin karar alması durumunda Türkiye 1 Mayıs’ta meşru, hukuki bir kutlama yapma şansına sahiptir. Hükümet bunu reddedince olay bir hukuk sorunu haline gelmiştir. Bizde hükümeti bu noktada anlayışlı davranmaya çağırılmışızdır.

Hükümeti sadece biz değil, TÜSİAD’da çağırmıştır. TİSK’te çağırmıştır. Türkiye’de akli başında bütün çevreler 1 Mayıs’ı bir kabus olmaktan çıkaralım, bir çatışma konusu olmaktan çıkaralım, bir hukuki ihlal olmaktan çıkaralım, elbirliğiyle her türlü güvenlik önlemini alarak barış içinde, huzur içinde bir 1 Mayıs kutlayalım teklifi yapılmıştır ve hükümet bunu reddetmiştir. Ne diye reddetmiştir? Provokasyon istihbaratı aldık diye.

YAŞANAN OLAYLAR GÖSTERMİŞTİR Kİ, HÜKÜMETİN TUTUMUNUN DIŞINDA BİR PROVOKASYON YOKTUR.

Ortada bir provokasyon vardır. Ama bu provokasyon sadece iktidarın uygulamasından kaynaklanan bir provokasyondur. Eğer iktidar bir uzlaşmacı tavrın içine girmiş olsaydı hiçbir provokasyonun olmayacağı açıkça görülmüştür. Ne bir şiddet uygulaması var, ne bir silah var, ne bir saldırı aracı var. Eğer güvenlik önemleri işbirliği içinde alınmış olsaydı Türkiye Taksim’de 1 Mayıs’ı şenlik, şölen içinde gayet güzel bir olay kutlayabilecekti.

Bu kutlanamamıştır. Bundan büyük üzüntü duyuyorum. İktidar bir dayatmacı, inatçı, yasaklayıcı bir tanım içine girmiştir ve bu tavrı demokrasilerle bağdaşmayacak biçimde çok ileri şiddet uygulamasına, zorbalık düzeyinde şiddet uygulamasına kadar taşımıştır.

*Çok yanlış olmuştur, Türkiye’nin imajı çok ciddi şekilde olumsuz etkilenmiştir. 1 Mayıs’ın ekonomik bedeli, tahribatı çok ağır bir şekilde ortaya çıkmıştır. Yani bunu izah etmek mümkün değildir. Bu sadece iktidarın özgüvenini kaybetmiş olduğunu ortaya koymaktadır. Hükümetin korku, telaş hatta panik içinde olduğunu 1 Mayıs ortaya koymuştur. **Gereksiz telaş, gereksiz vehim, gereksiz suçlama, gereksiz korku iktidarı esir almıştır** ve bu çok tehlikelidir, çok yanlıştır, bir an önce iktidar bu ruh halinden çıksın. Güvenini sağlasın.*

MAALESEF İKTİDAR KORKUSUNU YENEMEMİŞTİR. PANİĞİNİ YENEMEMİŞTİR. ŞİDDET KULLANMIŞTIR.

Türkiye bir hukuk devleti, bir demokrasi. İktidar Türkiye’nin saygıdeğer kuruluşlarıyla, sendikalarıyla uyumlu, verimli işbirliği yapabilir. Bu olayın muhatapları vatansever insanlardır, vatansever kuruluşlardır, saygıdeğer, ciddi, büyük sendikalardır. Bunlarla iktidarın işbirliği yapmasının önünde hiçbir engel yoktur.

Maalesef iktidar korkusunu yenememiştir. Paniğini yenememiştir. Şiddet kullanmıştır. Bu çok tehlikeli bir tablodur. Bundan büyük üzüntü duyuyorum. Türkiye’ye büyük zarar vermişlerdir ve bu tablo karşısında Başbakanın açıkça çıkıp özür dilemesi lazımdır. Başbakanı İstanbul halkından ve 1 Mayıs’ı Taksim’de kutlamak isteyen sendikalardan özür dilemesi gerektiğine inanıyorum. Yanılmışız demesi lazım. Provokasyon olur zannettik, olmayacakmış demesi

lazımdır. Provokasyon korkusuna kendimizi kaptırmış olmamız yanlış olmuştur demesi lazımdır ve bir daha böyle bir olayın yaşanmayacağı konusunda topluma güvence vermesine ihtiyaç vardır.

Bu 1 Mayıs hepimizi çok derinden üzdü, yaraladı. İktidarın demokrasi konusundaki anlayışı, hukuk konusundaki anlayışı, özgürlük konusundaki anlayışı, insan hakları konusundaki anlayışı bu somut olayda ortaya çıkmıştır ve bütün bunların sadece kendi işine yaradığı sürece, iktidarın hesabına uygun düştüğü sürece kullanılacak kavramlar olduğu gözükmiştir. İktidarın demokrasi konusundaki içtensizliği, samimiyetsizliği çok açık biçimde bu olayda görülmüştür.

Bu tabloyu Türkiye bir daha yaşamamalıdır. Başbakan dediğim gibi özür dilemelidir, ilgililer hesap vermelidir ve Türkiye birbirini suçlamaya gerek kalmadan haklarımızı, hukukumuzu kullanabileceğimiz bir ülke haline en kısa zamanda yeninden dönüştürülebilir.

CHP İKTİDARINDA 1 MAYIS TAKSİM'DE KUTLANACAKTIR

Bu olay çok rahat kontrol edilebilir bir olaydı. Bakın, biz, 1 Mayıs'tan çok önce bunu söyledik, yine bu kürsüden söyledik. Bir çatışma değil, bir işbirliği, elbirliğiyle 1 Mayıs'a gidelim dedik, sendikalar buna elverişli, yatıyorlar, buna destek olmak anlayışı içindeler. Onları çağırın bir araya gelin, devlet olarak her türlü güvenlik önlemini alın, sendikalar işbirliği yapsınlar, provokasyona yönelecek hiçbir çevreyi sokmayın, hiçbir bayrağı sokmayın, hiçbir kesimi sokmayın, devlet olarak sokmayın, birlikte tedbir alın ama oraya insanlar gelsinler ve artık 1 Mayıs bizim için bir kâbus konusu olmaktan çıksın.

Orada da barış içinde, huzur içinde devletiyle, sendikasıyla, İstanbullusuyla, işçisiyle el ele hep birlikte huzur içinde bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'mizde de 1 Mayıs'ı kutlayabileceğimizi göstereyim.

Hayır, mümkün değildir diye diretti. Niye diretiyorsunuz? "Provokasyon olacak" Ya, provokasyon olacaksa, provokasyonu gelin el birliğiyle önleyin. Ne oldu provokasyon? Senin yaptıkların provokasyon oldu. Türkiye'yi büyük sıkıntının içine soktun, dünyadaki görüntümüzü perişan ettin, sendikalara zarar verdin. Efendim, tatil olursa 2 milyar zarar olurmuş! Şimdi ne kadar oldu? İstanbul valisi "1 milyar doların üzerinde zarar oldu" diyor. Türkiye'ye verilen zararı da hesaba katacak olursak, çok daha büyüğünün zarar olarak Türkiye'ye yazıldığını görürüz.

Yanlış olmuştur, her bakımdan yanlıştır. Başbakan, bu konuyu hâlâ takip etmeye çalışıyor. Bugün de Grubunda söylemiş. "Efendim, Cumhuriyet Halk Partisi hükümetleri bunu yasakladı" demiş. Bu, doğru değildir. Başbakan yine bilir bilmez konuşuyor. 1977 yılında bu acı olay yaşandı, Cumhuriyet Halk Partisi yokken yaşandı, 1978 yılında Cumhuriyet Halk Partisi geldi ve 1978 yılında huzur içinde Taksim'de 1 Mayıs kutlandı. 1979 yılında İstanbul'da sıkıyönetim vardı. İstanbul'daki sıkıyönetim, 1979 yılında 1 Mayıs'ın kutlanmasını yasaklamıştır, sokağa çıkma yasağı koymuştur, sıkıyönetim uygulamasıdır o.

Şimdi, "Cumhuriyet Halk Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi" diyor, buradan söylüyorum, ilk Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında Taksim'de barış ve huzur içinde 1 Mayıs nasıl kutlanırmış onu inşallah biz göstereceğiz.

2.12.- AKP, “YOLSUZLUK, KURALSIZLIK, KAYIRMACILIK” BATAĞINDA

2.12.1.- BAŞBAKANLIK ÖRTÜLÜ ÖDENEĞİ ŞAİBE KOKUYOR

CHP İzmir Milletvekili Ahmet Ersin, Başbakan **Recep Tayyip Erdoğan**'ın yanıtlaması istemiyle verdiği soru önergesinde, Özel Kalem Müdürlüğü üzerinden 2007 yılında yapılan 290 milyon 785 bin 381 YTL'lik harcamayla ilgili yapılan açıklamada, söz konusu harcamaların yüzde 90'ının örtülü ödenek için kullanıldığının bildirildiğine dikkat çekerken şu görüşleri dile getirdi:

“Bilindiği gibi, Başbakanlık Özel Kalem Müdürlüğü'nün 2005 yılı bütçesi, küsuratlar hariç 25 milyon YTL olarak bağlanmış, ancak yıl sonu harcaması 36 milyon YTL olmuştur. Keza 2006 yılı 27 milyon YTL olarak bütçelenmiş olmasına karşın yıl sonu harcaması 9 kat fazlası ile 250 milyon YTL ve 2007 bütçesi 31 milyon olarak belirlenmiş, harcamalar yine 9 kat fazlası ile gerçekleşmiştir. Bu durumda 2005 ve 2006 yılı harcamalarının ne kadarının örtülü ödenek ve ne kadarının personel ve diğer harcamalardan ibaret olduğu sorunu önem kazanmaktadır. Kaldı ki 2006 ve 2007 yıllarında, Anadolu'nun değişik il ve ilçelerinde, tarikat bağlantılı radyo, dergi ve gazetelere örtülü ödenekten altı ayda bir olmak üzere yılda iki kez yüklü miktarlarda kaynak aktarıldığı iddiaları yoğundur.”

Ahmet Ersin, Başbakan Erdoğan'a *“Başbakanlık Özel Kalem Müdürlüğü üzerinden 2005 ve 2006 yıllarında yapılan harcamaların, ne kadarı örtülü ödenek ne kadarı diğer giderlerden oluşmuştur? Başbakanlık Özel Kalem Müdürlüğü üzerinden 2005 yılında 36 milyon YTL harcama yapıldığına göre, personel giderleri ve doğal afet harcamaları hariç tutulduğunda örtülü ödenek için neden çok düşük bir meblağ harcandı? Bir yıl sonra ne oldu da, örtülü ödenek harcaması 9 kat arttı?”* sorularını yöneltti.

Başbakanlık Özel Kalem Müdürlüğü'nün harcadığı 290 milyon YTL, Erdoğan tarafından örtülü ödenek harcaması olarak açıklanmıştı. Erdoğan'ın örtülü ödeneğin başına getirdiği Maksut Serim, Erdoğan'ın Büyükşehir belediye başkanlığı döneminde “geleceğin başbakanını hazırlamak ve cihat hazırlığı” için oluşturulan “havuz hesabı”nı yöneten eski Vakıfbank Şube Müdürü. Serim, AKP'nin iktidara gelmesinin ardından Vakıfbank Genel Müdür Yardımcılığı görevine getirildi, fakat bir süre sonra sahte belge kullanmak suçlamasıyla yargılandı ve 2 yıl ceza aldı.

Eski Özel Kalem Müdürü Hikmet Bulduk, “Başbakan Erdoğan'ı yalanladı “Örtülü ödenek değil”:

Başbakan Tayyip Erdoğan'ın, yaklaşık 5 yıl Özel Kalem Müdürlüğü'nü yapan, geçen ocak ayında görevinden istifa eden Hikmet Bulduk, özel kalem müdürlüğü bütçesinin 31 milyon YTL'den 290 milyon YTL'ye artışıyla ilgili Başbakan'ın yaptığı “Harcamaların yüzde 90'ı örtülü ödenektir” açıklamasını yalanladı.

Erdoğan'a en yakın isimlerden biri olarak bilinen ve Erdoğan'ın Belediye Başkanlığı döneminde belediyeye bağlı Beltur'un genel müdürlüğünü de yapan Erdoğan'ın özel kalem müdürlüğünden altı ay önce istifa eden eski müdürü Hikmet **BULDUK**, "**Örtülü ödenek, özel kalem müdürlüğünün yetkisinde değil. Örtülü ödeneğin kendi sorumlusu vardır**" dedi. "O halde Başbakan yanlış mı biliyor" sorusuna da Bulduk, "**Ben Başbakan'ın bu konuları çok iyi bildiğini biliyorum. Eğer Başbakanımız bu örtülü ödenek diyorsa, örtülü ödenektir. Ama bu özel kalem müdürlüğünün dışındadır**" yanıtını verdi.

2.12.2.- ENERJİ BAKANLIĞI'NDA İLİŞKİLER ÇÜRÜMÜŞ, BOTAŞ BATAKTA, BEDELİNİ DOĞAL GAZ ZAMLARI İLE HALKIMIZ ÖDEMEKTE...

AKP göreve geldikten bir süre sonra BOTAŞ Teftiş Kurulu Başkanını görevden aldılar ve kurumun zarara uğratıldığına dair bir müfettiş raporu ortaya çıktı. Bu rapor, şirketin 264 milyon 789 503 milyon dolar zarara uğratılmış olduğunu ortaya koymakta idi. Sonra doğal gaz alım düzenini değiştirdiler. Fiyatın belirlenmesini sağlayan formülde değişiklik yaptılar. Bu değişiklik sonucunda Türkiye'nin doğal gaza daha çok, daha yüksek fiyat ödemesi kaçınılmaz hale geldi. O aşamada Cumhuriyet Halk Partisi olarak biz, çok ciddi şekilde konuyu gündeme getirdik, EPDK'yı ve Enerji Bakanlığını mahkemeye verdik. O davalar hala devam ediyor.

Son günlerde gazetelerde BOTAŞ eski genel müdürünün bir açıklaması çıktı. Eski Genel Müdür, "2Formül değişikliğiyle 10 milyar dolar zarara sebep oldular." dedi. Bir dava dolayısıyla o da düşüncelerini ifade etmek ihtiyacını duydu. Cumhuriyet Halk Partisi bunu mahkemeye vermiş, bu konuyu takip etmiş, davası devam ediyor ve BOTAŞ'ın, yani Hazine'nin 10 milyar dolar zarara sebebiyet verildiği BOTAŞ eski Genel Müdür tarafından ifade ediliyor.

3 Nisan 2003 tarihinde görevden alındığını hatırlatan BOTAŞ eski Genel Müdürü Bildacı, geçen gün mahkemede verdiği ifadede, "*Enerji Bakanı Hilmi Güler bir gece önce beni çağırdı. Rusya'dan Türkiye'ye doğalgaz taşınmasına ilişkin **Mavi Akım** projesinde formül değişikliği olup olamayacağını sordu, ben de bunu kabul edemeyeceğimi söyledim ve ertesi gün görevden alındım. Bu değişiklikle devletimiz 10 milyar dolar zarara uğratılmıştır*" iddiasında bulundu.

2007 yılının Ekim ayında Mavi Hat (Doğal Gaz) soruşturması başlatılıyor, bu kapsamda hakkında dava açılan 28 kişiden 26 tanesi tutuklanıyor, Bunların arasında BOTAŞ Yönetim Kurulu üyesi, Müsteşar Yardımcısı, üst düzey yöneticileri de yer almaktadır. 26 kişi tutuklanarak cezaevine gönderilmiştir.

2008 Mayıs'ında 73 sanık hakkında davanın görüşülmesine başlandı, dava iddianamesinde sanıklar hakkında her türlü ağır tespit yapılmıştır. Kuruma zarar verdikleri, ihaleye fesat karıştırdıkları, rüşvet aldıkları, rüşvet verdikleri vesaire bütün bunlar şu anda yargıda değerlendirilmektedir.

Yüksek zamlar yapılarak halkımızın belini büken doğal gaz faturalarının arkasındaki kuruluş olan **BOTAŞ**, budur işte.

Yönetim çürümüş, devlet **10 milyar dolar** zarara sokuluyor, Enerji Bakanlığı ile ilgili birçok yolsuzluk iddiaları ve sonuçta fatura vatandaşın sırtına yükleniyor.

BOTAŞ'ın bir başka ilkesiz ve kurlsız uygulaması, belediyelerle ilişkisindeki laubalilikten kaynaklanıyor. **BOTAŞ**, himaye ettiği belediyelere borç takma müsaadesi veriyor, alacağını tahsil edemiyor, sonra bankaya gidiyor bankadan yüksek faizle borç alarak nakit ihtiyacını karşılıyor.

Böyle bir kurumun zarar etmesi ve sonrada "**zarar ediyorum**" diyerek ürününe zam yapması haklı görülemez.

Önce sen işini iyi yönet, önce yolsuzluğa izin verme, önce anlaşmanızı, sağlanmış olan formülleri sadakatle uygulattırmaya bil, hırsızlığa geçit verme, alacağına sahip çık, dürüst bir yönetim uygula. Sonra kalk, oluşturacağın dürüst yönetim içindeki duruma göre doğal gaza ne kadar zam yapman gerekiyorsa yap.

Ama senin bu zararlarının, bu yolsuzluklarının bedelini doğal gaz alma durumunda olan tüketicinin sırtına yıkararak karşılamaya teşebbüs etme. Ne yazık ki bugünkü manzara budur.

BOTAŞ'ın alacakları kamu alacağı, onu takip etmemek suç, ancak BOTAŞ bunun gereğini yapmıyor. BOTAŞ'ın trilyonluk, katrilyonluk alacakları var. Bankalar BOTAŞ'a borç veremez hale gelmeye başladılar.

Türkiye çok acı bir tablo ile, sürdürülemez bir durum ile karşı karşıya. Hükümet bu durumun hesabını derhal vermelidir.

2.12.3.- GÜR'E RÜŞVETTEN CEZA

*"Başbakan'ın en yakın dostu, çocuklarının eğitiminden sorumlu arkadaşı, bizim Mehmet Yıldırım'a o dönemde telefon açarak 'oyunu şuna ver' diye rüşvet teklif etti, iddia bu. Şimdi mahkûmiyet çıktı. Başbakan'ın en yakın arkadaşının bir milletvekiline rüşvet teklif ettiği yargı kararıyla ortaya çıktı. Utanmaz mısınız? Yargıya tarafsızlık getirecekmiş, bağımsızlık getirecekmiş... Çok acı bir tablo" (Gn. Bşk. **BAYKAL**)*

Ramsey firmasının sahibi ve Başbakan'ın yakın arkadaşı Remzi Gür, Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilen cumhurbaşkanlığı seçimi sürecinde, CHP'li Yıldırım'a rüşvet teklif etmekten mahkûm oldu. Gür, Erdoğan'ın çocuklarına ABD'deki eğitimleri için burs vermişti.

Ankara 10. Ağır Ceza Mahkemesi, siyasi tarihe geçecek bir karara imza attı. Mahkeme, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın çocuklarına ABD'deki eğitimleri için burs veren, Ramsey firmasının sahibi Remzi Gür'ü, "rüşvet vermeye teşebbüs ettiği" gerekçesiyle 10 ay hapse mahkum etti.

Mahkeme, Gür'ün, Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilen cumhurbaşkanlığı seçimi turları öncesi eski CHP Kastamonu Milletvekili Mehmet Yıldırım'ı arayarak, TBMM Genel Kurulu'nda yapılacak oylamaya katılması karşılığında rüşvet teklif ettiği sonucuna vardı. Gür'ün cezasını erteleyen mahkemenin kararı kesinleşirse, ilk kez bir cumhurbaşkanlığı seçimi iktidar partisi adına muhalefete rüşvet teklif edildiği tescillenmiş olacak.

2.12.4.- “KIZILAY’DA AKP İŞGALİ” OLAYI, YÜKSEK YARGI TARAFINDAN TESCİLLENDİ

AKP’nin KIZILAY yönetimini görevden alarak, hukuksuz el koyma operasyonu 4 yıllık dava sürecinden sonra tescillendi

Bakanlar Kurulu kararı ile Kızılay’ın yönetimini görevden alan ve kendisine yakın olduğu belirtilen isimleri göreve getiren AKP’nin yaptığı işlemin hukuksuzluğu Danıştay kararı ile kesinleşti. AKP’nin 30 gün içinde Kızılay’ın başına getirdiği yönetimi görevden alarak eski başkan Gönen ve ekibini göreve iade etmesi gerekiyor.

AKP’nin, özerk kurumları ele geçirme çabasının en önemli örneklerinden biri Kızılay’da yaşanmış ve çıkarılan Bakanlar Kurulu kararı ile derneğin AKP’den önceki yönetimi 2004’te görevden alınmış, yerine geçici kurullar oluşturulmuştu. Sonrasında da genel kurul gerçekleştirilerek yeni bir yönetim görevlendirilmişti, ancak bu yönetimin “AKP’nin istediği isimlerden oluştuğu” en başından bu yana dile getirildi.

Görevden alınan Kızılay Genel Başkanı Dr. Ertan Gönen ve ekibi Danıştay 10. Dairesi’nde dava açmış, Daire ise konuyu Anayasa Mahkemesi’ne götürmüştü. Anayasa Mahkemesi de Dernekler Yasası’nın, eski Kızılay yöneticilerinin görevden alınmalarına dayanak oluşturan hükümlerini iptal etmişti.

Danıştay 10. Dairesi de Bakanlar Kurulu kararının yürütmesini durdurdu ve iptal etti. Ancak hükümet, eski yöneticileri görevlerine iade etmek yerine, kararı temyize götürmeyi tercih etti. Başbakanlık ve İçişleri Bakanlığı, Danıştay 10. Dairesi’nin kararının bozulması istemiyle Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu’na başvuru yaptı. Ama AKP buradan da umduğunu bulamadı ve üst mahkeme de 10. Daire’nin kararını haklı buldu.

Bu kararın taşınabileceği daha üst bir yargısal merci bulunmadığından, AKP’nin 30 gün içinde Danıştay’ın verdiği kararı uygulaması gerekiyor. Her alanda hukuksuzluğu politikalarının adeta omurgasına dönüştüren iktidarın hukuk devleti kurallarına saygılı olmasını, yüksek yargının kararına uymasını bekliyoruz.

III.- EKONOMİK ve SOSYAL GELİŞMELER

III. EKONOMİK VE SOSYAL GELİŞMELER

3.1.- GENEL BAŞKAN BAYKAL'IN EKONOMİDEKİ GELİŞMELERE İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELERİ:

Ekonomide bu gün yaşamakta olduğumuz gerçek altı yıldan beri izlenen politikanın bizi nereye getirdiğini açıkça ortaya koymaktadır. Bugün Türkiye ekonomide çok ciddi bir borç, faiz, işsizlik ve dış açık tablosuyla karşı karşıyadır. Türkiye, devletiyle milletiyle borca batmıştır, Türkiye faiz bataklığına saplanmıştır, 2004 yılındaki reel faizler bugün aradan geçen dört yıl sonra hala geçerli. Şu anda devletin borçlanma faizi yüzde 22, reel faiz ise yüzde 10'nun üzerinde. Bu, izlenen politikanın bizi getirdiği sonuçtur. Borç tablosu, faiz tablosu, işsizlik tablosu, yoksullaşma tümü tarihi rekor düzeylerinde. İnsanlar işsiz, gelecekte umudunu kesmiş, ne yapacağını bilemez hâlde; yoksullaşma çok reel, ciddi bir sorun olarak önümüzde duruyor ve ülke borç batağına saplanmış durumda...

AKP iktidara gelirken 220 milyar dolar toplam dış borçla Türkiye'yi teslim aldı, Bu borç, 82 yılda, 58 hükümet döneminde yapılan toplam dış borçtur. Cumhuriyet tarihinin tümünün gelmiş geçmiş bütün hükümetlerin, 2002 yılı sonunda ortaya koyduğu borç manzarası 220 milyar dolar toplam dış borçtur. Altı yıl bile tamamlanmadı, kasım ayına daha zaman var, 5,5 yılda ortaya çıkan manzara, AKP hükümetleri döneminde, sadece beş buçuk yılda, 82 yılda 58 hükümet döneminde yapılan toplam dış borçtan fazla, tam 280 milyar dolar ek toplam dış borç, Türkiye'nin borç stokuna eklemiştir. Türkiye'nin toplam dış borcu, bugünkü iktidar döneminde, 5,5 yılda, 220 milyar dolardan, 280 milyar dolar ek borç yapılarak, 500 milyar dolar düzeyine getirilmiştir, manzara budur.

Bu devletin borcu, milletin borcu? Milletin borcu olağanüstü artmıştır. İnsanların teker teker borçları artmıştır, aileler borçludur, ailede eşler borçludur, ailede çocuklar borçludur, aileler borçludur; şirketler, dükkânlar, ticarethaneler, iş yerleri borçludur, Türkiye olağanüstü bir borç batağının içine, AKP döneminde getirilmiştir.

Bu bir gerçek değerli arkadaşlarım. Peki, borç, faizleri düşürdük, herkes zevkenden borç alıyor! Borç çok kârlı, çok uygun böyle bir tablo var mı? Faizler yüzde 22 düzeyine çıkmış. Türkiye 2004 yılındaki olağanüstü yüksek reel faiz düzeyine gelmiş. Faiz demek ne demektir? Borçlu olan bir ülkenin yükünün daha da artması demektir. Türkiye borçlu, faiz artınca Türkiye'nin borcu daha da artıyor. Faiz ne demektir? Yatırım yapmak için sermayeye uygun ortam yaratma demektir; yatırım yapmaktan uzak dur, faiz yüksek, altından kalkamazsın demektir. Faiz ne demektir? Türkiye'de üretmekten uzak dur demektir.

Bu iyi bir tablo mu? Faizi yüksek iyi bir ekonomi var mı? Bakın dünyaya, parlak ekonomiler, kalkınmış olduğunu herkesin gördüğü ekonomilerde borç yüksek mi, faiz yüksek mi? Türkiye'de borç da yüksek, faiz de yüksek.

İşsizlik neyin göstergesi? Artık saklanamaz hâlde geldi, işsizlik en temel gerçek, her ailede işsiz var. Türkiye işsizler ülkesi hâline dönüştü. Niçin? Yatırım yok. Niye yatırım yok? Tasarruf yok. Dışarıdan borç alarak, yüksek faiz ödeyerek yatırım yapmak kârlı değil. 5,5 yıldır izlenmekte olan politika, Türkiye'yi buraya getirmiştir. AKP'nin izlediği politika bu politika olmuştur.

Şimdi buna devam edelim, borçları artıralım, faizleri yükseltelim, işsizliği artıralım, Türkiye kurtulur demek mümkün mü? Buraya tesadüfen mi geldi Türkiye? İzlenen politikalar sonucu geldi.

2002 yılı sonunda iktidar AKP'ye teslim edildiği zaman ülkemizde Cari Açık 1,5 milyar dolardı. Şimdi 50 milyar dolar oldu, daha da yükselecek bu yıl. Dış ticaret açığı olağanüstü yüksek düzeylere tırmandı, ithalat patladı. Türkiye bu dönemde öyle bir ithalat politikası, öyle bir dış ticaret politikası izledi ki bugün Türkiye'de yerli üretimin, sanayinin koruma oranı Avrupa Birliğinden, Amerika'dan daha düşüktür. Türkiye'de yerli sanayi, yerli üretimi korumak için izlenen gümrük politikası, ithal politikası, vergi politikası yerli sanayiye, yerli üretimi, çiftçiyi, köylüyü, zanaatkârı, dışarıya mal satmak isteyen insanı, Avrupa Birliğinden çok daha korumasız noktaya getirmiştir. Avrupa Birliği kendi üreticisini, çiftçisini daha korumaktadır; Amerika kendi çiftçisini, kendi üreticisini Türkiye'den daha çok korumaktadır. En liberal ülke bizimki, en serbest dış ticaret bizimki, açık Pazar Türkiye; gümrükler açık, sınırlar açık, serbest bölge bütün Türkiye, daha doğrusu sınırsız ülke Türkiye

Bu dönemde izlenen özelleştirme politikasından ne elde etti Türkiye? Bugün daha iyi bir noktada mıyız, daha kötü bir noktada mıyız? Türkiye ne kazandı bu özelleştirmeden? Türkiye'de ekonominin verimliliği, devletin üstündeki zarardan kaynaklanan yük, özelleştirme politikası ile daha azaldı, sermaye tabana yayıldı, ekonomi halka açıldı, verimlilik yükseltildi, verimsiz olanlar etkisizleştirildi, Tekeller ortadan kaldırıldı diyebiliyor muyuz? Özelleştirme bir çağdaş ekonomi politikasının aracı, enstrümanı. Her ülkeyi yöneten, özelleştirme politikasını ülke şartlarını, dünya şartlarını göz önünde bulundurarak ülkesinin hayrını, yararına kullanır. Kullanılması gereken bir enstrüman. Doğru kullanıldı mı Türkiye'de, soru bu. Türkiye'de özelleştirme doğru ve verimli şekilde kullanılabildi mi?

Özelleştirme sonucu devletin elde ettiği gelirler hiçbir şekilde Türkiye ekonomisinin yeniden yapılandırılması için harcanmadı. Özelleştirme gelirleri faize ve cari açığın kapatılmasına gitti. Özelleştirme kazancını Türkiye israf etti, ekonomiyi yeniden daha verimli hâle getirmek için, dönüştürmek için kullanmadı, bu birinci bir temel nokta.

Ayrıca, özelleştirme tarım alanında tam bir iflasla sonuçlanmıştır. Tarımda yapılan özelleştirme, tarımın bütün dayanaklarını ortadan kaldırmıştır. Et ve Balık Kurumu ortadan kalkmıştır. Zirai Donatım Kurumu ortadan kalkmıştır. Tarıma yönelik devlet teşkilatı tümüyle tasfiye edilmiştir. Köy İşleri Bakanlığı, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Zirai Mücadele Genel Müdürlüğü, Toprak Su Teşkilatı, köylüye hizmet götüren kuruluşlar, bunların tümü ortadan kaldırılmış, bertaraf edilmiştir. Tarım alanındaki işletmeler satılınca, aynı alanda daha verimli üretim yapmamıştır, satılan işletmelerin arazisi spekülasyon amacıyla kullanılmıştır ve kapatılmıştır. SEK kuruluşları öyle olmuştur. Et ve Balık Kurumları öyle olmuştur. Özetle, tarımdaki özelleştirme tam bir başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

Özelleştirmeye KİT'in zararları ortadan kaldırılacaktı. Bugün geldiğimiz noktada KİT'lerin zararları, kamu iktisadi teşekküllerinin zararları 2001 yılından çok daha fazladır. Bugün KİT'ler daha çok zarar ediyor. Halbuki tam tersi olması lazım, özelleştirmeye o zararı bertaraf edeceksin, hayır. Bugün, özelleştirme sonucu ortaya çıkan kâr transferleri özelleştirmenin kazancını yavaş yavaş tehdit etmeye başladı. Özelleştirmenin balayı dönemi bitti, Türk ekonomisinde.

Sattın sattığının parasını hemen aldın ve zannettin ki bu kalıcı, sürekli bir ekonomik dayanak noktası oluşt. Hayır, öyle bir şey yok. Bir defa, bakın, sattın aldın, sonra ne oldu? Sattığın kâr etti, kârını transfer etmeye başladı. Transfer ettikçe Türkiye açık vermeye başladı. Şimdi geldiğimiz noktada bu özelleştirmenin balayı dönemi, kazanç dönemi bitmiş, şimdi özelleştirmenin bedelini ödeme, kâr transferlerinin, en kârlı kuruluşları sattığımız için, kâr transferlerinin bedelini ödeme noktasına gelmişizdir.

Özelleştirilmeyle ekonomide tekelleşme ortadan kaldırıldı diyebiliyor muyuz? PTT Telekom tekeli sattı. Telekom kim elinde bulunduruyor, onu da tam olarak bilmiyorsun. Sattığın bir türlü, o ondan alan bir başkası, ne olduğu belli değil, nereye gittiği belli değil. Bu satışlar bütün dünyada kıyamet kopartıyor. Şu anda bir büyük yolsuzluk iddiası Yunanistan'ı

çalkalıyor, iktidarı, muhalefeti bunun altında, Türkiye’de de bir Telekom satışı yapıldı, yıllık ödemededen daha fazla kâr transfer etti. Telekom’da beklemeye de gerek kalmadı, ilk satıştan itibaren bunun yanlış olduğu o yılın kâr transferleriyle ortaya çıktı. Bu da bir ders alınması gereken çok temel, çok önemli bir nokta olarak ortaya çıktı.

İzlenen bu politikalar, en ağır tahribatını özellikle çiftçi ve esnaf üzerinde hissettirmiştir. Tarım, bu politikalar sonucu çökertilmiştir. Bu politikaların temelinde hem özelleştirme hem de serbest ithal, liberal ithal politikası yatmaktadır. Liberal ithal politikası, Türkiye’yi açık Pazar hâline getirince bunun en ağır bedelini çiftçimiz ödemiştir. Avrupa’dan daha korumasız bir hâle Türkiye çiftçisi mağdur edilerek sokulmuştur. Bugün, Yunanistan’daki çiftçi Türkiye’den daha korunaklıdır, Türkiye’deki çiftçi korunaklı değildir, üstelik Yunanistan’daki çiftçiye Avrupa Birliği’nin fonları vardır, destekleri vardır. Bizde hem destek yoktur hem de yıkıcı bir rekabet, yabancı ülkelerin destekle elde ettiği ürünler dolayısıyla yıkıcı bir rekabet Türkiye’de tarımı tehdit etmektedir.

Tarım bu politikanın en ağır bedelini ödemiştir. Tarımda ciddi yatırım yapılmamıştır. Bunun en tipik örneği GAP’tır. Sulama yatırımları bir kenara bırakılmıştır. Tarımda altyapı konusunda hiç ilgilenilmemiştir. Hayvancılıkta bir atılım yapmanın gerekleri gözetilmemiştir, kendi hâline bırakılmıştır. GAP, bugün boynu bükük bir hâldedir. Türkiye, dört tane Çukurova’yı sağlayabilecek olan sulama yatırımlarının gerçekleştirilmemesi nedeniyle çok büyük bir yoksulluk ve işsizlik gerçeğiyle karşı karşıya kalmıştır.

Esnaf en büyük sıkıntıyı çekmiştir? Niçin çekmiştir? Yine, aynı serbest pazar Türkiye, kural yok, yasa yok, düzenleme yok, zincir süpermarketler Türkiye’de serbestçe şehirlerin göbeğine kadar gelmişlerdir, esnaf perişan olmuştur, sahipsiz olmuştur ve ciddi bir çöküntüyle karşı karşıya kalmıştır. Bu, önümüzdeki altı yıllık uygulamanın bizi karşı karşıya bıraktığı tablonun ana unsurlarıdır. Buna hemen eklememiz gereken bir iki nokta daha var.

Bu geride bıraktığımız dönemde enerji altyapısı ihmal edilmiştir. Altı yıl içinde AKP yönetimi, kendisinin temelini atıp başlattığı hiçbir enerji tesisini devreye sokamamıştır. İddialı bir şey söylüyorum, altı yıllık dönemde AKP, kendisinin temelini atıp planlayıp başlattığı herhangi bir enerji tesisini bu dönem içinde devreye alabilmiş değildir. Türkiye geride bıraktığımız 5,5 yıllık dönemde, enerji bakımından tamamen yatırım yapmadan durumu idare etmeye çalışan bir anlayışla yönetilmiştir.

2002’den 2008’e kadar sağlanan enerji tesislerindeki üretim artışı yap-işlet modeliyle temeli atılmış olan, daha önceki dönemde temeli atılmış olan tesislerin devreye girmesinden sağlanmıştır. Ya da, devletin bizzat kurma kararını almış olduğu Çoruh üzerindeki barajlardan, Afşin-Elbistan’dan sağlanmıştır. Bu iktidarın ortaya koyduğu bir enerji projesi, uyguladığı bir enerji projesi yoktur. Öyle bir düzen getirmiştir ki o düzen içinde sanki kendiliğinden piyasa enerji üretim tesislerini ortaya koyacak ve Türkiye daha yüksek bir enerji üretimini elde edecekmış zannetmişlerdir. Hiç böyle bir şey olmamıştır ve şimdi Türkiye enerji kriziyle karşı karşıya kalma noktasına gelmiştir.

Enerji konusunda tam bir ihmal vardır. Ne yeni büyük bir baraj ne büyük bir santral, termik santral, ne büyük bir enerji ünitesi bu dönem içinde ele alınmamıştır, yatırım yapılmamıştır. Enerji yatırımı yapmayan Türkiye’deki en geniş dönem, en uzun dönem bu altı yıllık dönem olmuştur. Bunun sonuçları da Türkiye’yi önümüzdeki dönem için enerji sorunuyla karşı karşıya bırakacaktır, bırakmaya başlamıştır.

(24.06.2008

tarihli

TBMM

Grup

Konuşmasından)

3.2.- ÇİFT HANELİ RAKAMLARA ÇIKAN ENFLASYON EKONOMİYİ TEHDİT EDİYOR

3.2.1.- YILLIK BAZDA ENFLASYON YÜZDE 10,74'E TIRMANMIŞTIR

AKP iktidarı ile uygulamaya konulan ekonomi politikaları sonucunda ekonomimizde gözlenen en olumsuz göstergelerden biri de enflasyon oranlarının seyridir. 2004 yılından bugüne kadar düşürülemeyen enflasyon oranları, **Mayıs** ayında tekrar iki haneli rakamlara çıkarak, ciddi bir tehdit haline gelmiştir.

- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan en son verilere göre;
  - ✓ Yılın ilk **BEŞ** ayında **Toplam Enflasyon; 2007** yılı sonuna göre, **TÜFE** yüzde **6,38**, **ÜFE** ise yüzde **13,39** olarak,
  - ✓ Geçen yılın aynı ayına göre ise, **12 aylık Toplam Enflasyon, TÜFE'de yüzde 10,74, ÜFE'de ise yüzde 16,53** olarak
  - ✓ Aylık bazda bakıldığında ise, enflasyon Mayıs ayında **Tüketici Fiyatlarıyla (TÜFE) yüzde 1,49, Üretici Fiyatlarıyla da (ÜFE) yüzde 2,12** oranlarında gerçekleşmiştir.

Enflasyon rakamlarındaki bu artışın en önemli tetikleyicisi TÜFE'de gıda ve konut olurken, ÜFE'de enerji fiyatlarındaki yükselişle artan maliyet enflasyonudur.

Diğer taraftan, Yıllık enflasyonun ÜFE'de yüzde 16.53 iken TÜFE'de yüzde 10.74'te kalması maliyet artışlarını, üreticinin talep yetersizliği nedeniyle maliyetlerindeki artışı fiyatlarına yansıtmadığını da göstermektedir. Bu artışların ilerleyen dönemlerde TÜFE'ye de yansması ve enflasyon rakamlarının çok daha yukarı çıkacak olması kaçınılmaz görünmektedir.

MAYIS AYI ENFLASYON RAKAMLARI (2003=100):

	TÜFE (%)	ÜFE (%)
Bir önceki aya göre değişim	1,49	2,12
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim	6,38	13,39
Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Değişim	10,74	16,53

3.2.2.- AKP HÜKÜMETİNİN YILBAŞINDA BELİRLEDİĞİ YÜZDE 4'LÜK ENFLASYON HEDEFİ RAFA KALKMIŞTIR:

- Enflasyon Mayıs ayında da yükselişini sürdürüp **yıllık bazda 13 ay aradan sonra ilk kez** yüzde **10.74** ile çift haneye çıkarken, AKP Hükümeti ve Merkez Bankası yüzde 4'lük enflasyon hedefini rafa kaldırıp, revizyona gitmişlerdir.
- Bu çerçevede "**enflasyonun artık nominal çıpa olma özelliğinin yitirdiğini**" vurgulayan Merkez Bankası, 2009 -2011 arasında yüzde **4,0** olan TÜFE hedefini;
  - ✓ 2009 yılı için yüzde 7,5,
  - ✓ 2010 yılı için yüzde 6,5,
  - ✓ 2011 yılı için ise yüzde 5,5 olarak revize etmiştir.

2008 yılı enflasyonu ise Nisan ayında Merkez Bankası tarafından yapılan açıklamaya göre yüzde 9,3 olarak revize edilmişti.

Görülmektedir ki, AKP Hükümeti ekonomide birçok alanda olduğu gibi enflasyonla mücadelede de başarısız olmuştur.

Enflasyonun bugünkü gibi bir kronik yapı kazanması, AKP Hükümetinin uyguladığı programın reel sektör ile finans sektörü arasındaki dengeyi sağlayamayan, YTL'nin aşırı değer kazanmasını önleyemeyen ve ekonominin rekabet gücünü koruyacak bir yeni kur politikası üretemeyen, tamamen kısa vadeli politikalarla yürüyen bir yapıda olmasından kaynaklanmaktadır.

Enflasyon hedeflemesi yapan bir ülkenin, hedef enflasyonun yüzde 100 üzerinde gerçekleşen bir enflasyon tablosunu doğal karşılması, itibar kaybetmeden kabul ettirmesi kesinlikle mümkün değildir.

3.2.3.- İTO TARAFINDAN HAZIRLANAN ENDEKS, GIDA MADDELERİNDEKİ REKOR ARTIŞI ORTAYA KOYMUŞTUR

İTO tarafından hazırlanan İstanbul ilinde yaşayan ücretlilerin tüketim harcamalarındaki değişimi gösteren endeksi - **Mayıs 2008 / Mayıs 2007** fiyatları ve fiyat artış oranları - vatandaşlarımızın karşı karşıya olduğu pahalılığı gözler önüne sermektedir.

- Bu çalışmaya göre;
  - ✓ İstanbul ili ücretliler geçim endeksi bir yılda yüzde **14.16** oranında,
  - ✓ Bulgur fiyatı yüzde 87, pirinç yüzde 53, ekmeke yüzde 50, makarna yüzde 43, buğday unu yüzde 33, yufka yüzde 20 oranında,
  - ✓ Tereyağı fiyatı yüzde 20, sıvı yağların (ayçiçek yağı, pamuk yağının) fiyatı yüzde 85,
  - ✓ Mercimek yüzde 5,1 kuru fasulye yüzde 42, nohut yüzde 33, salça yüzde 23,
  - ✓ Tüpgaz yüzde 18, gazyağı yüzde 22, mazot yüzde 48, dolmuşlar, minibüsler yüzde 20 pahalalanmıştır.

3.2.4.- ZAMLARIN ARDI ARKASI KESİLMİYOR: ELEKTRİKTE YÜZDE 21'LİK ZAM, ENFLASYONU 1 PUAN ARTIRACAK

"Maliyet bazlı fiyatlandırma" olarak da bilinen ilk otomatik elektrik zammını Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu (EPDK) tarafından onaylanarak Temmuz ayından itibaren uygulamaya konulacaktır.

- Buna göre;
  - ✓ Konutlarda tüketilen elektriğe yüzde 21 zam yapılarak, tüketicilerin kullandığı elektriğin kwh birim fiyatı 14.830 YKr'den 17.994 YKr'ye yükseltilirken,
  - ✓ Sanayide tüketilen elektriğe ise yüzde 21.6 zam yapılarak, sanayi elektriğinin kwh birim fiyatı ise 13.280 YKr'den 16.143 YKr'ye çıkarılmıştır.

Hem üreticilerin hem de halkın bütçesinde önemli bir sıkıntı yaratacak olan elektriğe yapılan bu zam; yapılan hesaplamalara göre de TÜFE'de 0.84 ile 0.90 puanlık bir artış yaratacaktır.

3.3.- YOKSULLUK DERİNLEŞİYOR

3.3.1.- ATO'YA GÖRE, ÜLKEMİZDE “53 MİLYON YOKSUL”, “11 MİLYON AÇ” VATANDAŞIMIZ VAR

Beş buçuk yıllık AKP iktidarında, ekonomideki büyümeden rantiyeci ve varlıklı kesimler, üretmeden paradan para kazananlar, yüksek reel faiz ve düşük kur politikaları ile beslenenler yararlanırken, **işçiler, çiftçiler, memur ve emekliler her geçen gün daha çok yoksullaştılar.**

Vizyonunu çarpık, günübürlük politikalar üzerine kuran AKP, sosyal devlet ilkesini görmezden gelerek, duyarsız, sosyal adaleti sağlamaktan uzak uygulamalarıyla Türkiye’de “yoksulluğu ve eşitsizliği” giderek tırmandırmaktadır.

Kamuoyuna makyajlanarak açıklanan milli gelir rakamlarını ve istatistiki hesaplama yöntemi değişikliği ile 9 bin doları geçtiği iddia edilen Kişi başına gelir rakamlarını, Türkiye’deki yaklaşık 3 milyon “AÇ” ve 13 milyon “YOKSUL” ailenin durumu yalanlamaktadır.

- Türk-İş’in 2007 yılı için aylık olarak hesapladığı açlık ve yoksulluk sınırının ortalaması dikkate alınarak yapılan hesaplama göre, açlık sınırının yıllık ortalaması 664.6 YTL, yoksulluk sınırı 2 bin 91.5 YTL olarak gerçekleşirken araştırmada, 2007 yılında Türkiye’deki ortalama hane geliri ise aylık 1.602 YTL olarak tahmin edilmektedir.
- Ankara Ticaret Odası’nın (ATO) yaptığı Açlık ve Yoksulluk Araştırması’na göre;
  - ✓ Türkiye nüfusunun **yüzde 74.1’i** yoksulluk sınırının, **yüzde 15,4’ü** ise açlık sınırının altında yaşamaktadır.
  - ✓ Yani, **52 milyon 278 bin 252** kişi yoksulluk sınırının altında, **10 milyon 871 bin 672** kişi ise açlık sınırının altındadır.
  - ✓ Gelirden en az pay alan birinci yüzde 5’lik dilimdeki ailelerin aylık ortalama geliri **251** YTL, ikinci yüzde 5’lik , dilimdeki ailelerin geliri **450** YTL ve üçüncü dilimdekilerin ortalama geliri ise **571** YTL’dir. Görülmektedir ki ilk üç dilimin ortalama aylık geliri, **664.6 YTL** olan açlık sınırını geçememektedir.
  - ✓ Türkiye’deki ailelerin sadece **yüzde 20’sinin** aylık ortalama hane geliri, **2 bin 91.5** YTL olan yoksulluk sınırının üzerinde bulunmaktadır.

3.3.2.- YOKSULLAŞMA SOSYAL BUNALIMA DÖNÜŞMEKTEDİR...

- **Türk-İş Araştırma Merkezince yapılan araştırmaya göre;**
  - ✓ 4 kişilik bir ailenin dengeli ve sağlıklı beslenebilmesi için **aylık zorunlu gıda harcaması (Açlık Sınırı)** tutarı, Haziran ayında **711** YTL’ye çıkarken,
  - ✓ Yoksulluk sınırı olarak nitelendirilen ve 4 kişilik ailenin aylık zorunlu gıda harcaması yanında ulaşım, kira, giyim, yakacak ve kültür gereksinimleri için gerekli olan tutar ise aynı dönemde **2.315** YTL olarak hesaplanmıştır.
- **ASGARİ ÜCRET** ise 2008 yılı için, ilk altı ayda net 435 YTL, ikinci altı ayda da net 457 YTL olarak (asgari geçim indirimi hariç) belirlenmiştir. Yani; AKP Hükümetinin vatandaşa uygun gördüğü asgari ücret, açlık sınırı olan 711 YTL’nin (yani sadece gıda harcamasının) yüzde **61,2’si** kadar bir bölümünü ancak karşılayabilmektedir.

3.3.3.- AVRUPA’NIN EN YOKSUL 6. ÜLKESİYİZ

- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Eurostat ve OECD tarafından yapılan “**satın alma gücü paritesi**” çalışmaları çerçevesinde, 27 AB ülkesi, 3 aday ülke, 3 Avrupa Serbest Ticaret Birliği (EFTA) ülkesi ile 2 Batı Balkan ülkesini kapsayan, Avrupa’daki 35 ülkeye ilişkin kişi başına gayri safi yurt içi hasıla (GSYH) hacim endekslerine ilişkin 2007 yılı geçici tahminleri, ülkemizin vahim durumunu ortaya koymuştur.
- Buna göre;
  - ✓ AB 27 ülkeleri ortalamasınının 100 kabul edildiği çalışmada Türkiye, 2007 yılı için 42 olan kişi başına hacim endeksi ile **29’uncu sırada yer almıştır**.
  - ✓ 35 ülke içinde en varlıklı ülke konumundaki Lüksemburg’un gelir düzeyi Türkiye’nin yaklaşık **yedi** katıdır. Lüksemburg 276 ile en zengin, Arnavutluk 22 ile en yoksul ülke olarak belirlenirken, 27 ülke içinde ise Bulgaristan en son sırada yer almıştır.
  - ✓ AB dışında yer alan Sırbistan 35, AB’ye üyelik sürecindeki Makedonya 29 ve yine AB üyesi olmayan Arnavutluk 22 ile Türkiye’den daha yoksul diğer üç ülkeyi oluşturmaktadır.

3.3.4.- TÜRKİYE HIZLA DOLAR MİLYONERLERİ ÜRETİYOR

ÜLKEMİZDE 1 MİLYON DOLARIN ÜZERİNDE SERVETE SAHİP 50 BİN KİŞİ BULUNMAKTADIR

Türkiye’de zengin sayısındaki artış dünya genelindeki artışı üçe katlamıştır. Söz konusu milyonerler servetlerine servet katmakta ancak, ülkede sermaye ve tasarruf artışında bir adım yol alınmamaktadır.

- Yoksul ve dar gelirli kesimlerin gün geçtikçe daha da yoksullaştığı, buna karşın varlıklı kesimlerin ise giderek daha da zenginleştiği, zengin - yoksul arasındaki uçurumun giderek büyüdüğü bu çarpık yapı içinde **Türkiye’de yaşanan zengin artışı 2007 yılında dünya genelini üçe katlamıştır**:
  - ✓ Dünyada varlığı en az 1 milyon dolar olan kişi sayısı **yüzde 6,1’lik artışla 10.1 milyon** kişiye,
  - ✓ Türkiye’deki varlıklı sayısı ise **yüzde 17,5’lik yükselişle 42 binden 50 bine** tırmanmıştır.

3.3.5.- AİLELERİN BORÇ YÜKÜ 110 MİLYAR YTL'YE TIRMANDI

AKP İktidarının ekonomik ve sosyal birçok alanda uyguladığı, tamamen IMF programına endeksli, yanlış ve vizyonsuz politikaların faturası, özellikle işçi, memur, emekli, esnaf ve dar gelirli vatandaşlarımız üzerine yüklenmekte, halkımız giderek ağırlaşan hayat şartlarına karşı ayakta kalma mücadelesi vermektedir.

Aileler gelirlerinin yetmediği noktada borca sarılmakta, kredi kartları ve banka kredileriyle hayatlarını idame ettirmeye çalışmaktadırlar. 2008 yılında hanelerin tüketici kredileri ve kredi kartı borçlarının toplamı, yılbaşından bu yana yüzde 13,8 oranında yani 13 milyar 430 milyon YTL artarak **110 milyar 759 milyar YTL'te ulaşmıştır.**

(milyon YTL)	Ailelerin Bankalara Borcu				Katılım Bank.	Finansman Şirk.	TOPLAM
	Konut	Taşıt	Diğer	Kart borcu			
2007 Sonu	30.904	5.918	29.123	26.483	2.166	2.735	97.329
2008 Haziran	35.812	5.816	34.445	29.530	2.289	2.867	110.759

■ ATO tarafından yapılan çalışmada da aşağıdaki sonuçlar yer almaktadır:

- ✓ **2003-2007 dönemini kapsayan son dört yılda hane halkının borçluluğu** yedi kata kadar artarken, aynı dönemde gelirlerindeki artış sadece 2 kattır.
- ✓ Ailelerin borçlarının harcanabilir gelirlerine oranı, dört yılda yüzde 7.5'ten yüzde 29.5'e çıkarken, sadece 2007'de 15.6 milyar YTL faize ödenmiştir. Son dört yılda faize ödenen para miktarında, 4 kata yakın artış bulunmaktadır.
- ✓ Merkez Bankası'nın hesapladığı hane halkı harcanabilir geliri, son üç yılda yüzde 89 oranında artarken aynı dönemde hane halkı borcu ise yüzde 648 oranında artarak 13.4 milyar YTL'den 100.6 milyar YTL'ye tırmanmıştır.
- ✓ 2002'de yüzde 1.9 olan ailelerin borcunun ulusal gelire oranı beş yılda yüzde 11.7'ye yükselmiştir.
- ✓ Son üç yılda ailelerin mevduat, Hazine iç borçlanma kâğıtları, menkul kıymet yatırım fonu, bireysel emeklilik, repo ve nakit para gibi parasal varlıkları yüzde 64.5 oranında artarken borçları yüzde 258 oranında arttı.

3.4.- İKTİDARIN YARATTIĞI BORÇ EKONOMİSİ TAŞINAMAZ DÜZEYLERDE...

AKP iktidarının beş buçuk yıldır sürdürmekte olduğu çarpık, vizyonsuz ekonomi politikalarının bir örneği de ekonomide kamu bütçesi ve nakit dengesinin sağlıklı vergi politikası uygulamalarıyla değil, yüksek reel faiz ve düşük kur eşliğinde iç borçlanma ile sürdürülmekte oluşudur.

Verilen yüksek faiz dışı fazlalara, sıkı maliye politikalarına rağmen, borç stokumuz azalmamış; gün geçtikçe daha çok borçlanan, daha çok dış etkilere teslim olan ekonomimizde bu durum iç ve dış dengeler üzerinde ciddi bir tehdit unsuru olmaya devam etmiştir. Geline nokta, AKP'nin yürüttüğü borç ekonomisinin yükü ülkemiz ve halkımız tarafından artık taşınamaz noktaya tırmanmıştır.

Ülkede, AKP iktidarının başladığı 2002 Ekim sonundan 2008 yılı Mayıs ayı sonuna kadar olan 5 yılı aşkın dönemde **İç Borç Stokunda** meydana gelen artış aşağıdaki tablo ayrıntılı olarak gösterilmiştir.

3.4.1.- KAMU TOPLAM İÇ BORCU:

AKP hükümeti ile rekor düzeylere tırmanan KAMU İÇ BORCU, Ekim 2002'de, AKP iktidarının başlangıcında 149,1 milyar YTL. (90,9 milyar dolar) iken, 2008 Mayıs sonu itibariyle **277,9 milyar YTL (230,4 milyar dolar)** düzeyine tırmanmıştır. Kısaca, 5 buçuk yıllık AKP iktidarı döneminde, yüzde 86,4 oranında, yani 128,8 milyar YTL artmıştır.

Diğer taraftan, piyasaya yönelik borçlanmalarda, iç borç stokundaki YTL cinsinden borçların yıllık bileşik reel faizi 2008 yılında yükselişe geçmiş; 2007 yılındaki yüzde 10,17'lik düzeyinden, 2008 yılı Ocak ayında yüzde 10,61, Şubat ve Mart ayında yüzde 10,36, Nisan ayında ise yüzde 10,31 olarak gerçekleşmiştir.

3.4.2.- KAMU KESİMİ TOPLAM BORCU:

İç borçlardaki bu yüksek artış paralelinde, (merkezi yönetim iç ve dış borcu dışındaki diğer kamu borcunu da kapsayan) Kamu Kesimi Toplam Borcu da, Ekim 2002'de AKP iktidarının başlangıcında 177,4 milyar dolar iken, 2008 Mayıs sonu itibariyle **319,6 milyar dolar** düzeyine tırmanmıştır. Diğer bir ifadeyle, AKP iktidarı döneminde yüzde 80,2 oranında, yani 142,2 milyar Dolar artmıştır.

KAMU KESİMİ TOPLAM BORCU:	2002 Ekim	2008 Mayıs	Payı %	AKP Dönem Artış Miktarı	Artış Oranı
KAMU TOPLAM İÇ BORCU (Milyar YTL)	149,1	277,9	87,0	128,8	86,4
a.) Merkezi Yönetim	144,2	261,3	81,8	117,1	81,2
b.) Diğer Kamu	4,9	16,6	5,2	11,7	238,8
Kamu Toplam İç Borcu (Milyar Dolar)	90,9	230,4	72,1	139,5	153,5
Kamu Toplam Dış Borcu (Milyar Dolar)	86,5	89,2	27,9	2,7	3,1
Kamu Kesimi Toplam Borcu	177,4	319,6	100,0	142,2	80,2

NOT: (1) Döviz kuru 2002 için yıl sonu olarak, 2008 için Mayıs sonu olarak alınmıştır.

(3) **KAMU KESİMİ DİŞ BORCU** yıl sonu itibariyle alınmıştır.

(2) **KAMU KESİMİ DİŞ BORCUNA**, 2002 yılı için 22,0 milyar dolar, 2008 için 15,8 milyar dolar olan **Merkez Bankası dış borcu dahildir.**

3.4.3.- SON BEŞ YILDA ÖZEL KESİM DIŞ BORCU 2,5 KAT ARTMIŞTIR

AKP iktidarında, (kamu ve özel) Toplam Dış Borç Stoku;

- ✓ 2002 sonunda 129,6 milyar dolar iken,
- ✓ 2007 yılı sonunda yüzde 90,7 oranında (117,6 milyar dolar) artarak 247,2 milyar dolara tırmanmıştır.

Bu dönemde “Özel Kesim Dış Borcu” dikkat çekici bir artış göstermiş; dış denge üzerinde kırılmalık yaratan bir düzeye tırmanmıştır.

- ✓ 2002 yılında **43,1** milyar dolar olan özel dış borçlar,
- ✓ 2007'nin sonuna gelindiğinde yüzde **266,6** oranında bir artışla (**114,9** milyar dolarlık artışla) **158** milyar dolara çıkmıştır.

Bu rakam toplam dış borcumuzun yüzde **63,9'unu** oluşturmaktadır.

ÜLKEMİZİN “TOPLAM DIŞ BORCU”

(MİLYAR DOLAR)	2002 Sonu	Toplamda Payı	2007 Sonu	Toplamda Payı	AKP İktidarı Döneminde Artış Miktarı	Artış Oranı
- KAMU	86,5	65,7%	89,2	36,1%	2,7	3,1
- ÖZEL	43,1	34,3%	158,0	63,9%	114,9	266,6
Toplam DIŞ BORÇ	129,6	100,0%	247,2	100,0%	117,6	90,7

3.4.4.- ÜLKENİN TOPLAM BORÇ YÜKÜ 432 MİLYAR DOLAR SEVİYESİNE ÇIKMIŞTIR

- AKP İktidarının beş buçuk yılında; Toplam KAMU BORCU (T.C Merkez Bankası dahil) ile ÖZEL kesimin DIŞ Borcu toplamından oluşan “**ÜLKE TOPLAM BORÇ STOKU**”;
  - ✓ 2002 yılındaki **220,5** milyar dolarlık düzeyinden,
  - ✓ 2007 yılı sonu (iç borçlar için 2008 Mayıs) itibariyle, **yüzde 116,6** oranında (257,1 milyar dolar) artarak, **477,6 milyar dolara** tırmanmıştır.

ÜLKEMİZİN TOPLAM BORÇ STOKU:

(Milyar Dolar)	2002 Sonu (*)	2007 Sonu (**)	Payı (yüzde)	AKP Dönemi Artışı	Artış Oranı (%)
TOPLAM KAMU İÇ BORCU	90,9	230,4	48,2%	139,5	153,5%
TOPLAM KAMU DIŞ BORCU	86,5	89,2	18,7%	2,7	3,1%
TOPLAM KAMU BORCU	177,4	319,6	66,9%	142,2	80,2%
ÖZEL SEKTÖR DIŞ BORCU	43,1	158	33,1%	114,9	266,6%
TOPLAM ÜLKE DIŞ BORCU	129,6	247,2	51,8%	117,6	90,7%
TOPLAM ÜLKE BORÇ STOKU	220,5	477,6	100,0	257,1	116,6%

(*) **Merkezi Yönetim İÇ BORCU** Ekim 2002 sonu itibariyle, **DIŞ BORÇ STOKU** değerleri ise 2002 sonu itibariyle alınmıştır.

(**) **İÇ BORÇ STOKU** Mayıs 2008 sonu itibariyle, **DIŞ BORÇ STOKU** değerleri ise **2007 sonu** itibariyle alınmıştır.

3.5.- AKP İKTİDARINDA RANTIYE KESİMİNE 180 MİLYAR DOLAR KAYNAK AKTARILDI

YÜKSEK REEL FAİZ- DÜŞÜK KUR- HIZLI İÇ BORÇLANMA politikasının kaçınılmaz yansıması olan faiz ödemeleri, AKP iktidarında büyük bir rekora imza atmıştır. 2002 Kasım ayından, 2008 Mayıs ayına dek geçen dönem içinde rantıye kesimine, faiz ödemesi olarak aktarılan kaynak **177,6 milyar dolar (246,9 milyar YTL)** olmuştur.

Bu süreçte, faiz ödemeleri dolayısıyla bütçeye gelen yük, vergilerle, zamlarla halkımıza yüklenmiş; zaten yoksul olan kesimler daha da yoksullaşmış, diğer yandan varlıklı kesimler daha da beslenmiştir. AKP Hükümeti'nin uyguladığı bu çarpık politika da diğerleriyle birlikte, ülkemizde sosyal adaletin ve adil gelir dağılımının daha da bozulmasına yol açmaya devam etmektedir

Diğer taraftan, Merkez Bankası, rekor düzeyde seyreden sıcak para çıkışını önleyebilmek ve 50 milyar dolara ulaşacak cari açığı finanse etmek için faizleri Mayıs ayındaki yarım puanın üzerine haziran ayında yarım puan daha ekleyerek temel faizi yüzde **16.25'e** çıkarmıştır.

İngiltere, Tayvan, Kanada, ABD'de faiz oranlarının düşürüldüğü bir dönemde Türkiye'de faiz oranlarının bu denli yüksek düzeylere çıkarılması, reel sektör üzerinde de olumsuz sinyaller vermektedir.

Örneğin, TESK tarafından yapılan açıklamada hükümetin bu kararına tepki gösterilmekte, fazi oranlarının 0,50 puan artmasının yatırımı ve üretimi düşüreceği, zaten rekor düzeylerde bulunan işsizliği daha da artıracığı vurgulanmaktadır.

AKP DÖNEMİ TOPLAM “İÇ BORÇ FAİZİ” ÖDEMELERİ:

Dönem	Ortalama KUR	FAİZ Ödemesi (Milyar YTL)	FAİZ Ödemesi (Milyar \$)
2002 (Kasım-Aralık)	1.594,0	8,1	5,1
2003 Yılı	1.495,3	52,6	35,2
2004 Yılı	1.422,5	50,1	35,2
2005 Yılı	1.342,0	39,3	29,3
2006 Yılı	1.410,0	38,7	27,4
2007 Yılı	1.301,5	41,5	31,9
2008 Ocak- Mayıs	1.226,4	16,6	13,5
TOPLAM FAİZ ÖDEMESİ (Kasım 02- Mayıs 08)		246,9	177,6

3.6.- YÜKSELEN REEL FAİZLER SICAK PARAYI YENİDEN TIRMANDIRIYOR

Faizlerde nisan ayından beri giderek tırmanarak süren yükseliş, ekonomik ve siyasi istikrarsızlığın da etkisiyle yılın ilk üç ayında kaçışa geçen spekülâtif sıcak parayı yeniden tetiklemeğe başlamıştır.

Hiçbir önlem alınmaksızın ülkeye girişi özendirilen, **cari açığın finansmanında ana rol oynayarak, ekonomide kırılganlık riskini her geçen gün artıran**, düşük kur ve dünyanın en yüksek reel faiziyle beslenen sıcak para 2008 Mayıs ayı sonu itibariyle **85,8 milyar dolarlık düzeyi ile yeni bir rekor kırmıştır.**

Yabancı yatırımcıların Türkiye’deki toplam portföy yatırımlarından oluşan sıcak para hacmi, 2002 yılı sonunda 8,9 milyar dolar iken, geçen bu süre içinde 8,5 kattan fazla artarak 85,8 milyar dolara tırmanmıştır.

Ekonomide büyümenin ve istihdam yaratmanın temel dayanağını oluşturan yeni sabit sermaye yatırımlarına hiçbir katkısı olmayan, ülkeden her an ani çıkışı söz konusu olabilecek **“spekülâtif sıcak paraya” bağımlılık kontrol altına alınmadığı sürece, makroekonomik dengeler üzerinde yarattığı risk de devam edecektir.**

Türkiye’deki Yabancı Kaynaklı Sıcak Para Stoku:

(milyon dolar)	2002 Aralık (I)	2008 Mayıs (II)	Artış Oranı (II/I)
Hisse Senetleri	3.450	51.8	1401,4%
Kamu Menkul Kıymetl.	3.579	28.1	685,1%
Mevduatlar	1.843	5.9	220,1%
TOPLAM	8.872	85.8	867,1%

3.7.- SICAK PARA ARTARKEN, DOĞRUDAN YABANCI SERMAYE GİRİŞİ YARIYA DÜŞTÜ

AKP iktidarında, Türkiye'ye, fabrika kuracak, yeni işyeri açacak, ek istihdam yaratacak **DOĞRUDAN YABANCI SERMAYE akışı etkin bir biçimde sağlanamamıştır**. Özellikle geçtiğimiz birkaç yıl içinde ülkeye giren yabancı sermayenin çok önemli bir bölümü ya Özelleştirme İdaresi ile özel sektörden kurulu işletmeyi veya finans kurumunu devralmak / ona ortak olmak veya Türkiye sınırları içinde gayrimenkul almak için gelmiştir.

Son dönemlerde ise, küresel ekonomideki bozulma ve Türkiye'ye özgü ekonomik ve siyasi istikrarsızlığın artması yanında, Türkiye'nin özelleştirme portföyünün boşalması ve şirket evlilikleri potansiyelinin sonuna gelmesinin de etkisiyle yabancı sermaye girişleri yılın ilk dört ayında geçen yılın aynı dönemindekini yarısı düzeyinde kalarak, ilk dört aydaki toplam net giriş **5 milyar 336 milyon dolarla** geçen yılın eş dönemindekini (10 milyar 158 milyon doların) **yüzde 47,5** altında gerçekleşmiştir.

Petrol fiyatlarındaki hızlı artışların da etkisiyle hızla büyüyen cari işlemler açığının finansmanında önemli işlev gören yabancı sermaye girişlerindeki azalmanın yılın tümünde daha yüksek boyutlara erişmesinin, bu yılın makro hedeflerinde önemli sapmalara yol açabileceği açıkça görülmektedir.

- 2008 yılı Ocak-Nisan döneminde;
  - ✓ Fiili yabancı sermaye girişleri geçen yılın eş dönemine göre **yüzde 50,6** azalarak **4 milyar 377 milyon dolara**,
  - ✓ 8 milyon dolarlık da yabancı sermaye çıkışı yaşanırken, net doğrudan yabancı sermaye yatırımı **4 milyar 369 milyon dolara**,
  - ✓ Gayri menkul alımları **yüzde 16,3** azalarak **916 milyona**,
  - ✓ Firmaların yabancı ortaklarından kredi kullanımını ise **yüzde 75,5** azalarak **51 milyon dolara** gerilemiştir.

3.8.- DIŞ DENGEDEKİ BOZULMA ARTARAK DEVAM EDİYOR

3.8.1.- DIŞ TİCARET AÇIĞIMIZ YÜZDE 30,5 ARTTI

AKP Hükümetinin izlediği, “Yüksek faiz, düşük kur uygulaması” ihracat artış potansiyelini aşağı doğru çekmekte ve ithalat patlamasına yol açmakta, diğer yandan da ihraç ürünlerimizin rekabet gücünü azaltmaktadır. Bu durumun yansımaları, rekor düzeylere varan diş ticaret açığıdır.

Cari işlemler açığının ana kaynağını oluşturan ve diş dengede önemli bir kırılma unsuru olan diş ticaret dengesi, 2007 yılının ilk beş ayında 29,3 milyar dolar açık vermiştir.

İhracat artışının hızlandığı dönemlerde, üretimin daha sınırlı oranda arttığı, buna karşılık ithalatın çok daha büyük bir hızla arttığı gözlenmektedir. Bu durum Türkiye ihracatının, ithalata önemli ölçüde bağımlı olduğunu göstermektedir. Yurtiçi üretimle bağı azalan bir ihracat yapısının, üretim ekonomisi ve teknolojik dönüşüm atılımını gerçekleştirilmediği sürece, ileride ciddi sorunlara yol açması kaçınılmaz olacaktır.

(milyar dolar)	Ocak- Mayıs 2007	Ocak- Mayıs 2008	Artış Oranı
İthalat	63,064	86,303	% 36,9
İhracat	40,623	57,018	% 40,4
Diş Ticaret Dengesi	- 22,440	- 29,285	% 30,5
Karşılama Oranı	% 64,4	% 66,1	

- **2008 Ocak- Mayıs döneminde;**
  - ✓ **Toplam ihracat**, geçen yılın aynı döneminde göre yüzde 40,4 oranında artarak **57,018 milyar dolara**,
  - ✓ **Toplam ithalat**, geçen yılın aynı döneminde göre yüzde 36,9 oranında artarak **86,303 milyar dolara**,
  - ✓ **Diş ticaret açığı** geçen yılın aynı döneminde göre yüzde 30,5 artarak **-29,285 milyar dolara** tırmanmıştır.
- Böylece Mayıs sonu itibariyle **son bir yıllık diş ticaret açığı 47,3 milyar dolar** olarak gerçekleşmiştir.
- **2002 yılının ilk beş ayındaki İhracatın ithalatı karşılama oranı ise, yüzde 66,1'dir.** Bu oran **2002 yılında yüzde 69,9 idi...**

3.8.2.- CARİ AÇIKTA ARTIŞ KONROL EDİLEMİYOR

Cari işlemler ile dış ticaret açığının rekor düzeylerde açık vermesine karşı somut politikalar üretemeyen AKP iktidarında yıllık 40 milyar doları geçen ve 50 milyar dolara doğru giden cari açığı finanse etmek için “HER AY DIŞARIDAN YENİ 4 MİLYAR DOLARLIK KAYNAK” gerekmektedir. Diğer bir deyişle, bu ekonomik yapı içinde cari açığın finansmanı tamamen sıcak paraya emanet olarak devam etmektedir.

Özellikle son beş yıllık AKP döneminde, turizm geliri, dış müteahhitlik geliri, yurt dışında çalışan işçilerimizin geliri gibi sahip olduğumuz döviz gelirleri de dış ticaret açığını kapatmaya yetmemiş ve sonuçta dış ticaret açığındaki artışa paralel olarak ödemeler dengesi cari işlemler açığı sürdürülemez boyutlara tırmanmıştır.

- Türkiye'nin dış ticaret açığı ile görünmeyen kalemler - müteahhitlik, müşavirlik, taşımacılık, sigorta, turizm gibi hizmetlerle, işçi dövizleri, kredi faiz ödemeleri, diğer cari finansal işlemler gibi - ile ilgili olarak ülkemize yapılan tüm döviz giriş ve çıkışların farkının toplamından oluşan **cari açık**;
  - ✓ 2002 yılında **1,5 milyar dolar** iken,
  - ✓ 2007 yılında ise **37 milyar 996 milyon dolar**,
  - ✓ 2008 yılı Ocak- Nisan döneminde, bir önceki yılın aynı dönemine göre **yüzde 35,2 artarak, 16 milyar 885 milyon dolar**,
  - ✓ 2008 yılı Nisan sonu itibariyle son bir yıllık dönemdeki cari açık tutarı ise **41 milyar 946 milyon dolar**, olarak gerçekleşmiştir.

3.9.- İŞSİZLİK SON DÖNEMLERİN EN YÜKSEK DÜZEYİNDE: YÜZDE 20

Ülkemizde işsizlik kronikleşmiştir..., AKP'nin reel sektörleri dışlayan, üretim ve yatırım artışı ile istihdam yaratmaya yönelmeyen politikalarının yansımalarıyla işgücünde arzın talepten daha hızlı artması, tarımda açığa çıkan nüfusun, ekonominin diğer alanlarında istihdamının giderek zorlaşması gibi nedenlerle bu durum sürmektedir.

İşsizlik bir numaralı sosyo-ekonomik sorun olmaya devam etmekte, giderek artan yoksulluğun ve açlığın da temel nedeni olmaktadır.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan resmi verilere göre 2008 Mart döneminde (Şubat- Mart- Nisan 2008 dönemi), Türkiye genelinde işsizlik oranı, **yüzde 10,7'dir.**

İş aramak için resmi kanalları kullanmayan, dolayısıyla kayıtlarda yer almayan çok geniş bir işsiz kesimin de, hükümet tarafından açıklanan yüzde 10,7'lik kesim içinde yer almadığı dikkate alınmalıdır.

ÜLKEMİZDE “GERÇEK İŞSİZLİK” YÜZDE 19,9 DÜZEYİNDEDİR.

Ayrıca TÜİK, iş bulma umudunu kaybedenler ve diğer nedenlerle “iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olanlar” ile “mevsimlik çalışanlar” olarak nitelendirilen grupları “Toplam İşgücüne”, dolayısıyla “Toplam İşsizler” rakamı içine dahil etmemektedir.

Bunun sonucunda da, Hükümetin açıkladığı Resmi İşsizlik Rakamları, işsizlik gerçeğini çarpıtmakta ve gizlemekte, “sokaktaki işsizlik” olarak da nitelendirilen Gerçek İşsizlik Oranının, ancak yaklaşık yarısını göstermektedir. Yani ülkemizde “Gerçek İşsizlik”, Hükümetin açıkladığının yaklaşık iki katı, yani **yüzde 19,9 düzeyindedir.**

TÜİK tarafından toplam işgücü ve işsiz sayısı rakamlarına dahil edilmeyen, son veriler itibarıyla, 2 milyon 154 bin kişiye tırmanan iş bulma umidini kaybederek ve diğer nedenlerle iş aramayan kesim sürekli göz ardı edilmektedir.

- “Mevsimlik çalışanlar” ile “İş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olanlar”, “İŞGÜCÜ” ve “İŞSİZ” sayılarına dahil edildiğinde, ülkemizde 2008 Mart Döneminde;
  - ✓ Gerçek “İşsiz Sayısının” TÜİK'in ilan ettiği gibi 2 milyon 496 bin kişi değil, **5 milyon 141 bin kişi** olduğu,
  - ✓ Gerçek “İşsizlik Oranının”, TÜİK'in ilan ettiği gibi yüzde 10,7 değil, **yüzde 19,9** gibi rekor bir düzeye tırmanmış olduğu, görülmektedir.

HÜKÜMETİN RESMİ İŞSİZLİK RAKAMLARI:

(Bin Kişi)	2002	2007 Mart *	2008 Mart**
Sivil Nüfus	68.393	68.667	69.435
(15+) yaşta Sivil Nüfus	48.041	49.006	49.752
İşgücü	23.818	23.019	23.249
İşgücüne katılma oranı	% 49,6	% 47,0	% 46,7
İSTİHDAM	21.354	20.618	20.752
Resmi İşsiz Sayısı	2.464	2.401	2.496
Resmi İşsizlik Oranı	% 10,3	% 10,4	% 10,7
TÜİK VERİLERİ ESAS ALINARAK DÜZELTİLMİŞ FİİLİ İŞSİZLİK			
İşgücü	25.652	25.386	25.894
İşgücüne Katılma Oranı	% 53,4	% 51,8	% 52,0
FİİLİ İŞSİZ SAYISI	4.298	4.768	5.141
Resmen Açıklanan İşsizler	2.464	2.401	2.496
İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar	1.021	1.920	2.154
Mevsimlik İstihdam	813	447	491
FİİLİ İŞSİZLİK ORANI	% 16,8	% 18,8	% 19,9

*Şubat - Mart – Nisan 2007 dönemini kapsamaktadır.

** Şubat - Mart – Nisan 2008 dönemini kapsamaktadır.

3.9.1.- AKP'NİN İSTİHDAM PAKETİ İLE ÇALIŞANLARA BİRÇOK KONUDA HAK KAYBI GETİRİLİYOR

AKP Hükümetinin "İstihdam Paketi" adı altında İş Kanunu ile bazı kanunlarda değişiklik yapan, işverenlere çeşitli avantajlar sağlayan ve çalışanlara birçok hak kaybı getiren yasa tasarısı TBMM'den geçmiştir.

- Tasarıdaki bazı değişiklikler şu şekildedir:
  - ✓ İşverenlerin yüzde 6 oranında özürlü, eski hükümlü ve terör mağduru çalıştırma yükümlülüğü yüzde 3'e düşürülüp, sadece özürlü çalıştırabileceklerdir. Bunların işveren payı da Hazine tarafından karşılanacak. Bu takdirde, eski hükümlü ve terör mağdurlarının da iş bulması giderek zorlaşacaktır.
  - ✓ İşverenin 50'den fazla işçi çalışan işyerlerinde işyeri hekimi çalıştırma yükümlülüğü kaldırılmaktadır. Bu hizmet gerektiğinde dışardan satın alınabilecek. İş güvenliği hizmetleri de dışardan satın alınacak. Böylece işyerlerinin işçi sağlığı ve iş güvenliği iyice riske girecek.
  - ✓ 18-29 yaş arasındaki gençlerle, kadınların istihdamındaki işveren sigorta prim payı, İşsizlik Sigortası Fonu'ndan karşılanacak. Böylece eski işçiler işten çıkarılarak örgütlü ve yüksek ücretli işçiler tasfiye edilebilecek, onların yerine asgari ücretle çalışan

örgütsüz genç işçilerin istihdamı mümkün olabilecek. Bir yandan işverenlerin kıdem tazminatı yükü de hafifleyecek.

- ✓ Tüm sigortalılar için işverenlerin ödedikleri prim miktarından yapılacak 5 puanlık indirim Hazine tarafından karşılanacak. Böylece sermaye sınıfına yılda 4 milyar YTL'lik bir aktarma söz konusu olacak. Hazine'nin yapacağı bu aktarma sonucunda bütçe gelirleri azalacak, devletin sosyal harcamaları kısıllacak ve emekli aylıkları daha da düşecek.
- ✓ 50'den fazla kadın işçinin çalıştığı işyerlerinde işverenin kreş açma yükümlülüğü kaldırılarak hizmet satın alınması yoluna gidilecek. Kadınlar da kreş bulunmadığı için işten ayrılacaklar. Ayrıca işverenlerin spor tesisi kurma yükümlülüğü de kaldırılıyor.

3.10.- TARIM KORUMASIZ, ÇİFTÇİ SAHİPSİZ

3.10.1.- GÜNEYDOĞU ANADOLU'DA ÇİFTÇİ DESTEK, GAP KAYNAK BEKLİYOR...

Güneydoğu Anadolu bölgesi olağanüstü ağır bir kuraklık yaşamaktadır. Bölge çiftçisi büyük kayıplar içindedir.

Başta **GAP** bölgesi olmak üzere, sulamanın yetersiz olduğu yörelerde kuraklık adeta afete dönüşmektedir. TZOB'un tahminine göre 2007 yılında kuraklığın tarıma verdiği zararın 5 milyar YTL'ye ulaştığını, tarımda yüzde 7,3 oranında küçülme meydana geldi

Güneydoğu Anadolu Bölgesi yaklaşık olarak Türkiye buğday üretiminin yüzde 13'ünü, arpa üretiminin yüzde 16'sını, kırmızı mercimek üretiminin ise yüzde 86'sını gerçekleştirmektedir.

Halen Güneydoğu Anadolu'da tarım kuraklık altında adeta kavrulmaktadır. GAP'da meydana gelen kuraklık koşullarının ve çiftçinin uğradığı büyük zararının artık yağışlarla telafisi de mümkün değildir.

Kuru koşullarda üretilen buğday ve arpanın hemen hemen tamamı biçilemeyecek haldedir. Mardin, Şanlıurfa, Diyarbakır, Batman, Hakkari, Muş, Siirt, Şırnak, Gaziantep, Elazığ illerinde kuraklık nedeniyle, buğday ve arpada zarar oranlarının yüzde 90'ı, kırmızı mercimekte yüzde 60'ı bulunduğu belirtilmektedir.

Güneydoğu çiftçisinin üretim kaybı buğdayda 2 milyon ton, arpada 1.4 milyon ton, mercimekte 250 bin ton dolayındadır. Fıstık üreticileri de büyük sıkıntı içindedir. Güneydoğu Fıstık Tarım Satış Kooperatifi 3 yıldan bu yana taban fiyat vermemekte, ayrıca alım da yapmamaktadır. Fıstık üreticisi tüccara teslim olmuş durumdadır. Çiftçi tam anlamıyla bitik durumdadır.

Meralar yeşermediği için hayvancılık yapanlar da sıkıntıya düşmüştür. Köylü, kuraklıktan ötürü bakamadığı hayvanlarını yok pahasına elden çıkarmaktadır.

GAP bölgesinde acilen alınması gerekli önlemler:

- Gerek bizzat yaptığımız incelemeler, gerekse tüm Güneydoğu Anadolu illerinden gelen çiftçilerimizin Şanlıurfa'daki Tarım Kurultayımızda ifade ettikleri yalın gerçekler bölgede tam bir afet hali olduğunu göstermektedir. Kuraklık, hem bitkisel üretimi hem de hayvancılığı vurmuştur. Bölge, derhal **Afet Bölgesi** ilan edilmeli; gerçek zarar tespitine dayalı olarak, çiftçinin tüm zararı acilen karşılanmalıdır.

- Bölgedeki illere derhal hasar tespit komisyonları gönderilmeli, hasar tespitleri yapılmalı ve kuraklıktan zarar gören çiftçilerin Tarım Kredi ve Ziraat Bankasına olan borçları ertelenmeli; çiftçinin, özel bankalara, gübreciye, akaryakıtçıya, piyasaya olan borcunu ödeyebilmesi için olanağa kavuşturulmalıdır. Zira köylünün borcunun çok büyük bölümü, en az dörtte üçü özel bankalardan aldıkları yüksek reel faizli kredilerden kaynaklanmaktadır.
- Dekar başına 7 YTL'ye indirilen ve 3.5 YTL'lik kısmı ödenen DGD'nin kalan kısmı, bölge çiftçisine hemen ödenmelidir.
- Sulamada kullanılan elektrik ucuzlatılmalı, elektrik borçlarının faizleri silinip, ana borç yeniden taksitlendirilmelidir.
- Nakliyecilerden istenen gereksiz belgeler kaldırılmalı; nakliyeciler için yılda 6 bin YTL'yi bulan yükten ve gereksiz bürokrasiden kurtarılmalıdır.
- Bu çiftçilere önümüzdeki yıl için mutlaka tohumluk yardımı yapılmalıdır, çünkü tohumluk yardımı gelecek yılın üretiminin güvencesini oluşturacaktır.
- Kuraklığın vurduğu çiftçi mazotta vergi istisnası istemektedir. Mazota son bir yılda yüzde 31,4 zam geldi, Çiftçinin kullandığı mazotta ÖTV ve KDV istisnası getirilmelidir.

Hükümet GAP'ı Unuttu; Topraklar Kuraklıktan Çatlıyor, Fırat ve Dicle'nin Suları İse Boşa Akıyor

GAP maalesef çok uzun süredir bir kenara itilmiş, AKP iktidarı tarafından da adeta rafa kaldırılmış bir temel konudur. Bu noktada bizim ısrarla çabalarımız, bu konunun hem ekonomik hem sosyal hem siyasal açıdan ne kadar önemli olduğunu vurguluyor olmamız yavaş yavaş toplumda bir sahiplenme yaratmıştır. 4 Haziran'da Şanlıurfa'da düzenlediğimiz **Tarım Kurultayı** bu anlayışımızın bir sonucudur. GAP'a sürekli sahipleneceğiz, Türkiye'nin bu konuyu sahiplenip çözmesini mutlaka güvence altına alacağız.

AKP iktidarında GAP yatırımları hemen tamamen durmuştur. Bölgede çoktan bitirilmesi gereken sulama yatırımları gerçekleştirilmemiş, 6 yılda yalnızca 55 bin hektar alana su götürülmüştür. Çiftçinin kuraklıktan ötürü yaşadığı sıkıntıda asıl pay, sulama yatırımlarını ihmal eden, toprağı su ile buluşturmayan bugünkü hükümettir.

GAP elbette bir enerji ve sulama projesidir. Ama bütün bunlardan öte, **GAP bir barış, bir refah, bir bölgesel adaletsizliği ortadan kaldırma mücadelesi, bir Güneydoğunun ayağına kalkmasını sağlama**, projesidir.

Enerjiye Yatırım Yapılmış, Sulama ise Rafa Kaldırılmış

GAP'ın tamamlandığı zaman 27 milyar kilovat saat elektrik üretecek, 1.7 milyon hektar arazi sulaması sağlayacaktır. Sulamanın 1,1 milyon hektarı Fırat nehri üzerinden, 600 bin hektarı ise Dicle nehri üzerinden sağlanacak. Son 40 yıllık uygulama sonucu(ki AKP iktidarının buna katkısı son derece sınırlıdır);

- Enerji projelerini yüzde 85'ile tamamladı, 20 milyar kwh üzerinde elektrik enerjisi üretimi sağlandı. Yani 27 milyar kilovat saat elektrik enerjisi üretecek olan GAP şu anda 20 milyar kilovat saatin üzerinde elektrik enerjisini üretmektedir. AB'nin siyasi engeller çıkarmakta

olduğu Ilısu Barajı ve Dicle üzerindeki birkaç küçük baraj tamamlanınca GAP'ın enerji üretimi hedefine ulaşılmış olacak.

- Sulama Projelerinde ise hedefin ancak yüzde 15'ine ulaşılmış durumda. Fırat nehri üzerinde, Şanlıurfa'da bir milyon hektar sulanabilir arazi var. Bunun şu ana kadar 200 bin hektarı sulanabilmesi için kanalet yatırımları tamamlandı. AKP tarafından 6 yıldır adeta askıya alınan aşağıdaki projelerin tamamlanması halinde 1,6 milyon hektar arazi de sulama kanaletlerine kavuşur, GAP fiziki hedeflerine ulaşmış olur.
  - ✓ Fırat'ın suyu cazibeyle Suruç ovasını sulayabilecek halde. Bunun başarılmaması için hiçbir neden yok. Projesi hazır, suyu hazır, derhal uygulamaya konularak 150 bin hektar arazinin suya kavuşturulması mümkün.
  - ✓ Keza, Viranşehir ve Ceylanpınar sulaması, 160 bin hektar araziye suya kavuşturacak bir projedir.
  - ✓ Aynı şekilde Hilvan projesi, Dicle, Batman, Silopi sulama projeleri, Cizre, Nusaybin, İdil sulama projesi derhal başlatılmalıdır.

Bunlar Türkiye'nin hazır projeleri. Ülkemizde bunları gerçekleştirecek mühendis var, müteahhit var, şirket var. Yapılması gereken, AKP'nin altı yıldır bölgeden esirgediği, yani GAP'a yeterince kaynak aktarılması lazım.

Ancak 6 yıldır GAP'a doğru dürüst yatırım yapılmıyor. AKP iktidarı tarafından GAP'a son üç yılda yapılan toplam yatırım, 2000 yılında yapılan yatırımın ancak yüzde dördü düzeyindedir... 2000 yılında GAP'a 1,5 milyar YTL. yatırım yapılmıştı... Oysa, 2005, 2006 ve 2007 yıllarında AKP iktidarı tarafından GAP'a yapılan toplam yatırım sadece 69 bin YTL., yani 2000 yılının yüzde dördü...

GAP, enerji üretimi ve sulama gibi fiziki hedeflerden öte, "eğitim, sağlık, kentleşme, spor, kültür, altyapı gibi pek çok yönü olan, o bölgedeki yaşamı derinden etkileyecek kapsamlı bir projedir. GAP'ın bir barış ve toplumsal kalkınma projesi olarak her yönü ile entegre bir anlayışla, hız tamamlanması partimizin öncelikli hedefleri arasında yer almaktadır. CHP, bu sorumluluğunun gereğini her koşulda yerine getirecektir.

3.10.2.- HÜKÜMETİN AÇIKLADIĞI ÇAY FİYATI ÜRETİCİYİ MAĞDUR EDECEK, ZARARA SOKACAK

Hükümetin çaya verdiği primle birlikte 85 kuruşluk fiyat, geçen yıla göre yüzde 16'lık bir artışı öngörmekle beraber, üreticiyi tatmin etmedi. Zira son bir yılda girdi fiyatları bunun çok üstünde artış gösterdi. Örneğin, gübrenin yüzde 150 arttığı, ilacın yine o düzeylerde arttığı dikkate alınınca bu yüzde 16'lık artışın bir anlam ifade etmediği çok açık bir biçimde görülüyor.

Tabii hükümetin bu konulardaki genel tavrı, temelden yanlış olmaya devam ediyor. Hükümet, Çay-Kur'u tasfiye etmek istiyor. Aynen Toprak Mahsulleri Ofisini tasfiye etmeye çalıştı gibi. Çay-Kur'un tasfiye edilmesi ve çay konusunun şu andaki şirketlerin kontrolüne teslim edilmesi, çay üreticisini büyük sıkıntılarla karşı karşıya bırakacaktır.

Türkiye'de çay konusunda bir büyük yanlışlık da, iktidarın yıllık 50 bin ton kaçak çayın ülkemize girmesine göz yumuyor olmasıdır. Bu, hem halkımızın sağlığı açısından, hem çay üreticimizin emeğine saygı açısından, hem de ulusal ekonomimiz açısından son derece yanlış bir durumdur. Ülkemize kaçak çay girişi derhal durdurulmalıdır.

3.10.3.- BUĞDAY ÜRETİCİSİ BU YIL DA MAĞDUR OLACAK

Buğday, 3 milyon çiftçi ailesini, 10 milyonun üzerinde nüfusu doğrudan ilgilendiren bir konu ve bu önemli ürünle ilgili olarak Türkiye’de çok tehlikeli bir piyasa boşluğu var. Yani devletin bu amaçla oluşturduğu kurumlar etkisizleştirilmiştir, borsa uygulaması maalesef etkin, üreticinin hakkını koruyacak, rekabete destek olacak bir uygulama sergilememiştir ve bugün çok ciddi sıkıntılarla karşı karşıya kalınmıştır. Tüccar, her yıl fiyatları düşürmüştür, her yıl fiyatlar ciddi şekilde düşmüştür ve Toprak Mahsulleri Ofisine ya da bir kamu kuruluşuna ürününü, buğdayını veremeyen çiftçi tüccara satmak zorunda kalmıştır. Toprak Mahsulleri Ofisinin yanlış politikası üreticiye olduğu kadar tüketiciye de olumsuz yansımıştır, çünkü aradaki şirketler ürünü aldıktan sonra çok ciddi fiyat artışlarıyla yüksek fiyatlardan bunu piyasaya sürmüşlerdir.

Şimdi, önce Çukurova’da buğday hasadı başlıyor. 2008 yılı buğday üretiminin geçen yıldan biraz daha fazla olacağı, 18 milyon ton dolayında olacağı tahmin edilmektedir. Buğday, maliyet hesaplarına göre en yüksek verimin alındığı **Çukurova’da, 1 kilo buğdayın maliyeti 50 kuruşun altında değildir. Fiyatın buna göre tespit edilmesi lazımdır.** Bu maliyet dikkate alınarak ve önümüzdeki dönemdeki fiyat artışları göz önünde bulundurularak bir fiyatın belirlenmesi zorunluluğu vardır.

Son bir yılda mazota yüzde 30, gübreye yüzde 150, ilaca yüzde 40 zam yapılmıştır ve bu ürünlere, bu tarım ürünlerine, bu arada buğdaya verilmesi gereken fiyatı çok ciddi şekilde etkilemelidir. Yani girdi fiyatlarının bu kadar yükselmesi karşısında seyirci kalan hükümetin, buğday fiyatını belirlerken gerekli anlayışı göstermek zorunluluğu vardır. Bu konuda hükümet uygulamalarının çok yakın takipçisi olacağız.

Sadece buğdaya uygun fiyat verilmesi yeterli değildir; Toprak Mahsulleri Ofisi etkin bir alım politikasıyla devreye sokulmalıdır.

İlan edilen fiyattan anlamlı, güçlü, etkili bir alıcı olarak Toprak Mahsulleri Ofisi devreye girmezse, ilan edilen fiyatların hiçbir anlamı, geçerliliği kalmaz. O nedenle Toprak Mahsulleri Ofisi gerekli finansman imkânları sağlanarak etkili biçimde piyasaya sokulmalıdır. Alımlarda çiftçi kayıt sistemine dâhil olma koşulu aranmamalıdır. Üretilmiş olan buğdaya sahip çıkılmalıdır. Kimin ürettiği meselesiyle meşgul olmadan ama çiftçiyi kayıt sistemine almak için gerekli gayret elbette sergilenirken, fakat ürünü alma konusunda “sen, çiftçi olarak kayıtlı değilsin, senin ürünü almam” demeden bir yaklaşım, bir çıkış yolu mutlaka bulunmalıdır.

Borsa alımlarında ciddi tıkanmalar ortaya çıkıyor. Bunu dikkate alarak buralarda yeni alım merkezleri açılmalıdır.

3.10.4.- “ULUSAL FINDIK POLİTİKASI” OLUŞTURULMALIDIR

Bu sene fındık rekoltesinin, genel ortalamasının oldukça üstünde gerçekleşmesi bekleniyor. 2008 yılı toplam fındık üretiminin 800 bin ton civarında olacağı tahmin ediliyor. Ürünün heba olmadan, en doğru şekilde alınması ve en yüksek fiyattan ihraç edilmesini sağlayacak politikanın düzenli bir biçimde yürürlüğe konulmasına şiddetle ihtiyaç vardır. Bugün itibarıyla fındık fiyatı 3,50 ile 3,60 YTL. civarında bir noktaya gelip dayanmıştır. Bu fiyat düzeyi fındık üreticisini iflas ettirecek bir düzeydir. Fındık üreticisi devletten alacaktır. Daha kuraklık yılından kaynaklanmak üzere alacakları hâlâ devam etmektedir.

Fındık üreticisinin kaderinin serbest piyasaya bırakılmaması ve tekellerin elinde fındık üreticisinin oyuncak piyon hâline dönüştürülmemesi çok temel bir görevdir, temel bir sorumluluktur.

Doğru bir politikayla fındık her yıl Türkiye'ye 2 milyar dolar civarında bir döviz girdisini sağlayacak bir unsurdur. Bu döviz girdisinin içinde tek kuruşluk bir döviz harcaması da yoktur, tümü bu toprağın ürünüdür, tümü yerli malıdır ve bir **Ulusal Fındık Politikasının** uygulanması ile 2 milyar dolarlık net bir döviz girdisini Türkiye'nin sağlaması mümkündür.

Fındık, sadece ekonomik bir olay değil, aynı zamanda siyasal bir olay, bir çıkar çatışmasının odak noktasındaki bir ürünüdür. En çok kavga konusu olan, çekişme konusu olan konu. Türkiye'nin iyi yönetilmesi hâlinde 2 milyar dolar civarında hatta daha fazla döviz getirisi elde edebileceği bir ürün ama pek çok çıkarın çatıştığı, siyasetin maalesef çok tehlikeli şekilde bulaştığı bir konu.

Fiskobirlik AKP yönetiminde olmadığı için bir süre önce Toprak Mahsulleri Ofisi fındık konusunda yetkili kurum olarak ilan edilmişti ve Fiskobirlik devreden çıkarılmıştı ve Toprak Mahsulleri Ofisi alım yapmıştı. Toprak Mahsulleri Ofisi bu alımı yaparken 2006 yılında açıkça çıkıp, "*İki yıl boyunca hiçbir şekilde biz aldığımız bu ürünü satmayacağız.*" demişlerdi. Bu çok önemli bir taahhüt, çok önemli bir angajman, bunun satılmayacağını bilmesi, Toprak Mahsulleri Ofisindeki stokun piyasaya çıkarılmayacağını bilmesi piyasada fındık fiyatının daha sağlıklı bir şekilde oluşmasına yardımcı oluyor idi. Ama maalesef, daha iki yıl tamamlanmadan bu yıl Toprak Mahsulleri Ofisi elindeki fındığı satışa çıkaracağını ilan etti.

İlan edilen satış fiyatları 3,00 YTL. ile 3,60 YTL. arasında, 2007 ürünü için de 4,40 YTL. fiyat verildi. Bu fiyatlarla, yani 3,00 YTL. ile 4,00 YTL. arasında ilan edilen satış fiyatlarıyla satılacak olan ürün bir süre önce 5,30 YTL. fiyatla alınmış olan üründür. Devlet, 5,30 YTL.'ye aldı, şimdi tam yeni bir fındık mevsiminin, sezonun başlangıcı sırasında 5,30 YTL.'ye aldığı fındığı 3,00 YTL.'ye, 3,50 YTL.'ye, 4,00 YTL.'ye satacağını ilan etti. Bu durum yeni sezonu çok olumsuz bir şekilde etkiledi, belki de amaç bu idi.

Bu son derece yanlış bir uygulamadır. Bu, üretici açısından yanlıştır, Türkiye ekonomisi açısından yanlıştır. Şimdi birdenbire piyasadaki fındık fiyatı düşmeye başlamıştır. İki ay sonra 4,60 YTL.'den sezon bitene kadar fındık satışı gerçekleştirilecektir. Bu da tabii fındığı çok ciddi şekilde olumsuz etkileyecektir. Alivre satış yapmış olanlar çok memnundur. Birdenbire bu şartlar altında taahhütlerini yerine getireceklerdir. Çiftçinin, üreticinin boynu bükülmüştür, fiyat düşmüştür, ihracatçılar çok memnun kalmışlardır, aynı oyun tekrar tezgâhlanmıştır.

Bir kez daha fındık siyasete alet edilmiştir ve fındık üreticisine ihanet edilmiştir. Bu kararla, Toprak Mahsulleri Ofisinin bu kararıyla fındık üreticisi arkasından hançerlenmiştir. Fındık üreticisi kendisine oynanan bu oyunların hesabını AKP'den er geç soracaktır.

3.11.- TUZLA TERSANELERİNDE ÖLÜMLER DEVAM EDİYOR, HÜKÜMET SEYREDİYOR

Tersane işçisi “işsiz kalmak” veya “ölüm” kısıncasına sıkıştı

Tuzla tersanelerinde, iş yeri sağlığı koşullarına özensiz çalışma koşulları altında hayatını kaybeden Tuzla kurbanlarının toplam sayısı 98'e, sadece son altı ayda hayatını kaybedenlerin sayısı ise 12'yi buldu. Meclis'in komisyon kurarak nedenlerini araştırdığı iş kazaları'na tepkiler çığ gibi artmaktadır.

Tersane işçilerinin 16 Haziran'da yaptıkları toplu eylem de, aynen 1 Mayıs'ta olduğu gibi Hükümetin kontrolsüz güç kullanması ve sendikalara baskı uygulaması ile sonuçsuz kaldı.

DİSK Genel Sekreteri Tayfun Görgün, “*Bu tablonun en önemli nedeni işçi sağlığı ve iş güvenliği önlemlerinin, işverenlerin çoğu tarafından bir maliyet unsuru olarak ele alınıyor olması. Devletin yıllardır piyasayı ciddi biçimde denetlememesi ve sendikaları saf dışı bırakması sonucu işçiler yaşamını yitiriyor. İş Yasası'na göre sağlık ve güvenlik kurallarını ihlal eden işverenlere sadece para cezası veriliyor. Daha fazla kaynak, daha fazla denetim, daha fazla özen ve daha az açgözlülük, nice işçinin yaşamasını sağlar.*” değerlendirmesi ile gerçeklere parmak bastı.

Yönetmelik boşluğu devam ediyor

İş güvenliği ve sağlığına ilişkin en büyük sorun ise sadece tersaneleri değil, bütün Türkiye'yi ilgilendiriyor. 4857 sayılı İş Kanunu yürürlüğe girdiğinde, iş güvenliği ve sağlığına yönelik yeni yönetmelikler çıkarılması gerekiyordu. Yönetmelikler yayınlandı. Ancak bu yönetmelikler Danıştay tarafından 15 Haziran 2006 tarihinde iptal edildi. Danıştay iptal ederken özetle; iş güvenliği ve sağlığının bir tüzüğe bağlanmasını ve yönetmeliklerin buna göre çıkarılmasını istedi. Ancak üstünden yaklaşık üç yıl geçmesine rağmen herhangi bir mevzuat çalışması yapılmadı.

Mevzuat sorunu ancak 15 Mayıs 2008'de yasalaşan ve kamuoyunda İstihdam Paketi olarak bilinen 5763 sayılı yasa ile aşıldı. Ancak Türkiye'de Danıştay'ın iptalinden yani 15 Haziran 2006'dan bu yana geçen sürede Türkiye'de iş sağlığı ve güvenliğine yönelik denetimler artık yürürlükte olmayan 4857 sayılı yasa öncesinde geçerli olan mevzuata göre yapıldı. Hazırlanan yönetmeliğin ise ayrı mevzuata ihtiyaç duyan gemi inşa ve tamiri sektörüne ne kadar yarar sağlayacağı ise belli değil.

CHP'den Çelik'e Sert Tepki

Tuzla tersanelerindeki işçi ölümlerinin nedenlerinin belirlenmesi amacıyla kurulan Meclis Araştırma Komisyonu üyesi ve CHP İstanbul Milletvekili Çetin **SOYSAL**, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Faruk Çelik'in, Tuzla'daki ölümlerin devam edeceğine yönelik sözlerini eleştirerek, “**Tuzla'daki ölümlerle ilgili Bakan Çelik'in itirafıyla karşı karşıyayız**” dedi. Soysal, Bakan Çelik'in açıklamalarıyla, konuya ilişkin tedbirsizliğini ve diğer makamların almadığı önlemleri meşrulaştırmaya çalıştığını savunarak şu açıklamalarda bulundu: “*Burada vahim olan 15 yeni tersane için Çevre Bakanlığı'nın da onayının olmasıdır. Orası deprem bölgesi olmasına karşın, bölgenin ekolojik yapısını bozarak, üniversitelerle kurum ve kuruluşların görüşü olmadan o yoğun bölgeye yeni yoğunluk katacak anlayış için de yeni tersaneler oluşturuluyor. Bu tamamen ranta dayalıdır. Bölgede halen yeterli önlem alınmıyor,*

kayıt dışılık ve ölümler devam ediyor. Bakan orada 40 bin çalışanın olduğunu yeni mi anladı, yeni mi keşfetti. Bugüne kadar bunları niye söylemedi ve hâlâ neden sessiz kalınıyor?"

ÇELİK'E İSTİFA ÇAĞRISI

Öte yandan CHP Genel Sekreter Yardımcısı Mehmet **SEVİGEN**'de Tuzla'da yaşanan işçi ölümleri nedeniyle Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Faruk Çelik'in istifa etmesini istedi. Çelik'e bir mektup yazan Sevigen, "Ölümler sürececek gerçeğini açıkça itiraf eden bir Bakan olarak, o koltukta oturmamanız gerektiğini düşünüyorum. İstifa ederek mensubu olduğunuz hükümeti uyarmadığınız taktirde, devam edeceğini öngördüğünüz ölümlerin sorumlusu olacaksınız. Bugüne kadar 96 işçimiz yaşamını yitirmiştir. Tuzlada işçi ölümleri gün geçtikçe artmaktadır. Bunun en büyük sorumlusu soruna duyarsız kalan Hükümettir."

3.11.1.- TUZLA TERSANESİNDE DEVLET KAYITDIŞILIKLA İŞBİRLİĞİ İÇİNDE

CHP İstanbul milletvekili Çetin Soysal'ın, Meclis Komisyonu olarak inceledikleri Tuzla tersanelerine ilişkin görüşleri çerçevesinde;

- *Tersanelerdeki ölümler son yıllarda çok artış gösterdi. Son bir yıl içerisinde 20'nin üzerinde ölüm oldu. Yine dikkat çekilmesi gereken bir başka nokta da çok ciddi düzeyde yaralanmaların olmasıdır.*
- *Tanıklıklarımız ve incelemelerimiz, tersanelerde 19. yüzyıl koşullarının olduğunu, vahşi kapitalizmin uygulandığını, insani duyguların ve yaşam hakkının olmadığını gösterdi.*
- *Artan ölüm olayları üzerine 29 Ocak'ta konuyu Meclis İnsan Hakları Komisyonu'na taşıdık. 1 Şubat'ta da Meclis Araştırması istedik. İnsan Hakları Komisyonu önce sıcak bakmıyorken, ölümlerin artması ve bizim de ısrarımız ile çalışmalarına başladı.*
- *Oradaki yaşam ve çalışma koşullarının olumsuzluklarını İnsan Hakları Alt komisyonu tespit etti ve komisyon tarafından da kabul edildi. 'Yaşam hakkı ve insan hakkının ihlali olmaması için, tersanelerde düzenlemeler ihtiyaç olduğu' tespiti yapılmış oldu.*
- *İnsan Hakları Komisyonu çalışmalarını tamamladı ancak Meclis bu konuda hantal kaldı. Üç ay sonra ancak Meclis Araştırma Komisyonu'nun kurulması sağlandı. AKP grubu komisyon için isimlerini çok geç verdi. Komisyon hemen çalışmalarına başladı. Ölümlerle ilgili tespit ettiğimiz en önemli unsur, elbette ki bilgi eksikliğinden söz ediliyor, ama yaşam ve çalışma koşullarının ağırlığı, kayıt dışılığın olduğu, alınan ücret ile SSK'da gösterilen ücret arasında farklılık olduğunu daha önce İnsan Hakları Komisyonu'nda tespit etmiştik. Ama bütün bunların dışında orada bir iş yoğunluğu olduğunu da tespit ettik.*
- *Ulaşım, trafik, altyapı, tersanelere dönük yoğunlukla beraber çevreye dayalı olumsuzlukları da beraberinde getiriyor. Tersanelerin hacminin dar oluşundan ötürü, orada dolgu alanları yaratılmaya başlanmış. Gemilerin tonajlarının çok yüksek olması sosyal donatı alanlarını da yok ediyor. Örneğin yemekhanelerin, soyunma kabinlerinin, dinlenme alanlarının olmadığını söylemek de mümkün. Bunlar çok ciddi sıkıntıların yaşanmasının nedenlerini oluşturuyor.*
- *Tuzla tersaneleri sektör açısından da istihdam açısından da önemli. Ama bunun önemi yeterince kavranmıyor. Örneğin ağır ve tehlikeli işkolu olmasına rağmen işyeri hekimliği yeterince uygulanmıyor. Ortak işyeri hekimliğine de 22 tersane iştirak etmiş, diğerleri etmemiş, o da çok kötü koşullarda idi. Neyse ki, bir hastane hayata geçecek. Hastane ile beraber sanırım tedavileri mümkün olacak ama bu, yaşanacakları ortadan kaldırmıyor. Çünkü orada yeni ölüm tarlaları oluşuyor.*
- *Özellikle 43 tersane dışında, yeni tersanelerin yapılmasına dayalı deniz doldurma olayı yaşanıyor. Kurum ve kuruluşların görüşü alınmıyor. Örneğin orası deprem bölgesi. Orada yeni onlarca tersane daha kurulduğu zaman, oraya yeni bir yoğunluk katacaktır. Bunun*

çok ciddi sakıncaları var. Orada çok ciddi çevre katliamı var ve maalesef Çevre Bakanlığı 'olur' vermiş. Ayrıca orası deprem bölgesi ve bir önceki felakette orada liman yok oldu. Buna rağmen deniz dolduruluyor. Üstelik gazetelere ilan verilerek orası İstanbul'un toprak dökümünün sağlanacağı adres olarak gösteriliyor. İlanlarla 'dolgu buraya yapılır' denilerek yeni bir rant alanı yaratmaya çalışıyorlar.

- *Denizin öyle doldurulmaması gerekiyor. Hele deprem bölgesinde olan; hele ki, yoğunluğun olduğu bir yer. Burada çevreye, İstanbul'a hem de sektöre yönelik ciddi bir ihanetle karşı karşıyayız. Çevre Bakanlığı, Denizcilik Müsteşarlığı, Bayındırlık Bakanlığı işbirliği yaparak, deprem etütleri yapılmadan, kurum ve kuruluşların görüşleri alınmadan, yeniden rant yaratacak bir anlayışla ölüm tarlalarının oluşuma ön ayak oluyor. Burada da uyararak istiyorum, önümüzdeki süreçte yaşanacak bir felakette yerle bir olma ihtimalinin çok yüksek olacağı bir ölüm tarlası oluşuyor orada. Bunu görmemek, bu konuda denetim yapmamak maalesef büyük bir ihmaldir. Denizin doldurulması, yüksek tonajlı gemilerin yanaşıp çıkması halinde, deniz kazalarını da son derece artıracaktır. Bunları bilim adamları söylüyor. Orada çalışan insanlara dönük yarınlarda doğacak bir felaketi görmemek herhalde aymazlık olur.*
- *Son yaşanan ölümün nedenini tersanedeki güvenlik birimleri dahi çözemiyor, gerekçe gösteremiyorlar. En son 'sabotaj olabilir' iddiasını ortaya attılar. Yoğunluktan kaynaklı, elektrikçi, kaynakçı, yağlıboyaçı aynı yerde, dar bir alanda, aynı anda çalışıyorsa kaza kaçınılmazdır, olacaktır. Bunu işçiye, emekçiye yüklemek aymazlık olsa gerek. Bunlar önlenemez ölümler. Ancak ortada sosyal sorumluluk anlayışı kıt kesimlerin aşırı kar hırsı ile, rant politikası ile yürüttükleri çarpık işletmecilik uygulaması ayıbı var.*
- *Bu sıkıntıları aşmak için devletin bütün kurumlarıyla ilgi göstermesi, parlamentonun ilgi göstermesi, objektif değerlendirmeler yapılması lazım. İnsan Hakları Komisyonu'nun, 'önlenemez ölümler' olduğu yönünde muhalefet şerhim dışında tümüyle katıldığım bir çalışması ortaya çıktı. Ölümün çoğunun nedeni bile araştırılmıyor. Gaz birikmesi oluyor, aynı anda bir kaynakçı çalışmaya başlayınca, gazla kaynak birbiriyle buluştuğunda patlamalara neden oluyor. Yüksekten düşmeler, o dar alanda. Hepsi ölüm nedeni.*
- *Taşeronlaştırmaya iki türlü, bir yan sanayinin üretime katkısı açısından, bir de devletin kendi taşeronluğu açısından da bakabiliriz. Devlette, devleti yönetenlerde maalesef öyle bir anlayış egemen oldu ki, devlet artık çalışanların sorumluluğunu üstlenmemek için taşeronlaşmayı teşvik ediyor. Genel ve yerel yönetimlerin yapması gereken işleri taşeronlaştırarak, kendi çalışanının sorumluluğunu üstlenmekten kaçınmaya çalışıyor. İnsan hakkı ve yaşam hakkı ihlaline neden olacak şekilde taşeronlaştırarak, o taşeronlara yeni rant alanları oluşturarak, yani kayıt dışılıkla işbirliği yapıyor devlet. Başbakan Çalışma Bakanlığı'nın denetim eksikliğinden ceza verdiği Dearsan Tersanesi'nde açılış yaptı... İşte bu, oradaki kayıt dışılığı, çalışma ihlallerini, çalışma koşullarını meşrulaştırmaktır. Ülkeyi yöneten erkin bu yaklaşımı, oradaki insan hakkı ihlalinin göstergesidir.*
- *Temel sorun eğitimsizlik değil denetimsizlik. Tabiatıyla işçi en uygun düzeyde eğitilmelidir. Hem örgün Mesleki eğitim ile, hem de iş yeri eğitimi ile. Ancak Tuzla tersanesinde Bakanlık denetiminin son derece yetersiz olduğu açıktır. Zaten bu nedenle işveren, son derece pervasız bir şekilde, burası tekstil sektörü değil, burada ölümler olabileceğini işçi bilmelidir" diyebilmektedir.*

3.12.- ÇEVRE SORUNLARI

Çevre Hakkı, yüzyılımızın insanlığı en çok ilgilendiren, en çok sahiplenilmesi gereken temel insan hakları arasında yer almaktadır. Cumhuriyet Halk Partisi; temiz doğayı, yeşil çevreyi, dengesi korunan atmosferi çağımızın büyük iddiası ve öngörüsü, böyle bir ortamda yaşamayı ise bireylerin temel hakkı olarak kabul eder.

Büyüme hedef ve stratejilerinin belirlenmesinde, doğal kaynakların sınırlılığını dikkate alan "**küresel ısınma ve iklim değişimi, kuraklaşma, erozyon, çölleşme**" sürecini yakın geleceğin evrensel tehdidi olarak algılayan "**sürdürülebilirlik kriteri**"nin dünya ölçeğinde gözetilmesi 21. yüzyılda giderek daha büyük önem taşımaktadır.

Ekolojik dengeleri gözetmeyen kalkınma çabaları tıkanmaya mahkumdur. Bu nedenle üretim, büyüme, sanayileşme, kentleşme strateji ve politikaları, çevreyi, doğayı ve atmosferi tahrip etmeden yürütülmelidir.

Hızla artmakta olan toprak erozyonunu önlemek, yeşil örtünün ve canlı yaşamın birlikte oluşturduğu ekolojik dengenin bize sunduğu doğal zenginliklerin bilinçsizce kullanılıp, geri dönüşsüz kaybına izin vermemek zorundayız.

Sanayileşme ve enerji tüketimi ile çevre koruma politikaları birbirinin engeli değil, beraber geliştirilmeleri gereken hedeflerdir. Teknoloji tercihlerinde çevreyi koruma boyutu kesinlikle dikkate alınmalı, çevre kirliliğinin önlenmesi ile ilgili teknolojilerin transferi, özümlemesi ve üretimi desteklenmelidir.

3.12.1.- TMMOB ÇEVRE MÜHENDİSLERİ ODASI'NIN '2008 ÇEVRE DURUMU RAPORU' ALARM VERİYOR

Çevre sorunları doğayı giderek yok ediyor

TMMOB Çevre Mühendisleri Odası'nın "2008 Çevre Durumu Raporu"na göre dünyada ve Türkiye'de her geçen gün artan ve çeşitlenen çevre sorunları zaten sınırlı olan doğal varlıkların daha da azalmasına hatta yok olmasına neden oluyor.

Ulusal düzeydeki çevre sorunlarının başında bugün; iklim değişikliği, su varlığımızın kıtlığı ve kirlenmesi, biyolojik çeşitliliğin yok olması, çarpık kentleşme, doğal ve kültürel varlıkların tahribi geliyor.

Çevre Durum Raporu'nun Türkiye'nin karşı karşıya olduğu çevre sorunları sıralamasında en başta su kaynakları yer alıyor. Türkiye'nin artan su ihtiyacını karşılamak için su varlıkları üzerindeki baskının giderek artış gösterdiğine dikkat çekilerek, Türkiye'nin su kaynakları açısından artık zengin bir ülke olmadığına vurgu yapılıyor.

Türkiye Su Fakiri

Raporda, 1995-2002 yılları arasında, yüzey ve yeraltı suyu kaynaklarından çekilen su miktarında yüzde 32.9 oranında bir artış görüldüğü belirtiliyor. Yılda kişi başına düşen kullanılabilir su miktarının 1000 metreküpten daha az olduğu ülkelerin "su fakiri" olarak tanımlandığı kaydedilen raporda şöyle denildi:

"Kişi başına düşen yıllık su miktarına göre ülkemiz su azlığı yaşayan bir ülke konumundadır. Kişi başına düşen yıllık kullanılabilir su miktarı 1500 metreküp civarında. Tahminlere göre önümüzdeki 20 yıl içinde, ülkemizdeki nüfus 87 milyona ulaşacak, yıllık kişi başına düşen su rezervi ise 1042 metreküp olacak. Bu rakam, su fakiri olarak tanımlanan ülkelerdeki yıllık kişi başına düşen su miktarına çok yakın."

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün çalışmalarına göre sektörler itibarıyla 2003 yılı su tüketimi ve 2030 tahminine göre ise önümüzdeki 25 yıllık dönemde su gereksiniminin bugünkünden yaklaşık üç kat daha fazla olacağı ifade edildi.

Türkiye'nin su kaynaklarının kalitesinin bozulmasının başlıca nedenleri arasında; doğal varlıkların aşırı kullanımı, çarpık kentleşme, plansız sanayileşme, evsel, endüstriyel ve tarımsal kaynaklı faaliyetler yer aldığı altı çizildi.

Türkiye'nin önemli tarım ve endüstri merkezlerini kapsayan akarsu havzalarında yer alan su kaynaklarının kalitesi, "Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği"nde belirtilen, "Kıta İçi Su Kaynaklarının Sınıflarına Göre Kalite Kriterleri" sınır değerleri baz alınarak sınıflandırıldığında, II. Sınıf (az kirlenmiş su) ve IV. Sınıf (çok kirlenmiş su) arasında değiştiği kaydedildi.

8.54 Milyon M³ Su Çekildi

Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı (TÜİK) verilerine göre 2004 yılında, Türkiye'de, belediyeler, imalat sanayii ve enerji üretimi te-sisleri tarafından su kaynaklarından yaklaşık olarak 8.54 milyon metreküp su çekildiği, çekilen toplam su miktarının yüzde

56'sının belediyeler, yüzde 30'unun enerji üretimi tesisleri, yüzde 14'ünün ise imalat sanayii tarafından kullanıldığı kaydedildi.

TÜİK'in 2004 yılı verilerine göre, tüm kaynaklardan temin edilen toplam su miktarı ele alındığında; denizlerin yüzde 36 oranı ile en büyük su temini kaynağı olduğu, denizleri yüzde 24 ile barajların, yüzde 19 ile kuyu sularının, yüzde 16 ile kaynak sularının izlediği anlatıldı. Akarsular, göller, göletler ve diğer kaynakların ise toplam talebin yalnızca yüzde 5'ini karşılayabildiği kaydedildi.

3.12.2.- KÜRESEL ISINMA İLE MÜCADELE EKONOMİLERİ ISITACAK

Küresel Isınmayı 1 Derece Düşürmek İçin 100 Trilyon Dolar Gerekliyor

Dünya, son üç yılda Kyoto Protokolü kapsamında çevreyi korumaya yönelik önlemler için 500 milyar dolar harcadı. Ancak 2050'de küresel ısınmayı 1 derece düşürebilmek için toplam 100 trilyon dolar gerekiyor..

Greenpeace'in hesaplamalarına göre 2050 yılına gelindiğinde küresel ısınmanın etkilerinin makul seviyelerde tutulabilmesi için şimdiden yılda ortalama 300 milyar dolar yatırım yapılması gerekiyor. Kyoto Protokolü'nün ise dünyanın içerisinde bulunduğu bu durumdan çıkmak için en uygun yol olduğu belirtiliyor. 1997 yılında imzalanan ve 2005'te yürürlüğe giren protokole katılan ülkeler 2008 ile 2012 arasında, sera gazı salımlarını 1990 yılı seviyesinden ortalama yüzde 5.2 oranında aşağıya çekmeyi kabul ediyor. Protokolü şu ana kadar küresel sera gazı salımlarının yüzde 60'ından fazlasından sorumlu 182 ülke imzaladı.

Pahalıya Patlar Görüşü Yaygın, Ancak Alternatif Henüz Gözüküyor

Ancak karbon salınımında lider olan ABD ise protokolü henüz imzalamadı. ABD Başkanı George W. Bush konuyla ilgili yaptığı açıklamada protokolü imzalamanın ABD ekonomisi için fazladan 450-500 milyar dolarlık ek yük getireceği için böyle bir adımı atmak için acele etmeyeceklerini söyledi.

Ancak başta çevreci kuruluşlar olmak üzere uzmanlar ABD'nin şu ana kadar Irak Savaşı için 2 trilyon doların üzerinde para harcadığına dikkat çekerek, "Eğer ABD savaş için 2 trilyon dolar bulabiliyorsa çevre için de 500 milyar dolar bulabilmeli" diyor.

Protokolü imzalamayan ülkeler arasında Avustralya ve Türkiye'de bulunuyor. Ama Kyoto kriterlerine yönelik eleştirilerde yok değil. Başta İsveçli Bjorn Lomborg olmak üzere çok sayıda bilim insanı Kyoto'nun çok yüksek bir faturaya mal olmasına rağmen yeterince etkili olmayacağı görüşünde.

Kyoto Protokolü nedir?

- ✓ Küresel ısınma ve iklim değişikliğiyle mücadele için hazırlanan ortak anlaşma,
- ✓ 1997 yılında imzalandı 2005 yılında yürürlüğe girdi, Protokole halen 182 ülke imza attı
- ✓ Ülkeler atmosfere gönderdikleri karbon gazı miktarını düşürmeyi taahhüt ediyor.
- ✓ Protokole imza atan ekonomisi gelişmiş 37 ülke salınım raporları yayımlıyor.
- ✓ Ülkeler ön görülen hedeflere 2012 yılına kadar ulaşmak zorunda.

Kyoto Protokolünün hedefleri şöyle özetlenebilir

- ✓ Atmosfere salınan sera gazı miktarı yüzde 5'e çekilecek.
- ✓ Endüstriden, motorlu taşıtlardan, ısıtmadan kaynaklanan sera gazı miktarını azaltmaya yönelik mevzuat yeniden düzenlenecek.
- ✓ Daha az enerji ile ısınma, daha az enerji tüketen araçlarla uzun yol alma, daha az enerji tüketen teknoloji sistemlerini endüstriye yerleştirme sağlanacak.
- ✓ Ulaşım, çöp depolamada çevrecilik temel ilke olacak.
- ✓ Atmosfere bırakılan metan ve karbondioksit oranının düşürülmesi için alternatif enerji kaynaklarına yönelinecek.
- ✓ Fosil yakıtlar yerine örneğin daha çok hidrolik ve bio dizel yakıt kullanılacak.
- ✓ Çimento, demir-çelik ve kireç fabrikaları gibi yüksek enerji tüketen işletmelerde atık işlemleri yeniden düzenlenecek.
- ✓ Termik santrallarda daha az karbon çıkartan sistemler, teknolojiler devreye sokulacak.
- ✓ Güneş enerjisinin önü açılacak, nükleer enerjide karbon sıfır olduğu için dünyada bu enerji ön plana çıkarılacak.
- ✓ Fazla yakıt tüketen ve fazla karbon üreten daha fazla vergi alınacaktır."

Hükümet Kyoto Protokolünü imzalamaya hazırlanıyor, ancak Türkiye koşulları üzerinde hiçbir güvenilir çalışması yok

Küresel ısınmaya yol açan sera gazı emisyonlarının azaltılmasını öngören Kyoto Protokolü'ne Türkiye'nin katılımının uygun bulunduğu yasa tasarısı 11 Haziran'da TBMM Çevre Komisyonu'nda kabul edildi.

Ancak Kyoto Protokolü'nün süresinin 2012'de doluyor olması ve Türkiye'nin bunun gibi imzaladığı birçok uluslararası sözleşmeyi uygulamaması nedeniyle tartışmalar bitmek bilmiyor. İşverenler de Türkiye'nin ekonomisine zarar getireceği gerekçesiyle dünyanın sonunu hazırlayan küresel ısınmaya karşı tek somut adım olarak karşımızda duran Kyoto Protokolü'ne karşı çıkıyor.

Kyoto Protokolü, küresel ısınma ve iklim değişikliği konusunda mücadeleyi sağlamak amacıyla Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi içinde 1997'de, yaklaşık 3 yıl süren görüşmelerin ardından imzaya açıldı.

Bu protokolü imzalayan ülkeler, karbondioksit ve sera etkisine neden olan diğer beş gazın salınımını azaltmaya veya bunu yapamıyorlarsa salınım ticareti yoluyla haklarını arttırmaya söz verdiler.

Protokol, ülkelerin atmosfere saldıkları karbon miktarını 1990 yılındaki düzeylere düşürmelerini gerekli kılıyordu ancak 1997'de imzalanan protokol, 2005'te yürürlüğe girebildi. Çünkü, protokolün yürürlüğe girebilmesi için onaylayan ülkelerin 1990'daki emisyonlarının yeryüzündeki toplam emisyonun yüzde 55'ini bulması gerekiyordu ve bu orana ancak 8 yılın sonunda Rusya'nın katılımıyla ulaşılabildi.

Uzmanlar, Türkiye'nin kalkınmasının devamı için sera gazı salınımını arttırmaya devam etmeye zorunlu olduğunu belirtiyor.

Kyoto'nun müzakeresiz maliyeti 40 ile 148 milyar dolar arasında hesaplanıyor. *(148 milyar dolarlık abartılı tahmin DPT'ye ait olup, sera gazı emisyonunu yüzde 40 oranında azaltma hedefine dönük)* Ancak Kyoto Protokolünü imzalamak için yasa tasarısı hazırlayan hükümetin, gerek Türkiye'nin sera gazı salımı konusunda, gerekse, 2012 yılından sonra Türkiye'nin hangi düzeyde yükümlülüklerin altına gireceğine ilişkin tek bir ciddi çalışması yok. Tasarının komisyon görüşmelerinde bu husus çok açık olarak ortaya çıktı. Tek söylenen şey, *"eğer imzalarsak müzakere masasına oturma hakkımız doğar"* görüşü.

AB'nin 2004 yılında kişi başı sera gazı emisyon miktarı 11 ton karbon dioksit eşdeğeri, Türkiye'ninki ise 4.1 ton seviyesinde tahmin ediliyor. AB, 2020 yılında kadar bu değeri yüzde 20 azaltarak 8.8 tona çekecek.

Türkiye'nin 2020'ye kadar her yıl yüzde 7.5 büyümesi ve bu arada devreye giren çevre dostu uygulamalarla sera gazı salınım artışını yüzde 6'da tutması halinde kişi başı miktarı 8.8 - 9 ton seviyesine çıkarabileceği hesaplanıyor.

AB'nin hedeflerinin üyeler arasında dağıtılmış olduğuna da dikkat çekiliyor. Yani her bir AB üyesi ülkenin sera gazı emisyon miktarını düşürmek gibi bir yükümlülüğü bulunmuyor. Portekiz'in yüzde 27 ve Yunanistan'ın yüzde 12.5 artırabilecekken, denge Alman ve İngiltere gibi üyelerin azaltma sorumluluğu ile sağlanıyor.

Çevre uzmanları, günü değil gezegeni kurtaracak uluslararası bir iklim değişimi anlaşmasının küresel olması gerektiği ve toplam salımların yüzyıl zarfında bugünkü değerinin yaklaşık beşte birine indirilmesinin zorunlu olduğunu bildiriyorlar.

Türkiye, tüm dünya devletleriyle birlikte kendi üzerine düşen sorumluluğu yerine getirecek olduğunda, bugünkü CO2 salımlarını benzer bir zaman menziline, kaba bir tahminle üçte birine indirmesi gerekecek. Bu indirimin büyüyen bir ekonomide, zamana karşı yarışarak gerçekleştirilmesi gerektiğinin unutulmaması lazımdır. Zira, hedeflenen indirim seviyesi zamandan bağımsız değil, belirli bir anda yakalanması gereken bir hedeftir.

3.13.- AKP TÜRKİYE'Yİ HIZLA ENERJİ KRİZİNE TAŞIYOR

2010 yılı için öngörülen talebe cevap vermek için Türkiye'nin 12 bin megavat düzeyinde bir elektrik enerjisi yatırımını derhal devreye sokması gerekmektedir. Oysa Türkiye son üç yılda toplam ancak 2.364 megavat enerji üreten tesisi devreye sokabilmiştir. 2005 yılında kabul edilen yeni yasal düzenlemeden sonra, sektörde yatırımlar artacağına azalmıştır.

Yeni yasal düzenleme ile özel sektörü özendirilen bir enerji piyasası ortamı yaratılmış olmasına rağmen, yerli veya yabancı özel girişimcilerin yeni üretim tesisleri için gerçekleştirdikleri yatırımlar çok düşük düzeylerde seyretmiştir.

Sorun sadece yeni enerji tesisleri için yatırım yetersizliğinden kaynaklanmıyor, son yıllarda onarım ve rehabilitasyon yatırımları da son hepsi ihmal edilmiştir.

Kısaca, Türkiye hızla bir enerji darboğazına doğru sürüklenmektedir. Bu durumun kuraklık veya hidrolik santrallarda verim düşüklülüğü ile açıklanması mümkün değildir. Termik santraller bakımından da benzeri, verim düşüklülüğü sıkıntısı vardır. Zira kamu enerji tesisleri nasıl olsa satılacak diye bakım onarım ve rehabilitasyona gerekli özen gösterilmemektedir. Zaman zaman tesislere aşırı yüklenmeler yapılmakta, bu da yeni sorunların doğmasını kaçınılmaz kılmaktadır.

Uzun perspektifli planlama yapmadan izlenen kısa vadeli kısır enerji politikaları sonucu Türkiye'nin enerji politikası giderek doğal gaza ve LNG'ye dayandırılmıştır. Bunun doğal sonucu olarak da ülkemizin enerjide dışa bağımlılığı giderek tırmanmaktadır. LNG'ye dayalı enerji politikası demek, spot piyasadaki spot fiyatlardan Türkiye'nin enerji tedarikini yapması demektir. Pahalı enerji kullanılması, istikrarsız bir enerji arz tablosuyla karşı karşıya kalması demektir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Hilmi Güler tarafından Milli Güvenlik Kurulu (MGK) toplantısında sunulan raporda da, "Türkiye'nin 2009 yılından itibaren kurulu 30 bin megavat enerji üretiminin Türkiye'ye yetersiz gelmeye başlayacağı, 2016'da da açığın yüzde 40'ın üzerine çıkacağı ve sıkıntılara neden olacağı" vurgulandı. Raporda bunun yanı sıra, ilk kez ayrı bir başlık olarak gündeme alınan küresel ısınmanın, barajlardan sağlanan hidroelektrik enerjisini yüzde 70 oranında azalttığı ifade edildi.

Keza aynı Raporda, "Türkiye'de elektrik üretimi 2009 yılında ilk kez negatif değerlere inecek. İnşa halinde olan ve lisans almış işletmeler en kısa sürede ya da öngörülen tarihlerde devreye girse dahi enerji açığı 2011 yılında ortaya çıkacak ve talep üretilen elektrikten yüzde 3.5 daha fazla olacak. 2016 yılında ise Türkiye'nin toplam elektrik üretimi eksiği yüzde 40.4 olacak. Bu da Türkiye'nin sadece yüzde 60'lık bölümüne elektrik verilebileceği anlamına geliyor." İfadeleri yer aldı.

Bu durum, geride bıraktığımız dönemde, AKP ile geçen son altı yılda izlenen yanlış enerji politikalarının Türkiye'yi içine soktuğu açmazdan kaynaklanmaktadır. Bu durum sürdürülemez. Türkiye yeni bir planlama ile enerji sektörüne çok ciddi boyutlarda hızla yatırım yapmak, yerli veya yabancı doğrudan sermayeyi ulusal enerji politikamızla uyum çerçevesinde enerji sektörümüze yönlendirmek zorundadır.

Ülkemizde elektrik üretiminde kurulu gücün yüzde 32'sini oluşturan hidroelektrik tesisler 2006'da tüketilen elektriğin yalnızca yüzde 25'ini üretebildi. Yerli, yeni ve yenilenebilir enerji

kaynakları ile enerji ihtiyacının önemli bir kısmını karşılayabilecek potansiyele sahip olmamıza karşın, toplam enerji arzında, petrol ürünlerine dayalı santrallerle yüzde 35, doğalgaza dayalı santrallerle de yüzde 28 oranında, yani toplam yüzde 64 oranında dışa bağımlı durumdayız..

Oysa Türkiye'nin brüt hidroelektrik potansiyeli 433 milyar kilovatsaat/yıl, teknik hidroelektrik potansiyeli 216 milyar kilovatsaat/yıl, ekonomik potansiyeli ise 150 milyar kilovatsaat/yıl dır.

Keza, Türkiye'nin rüzgar potansiyelinin 120 milyar kilovatsaat, jeotermal brüt teorik ısı potansiyelinin 31 bin 500 megavat, kullanılabilir ısı potansiyelinin de 3 bin 524 megavat olduğu, güneş enerjisi potansiyelinin ise 1460-1120 kilovatsaat/metre-kare-yıl sınırlarında bulunduğu belirtilmektedir.

Yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik üretimi konusunda birçok projeye Enerji Piyasası Denetleme Kurumu (EPDK) tarafından lisans verilmiş olmasına karşın, gerçekleşmiş proje sayısının oldukça düşük düzeydedir.

Enerji üretiminde ağırlık; yerli, yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarına verilmelidir. Enerji planlamaları, ulusal ve kamusal çıkarların korunmasını ve toplumsal yararın artırılmasını, yurttaşları ucuz, sürekli ve güvenilir enerjiye kolaylıkla erişebilmesini hedeflemelidir.

Kamusal planlama, kamusal üretim ve yerli kaynak kullanımını reddeden, bu alandaki yatırımların aksama, gerileme ve gecikmesinin temel nedenini oluşturan özelleştirme uygulamalarından vazgeçilmelidir.

3.14.- EĞİTİM SORUNLARI

Yine, geçen hafta Türkiye'de ÖSS sınavları gerçekleştirildi. Yine 1,5 milyon gencimiz, geleceğini kısa bir sınavın sınırları içinde aramaya mecbur bırakıldı. Bir kez daha bu sınav sisteminin, yükseköğretim sistemimizin, onun ötesindeki eğitim sorunlarımızın derinliği, önemi, çapı hepimizi bir kez daha düşündürdü, düşündürmelidir.

- ✓ Gerçekten ne yapıyoruz, niçin yapıyoruz? Bu gençleri nereye hazırlıyoruz?
- ✓ Bu hazırlığın en son aşamasına gösterdiğimiz ilgiyi niçin acaba o gençlerimizi ta ilkokula girdikleri andan itibaren gereken özeni, ilgiyi sergileyerek bugünlere hazırlama konusundaki görevimizi yerine getirerek niçin üzerimize düşeni yapmıyoruz?
- ✓ Niçin son dakikada bu çocuklar kendi kaderlerine bırakılıyor?
- ✓ Niçin çocuklar hâlâ Çanakkale Savaşlarının Kars'la Ardahan arasında yapıldığı cevabını verme durumunda kalıyor?
- ✓ Niçin hâlâ Türkiye'de okul birincisi çocuklar matematikten sıfır almak durumunda kalıyorlar? Niçin eğitim düzeyimiz gerçekten bu kadar düşüktür?
- ✓ Bir yandan en kaliteli, en başarılı gençleri yetiştiren bir eğitim potansiyeline sahipken öte tarafta yüz binlerce insanımızı, gencimizi okulsuz, öğretmensiz, malzemesiz, ilgisiz bir şekilde niçin kendi kaderine terk ediyoruz ve kendimizi avutuyoruz?

Gerçekten çok ağır bir sorunla karşı karşıyayız. Eğitim, toplumsal değişimin, demokrasinin, hukuk devletinin, çağdaş yaşamın her şeyin özü, temeli ancak eğitimde başarılı olarak pek çok konuyu çözebiliriz. Eğitim aynı zamanda bizim siyasal ve toplumsal bütünlüğümüzün güvencesi.

Maalesef bu güvenciyi işleteceğimiz yerde tam tersini yapıyoruz, eğitim aracılığıyla toplumu bölüyoruz, gençleri bölüyoruz, kutuplaştırıyoruz, bir kültür çatışmasının tohumlarını ekıyoruz. Yıllardan beri bunu yapıyoruz. Bütün bunları derleyecek toparlayacak, Türkiye'nin geleceğe ve kendisine olan güvenini artıracak, heyecanla, umutla gençlerimizi kucaklayıp en iyi şekilde yetiştirecek bir eğitim hamlesini yıllardan beri bir türlü gerçekleştirememenin üzüntüsünü yaşıyoruz. Bütün bunlar özlemlerimiz, sorunlar, birikimlerimiz, bunları yaşıyoruz.

Bu vesileyle Sayın Başbakanın dersanelerle ilgili şikâyetlerini de öğrenmek fırsatını bulduk. Başbakan iktidara geleli altı yıl oldu. Altı yıldır iktidardadır. Eğitim sorunu Türkiye'nin en ciddi sorunudur, en temel sorunudur. Altı yıl sonra Başbakan, sanki Türkiye'ye ilk kez dışarıdan gelmiş bir yabancı gözlemci gibi dersaneler konusunda şikâyet söyleyerek görevini yaptığını zannediyor.

Gerçekten bu yaklaşım, bu sorumsuzluk, bu duyarsızlık, bu ilgisizlik belki de asıl meselemizdir. Sorumluluğunu üstlenerek, görüşünü koyarak, onun icabını yerine getirerek bir devlet adamı olarak, bir iktidar sahibi olarak üzerine düşenleri yerine getirmeyenler, çat orada bir türlü, burada bir türlü açıklamalar yaparak durumu idare etmeye gayret ediyorlar. Bu, tabii çok üzüntü verici bir olaydır. Buradan herkesin, hepimizin çıkarması gereken sonuç vardır.

Genel Başkan Deniz BAYKAL

3.14.1.- “GARABET’LERİN” SAYISI AKP İKTİDARLARI DÖNEMİNDE İKİYE KATLANDI

Başbakan Erdoğan, 15 Haziran günü ÖSS sınavının yapıldığı saatlerde İzmir’de katıldığı bir toplantıda, dersane sistemini ağır bir dille eleştirmişti: “Çok açık, net söylüyorum, Milli Eğitim Bakanım ile konuşuyorum, niçin acaba öğrenciler üniversite hazırlık kurslarına giderler? Bunu anlamakta zorlanıyorum. Bakıyorsunuz en güçlü liseden, fen lisesinden, Anadolu lisesinden mezun oluyor, o bile hazırlık kursuna gidiyor, bu bir garabet.” demişti.

Başbakan’ın ‘garabet’ diye eleştirdiği, Milli Eğitim Bakanı Çelik’inse velilere ‘Çocuklarınızı göndermeyin’ çağırısı yaptığı dersanelerin sayısı, ne gariptir ki, AKP iktidarları döneminde neredeyse ikiye katlandı. Başbakan Tayyip Erdoğan’ın dersaneleri ‘garabet’ diyerek eleştirdiği, Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik’inse velilere ‘Çocuklarınızı göndermeyin’ diye çağrı yaptığı özel dersanelerin sayısı AKP hükümetleri döneminde yaklaşık yüzde 90 arttı.

2002-2003 eğitim öğretim döneminde 2 bin 122 olan dersane sayısı 2007-2008 döneminde 4 bin 31’e yükseldi. Dershaneye giden öğrencilerin sayısıysa aynı dönemde 606 bin 522’den 1 milyon 122 bin 861’e yükseldi. AKP hükümetleri döneminde özel okullarla bu okullara giden öğrenci sayısında da ciddi artış yaşandı. Altı yıl önce 2112 olan dersane sayısı şu anda 4031’e yükselmiş bulunuyor.

Bilindiği gibi, özel eğitim kurumlarının artırılması için Maliye Bakanlığı tarafından bazı kolaylıklar uygulamaya koymuştu. Hükümet, 2005’te yapılan düzenlemeyle hem dersane hem de özel okullardan alınan KDV oranlarını yüzde 18’den yüzde 8’e çekmişti.

3.15.- TELEKOMUN SATIŞI BÜYÜK BİR OLAY, BÜYÜK BİR FACİADIR

Türkiye'deki Telekom satışını ne özelleştirme politikasının bir gereği olarak sunmanız mümkündür ne herhangi bir şekilde ülke yararına bunu temellendirmeniz mümkündür. Üç yıl geçti, her yıl ödenmesi gereken taksitten fazlasını, Telekom, onu alanlara kâr olarak veriyor. Satışın şartları içinde öngörülen taksitten fazlasını her yıl Telekom alana kâr olarak taşıyor. Yani Telekom'un geliriyle Telekom'u alana hediye ediyorsunuz. Böylesine ballı kaymaklı bir özelleştirme olur mu?

Üstelik neyi satıyorsunuz? Telekom'u, aynı, en stratejik kuruluşlardan birisini. Putin giderayak bir kanun çıkardı, "*Telekom'da yabancı sermayeye kesin izin veremezsiniz.*" dedi. Bu duyarlılığı, Telekom'un stratejik bir sektör olması nedeniyle Fransa ve İngiltere'de uyguluyor, Bu sektörde özelleştirmeyi kendi içinde yapıyor, yabancılara satmıyor.

Kasım 2005'de Türk Telekom'un yüzde 55 hissesini 6,6 milyar dolara Hariri ailesine ait uluslararası Telekom sektörü içinde hiçbir önem ve birikimi olmayan OGER Telekom'a sattık. Satıştan iki ay sonra Kurumlar Vergisi yüzde 30'dan yüzde 20'ye indirildi. Tahminlere göre Harisi ailesi, bu nedenle Türk Telekom'a 2 milyar dolar arz ödemiş oldu, Hariri ailesine hiç hesapta olmayan 2 milyar dolarlık bir kolaylık sağlandı.

Bu satışla Türkiye'de devlet tekelinin yerine özel tekel getirildi. "Özelleştirme uygulanacak" denilmişti, özelleştirme doğrultusunda hiçbir adım atılmadı, çok kârlı bir özel tekel oluşturuldu, hem de Başbakan ile yakın ilişkileri olan bir ailenin bu sektörle herhangi bir iddiası olmayan bir firması tarafından Türkiye'de Telekom alanında bir tekel oluşturuldu.

2006 sonunda bu Harisi ailesine ait olan Türk Telekomun Genel Müdürü, zamları içeren yeni tarifelerini Telekom Kurumuna bilgi vermeden tek taraflı olarak ilan etti. Yasaya göre zamdan evvel Türk Telekom Kurumundan onay alması lazım. Oysa özel tekel, yeni tarifeyi tek başına ilan etti. Bir süre sonra toplumda tartışma başlatılınca müracaat edildi, Türk Telekom Kurumu da aynen onayladı.

Yani, Başbakan'ın dostu Hariri ailesine görülmemiş kıyak yapıldı. Önce ülkede "özel tekel" olmasına göz yumuldu, sonra 2 milyar dolar KDV indirimi sağlandı, daha sonra vergi yükü yüzde 30'dan yüzde 20'ye indirildi, üstüne de firmayı tesbit ettiği yeni yüksek tarife aynen onaylandı.

Ocak 2004'te başlanmış olması gereken özelleştirme, serbestleşme birçok alanda geriye alındı, birçok alanda engellendi ve serbestleşme süreci askıya alındı. 2004 yılında sektörün serbestleştirilmesi gerekiyordu. Pek çok küçük, orta boy firma ortaya çıkmıştı. Pek çok alanda başarılı işler yapıp bir rekabet ortamı gerçekleştirmek istiyorlardı. Bunların önü tıkandı, engellendi ve sektörde filizlenmeye başlayan birçok firma bu yüzden kapanmak zorunda kaldı. Türk Telekom sektörü, teknolojiye yenileşmeye, inovasyona en yatkın, en dinamik, değişmeye en açık olması gereken bu sektör bu nitelikleri çok tartışmalı, ancak bol parası olan bir Orta*Doğu Şeyhine adeta hediye edildi.

Son iki yılda OGER Telekom'un payına düşen net kâr 3,4 katrilyon Türk Lirasıdır. Yıllık ödeme yükümlülüğü ise 1 milyar dolar civarında. Ayrıca satış sözleşmesinde öngörülen yatırım düzeyi tutturulamamıştır. Alırken vaat etmişlerdir ki yeni yatırımlar yapacaklar, istihdam sağlayacaklar, teknoloji geliştirecekler, bu vaatler de tutturulamamıştır.

Kısaca, bu özelleştirme girişimi sektörü hızla geliştirecek bir kaldıraç gibi değil, OGER Telekom tekelinde kazanç kaynağı bir emlak gibi, bir rant alanı gibi kullanılmış, yönetilmiş ve teknoloji ciddi şekilde gerileme tablosuna sürüklenmiştir. Şimdi tablo bu iken, geçen gün bir halka yeni arz yapıldı. Halka arz çok açık bir şekilde çok düşük fiyatla yapıldı. Çok net, bakan herkes bunu biliyor. Halka arz yüzde 35 içeride, yüzde 65 dışarıda yapıldı. Dışarıda kimler aldı, bilinmiyor. Stratejik bir sektör diyoruz, önemli bir sektör diyoruz, kimin aldığını dahi bilmek imkânına sahip değiliz. Niye? Kim aldı? Ne kadar kâr etti? Bunlardan haberdar değiliz.

AKP'nin "içeride alıcı, dışarıda verici", her alanda teslimiyetçi, bir çok durumda kirli çıkar ilişkileri ile kuşatılmış, yargıdan korktuğu için milletvekili dokunulmazlığı zırhına sığınan yönetimi gitmedikçe, Telekom'da yaşanan vurguncu özelleştirme uygulamalarını, kamu yararını hiçe sayan politikaları ülkemizin sık sık göreceğinden hiç kimsenin kuşkusu olmasın.

IV.- PARTİ ÇALIŞMALARI VE ÖRGÜT

IV. PARTİ ÇALIŞMALARI

4.1.-PARTİ ÜST ORGANLARI

26-27 Nisan 2008 tarihlerinde yapılan **CHP 32. Olağan Kurultayı**'nda seçilen **Genel Başkan, Parti Meclisi Üyeleri, Yüksek Disiplin Kurulu Üyeleri** ile Parti Meclisi'nin ilk toplantısında seçilen **Merkez Yönetim Kurulu Üyeleri, Genel Sekreter ve Genel Sayman, MYK ve YDK** üyeleri arasında yapılan görev dağılımı aşağıda verilmiştir.

4.1.1.- PARTİ MECLİSİ

ADI	SOYADI	GÖREVİ
DENİZ	BAYKAL	GENEL BAŞKAN
ONUR BAŞARAN	ÖYMEN	GENEL BAŞKAN YRD.
CEVDET	SELVİ	GENEL BAŞKAN YRD.
BİHLUN	TAMAYLIGİL	GENEL BAŞKAN YRD.
YILMAZ	ATEŞ	GENEL BAŞKAN YRD.
ÖNDER	SAV	GENEL SEKRETER
ALGAN	HACALOĞLU	GENEL SEKRETER YRD.
MEHMET	SEVİGEN	GENEL SEKRETER YRD.
MESUT	DEĞER	GENEL SEKRETER YRD.
MEHMET ALİ	ÖZPOLAT	GENEL SEKRETER YRD.
MUSTAFA	ÖZYÜREK	GENEL SAYMAN
SUAT	BİNİCİ	MYK ÜYESİ
ALİ	KILIÇ	MYK ÜYESİ
AHMET SIRRI	ÖZBEK	MYK ÜYESİ
FAİK	ÖZTRAK	MYK ÜYESİ
SAVCI	SAYAN	MYK ÜYESİ
FATMA NUR	SERTER	MYK ÜYESİ
MEHMET ALİ	SUSAM	MYK ÜYESİ
ERDOĞAN	TOPRAK	MYK ÜYESİ
FEVZİ	TOPUZ	MYK ÜYESİ
M.RIZA	YALÇINKAYA	MYK ÜYESİ
AVNİ	AKSU	PM ÜYESİ
ZEHRA ÖNAY	ALPAGO	PM ÜYESİ
OYA	ARASLI	PM ÜYESİ
NECLA	ARAT	PM ÜYESİ
CANAN	ARITMAN	PM ÜYESİ
YÜCEL	ARTANTAŞ	PM ÜYESİ
İSMET	ATALAY	PM ÜYESİ
DENİZ PINAR	ATILGAN	PM ÜYESİ
BÜLENT	BARATALI	PM ÜYESİ
NESRİN	BAYTOK	PM ÜYESİ
TEKİN	BİNGÖL	PM ÜYESİ
MEVLÜT	COŞKUNER	PM ÜYESİ
İSMET	ÇANAĞÇI	PM ÜYESİ
ÖZLEM	ÇERÇİOĞLU	PM ÜYESİ

FARUK	DEMİR	PM ÜYESİ
YUSUF KENAN	DOĞAN	PM ÜYESİ
MAHMUT	DUYAN	PM ÜYESİ
NEVİN GAYE	ERBATUR	PM ÜYESİ
GÜROL	ERGİN	PM ÜYESİ
ABDURREZZAK	ERTEN	PM ÜYESİ
ŞERİF	ERTUĞRUL	PM ÜYESİ
NERİMAN	GENÇ	PM ÜYESİ
LEVENT	GÖK	PM ÜYESİ
GÖKHAN	GÜNAYDIN	PM ÜYESİ
DERVİŞ	GÜNDAY	PM ÜYESİ
ABDULLAH EMRE	İLERİ	PM ÜYESİ
MUHARREM	İNCE	PM ÜYESİ
ALİ NİHAT	IRKÖRÜCÜ	PM ÜYESİ
OSMAN	KAPTAN	PM ÜYESİ
HÜSEYİN	KARAKOÇ	PM ÜYESİ
İLKER	KARAOĞULLARI	PM ÜYESİ
HÜSNİYE	KAYA	PM ÜYESİ
BİRGEN	KELEŞ	PM ÜYESİ
AYÇA BETÜL	KINIMETE	PM ÜYESİ
ESFENDER	KORKMAZ	PM ÜYESİ
ALİ İHSAN	KÖKTÜRK	PM ÜYESİ
ŞAHİN	MENGÜ	PM ÜYESİ
BUKET	MÜFTÜOĞLU	PM ÜYESİ
RIFAT	NALBANTOĞLU	PM ÜYESİ
ALİ	OKSAL	PM ÜYESİ
ENSAR	ÖĞÜT	PM ÜYESİ
MALİK ECDER	ÖZDEMİR	PM ÜYESİ
RAMAZAN KERİM	ÖZKAN	PM ÜYESİ
UFUK	ÖZKAN	PM ÜYESİ
TÜLAY	ÖZÜERMAN	PM ÜYESİ
SEVGİ	PEKŞEN	PM ÜYESİ
ATİLA	SAV	PM ÜYESİ
TACİDAR	SEYHAN	PM ÜYESİ
ÇETİN	SOYSAL	PM ÜYESİ
HAYRİ SİNAN	SUNAY	PM ÜYESİ
BERHAN	ŞİMŞEK	PM ÜYESİ
EROL	TINASTEPE	PM ÜYESİ
CAHİDE	TUNÇ	PM ÜYESİ
ENİS	TÜTÜNCÜ	PM ÜYESİ
BEDİR	UÇAR	PM ÜYESİ
HÜSEYİN	ÜNSAL	PM ÜYESİ
İNAYET BEGÜM	YAVUZ	PM ÜYESİ
ABDÜLAZİZ	YAZAR	PM ÜYESİ
SİNAN	YERLİKAYA	PM ÜYESİ
EMİNE	YURDATAP	PM ÜYESİ

4.1.2.- YÜKSEK DİSİPLİN KURULU

ADI	SOYADI	GÖREVİ
ORHAN	ERASLAN	YDK BAŞKANI
ORHAN	AKBULUT	YDK BŞK.YRD.
SELAHATTİN	ÖCAL	YDK SEKRETERİ
ERGÜN	AYDOĞAN	YDK ÜYESİ
MEHMET	BOZTAŞ	YDK ÜYESİ
KEMAL	CENGİZOĞLU	YDK ÜYESİ
AVNİ	ÇELEBİ	YDK ÜYESİ
MERAL	ÇİL	YDK ÜYESİ
GÖKSEL	DEMİRTAŞ	YDK ÜYESİ
TUFAN	DOĞU	YDK ÜYESİ
SALİHA	ÖĞÜTÇÜ	YDK ÜYESİ
TÜRKAN GÜLDEREN	ÖZTEKİN	YDK ÜYESİ
NAZMIYE NÜKET	TUĞCU	YDK ÜYESİ
ALİ MUSTAFA	UZUN	YDK ÜYESİ
İBRAHİM	YILMAZ	YDK ÜYESİ

4.2.- TBMM CHP GRUBU ÇALIŞMA ORGANLARI

26-27 Nisan 2008 tarihinde gerçekleşen 32. Olağan Kurultaydan sonra yeni oluşturulan Parti Meclisi Üyeliklerine seçilen Grup Yönetim Kurulu Üyeleri; Ensar **ÖĞÜT**, Mevlüt **COŞKUNER** ve Ali İhsan **KÖKTÜRK**'ün yerine Ali **KOÇAL**, Akif **EKİCİ** ve Selçuk **AYHAN**, Grup Denetçilerinden MYK Üyeliğine seçilen Fevzi **TOPUZ**'un yerine ise Ali Rıza **ERTEMÜR** gelmiştir.

TBMM CHP Grubu Çalışma Organlarının görev dağılımı aşağıda verilmiştir:

4.2.1.- GRUP BAŞKANVEKİLLERİ

Hakkı Suha OKAY	Ankara Milletvekili
Kemal KILIÇDAROĞLU	İstanbul Milletvekili
Kemal ANADOL	İzmir Milletvekili

4.2.2.- GRUP YÖNETİM KURULU ÜYELERİ

Ali ARSLAN	Muğla Milletvekili	Yazman Üye
Ali KOÇAL	Zonguldak Milletvekili	Yazman Üye Şevket
KÖSE	Adıyaman Milletvekili	Sayman Üye
Hulusi GÜVEL	Adana Milletvekili	Üye
Bilgin PAÇARIZ	Edirne Milletvekili	Üye
Akif EKİCİ	Gaziantep Milletvekili	Üye (*)
Selçuk AYHAN	İzmir Milletvekili	Üye (*)
Turgut DİBEK	Kırklareli Milletvekili	Üye
Ali Rıza ÖZTÜRK	Mersin Milletvekili	Üye

Not: Ensar **ÖĞÜT**, Mevlüt **COŞKUNER** ve Ali İhsan **KÖKTÜRK**'ün yerine (*) işaretli olan üyeler seçilmiştir.

4.2.3.- GRUP DİSİPLİN KURULU ÜYELERİ

Halil ÜNLÜTEPE	Afyonkarahisar Milletvekili	Başkan
Abdullah ÖZER	Bursa Milletvekili	İkinci Başkan
Hüsnü ÇÖLLÜ	Antalya Milletvekili	Katip Üye
Metin ARİFAĞAOĞLU	Artvin Milletvekili	Üye
Ahmet ERSİN	İzmir Milletvekili	Üye
Tansel BARIŞ	Kırklareli Milletvekili	Üye
Rahmi GÜNER	Ordu Milletvekili	Üye

4.2.4.- GRUP DENETÇİLERİ

Ali Rıza ERTEMÜR	Denizli Milletvekili
Eşref KARABRAHİM	Giresun Milletvekili

Not: MYK Üyeliğine seçilen Fevzi **TOPUZ**'un yerine Ali Rıza **ERTEMÜR** seçilmiştir.

4.2.5.- MECLİS BAŞKANLIK DİVANİ ÜYELERİ

Güldal MUMCU	İzmir Milletvekili	TBMM Başkan Vekili.
Ahmet KÜÇÜK	Çanakkale Milletvekili	TBMM İdare Amiri
Yaşar TÜZÜN	Bilecik Milletvekili	TBMM Divan Katip Üyesi

4.3.- PARTİ ETKİNLİKLERİ

4.3.1.- GENEL BAŞKAN DENİZ BAYKAL DİYARBAKIR SİVİL TOPLUM ÖRGÜTÜ TEMSİLCİLERİ İLE GÖRÜŞTÜ 08-04-2008

Genel Başkan Deniz **BAYKAL** Diyarbakır'da örgütlü 17 sivil toplum kuruluşunun yöneticileriyle görüştü. CHP Genel Merkezi'nde sivil toplum örgütlerinin yöneticileriyle yapılan toplantıya, CHP Genel Sekreter Yardımcısı Algan **HACALOĞLU** ile CHP MYK üyesi Mesut **DEĞER**'de katıldı.

Genel Başkan Deniz **BAYKAL**'ın Diyarbakır sivil toplum örgütleri yöneticileriyle yaptığı toplantıda şunları söyledi;

“Ben 1989’da ve daha öncesinde, ülkemizin Güneydoğu Anadolu bölgesine, oradaki insanlarımıza, ülkemizin tüm diğer bölgelerindeki Kürt kökenli yurttaşlarımıza ne kadar sıcak bakıyorsam, şimdi de aynı duygular içindeyim, aynı sorumluluğu taşıyorum.

Terörle mücadele konusundaki duyarlılığımız nedeniyle son dönemlerde bu konuda zaman zaman yanlış anlaşıldık. Bazıları da bizi yanlış veya eksik anladı.

*Biz, 1989’da **Kürt Raporu** ile, DGM soruşturmasını göze alarak, devleti kimsenin etnik kökenine karışmamaya çağırmış partiyiz.*

Ancak, devletin görevi kimseyi etnik kökenler temelinde duyarlılıkları, etnisite farklılıklarını güçlendirmeye yönelik teşvik etmek de değildir. Kişisel kültürel haklar, kamusal alanın değil, özel alanın olgusudur.

Türkiye Cumhuriyeti’nin tek bir ırkı vardır. O da, insan ırkıdır. Kimsenin etnik kimliği devlete karşı tehdit unsuru değildir. Hepimizin amacı, kendi kimliklerimizle, inançlarımızla tam bir eşitlik anlayışı içinde bir ve beraber yaşamaktır...

Devlet etnik kördür. Devlete göre sadece yurttaş vardır. Devlet karşısında herkes eşittir. Devlette dini, ırkı, mezhebi ne olursa olsun yurttaş vardır. Devletin kimseyi asimile etmeye hakkı yoktur...

Etnik kökeni ne olursa olsun, herkes Türkiye Cumhuriyeti’nin eşit vatandaşdır. Kimsenin kimliği diğerinin altında değildir. Farklılıklar birbirimizi karşı karşıya getirmemelidir. Kimse kendi kimliğini diğerine empoze etmemelidir. Kimsenin ırkı ve kökeni diğerinden üstün değildir. Sülalemiz, aşiret ve kabilemiz olabilir, etnik kökenimiz olabilir. Ama bu bizi karşı karşıya getirmeye sebep olmamalıdır...

Artvin’in büyük bölümü Gürcü kökenli yurttaşlarımızdan oluşur. Sınırın öteki tarafında da Gürcistan diye bir devlet var. Orada bir sıkıntı olduğunda dayanışma duyguları devreye girer ama kimsenin aklına ayrılma düşüncesi gelmez. Gürcüsü, Azeri’si, Çerkez’i kardeşçe yaşarlar.

Herhangi bir çağdaş demokraside hak ve özgürlükler hangi ölçüde ise, bizde de çita o düzeye yükseltilmelidir. Bu, sosyal demokrat bir parti olarak temel duyarlılığımızdır. Eksikliklerin giderilmesi için her türlü desteğe varız.

Zorla, şiddetle, terörle bir yere varılmaz, artık buna son vermenin zamanı geldi... Bir an önce birbirimize karşı kını, nefreti, olumsuz duyguları bir tarafa bırakarak elele, kardeşçe yaşamının yollarını aramalıyız... Kardeşçe yaşamının yollarını bulmalıyız."
Bölgede en az bunlar kadar öncelikli diğer sorun alanı, "ekonomik ve sosyal" gelişmede yetersizliklerdir.

GAP, hem Türkiye bakımından hem bölgenin barışı ve huzuru bakımından olağanüstü önemli bir projedir ancak, AKP İktidarının işbaşına geldiği günden bu yana en çok ihmal edilen bir projesi olmuştur.

Son beş buçuk yıllık AKP İktidarı döneminde, GAP projesine yönelik hiçbir ciddi kaynak tahsisi yapılmamış, hiçbir ciddi uygulama gerçekleştirilmemiştir. İktidarın geçen yıl, GAP İdaresini kaldırmaya yönelik girişimleri ise Cumhuriyet Halk Partisi milletvekillerinin ve bölge AKP milletvekillerinin işbirliğiyle ancak önlenebilmiştir. Bu sadece sembolik bir olay değildir, onun altında GAP projesiyle ilgili yatırımlara yönelik kaynak tahsisi anlayışı da yatmaktadır. GAP, hiçbir şekilde desteklenmemiştir, kendi hâline bırakılmıştır.

Bu bölgenin ekonomik alandaki geri kalmışlığı konusunda devlet sorumluluğu üstlenmelidir. Devlet sonuna kadar devlet kaynağı ile bölgeye gitmelidir. Ekonomik sorunların aşılması için devlete öncelikli görev verelim. Sosyal devleti bölgede ayağa kaldıralım.

Eğer Sayın Başbakan beş yılda GAP'a 12 milyar dolar yatırım yapacağız sözünü veriyorsa, biz sonuna kadar Başbakanın bu sözün arkasında duracağız, onun takipçisi olacağız. Ancak hepimiz biliyoruz ki, 2008 yılı bütçesinde böyle bir duyarlılık, böyle bir ödenek tahsisi yoktur.

Bölgede sınır ticareti geliştirilmeli, bölgeye yönelik özel teşvik olanakları sağlayarak, sektör, il hatta ilçe bazında teşvik verilerek bölgede yatırımlar, istihdam olanakları canlandırılmalıdır. Hayvancılığın ayağa kaldırılması için doğru yerde, doğru kesimlere yoğun devlet desteği sağlanmalıdır.

AB'ye eşit koşullarda tam üyelik çok önemli bir hedefimiz. Ancak "tek başına halay çekilmez. AB'de "nikah olmasa da seni kuma olarak alacağım" zihniyeti hakim. Biz AB'ye değil, iktidarın bu konuda izlemekte olduğu "teslimiyetçi tavra, haksızlığı hazmetme tavrına" karşı çıkıyoruz. AB Türkiye'ye eşit koşullu tam üyelik için süre versin, bizde yol haritasını belirleyelim, devlet olarak o haritanın arkasında duralım".

Toplantı sonrası sivil toplum örgütlerinin yöneticileri CHP Genel Merkezi'nden ayrılırken, Diyarbakır Sanayi ve Ticaret Odası Başkanı Mehmet Kaya basın mensuplarına toplantıdan memnun ayrıldıklarını, Genel Başkan Baykal ile son derece olumlu bir görüşme yaptıklarını belirterek, "Baykal hem duyarlı, hem sorunlarla ilgili olarak bilgil" dedi.

4.3.2.- GENEL BAŞKAN DENİZ BAYKAL'IN BALIKESİR GEZİSİ (10 Mayıs 2008)

Genel Başkan Deniz **BAYKAL** 10 Mayıs Cumartesi günü Susurluk'ta CHP'ye katılım, Erdek'te ise CHP İlçe binasının açılış törenine katıldı. ANAP, SHP ve DYP'den de CHP'ye katılımların olacağı tören Susurluk'ta Güneş işletmelerinde düzenlendi. Susurluk'tan Erdek'e hareket ederek CHP İlçe binasını hizmete açan Genel Başkan Deniz **BAYKAL** bu törenlerde birer konuşmada yaptı. Balıkesir çalışmasına Genel Sekreter Yardımcısı Mehmet **SEVİGEN** ile Balıkesir ve civar iller milletvekilleri katıldılar.

4.3.3.- GENEL BAŞKAN DENİZ BAYKAL'IN İSTANBUL GEZİSİ (17 Mayıs 2008)

Genel Başkan Deniz **BAYKAL**, İstanbul Tuzla'da seçim bürosu açılışını yaptıktan sonra Cumhuriyet Gazetesi imtiyaz Sahibi ve yazarı İlhan Selçuk'u ziyaret etti. Tuzla etkinliğine İstanbul Milletvekilleri ile PM üyeleri, İstanbul İl ve İlçe yöneticileri, **İstanbul İlçe ve Belde Belediye Başkanlarımız** da katıldılar.

4.3.4.- GENEL BAŞKAN DENİZ BAYKAL'IN ÇORUM GEZİSİ (18 Mayıs 2008)

Genel Başkan Deniz **BAYKAL** Çorum Dedesli Ovası Bizim Köyler Derneği'nin düzenlediği Türkmen şenliklerine katıldı ve bir konuşma yaptı. Dereköy, Babaoğlu, Hasandegin, Çingillioğlu, Akdam, Kertme, Kızılkır, Hacıbey, Ferhatlı, Eskiören, Şahinkaya ve Karakeçili köylüleriyle Çorumlu'ların bir araya geldiği Dedesli Ovası "Bizim Köyler Türkmen Şenlikleri"ne katıldı.

4.3.5.- GENEL BAŞKAN DENİZ BAYKAL'IN KIRKLARELİ GEZİSİ (20 Mayıs 2008)

Genel Başkan Deniz **BAYKAL**, Kırklareli'nin Lüleburgaz ilçesine bağlı Ahmetbey beldesinde yaptırılan Ahmetbey Kültürevi'nin (AKEV) açılışına katıldı. Burada bir konuşma yapan Genel Başkan daha sonra Belediye Başkanı ile kültürünün yapımına katkıda bulunanlara bir plaket verdi.

Lüleburgaz'da kapalı Pazaryeri açılışı, Babaeski'de kapalı Pazar yeri ve hal binasının açılışına katılan Genel Başkan Deniz Baykal, 18.Kırklareli Karagöz kültür sanat ve Kakava festivali alanında bir konuşma yaptı. Geziye, Genel Başkan Yardımcısı Bihlun **TAMAYLIGİL** Genel Sekreter Yardımcısı Mehmet **SEVİGEN** ile Trakya illeri milletvekillerimiz ve belediye başkanlarımız da katıldılar

4.3.6.- GENEL BAŞKAN DENİZ BAYKAL'IN İSTANBUL GEZİSİ (24 Mayıs 2008)

Genel Başkan Deniz **BAYKAL** 24 Mayıs Cumartesi günü İstanbul Kadıköy Belediye Meclisi binasının ve daha sonra da Kozyatağı Kültür Merkezi'nin de temel atma törenine katıldı.

İstanbul çalışmasına Genel Başkan Yardımcıları Mustafa **ÖZYÜREK** ve Bihlun **TAMAYLIGİL**, Genel Sekreter Yardımcıları Algan **HACALOĞLU**, Mehmet **SEVİGEN** ve Mehmet Ali **ÖZPALAT** ile İstanbul Milletvekilleri, İstanbul PM üyeleri, İl Başkanı, İl ve İlçe Yöneticileri, İstanbul İlçe ve Belde Belediye Başkanlarımız da katıldılar

4.3.7.- GENEL BAŞKAN DENİZ BAYKAL'IN ANTALYA-MERSİN-MUT GEZİSİ (30 Mayıs 2008)

30 Mayıs Cuma sabahı İstanbul'dan Antalya'ya hareket eden Genel Başkan Deniz **BAYKAL** havaalanında Türkiye Otelciler Federasyonu Yöneticileri ile bir araya geldi. Muratpaşa Belediyesi Değirmen Ziyaretine katılan Deniz **BAYKAL** Gazipaşa'ya geçti ve Gazipaşa Hastane Caddesini hizmete açtı. Mersin Mut'a hareket eden Genel Başkan Mut'ta Kayısı Festivaline katıldı. Çalışmaya tüm Antalya ve Mersin milletvekilleri, PM üyeleri, belediye başkanları, il ve ilçe yöneticileri de katıldılar.

4.3.8.- GENEL BAŞKAN DENİZ BAYKAL'IN İSTANBUL GEZİSİ (3 Haziran 2008)

3 Haziran Salı günü İstanbul'a giden Genel Başkan Deniz BAYKAL, Zeytinburnu ilçe binasının açılışını yaptı ve aynı gün akşam İstanbul İl Örgütünün Dayanışma gecesine katıldı. Zeytinburnu ilçe açılışı bir miting etkinliğine dönüştü. İstanbul çalışmasına ve İstanbul İl yemeğine tüm İstanbul milletvekilleri, PM üyeleri, belediye başkanları, il ve ilçe yöneticileri de katıldılar.

4.3.9.- TARIM VE ÇİFTÇİ KURULTAYI (Şanlıurfa, 04.06.2008)

Şanlıurfa'daki "Tarım ve Çiftçi Kurultayı" Genel Sekreter Önder SAV'ın başkanlığında Genel Başkan Yardımcıları Cevdet SELVİ ve Yılmaz ATEŞ, Genel Sekreter Yardımcıları Mehmet SEVİGEN, Mesut DEĞER ve Mehmet Ali ÖZPOLAT ile Merkez Yönetim Kurulu Üyeleri Sırrı ÖZBEK ile Savcı SAYAN ve CHP PM üyeleriyle bazı milletvekilleri ve il başkanlarının da katıldığı komisyon tarafından yapıldı. Tarım ve Çiftçi Kurultayı'nın açılış konuşmasını yapan Genel Başkan Deniz BAYKAL; "Biz Çiftçimizi Göreve Çağırarak İçin Buraya Geldik" dedi. Deniz BAYKAL tarafından Kurultay'da yapılan konuşmanın ayrıntıları ekte verilmiştir.

Tarım ve Çiftçi Kurultayı'na, Bölgeden gelen çok sayıda İl ve İlçe yöneticileri, Belediye Başkanları ile isimleri tespit edilebilen aşağıdaki üst düzey yöneticileri ve milletvekilleri katılmıştır.

Yılmaz ATEŞ (Gen. Başk. Yrd. - Ankara Milletvekili)
Bihlun TAMAYLIGİL (Gen. Başk. Yrd. - İstanbul Milletvekili)
Mustafa ÖZYÜREK Gen. Sayman - İstanbul Milletvekili)
Mesut DEĞER (Gen. Sekr. Yard)
Mehmet Ali ÖZPOLAT (Gen. Sekr. Yrd. - İstanbul Milletvekili)
Algan HACALOĞLU (Gen. Sekr. Yrd. - İstanbul Milletvekili)
Fatma Nur SERTER (MYK Üyesi - İstanbul Milletvekili)
Sırrı ÖZBEK (MYK Üyesi)
Savcı SAYAN (MYK Üyesi)
Fevzi TOPUZ (MYK Üyesi, Muğla Milletvekili)
Tacidar SEYHAN (PM Üyesi - Adana Milletvekili)
Abdulaziz YAZAR (PM Üyesi - Hatay Milletvekili)
Erol TINASTEPE (PM Üyesi - Erzincan Milletvekili)
Ensar ÖĞÜT (PM Üyesi - Ardahan Milletvekili)
Abdurrezzak ERTEN (PM Üyesi - İzmir Milletvekili)
Ali OKSAL (PM Üyesi - Mersin Milletvekili)
Hulusi GÜVEL (Adana Milletvekili)
Şevket KÖSE (Adıyaman Milletvekili)
Akif EKİCİ (Gaziantep Milletvekili)
Zekeriya AKINCI (Ankara Milletvekili)
Durdur ÖZBOLAT (Kahramanmaraş Milletvekili)
Akif EKİCİ (Gaziantep Milletvekili)
F. Mevlüt ASLANOĞLU (Malatya Milletvekili)
Halil ÜNLÜTEPE (Afyonkarahisar Milletvekili)
İsa GÖK (Mersin Milletvekili)
Ali Rıza ÖZTÜRK (Mersin Milletvekili)
Gökhan DURGUN (Hatay Milletvekili)
Ali Rıza ERTEMÜR (Denizli Milletvekili)
Gürol ERGİN (PM Üyesi - Muğla Milletvekili)
Vahap SEÇER (Mersin Milletvekili)
Hüsniye KAYA (PM Üyesi)
Buket MÜFTÜOĞLU (PM Üyesi)

Ali **KILIÇ** (MYK Üyesi)
Mehmet Ali **SUSAM** (MYK Üyesi ve İzmir Milletvekili)
Erdoğan **TOPRAK** (MYK Üyesi)
Tekin **BİNGÖL** (PM Üyesi ve Ankara Milletvekili)
Faruk **DEMİR** (PM Üyesi)
Mahmut **DUYAN** (PM Üyesi)
Ensar **ÖĞÜT** (PM Üyesi ve Ardahan Milletvekili)
Malik Ecdar **ÖZDEMİR** (PM Üyesi ve Sivas Milletvekili)
Abdülaziz **YAZAR** (PM Üyesi ve Hatay Milletvekili)

4.3.10.- MYK DİYARBAKIR'DA TOPLANDI (05 Haziran 2008)

CHP MYK 5 Haziran 2008 günü **Diyarbakır**'da toplandı. Bölge sorunlarının da görüşüldüğü toplantıdan sonra Genel Başkan Deniz **BAYKAL**, Diyarbakır Sivil Toplum Örgütleri temsilcileriyle kapsamlı bir görüşme yaptı ve Şanlıurfa'da yapılan tarım-çiftçi kurultayını, Güneydoğu gezisini ve diğer izlenimlerini basın yaptığı görüşmeyi değerlendirdi. Diyarbakır çalışmasına, MYK üyeleri ekinde, yukarıda belirtilen PM üyeleri ile milletvekilleri de katıldılar.

Genel Başkan Deniz **BAYKAL** MYK sonrası yaptığı açıklamada; "*Çok yararlı, çok verimli, çok olumlu, çok yapıcı, çok güzel bir görüşme yaptığımızı düşünüyorum. Bu diyalogun, bu ilişkinin büyük önem taşıdığı kanısındayım. Bunu Diyarbakır'da üçüncü kez yapabilmiş olmaktan sevinç duyuyorum.*

Bu gezimizde Partimize yönelik yeni bir yükselen ilginin, bir sıcak bakışın ortaya çıkmakta olduğunu memnuniyetle gördük. Bu izlenim bizi çok mutlu etti ve aynı zamanda da bize bir görev ve sorumluluk yükledi. Çok daha sık bölgeye gelmemiz gerektiğini gördük" dedi. Konuşmanın ayrıntıları Raporun ek bölümünde verilmiştir.

4.3.11.- GENEL BAŞKAN DENİZ BAYKAL'IN TEKİRDAĞ GEZİSİ (7 Haziran 2008)

Tekirdağ'a giden Genel Başkan Deniz **BAYKAL** CHP Sultanköy Belde binasını hizmete açtı, Yeniçiftlik'e geçerek Yeniçiftlik Belediyesini daha sonra da Kumköy Belediyesini ziyaret etti. Tekirdağ çalışmasına Genel Başkan Yardımcısı Bihun TAMAYLIGİL Genel Sekreter Yardımcısı Mehmet **SEVİGEN** ile Trakya illeri milletvekillerimiz ve belediye başkanlarımız da katıldılar

4.3.12.- GENEL BAŞKAN DENİZ BAYKAL DANIŞTAY BAŞKANI BİRDEN'İ ZİYARET ETTİ VE KUTLADI 12-06-2008

Genel Başkan Deniz **BAYKAL** ve CHP Yöneticileri Danıştay Başkanlığı'na seçilen Mustafa Birden'i ziyaret ederek kutladılar.

Danıştay Başkanı Birden'i ziyarete Genel Başkan Deniz **BAYKAL** ile birlikte CHP Genel Sekreteri Önder **SAV** Genel Başkan Yardımcısı Onur **ÖYMEN**, Genel Sayman Mustafa **ÖZYÜREK** ve Grup Başkan Vekili Hakkı Süha **OKAY** da katıldı.

4.3.13.- GENEL BAŞKAN DENİZ BAYKAL'IN KOCAELİ GEZİSİ (13-06-2008)

Genel Başkan Deniz Baykal, Kocaeli'nde tapu dağıttı, CHP'ye katılanlara rozet taktı, Kocaeli İl binasını hizmete açtı, Gebze'de dayanışma yemeğine katıldı ve konuşmalar yaptı. Geziye, Genel Başkan Deniz **BAYKAL** ile birlikte Genel Sekreter Önder **SAV**, Genel Başkan Yardımcısı Bihlun **TAMAYLIGİL**, Genel Sekreter Yardımcısı Mehmet **SEVİGEN**, MYK, PM üyeleri, milletvekilleri, belediye başkanları, il ve ilçe örgütü yöneticileriyle ve coşkulu bir halk kitlesi katıldı.

4.3.14.- GENEL BAŞKAN DENİZ BAYKAL'IN ANTALYA GEZİSİ (18-06-2008)

Genel Başkan Deniz BAYKAL Antalya'da Göynük Belediye Binasının ve Muratpaşa Belediyesinin yaptırdığı M.Çetinkaya Stadyumunun açılışını yaptı. Çalışmaya tüm Antalya milletvekilleri, PM üyeleri, belediye başkanları, il ve ilçe yöneticileri de katıldılar.

4.3.15.- GENEL BAŞKAN DENİZ BAYKAL'IN BALIKESİR GEZİSİ (19-20 Haziran 2008)

Altınoluk'ta halkı selamlayan Genel Başkan Deniz **BAYKAL**, 450 yıllık köy meydanı ile Atatürk ve İnönü büstlerini açtı, Zeytinli Belediyesi'ni ziyaret etti, buz pateni pisti ve köy meydanı açılış törenlerine katıldı. Akçay Belediyesi'nin kuruluş yıldönümü etkinliklerine katıldıktan sonra, Sarıkız Parkını hizmete açtı.

20 Haziran Cuma günü Ayvalık ilçe örgütü ve belediyesini ziyaret eden Genel Başkan Deniz Baykal Ayvalık Belediyesi liman işletmesi gümrük binası, yeşil saha, futbol sahası ve düğün salonunu hizmete açtı.

Genel Başkan Deniz **BAYKAL** aynı gün sırasıyla Gömeç ilçe örgütünü, Karaağaç ve Pelitköy Belediyelerini, Burhaniye ilçe örgütü ve belediyesini ziyaret edip, Burhaniye Belediyesi hizmet binasını hizmete açtıktan sonra Ankara'ya döndü.

4.3.16.- GENEL BAŞKAN DENİZ BAYKAL'IN BİLECİK VE ÇANAKKALE GEZİSİ (27 Haziran 2008)

27 Haziran cuma günü helikopter ile Ankara'dan Bozüyük'e hareket eden Genel Başkan Deniz **BAYKAL** Bozüyük Organize Sanayi Bölgesi'ne indi ve Cumhuriyet Halk Evi'ni açtı.

Bozüyük'te halkı selamlayan ve bir konuşma yapan olan Genel Başkan Deniz BAYKAL Bozüyük'ten Çanakkale'ye hareket etti. Çanakkale'de şehir turu yapıp daha sonra Kordon Boyu Sosyal Tesislerinde halkla sohbet etti. Bilecik ve Çanakkale çalışmasına Genel Sekreter Önder SAV, Genel Sekreter Yardımcısı Mehmet SEVİGEN, bölge illeri milletvekilleri, PM üyeleri, belediye başkanları, il ve ilçe yöneticileri de katıldılar.

4.3.17.- CHP HEYETİ ABDAL MUSA ŞENLİKLERİ'NE KATILDI (28 Haziran 2008)

Genel Başkan Yardımcısı ve Ankara Milletvekili Yılmaz **ATEŞ**'in Başkanlığındaki CHP heyetinde, MYK Üyesi Ali **KILIÇ**, Mersin Milletvekili Vahap **SEÇER**, Kahramanmaraş Milletvekili Durdu **ÖZBOLAT** ve Antalya Milletvekilleri Osman **KAPTAN**, Hüsnü **ÇÖLLÜ**, Atilla **EMEK** ile Tayfun **SÜNER** yer aldı. İl Başkanı, ilçe başkanı ve diğer parti yetkilileri de çalışmada hazır bulundu.

Yılmaz Ateş Başkanlığındaki heyet cumartesi günü saat 12.30'da CHP Antalya İl binasında bir basın toplantısı yaptıktan sonra akşam saat 19.30'dan itibaren Abdal Musa Şenliklerinde hazır bulundular.

4.3.18.- HALK GAZETESİ

CHP adına sahipliğini Genel Saymanı ve İstanbul Milletvekili Mustafa **ÖZYÜREK**, Yayın Kurulu Üyeliğini CHP Genel Başkan Yardımcısı ve Ankara Milletvekili Yılmaz **ATEŞ**, BYKP Başkanı ve Ankara Milletvekili Nesrin **BAYTOK** ve 22. Dönem Antalya Milletvekili Feridun **BALOĞLU**, Sorumlu Yazı İşleri Müdürlüğünü de Turan **ÖZKAN**'ın üstlenmiş olduğu **HALK GAZETESİ**, 15 Mayıs 2005'ten bu yana, yeni düzeni içinde 15 günde bir çıkmakta ve her sayısı 125 bin adet basılmaktadır. Gazete, İl, İlçe, Belde, Belediye Başkanlıkları ile Medya Kuruluşları, Sivil Toplum Örgütleri ve Sendikalara gönderilmektedir.

▪ HALK GAZETESİ'nin;

- ✓ **102. Sayısında, "CHP'de yeni dönem: Hedef Yerel ve Genel Seçimde İKTİDAR"** haberi manşet oldu.
- ✓ **103. Sayı, "CHP Lideri Deniz Baykal ve parti yöneticileri tüm Türkiye'ye karış karış dolaşmaya başladılar: CHP Anadolu Yollarında Halkla"** manşetiyle çıktı.
- ✓ **104. Sayıda, "CHP MYK Diyarbakır'da" ve "CHP'den Şanlıurfa'da Tarım Kurultayı"** haberleri manşeteydi.

4.3.19.- GN. BŞK. BAYKAL'IN KATILDIĞI ETKİNLİKLER

3 Mayıs 2008	Genel Başkan Deniz Baykal'ın Başkanlığında PM ve YDK Üyeleri Anıtkabir'i ziyaret
5 Mayıs 2008	İzmir- Gümüldür, Güzelbahçe ve Bornova gezileri
6 Mayıs 2008	CHP TBMM Grup Toplantısı
7 Mayıs 2008	CHP MYK Toplantısı , CHP Mv.Haluk Koç'a "Geçmiş Olsun" Mesajı
11 Mayıs 2008	SHOV TV-Canlı Yayın "Doğruya Doğru" Programı

- 12 Mayıs 2008 Şampiyon Galatasaray, Süper Lig'e yükselen Antalyaspor ile Kocaelispor kutlama mesajı, Vestel Manisaspor, Çaykur Rizespor ve Kasımpaşa, Sakaryaspor, Boluspor, Eskişehirspor ve Diyarbakırspor'a yükselme maçlarında başarı mesajları
- 13 Mayıs 2008 **CHP TBMM Grup Toplantısı**
- 14 Mayıs 2008 **CHP MYK Toplantısı**, TZOB Genel Başkanı Bayraktar ve TZOB Yöneticilerini kabul ve ortak açıklama
- 16 Mayıs 2008 İngiltere Kraliçesi 2.Elizabeth ve Eşi Edinburg Dükü Prens Philip Onuruna İngiltere Büyükelçiliğinde verilen Garden Partiyeye katılım
- 17 Mayıs 2008 İstanbul Tuzla'da seçim bürosunun açılışı
- 17 Mayıs 2008 Ameliyat olması nedeniyle İlhan Selçuk'u ziyaret
- 18 Mayıs 2008 Çorum Bizim Köyler Derneği' Türkmen şenliklerine katılım ve FB Bayanlar Basketbol Takımına şampiyonluk kutlama mesajı
- 20 Mayıs 2008 **CHP TBMM Grup Toplantısı**
- 20 Mayıs 2008 ATV- Sabah Gensorusu nedeniyle TBMM'de konuşma
- 21 Mayıs 2008 **CHP MYK Toplantısı**, Çin'de olan deprem sebebiyle Çin Halk Cumhuriyeti Büyükelçiliğinde taziye defterine imza
- 21 Mayıs 2008 Avusturya Cumhurbaşkanı ile görüşme
- 25 Mayıs 2008 Cannes Film Festivali'nde en iyi yönetmen seçilen Yönetmen Nuri Bilge Ceylan'ı kutlama
- 27 Mayıs 2008 **CHP TBMM Grup Toplantısı**
- 28 Mayıs 2008 **CHP MYK Toplantısı** Danıştay'ın Kuruluş Yıldönümü nedeniyle mesaj
- 28 Mayıs 2008 Genel Sekreter Önder Sav'ın Dinlenmesiyle ilgili basın toplantısı
- 29 Mayıs 2008 Genel Başkan Baykal Lüleburgaz, Babaeski Ve Kırklareli'nde,
- 30 Mayıs 2008 Genel Başkan Baykal Antalya Gazipaşa, Mersin Mut Festivali
- 3 Haziran 2008 CHP TBMM Grup Toplantısı
- 4 Haziran 2008 Şanlıurfa'da Tarım ve Çiftçi Kurultayı
- 5 Haziran 2008 Diyarbakır'da Sivil Toplum Örgütleri temsilcileriyle toplantı ve Diyarbakır'da **CHP MYK Toplantısı**
- 6 Haziran 2008** **CHP Gençlik Kol. Gn Sek. Ersin Çıldır'ın cenaze töreni ve defin**
- 7 Haziran 2008 Tekirdağ gezisi öncesi İstanbul'da açıklamalar ve Tekirdağ Gezisi
- 10 Haziran 2008 **CHP TBMM Grup Toplantısı**
- 11 Haziran 2008 **CHP MYK Toplantısı**
- 12 Haziran 2008 Danıştay Başkanı Mustafa Birden'i Ziyaret
- 13 Haziran 2008 Kocaeli'nde tapu dağıtımı, İl Binasının hizmete açılması ve Gebze'de dayanışma yemeğine katılım
- 14 Haziran 2008 CNN TÜRK-Canlı Yayın "Ankara Kulisi" Programı

15 Haziran 2008	Milli Takımın başarısı nedeniyle Türkiye'ye kutlama mesajı
16 Haziran 2008	Avni Anıl'ın yaşamını yitirmesi nedeniyle taziye mesajı
17 Haziran 2008 18 Haziran 2008	CHP TBMM Grup Toplantısı <i>Antalya gezisi</i>
19-20 Haziran 2008 22 Haziran 2008	Balıkesir, ilçe ve beldelerine gezi <i>Fatih Terim'i kutlama</i>
23 Haziran 2008 24 Haziran 2008	Cumhuriyet Gazetesi'nin Ankara Bürosunun açılışı CHP TBMM Grup Toplantısı
25 Haziran 2008	CHP MYK Toplantısı Genelkurmay Başkanı Orgeneral Büyükanıt'a başsağlığı ve ADD Başkanı Şener Eruygur'a kutlama
27 Haziran 2008	Bilecik, Bozöyük ve Çanakkale gezileri (Gn.Sekreter de katıldı)
27 Haziran 2008	Pakistan Halk Partisi Eş Başkanı Ali Zerdani'nin kabulü
29 Haziran 2008	Ayaş Dut Festivaline katılım

4.4.- CHP TBMM GRUBUNUN ANAYASA MAHKEMESİ'NE AÇMIŞ OLDUĞU İPTAL DAVALARI

(23. Dönem)

Sıra No	Kanun No ve Kabul Tarihi	Kanunun Adı	Başvuru Tarihi	Sonucu
1	5748 12.03.2008	Sağlık Hizmetleri Temel Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	02.04.2008	
2	5749 13.03.2008	Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	08.04.2008	İptal Y.D.
3	5747 06.03.2008	Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	09.04.2008	
4	5751 26.03.2008	Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Mera Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	11.04.2008	
5	5761 07.05.2008	Turizm Teşvik Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	28.05.2008	
6	5754 17.04.2008	Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	19.06.2008	
7	5763 15.05.2008	İş Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	19.06.2008	

4.7. - YENİ OLUŞTURULAN İLÇELER

Büyükşehir belediyesi sınırları içinde ilçe kurulması ve bazı kanunlarda değişiklik yapılması hakkında 06 Mart 2008 tarih ve 5747 kanun no ile kabul edilen kanun gereğince aşağıda isimleri verilen toplam **43** yeni ilçe kurulması kararlaştırılmıştır.

İlgili yasa ile **Antalya, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, Kocaeli, Mersin, Sakarya, Samsun** illerindeki Merkez ilçeleri ile İstanbul **Eminönü** ilçesi **Fatih** ilçesine bağlanarak kaldırılmış, Erzurum Ilıca ilçesinin adı ise **Aziziye** olarak değiştirilmiştir.

Yeni oluşturulan ilçelerle ilgili ilçe teşkilatları henüz kurulmamıştır.

S.NO	İLİ	İLÇESİ
1	ADANA	ÇUKUROVA
2	ADANA	SARIÇAM
3	ANKARA	PURSAKLAR
4	ANTALYA	AKSU
5	ANTALYA	DÖŞEMEALTI
6	ANTALYA	KEPEZ
7	ANTALYA	KONYAALTI
8	ANTALYA	MURATPAŞA
9	DİYARBAKIR	BAĞLAR
10	DİYARBAKIR	KAYAPINAR
11	DİYARBAKIR	SUR
12	DİYARBAKIR	YENİŞEHİR
13	ERZURUM	PALANDÖKEN
14	ERZURUM	YAKUTİYE
15	ESKİŞEHİR	ODUNPAZARI
16	ESKİŞEHİR	TEPEBAŞI
17	İSTANBUL	ARNAVUTKÖY
18	İSTANBUL	ATAŞEHİR
19	İSTANBUL	BAŞAKŞEHİR
20	İSTANBUL	BEYLİKDÜZÜ
21	İSTANBUL	ÇEKMEKÖY
22	İSTANBUL	ESENYURT

S.NO	İLİ	İLÇESİ
23	İSTANBUL	SANCAKTEPE
24	İSTANBUL	SULTANGAZİ
25	İZMİR	BAYRAKLI
26	İZMİR	KARABAĞLAR
27	KOCAELİ	BAŞISKELE
28	KOCAELİ	ÇAYIROVA
29	KOCAELİ	DARICA
30	KOCAELİ	DİLOVASI
31	KOCAELİ	İZMİT
32	KOCAELİ	KARTEPE
33	MERSİN	AKDENİZ
34	MERSİN	MEZİTLİ
35	MERSİN	TOROSLAR
36	MERSİN	YENİŞEHİR
37	SAKARYA	ADAPAZARI
38	SAKARYA	ARİFİYE
39	SAKARYA	ERENLER
40	SAKARYA	SERDİVAN
41	SAMSUN	ATAKUM
42	SAMSUN	CANIK
43	SAMSUN	İLKADIM

4.8.- TÜRKİYE GENELİNDE BELDE BELEDİYELERİNİN DURUMU

Büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde ilçe kurulması ve bazı kanunlarda değişiklik yapılması hakkında 06 Mart 2008 tarih ve 5747 kanun no ile kabul edilen kanun gereğince Büyükşehir belediye sınırları içinde bulunan ilk kademe belediyelerinden;

- ✓ Türkiye genelinde ilgili yasa çıkmadan önceki belde sayısı : **2294**'dür.
- ✓ Tüzel kişilikleri kaldırılarak köy veya mahalle statüsüne çevrilen belde sayısı: **1098**'dir.
- ✓ İlçe statüsüne çevrilen aşağıda isimleri verilen belde sayısı: **32**'dir.

Belde statüsünü koruyan ekte bağlı olduğu il ve ilçelere göre düzenlenen toplam **1164** belde mevcuttur.

Ancak, bu konu ile ilgili CHP'nin Anayasa mahkemesine kanunun iptal edilmesi yönündeki isteği henüz karara bağlanmamıştır.

STATÜLERİ BELDEDEN İLÇEYE ÇEVİRİLENLER LİSTESİ

	İL	İLÇE	BELDE İKEN BAĞLI OLDUĞU İLÇE
1	ANKARA	PURSAKLAR	KEÇİÖREN
2	ANTALYA	DÖŞEMEALTI	ANTALYA MERKEZ
3	ANTALYA	MURATPAŞA	ANTALYA MERKEZ
4	ANTALYA	KONYAALTI	ANTALYA MERKEZ
5	ANTALYA	KEPEZ	ANTALYA MERKEZ
6	ANTALYA	AKSU	ANTALYA MERKEZ
7	DİYARBAKIR	KAYAPINAR	DİYARBAKIR MERKEZ
8	DİYARBAKIR	YENİŞEHİR	DİYARBAKIR MERKEZ
9	DİYARBAKIR	SUR	DİYARBAKIR MERKEZ
10	DİYARBAKIR	BAĞLAR	DİYARBAKIR MERKEZ
11	ERZURUM	PALANDÖKEN	ERZURUM MERKEZ
12	ERZURUM	YAKUTİYE	ERZURUM MERKEZ
13	ESKİŞEHİR	TEPEBAŞI	ERZURUM MERKEZ
14	ESKİŞEHİR	ODUNPAZARI	ESKİŞEHİR MERKEZ
15	İSTANBUL	BEYLİKDÜZÜ	BÜYÜKÇEKMECE
16	İSTANBUL	ESENYURT	BÜYÜKÇEKMECE
17	İSTANBUL	ARNAVUTKÖY	GAZİOSMANPAŞA
18	İSTANBUL	ÇEKMEKÖY	ÜMRANİYE
19	KOCAELİ	ÇAYIROVA	GEBZE
20	KOCAELİ	DARICA	GEBZE
21	KOCAELİ	DİLOVASI	GEBZE
22	MERSİN	AKDENİZ	MERSİN MERKEZ
23	MERSİN	MEZİTLİ	MERSİN MERKEZ
24	MERSİN	TOROSLAR	MERSİN MERKEZ
25	MERSİN	YENİŞEHİR	MERSİN MERKEZ
26	SAKARYA	ADAPAZARI	SAKARYA MERKEZ
27	SAKARYA	SERDİVAN	SAKARYA MERKEZ
28	SAKARYA	ARİFİYE	SAKARYA MERKEZ
29	SAKARYA	ERENLER	SAKARYA MERKEZ
30	SAMSUN	İLKADIM	SAMSUN MERKEZ
31	SAMSUN	CANİK	SAMSUN MERKEZ
32	SAMSUN	ATAKUM	SAMSUN MERKEZ

V.-EKLER

GENEL BAŞKAN DENİZ BAYKAL'IN SABAH-ATV SATIŞI İLE İLGİLİ VERİLEN GENSORU ÜZERİNDE KONUŞMASI (20 Mayıs 2008)

Sayın milletvekilleri, bu gensoru görüşmesinin alışılmış, sıradan bir gensoru müzakeresinin ötesinde bir önem taşıdığına önce dikkatinizi çekmek istiyorum. Şunu herkesin bilmesini isterim ki: Bugün, burada gündeme getirmiş olduğumuz konu, siyasi hayatımızda zaman zaman ortaya çıkan siyasi tartışma konularından herhangi birisi değildir. Bu konu, bugün Türkiye Büyük Millet Meclisinde gensoru olarak görüşülüyor; inanıyorum bundan sonra çok değişik zeminlerde uzun bir süre Türk siyasi hayatının bir temel ilgi konusu olmaya devam edecektir ve bu konu, sadece kendi içeriğiyle ilgili olarak değil, Türkiye'deki siyasal yaşamın bir anlamda röntgeninin çekilmesine fırsat verişiyile de çok büyük önem taşıyacaktır. Böyle bir tarihî oturumun içinde olduğumuza inanıyorum. Bu gensoru müzakeresi, siyasal hayatımızda belki hukuki hayatımızda bundan sonraki dönemlerde de sık sık referans alınacak bir görüşme olacaktır.

Değerli arkadaşlarım, Sayın Başbakanın bugün bu görüşmede bulunmasını çok isterdim - rahatsızlığını üzüntüyle öğrendim, kendisine geçmiş olsun dileklerimi, şifa dileklerimi ifade ediyorum- keşke Sayın Başbakan burada olabilseydi, ona bu konuyla ilgili doğrudan bazı soruları sorabilmeyi isterdim. Bunu sağlayabilmek için Sayın Başkana ve AKP yönetimine "Gerekirse bu gensoru müzakeresini Sayın Başbakanın katılacağı bir tarihe kadar erteleyebiliriz." dedik ama bir değişiklik yapmak mümkün olmadı, görüşmeyi sürdürüyoruz. Ama Sayın Başbakanın da bu tutanaklardan konuyu izleyeceğine ve üzerine düşen açıklamaları zaman içinde yapacağına inanıyorum.

Değerli arkadaşlarım, Sabah-ATV satışı sadece bir ticari olay olarak değil, onun çok ötesinde bir büyük konu olarak toplumumuzda ilgiyle izlenmiştir. TMSF, Sabah-ATV konusunda belirlediği takvim istikametinde bir satış operasyonu gerçekleştirmiştir ve şunu hep birlikte görmüşüzdür ki: TMSF'ye yönelik olarak hem dünya çapında hem Türkiye'de ciddi pek çok firma, bu alanda iddialı, kapkaç değil işin esasıyla ilgili pek çok firma yakından ilgi göstermişlerdir. Dünya çapında basın kuruluşları Sabah'a ve ATV'ye sahip çıkmak istemişlerdir. Türkiye'de pek çok değerli iş adamı, güvenilen, saygın, ne yaptığı bilinen iş adamı bu konuya içtenlikle ilgi göstermiş, hazırlık yapmış, proje geliştirmiş, harcama yapmış ve konuya yönelik olarak ciddi bir çaba sergilemiştir. Kamuoyumuz da bunu dikkatle izlemiştir.

Böyle bir ilginin şaşırtıcı bir tarafı da yoktur çünkü söz konusu olan Türkiye'nin ikinci büyük medya grubudur. Türkiye'de artık herkes ülkenin ekonomik, stratejik, siyasal öneminin, dünya çapında değerinin farkında. Böyle bir tablo içinde bir medya grubuna yön vermenin olağanüstü önem taşıdığını, sadece sıradan ticari bir operasyon olmanın ötesinde Türkiye'yi yönlendirebilme açısından fevkalade değerli bir fırsat olduğunu herkes görüyor, değerlendiriyor ve bu çerçevede konuya önemle yaklaşıyor idi. Bu yüksek ilgi ki, yani on kadar firma, beşten fazlası yabancı olmak üzere on kadar ciddi firma bu konuya yönelik teklif geliştirmiştir, harcama yapmıştır, konuya sahip çıkmak girişiminde bulunmuştur.

Ama ilgi çekici bir tabloya tanık olmuşuzdur: Bu on firma, bütün toplum, medya ve iş çevreleri onların ilgisini yakından bildiği ve izlediği hâlde ilginç bir manzara kendisini göstermiştir ve ön yeterlik alma süresi... "Yoğun talep var. Ön yeterlik almak isteyen çok firma var. O nedenle ön yeterlik süresini uzatıyoruz." ilanlarından sonra ön yeterlik almak için müracaat eden firma sayısı birdenbire üç firmaya inmiştir. Pek çok firma, bu konuya ciddi ilgi gösterdiğini bildiğimiz

firma ön yeterlik alma gereğini duymamıştır. Ön yeterlik alan üç firmadan ise iki tanesi ön yeterlikten sonra vazgeçmişler ve tek firma kalmış; o tek firma da Sabah ve ATV grubunu kendi teklifiyle almak imkânına sahip olmuştur.

İlginç bir süreç. Bu sürecin izah edilmesi lazım, anlaşılması lazım. Yani bu süreçte, pek çok kişinin, başta Başbakanın bizzat kendisinin konuya ilgi gösteren önemli insanlarla, iş adamlarıyla yabancı yatırımcılarla bire bir temaslar kurduğunu biliyoruz. Bu temaslarda... Ben Başbakanın yüzüne şu soruyu sormak isterdim: Sayın Başbakan, konuştuğunuz iş adamlarına, siz hiç "Bu işten vazgeçin." dediniz mi demediniz mi? Herhangi bir iş adamına, siz, Sabah-ATV alımı konusuna ilgi duymaktan vazgeçmesi telkinini yaptınız mı yapmadınız mı? Bu soruyu sormak istiyorum. Bu sorunun cevabını, keşke burada olsaydı da Başbakan'dan alabilseydik.

Değerli arkadaşlar, bu, çok önemli bir sorudur. Bir devlet ihalesinde bir Başbakanın ihaleye ilgi gösteren iş adamlarıyla bire bir görüşmeler yapması ve bu görüşmelerde bazılarının "Sen katılma." demiş olması olağanüstü önemlidir. Sadece siyasi olarak değil, sadece ahlaki olarak değil, hukuki olarak da büyük önem taşır. Bunların hepsini yaşayacağız, hiç telaş etmeyin. Bu, uzun bir süreç, yeni başladı. Bunların hepsini göreceksiniz, hiç telaş etmeyin.

Değerli arkadaşlarım, şimdi, ben, çok somut olarak sormak istiyorum Sayın Başbakana: Ön yeterlik başvuru süresi 19 Kasım'da sona erdi. "Yoğun talep var." denilen müracaat artışı orada beklendi. Adı geçenler ön yeterlik için girişim yapmadılar.

Şimdi, bu son günden beş gün önce 14 Kasım 2007 günü Sayın Başbakan siz, Prag'a hareket etmeden önce Ankara'da VIP salonunda bu işe talip bir iş adamı ile baş başa görüştünüz mü, görüşmediniz mi? 14 Kasım 2007 günü saat 22.55'te, Prag'a hareket etmeden önce bu konuda talip olduğu bilinen, bunun için büyük harcama yapmış, geniş imkânları olan, iddialı bir iş adamı ile bir görüşme yaptınız mı, yapmadınız mı? Bunun cevabını Başbakan'dan duymak isterdim.

Değerli arkadaşlarım, bakınız, bu müdahaleler sonucu Murdoch'la konuştu Sayın Başbakan, başka iş adamlarıyla konuştu; firmalar birden azaldı, birden kayboldu. İlgilenen firmalar ilgisini kaybetti ve üç firma yeterlik aldı, bu üç firmadan da ihaleye katılma kararını alan tek firma oldu.

Şimdi, değerli arkadaşlarım, Başbakanın yaptığı görüşmelerle ilgili yapacağı açıklamalar büyük önem taşıyor. Geçmişte bu doğrultuda "Görüşmedim." deyip sonra, öğleden sonra görüştüğünü kabul ettiği durumları biliyoruz ama ben gene de Türkiye Cumhuriyeti Başbakanının kendisine sorulacak olan bu kadar somut bir soruya doğru bir cevap vereceğini umut ediyorum. Bu cevabı bekliyorum kendisinden.

Bu süreçlerin sonucunda teke indi arkadaşlar; herkes teker teker çekildi, tek firma kaldı ve o tek firmaya da bu verildi.

Şimdi, tabii, şunu sorma ihtiyacını hissediyorum: Bundan önce bazı ihaleler de mesela Telekomünikasyon Kurumunun 7 Eylül 2007'deki üçüncü nesil telefon ihalesinde Turkcell tek başvuru yapan firma olarak kaldığı için iptal edilmişti. Son olarak Kiler grubunun İstanbul'daki, likör fabrikası olarak bilinen arsasıyla ilgili ihale de TOKİ tarafından "Tek firma kaldı, toplum vicdanı rahatsız." diye iptal edildi. Şimdi, niçin acaba burada bu yola başvurulmadı? Bundan önce tek firma kamu vicdanını rencide ediyor da burada niye etmedi? Bunu da anlama ihtiyacımdayım.

Değerli arkadaşlarım, bu, işin birinci aşaması; bu, dikkatle izlenecek, konuşulacak. Bütün o süreçler, o temaslar, ilgilenen insanların ilgisinin kaybolması, onun altında yatan gerçekler, ilişkiler, sözler, kimler devreye girdi, hepsi konuşulacak. Bu, olayın bir boyutudur.

İkinci boyutu, ihale tek kişiye kararlaştırıldıktan sonra yaşanan boyutudur yani Çalık grubuna, Sayın Başbakanın damadının yöneticisi olduğu Çalık grubuna Sabah-ATV ihalesinin 1,1 milyar dolara verilmesi noktasından sonra yaşanan olaylar. Ne olmuştur? Kredi ihtiyacı çıkmıştır. "Para hazır." falan denildiği hâlde, uzun süre, kredi oluşturma çabaları kendisini göstermiştir.

Şimdi, bu süreçte şu soruların aydınlatılmasını istiyorum: İlgili grup, Çalık grubu bu 1,1 milyar krediyi bulmak için yabancı bir şirketle, yabancı finans kuruluşlarıyla temas kurmuş mudur, kurmamış mıdır? Bu temasları sonucunda bir kredi olanağı elde edebilmiş midir, edememiş midir?

İki: Yerli özel bankalarla bu doğrultuda bir temas kurulmuş mudur, kurulmamış mıdır? Yerli özel bankalardan ihtiyaç duyulan kredi alınabilmiş midir, alınamamış mıdır? Bunların, tabii, aydınlatılması lazım. Ama net olan bir şey var: İki kamu bankası, Vakıflar ve Halk Bankaları 750 milyon dolarlık bir krediyi Çalık grubunun emrine amade kılmışlardır.

Şimdi değerli arkadaşlarım, bu krediyle ilgili konuşulacak çok konu var. Bir defa, bu kredi nasıl bir kredidir? Proje kredisidir. Elinizi vicdanınıza koyunuz, yıllardır faaliyet yürütmekte olan bir televizyon kuruluşuyla bir gazetenin devren satılması nasıl bir proje kredisi konusu olabilir? Burada nasıl bir proje söz konusudur? "Proje" dediğiniz, olmayan bir üretimin, bir çalışmanın, bir faaliyetin gerçekleşmesini sağlamak üzere ortaya atılacak bir proje doğrultusunda fizibilitesi hazırlanmış, finansmana ihtiyacı var, o finansman bir şekilde sağlanarak belli bir periyot içinde üretime geçip kârlılığını sağlayacağı umuduyla gerçekleştirilen bir mali işlem değil mi? Burada Sabah, bildiğimiz Sabah; ATV, bildiğimiz ATV. Proje nerede değerli arkadaşlarım? Bunun neresi proje? "E, canım, proje olursun, proje olursa ne olur?" Haa, proje olursa ödemesiz süre olur. Çünkü bir projenin ekonomik geçerlilik kazanabilmesi için makul bir süre üzerine yürümek lazım. E, bu, üreten, satan, reklam alan, ilan toplayan bir kurum. Burada proje var mı? "Hayır, bu proje kredisi."

Değerli arkadaşlarım, Vakıflar Bankasının ve Halk Bankasının hangi kesimlere proje verdiğiyle ilgili resmî yayınlarını inceledik. Hiçbirisinde "Medya kuruluşlarına proje kredisi veririz." diye bir şey yok. Yani endüstri kuruluşlarına var, inşaata var, pek çok alanda proje kredisi veririz diye saymış ama medya ile ilgili yok. Veriyor! "Proje kredisi" dediğiniz anda, bir defa olay bu noktaya geliyor.

Değerli arkadaşlarım, üç yıl ödemesiz süre -proje kredisi ya- on yıl vade... E, siz normal verdiğiniz endüstri alanındaki proje kredilerine en çok iki yıl ödemesiz süre, yedi yıl vade tanırıyorsunuz. Buraya nereden bu imkân, bu bolluk? "Üç yıl ödemesiz süre ve on yıl vade" diyorsunuz. Faiz ne? Libor artı 4,85. Kredi verdiğiniz kuruluş, 2007 yılında piyasaya tahvil çıkarmış, uluslararası piyasadaki 200 milyon dolarlık tahvil toplamış. Hangi faizle toplamış? Şu andaki faiz yüzde 15 civarı. Siz hangi faizle oraya kredi veriyorsunuz? 4,85 libor artı yani 7,9 faizle. 7,9 faizle siz Çalık'a veriyorsunuz, Çalık dışarıdan 15 faizle borç alıyor. Kredibilitesi bu. Bu da hiç onun kredibilitesini düşürmeden önceki tablo.

Değerli arkadaşlarım, 750 milyon dolar kredi almış Türkiye'de bugüne kadar bir tek yerli büyük kuruluş var mı? Yerli bankaların tek başına ya da konsorsiyum hâlinde, 750 milyon dolar kredi verdikleri bir Koç Holding kuruluşu, Sabancı Holding kuruluşu, Eczacıbaşı Holding kuruluşu... Türkiye'nin büyük holding devlerinin herhangi birisine, bugüne kadar, Türk finans sisteminde 750 milyon dolarlık bir krediyi verdik mi bugüne kadar? Hayır vermedik, ilk kez vereceğiz. Kime vereceğiz? Çalık grubuna vereceğiz. Hangi Çalık grubu? Başbakanın damadının genel müdür olduğu Çalık grubuna vereceğiz. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, Türkiye'nin en büyük holdingi bu mu? Hiçbirisi almamış. Buraya veriyoruz. Vatandaş müracaat etti, "En sağlam teminatı vereceğim -teminata birazdan bakacağız- aynı şartlarla 100 bin dolar kredi istiyorum sizden." dedi, libor artı 4,85. "Hayır

vermeyiz." dediler, geri çevirdiler. E, sen vatandaşa bunu vermiyorsun ama damada 750 milyon doları bu şartlarla veriyorsun!

Değerli arkadaşlarım, Vakıfbank 2008 sonuna kadar, bu yılın sonuna kadar 1,2 milyar dolar konsorsiyum kredisi geri ödemesi ile karşı karşıya. Bu ciddi bir olay. Bir yandan bu 1,2 milyar dolarlık geri ödemeyi yapacak, bir yandan da bir tek kuruluşa 750 milyon dolarlık bir krediden üzerine düşeni verecek.

Değerli arkadaşlarım, teminatı ne bu paranın, bu kredinin? Sabah-ATV satışının değerinin yüzde 70'i. Niye yüzde 70'i? Yüzde 30'u Katarlı. Yüzde 70'i oraya verildi, teminat azaldı. Sabah-ATV'nin yüzde 70'ini 750 milyon dolarlık krediyle kabul ediyoruz. Hesabı nasıl yapıyoruz? Kredi bedeli ile satış bedelini eş kabul ediyoruz.

Değerli arkadaşlarım, nerede bu üzümün bolluğu? Hangi banka, kendisine teminat olarak gösterilen bir malın bedelini kredi bedeliyle eş değer kabul ederek işlem yapar? 100 milyon borç için 200 milyon teminat almadan yola çıkan bir banka var mı? Burada yüzde 30'unu teminat olarak kabul ediyoruz.

Değerli arkadaşlarım, bakın, TÜPRAŞ'ta teminat olarak Arçelik ve Migros hisse senetlerini aldı banka. Şimdi, burada ne aldınız? "E, canım Sabah-ATV'yi alıyoruz zaten." Sabah-ATV'nin kendisi alınan paranın teminatı. Başka ne var? Başka bir şey yok.

Bakınız, Fitch'in Çalık'ın kredisini düşüren notunu incelediğimiz zaman görüyoruz ki orada çok açık bir şekilde, Turkuvaz'ın bu borcuna karşılık Holdingin ya da Holdinge bağlı şirketlerden herhangi birisinin teminatının söz konusu olmadığını ifade ediyor. Yani uluslararası ortama denilmiş ki: "Biz bunu sadece malın bedelini teminat göstererek alıyoruz, yoksa kendi mal varlığımızı teminat olarak göstermedik. "

Değerli arkadaşlarım, eğer gösterdiyse o zaman sorulması gereken soru şu: Acaba Sabah ve ATV daha önce bu bankalardan herhangi bir kredi aldı mı, almadı mı; ayrıca, bu Sabah-ATV satışından bağımsız olarak bir kredi aldı mı, almadı mı? Kredi aldıysa o aldığı kredilere karşılık bir teminat gösterdi mi, göstermedi mi? O teminatlarla bu Sabah-ATV alınışına karşılık gösterilen Sabah-ATV kendi teminatının bir bağlantısı, bir ilişkisi var mı? Bunlar, cevaplandırılması gereken çok önemli sorular.

Değerli arkadaşlarım, şunu da hemen söylemeliyim: Bu olaydan sonra, bu işlemin mali teamüllere uygun olmadığı, Fitch'in aldığı not indirme kararıyla ortaya çıkmıştır, Fitch, Çalık'ın notunu kırmıştır. Aslında, kırılması gereken not Çalık'ın değil -tabii o Çalık'la ilgili olarak bu yetkiye sahip- kamu bankalarının, kamu bankalarına bu işlemi yaptıranların notunun kırılması lazım, asıl yapılması gereken o. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, burada, bakınız, çok tipik bir çıkar çatışması durumu var, malum deyimle conflict of interest. Bir yandan bankaların genel müdürü Başbakanın emrinde, Başbakan o genel müdürlerin sicil amiri; öbür taraftan bankanın kredi vereceği şirketin genel müdürü Başbakanın damadı. Çıkar çatışması, özel ve kamusal görevler çatışıyor. Böyle bir şey kesinlikle kabul edilemez.

Değerli arkadaşlarım, şunu herkesin çok iyi bilmesini istiyorum... Bu konular siyasi hayatımızda çok konuşulmuştur. Geçmiş olaylardan herhangi bir örnekleme yapmak istemiyorum çünkü bu geçmiş olayların hiçbirisine benzemiyor. Bu kadar kaba, bu kadar açık, bu kadar sorumsuzca, bu kadar kurallara karşı bir uygulamayı Türk siyasi hayatında ben hiç görmedim, hiç görmedim.

Başbakan diyordu ki: "Halk, hortumlayanların ellerindeki medya organlarını emme basma tulumba gibi kullanmalarına fırsat vermeyecektir." Güzel! "Eskiden sırada hortumcular vardı,

şimdi artık yok, hortumlar kesildi. Hiç duyuyor musunuz "Fılanca, filanca bankadan şu kadar götürdü..?" Şimdi ne konuşuluyor? Götürenlerden millete geri alma dönemi başladı, bu konuşuluyor."İnşallah, bunların da geri alma dönemi bir gün Türkiye'de konuşulacaktır.

Değerli arkadaşlarım, kamu bankalarıyla oynanmaya başladı mı, bir iktidarın artık iflah etmez hâle geldiği açıkça görülür. Sadece iktidar bakımından değil, ekonomi bakımından da en büyük olumsuzluklar, en tehlikeli gelişmeler kamu bankalarına böyle müdahale edildiği zamanlarda kendisini gösterir. Maalesef, böyle bir dönem başlamıştır.

Çok açıktır ki bu ihale, gerek ihaleye katılan şirketlerin yavaş yavaş ekarte edilmesi, açıkça, net bir şekilde çevresinin, eşinin dostunun, yakınlarının, herkesin bildiği bir şekilde "Falan gün, falan yerde Başbakanla konuştum, bana şunu söyledi." diye açıkça ifade edilen yönlendirmelerle, baskılarla ekarte edilmesi sonucunda tek talibe konu indirgenmiştir ve tek talibe de kamu bankasıyla, karşılığı, teminatı alınmadan, olağanüstü uygun koşullarda, proje kredisiyle hiçbir ilgisi olmadığı hâlde "proje kredisi" diye Türk tarihinin, mali tarihinin en büyük kredisi en kolay şekilde açılmıştır.

O kredileri veren banka müdürleri, eğer o verdiği kredi kendi malı olsaydı bir tek kuruşunu verir miydi böyle bir proje için? Kesinlikle vermezdi. Kimin parasını kime veriyorsunuz? Devletin parasını bir avuç insana veriyorsunuz. Yapılan iş nedir? Devletin malı satılıyor. Neyle satılıyor? Devletin parasıyla satılıyor. Kime satılıyor? Damada satılıyor.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye bunu kabul etmez; bu, demokrasiye sığmaz; bu, hukuka sığmaz; bu, ahlaka sığmaz; bu, ceza yasalarına sığmaz.

Herkesin bu bilinç içinde bu konuya yaklaşmasını diliyorum.

Hepinize sevgiler, saygılar sunuyorum.

TARIM KURULTAYI

(4 HAZİRAN 2008- ŞANLIURFA)

GN BŞK BAYKAL'IN KURULTAYDA YAPTIĞI KONUŞMA

BU, ÇİFTÇİMİZİN “ARTIK YETER” DEME TOPLANTISIDIR.

Sevgili çiftçi kardeşlerim, sevgili Güneydoğulu kardeşlerim, hepinizi özlemle, sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Bugün Şanlıurfa'da hep bir aradayız. Kimiz biz, kimler bir aradayız? Bu toplantının anlamı ne? Bu toplantı alışılmış, sıradan, geçmişte örneği görülmuş bir siyasal parti toplantısı değildir. Bir siyasal parti çalışmasının ötesinde bir iş yapıyoruz burada.

Burada elbette Cumhuriyet Halk Partisi var. Çok güçlü bir şekilde var. Partimizin bütün yönetim kadroları, partimizin Genel Başkanı, Genel Sekreteri, Merkez Yönetim Kurulunun tüm üyeleri, 22 milletvekili, Parti Meclisimizin üyeleri, İl Başkanımız, bölgedeki örgütlerimizin il başkanları, Gençlik Kollarımız, Kadın Kollarımız hep bir aradayız.

Elbette biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak varız. Ama burada bir parti toplantısının ötesinde bir şey yapıyoruz. Bu toplantı Cumhuriyet Halk Partisinin bir toplantısı değildir. Bu toplantı Anadolu'da yıllardan beri emeğinin, çabasının karşılığını alamayan, boynu bükük, mağdur çiftçimizin artık yeter deme toplantısıdır.

Bu toplantıya sizler bu bölgenin çiftçileri olarak geldiniz. Diyarbakır'dan geldiniz, Adıyaman'dan geldiniz, Şanlıurfa'nın ilçelerinden geldiniz. Suruç'tan geldiniz, Silvan'dan geldiniz. Siverek'ten geldiniz. Sizler Şırnak'tan geldiniz, Mardin'den geldiniz. Sizler Güneydoğumuzun dört bir köşesinden koştunuz geldiniz.

*Ne olarak geldiniz? Haksızlığa maruz bırakılmış çiftçimiz olarak geldiniz. Bu toplantı parti toplantısı değil. Hani milli mücadele sırasında Erzurum toplantısı, Sivas toplantısı vardı ya, bu da **ÇİFTÇİMİZİN AYAĞA KALKMA TOPLANTISI**, hakkına sahip çıkma toplantısı, biz hakkımızı alırız deme toplantısı.*

Bu çiftçimizin bir anlamda müdafaa-i hukuk toplantısı. Hakkını, hukukunu savunma toplantısı. Onun için buradasınız. Öyle anlıyoruz biz, öyle görüyoruz.

SİZİNLE DAYANIŞMA İÇİNDE OLDUĞUMUZU GÖSTERMEK İÇİN BURAYA GELDİK.

Sevgili kardeşlerim, müdafaa edilmesi gereken hak mı var? Size yapılan haksızlık mı var? Çiftçinin bizde varız demesini gerektiren bir durum mu var? Var değil mi? Nereden belli var olduğu?

- ✓ Mazotun fiyatından belli, gübrenin fiyatından belli. Değil mi?
- ✓ Susuzluktan belli değil mi, susuzluktan!
- ✓ Girdi fiyatlarının artışından belli, ürün fiyatlarının düşük olmasından belli. Öyle değil mi?

Bu bir yılın olayı mı? İki yılın, üç yılın olayı mı? Yıllardan beri böyle geliyor. Bunu değiştirmek lazım. Nasıl değişir bu? Söz verip iktidara gelenler değiştirdiler mi? Nasıl değiştireceğiz? Siz el koyacaksınız, el koyacaksınız! Biz çiftçimizi göreve çağırmak için buraya geldik. Sizinle dayanışma içinde olduğumuzu göstermek için buraya geldik.

Değerli kardeşlerim, bakınız bu yıl büyük bir kuraklık yaşanıyor bu bölgede. Gelirken yolda gördük. Arpaların boynu bükük. Mercimek kavrulmuş. Toplamaya bile değer manzara yok. Vatandaş diyor ki, **“kullandığım bir ton gübreyi, bir dönüm topraktan aldığımle karşılayamıyorum.”**

Değerli arkadaşlarım, Başbakanın ne yaptığını bana söylüyorlar. Söylemeye benim dilim varmıyor. **“Siz anlarsınız ne yaptığını.”** Başbakanın çiftçiye ne yaptığını söylüyorlar.

GAP KONUSUNDA İKTİDARI GÖREVE ÇAĞIRMAK İÇİN DELDİK.

Şimdi değerli arkadaşlarım, çiftçinin çok problemi var. Güneydoğudaki çiftçinin çok problemi var. Ama bence en önemli konu, Türkiye'yi ayağa kaldırmamız gereken konu GAP projesinin artık bir söylem, bir laf olmaktan çıkıp biran önce uygulamaya sokulması konusudur. GAP projesinin hayata geçirilmesi konusudur. Bu konuda çiftçimizin feryadına destek vermek için biz buraya geldik.

Uzun bir süreden beri GAP konusunda iktidarın dikkatini çekmeye çalışıyoruz. Son zamanlarda hükümetinde bu konuyu dile getirmeye başladığını memnuniyetle görüyorum. Biz zaten bunu sağlamak istiyorduk. GAP konusu artık rafa kaldırılmasın. GAP konusu biran önce yaşama geçirilsin. Bunu sağlamak için ısrarla bir büyük mücadele verdik.

Şimdi bu konuya hükümetin ilgi göstermeye başladığını görüyorum. Bundan da memnuniyet duyuyorum. İnşallah bu ilgi seçime yönelik göstermelik bir nutuk malzemesi olmaktan öteye geçer. İnşallah hayata geçirilir, uygulanır. Bunu bekliyoruz.

GAP PROJESİ BİR BARIŞ PROJESİDİR. BİR REFAH PROJESİDİR.

Bakın, bu çerçevede bilmeniz gereken birkaç önemli nokta var. GAP konusu 40 yılı aşkın bir süreden beri Türkiye'nin temel konusu. GAP projesi nedir? GAP projesi elbette bir enerji projesidir. GAP projesi elbette bir sulama projesidir. Ama bence bütün bunlardan öteye;

- ✓ **GAP projesi bir barış projesidir.**
- ✓ **Bir refah projesidir.**
- ✓ **Bölgesel adaletsizliği ortadan kaldırma mücadelesidir.**
- ✓ **Güneydoğunun ayağa kalkmasını sağlama projesidir.**
- ✓ **Bu bölgeyi güçlendirme projesidir.**

O nedenle biran önce bu iş tamamlanmalıdır.

ENERJİYE YATIRIM YAPILMIŞ, SULAMA RAFA KALDIRILMIŞ

GAP'ın tamamlandığı zaman 27 milyar kilovat saat elektrik üreteceğini biliyoruz. GAP'ın 1.8 milyon hektar arazi sulaması sağlayacağını biliyoruz. 40 yıldan beri uygulanıyor. Ne oldu? Enerji projesi %85'iyle tamamlandı. Yani 27 milyar kilovat saat elektrik enerjisi üretecek olan GAP şuanda 20 milyar kilovat saatin üzerinde elektrik enerjisini zaten üretiyor. Enerji konusunda başarıya yaklaşıldı. %15 eksik var. Ilisu Barajı tamamlanırsa, birkaç Dicle üzerindeki baraj tamamlanırsa bu iş noktalanacak. Ama bir önemli konu var. Sulama işi ihmal edildi. Sulama işi takip edilmedi. Enerjinin %85'i yapıldı, sulamanın %15'i yapıldı. %85'i duruyor. Yapılması gereken iş derhal, biran önce sulamanın %85'ini tamamlamaktır. Gerçekleştirilmesi gereken budur.

LAFLA OLMAZ, DEVLETİN YATIRIM YAPMASI LAZIM

Değerli arkadaşlarım, bunu başarmak için çok büyük harcamaya da ihtiyaç yok. Hükümet 12 milyar dolardan bahsediyorlar. 12 milyar dolara gerek yok. 5 milyar dolarını hemen harekete geçirseler o %85 yapılmamış olan sulama işi büyük ölçüde tamamlanır.

- *Bu konuda bakın, Fırat üzerinde, Şanlıurfa'da bir milyon hektar sulanabilir arazi var. Bunun şu ana kadar 200 bin hektarı sulandı. 800 bin hektar daha sulanabilir arazi Şanlıurfa'da duruyor.*
- *Bakın burada pankartı açan arkadaşım var. Suruç. Suruç ovasını Fırat'la birleştirin diyor. Fırat'ın cazibeyle Suruç ovasını sulayabilecek halde. Bunun başarılmaması için hiçbir neden yok. Projesi hazır, suyu hazır, derhal uygulamaya koymak lazım. Uygulamaya konulur ise hiç şüphe yok 150 bin hektar, Suruç ovasındaki 150 bin hektar sulanır. Sulanırsa ne olur? O ovada yaşayan insanların üretimi 4 kat artar. Refahı artar, zenginliği artar, mutluluğu artar. Bunun derhal yapılması lazım. Boş lafın zamanı değil. Derhal Suruç'un cazibeyle sulama projesini harekete geçirin.*
- *Suruç projesi biran önce tamamlanmalıdır. Bu, gündemimizde olan bir konu. Aynı şekilde Viranşehir, Ceylanpınar sulama projesi biran önce tamamlanmalıdır. Bütün bunların gerçekleşmesini engelleyen hiçbir neden yok. Birkaç yüz milyon dolarlık ihaleyle başarılacak işlerdir. Viranşehir projesinin 160 bin hektarı sulayacağına da dikkatinizi çekmek istiyorum. Viranşehir, Ceylanpınar sulaması 160 bin hektar araziye sulayabilecek bir projedir.*
- *Aynı şekilde Hilvan projesi derhal yürürlüğe konulmalıdır. Dicle üzerindeki, Batman üzerindeki sulama projeleri derhal yürürlüğe konmalıdır. Dicle, Batman, Silopi sulama projeleri derhal başlatılmalıdır. Cizre, Nusaybin, İdil sulama projesi derhal başlatılmalıdır.*

Bunlar Türkiye'nin hazır projeleri. Bunları gerçekleştirecek mühendis var, müteahhit var, şirket var. Sadece düğmeye basacaksınız, parayı ayıracaksın düğmeye basacaksınız. 12 milyar dolara da ihtiyaç yok. 5 milyar doları ayırsın Başbakan, bunların tümü yürürlüğe konulabilir.

AKP İKTİDARI İLE GAP'A YATIRIMLAR TOPALLAMAYA BAŞLAMISIZ

Değerli arkadaşlarım, bakın yapılması gereken işi size söyledim. Yapılacak işin eni, boyuda bu. Atla deve değil. Türkiye Fırat'ın üstüne, Dicle'nin üzerine barajları kurmuş, suları toplamış. Aşağıda tarlalar susuz, o barajdaki suyu o tarlaya indirmek lazım. Yapılması gereken iş bu. Bunun biran öne tamamlanması gerekiyor. Bakın bu konuda son üç yılda çok büyük bir ihmal yaşadık. Çok büyük bir ihmal yaşadık ona dikkatinizi çekmek istiyorum. Şimdi GAP'ı keşfetmeye başladılar. Bundan büyük mutluluk duyuyoruz. Bir süre önce GAP idaresini ortadan kaldırmayı planlayanlar şimdi GAP'ı keşfetmeye başladılar. Çok mutlu olduk. Ama samimi olsunlar, desteklesinler.

Bakınız; GAP'a yönelik olarak son dönemde ne kadar yatırım yapıldı bunu bilginize sunmak istiyorum. GAP'a 1998 yılından günümüze kadar yapılan yatırımları kısaca size hatırlatmak istiyorum. Her yıl ne kadar yatırım yapılmış. Vereceğim rakamlar 2004 yılının fiyatlarıyla belirlenmiş ve GAP İdaresi Başkanlığının resmi rakamlarıdır.

- ✓ 1998 yılında GAP'a 1,3 katrilyon TL. yatırım yapılmış.
- ✓ 1999 yılında 1 katrilyon 65 trilyon TL. yatırım yapılmış.
- ✓ 2000 yılında 1 katrilyon 527 TL. trilyon yatırım yapılmış.
- ✓ 2001 yılında kriz döneminde 689 trilyon TL. yatırım yapılmış.
- ✓ 2002 yılında ise 849 trilyon TL. yatırım yapılmış.

AKP'NİN GÜNEYDOPU ANADOLU'YA BÜYÜK AYIBI:

AKP İKTİDARININ GAP'A SON ÜÇ YILDA YAPILAN TOPLAM YATIRIM, 2000 YILINDA YAPILAN YATIRIMIN ANCAK YÜZDE DÖRDÜ DÜZEYİNDEDİR...

- *AKP'nin iktidara gelmesi ile GAP'a yapılan yatırımlar yarı yarıya azalmaya başlamış. 2003 yılında ve 2004 yılında 810 trilyon TL. yatırım yapılmış, 2003 – 2004 yıllarında yatırım temposu yavaşlamış.*
- *2005-2006 ve 2007 yıllarında ise iktidarın GAP'a yaptığı yatırımlar durma noktasına gelmiş. 2000 yılındaki 1,5 katrilyon TL. düzeyinden, 2004 yılında 818 trilyona inmiş olan AKP iktidarının GAP yatırım harcaması, 2005 yılında 20 trilyona inmiş. 2006 yılında 25 trilyon. 2007 yılında 24 trilyon. Yani unutulmuş. 1,5 katrilyon TL.'den, son üç yılda 2000 yılı düzeyinin yüzde 1 veya 2'sine gerilemiş.*
- *Değerli arkadaşlarım, olay budur. Şimdi o 20 trilyonun yerine tekrar siz 1,5 katrilyonu yılda harcarsanız ya da son üç yılda eskiden olduğu gibi 1,5 katrilyon harcamış olsa idiniz 2005'te, 2006'da, 2007'de 1,5 katrilyon her bir yıl harcamış olsaydınız bugün GAP'taki susuzluk konusu bambaşka bir noktada olurdu. Harcanmadı. 20 trilyonla idare edildi. Şimdi biz ne diyoruz? Lafı bırakın harcamaya başlayın harcamaya. Harcayın 1 katrilyon, 1,5 katrilyon yılda. Üç yılda, dört yılda GAP toparlanır.*
- **Şimdi biz bu konuya dikkati çekmek için buradayız. Türkiye en öncelikli konu olarak bunu ele almalıdır ve bu konuda artık Türkiye'nin kaybedecek zamanı yoktur. Derhal hepimiz GAP projesinin biran önce tamamlanmasını sağlamalıyız. Deminde söylediğim gibi GAP projesi Türkiye için bir barış ve refah projesidir. BÖLGESEL ADALETSİZLİĞİ ORTADAN KALDIRMA PROJESİDİR.**

TÜRKİYE DEVLETİ BİR İRK DEVLETİ DEĞİLDİR. BİR SİYASİ BİLİNÇ DEVLETİDİR.

Değerli arkadaşlarım, bir defa herkesin şunu çok iyi bilmesini istiyorum:

- **Türkiye devleti bir ırk devleti değildir. Bir kan devleti değildir. Bir kafatası devleti değildir. Bizim devletimiz bir siyasi dayanışma, siyasi beraberlik devletidir. Siyasi bilinç devletidir.**
- *Bizim devletimiz bir imparatorluğun dağılmasından sonra elde kalan herkesin bir araya gelmesiyle oluşmuştur. Bu imparatorluğun oluşturduğu devletin içinde her etnik kökenden, her ırktan insan vardır. Arap'ımızda vardır, Arnavut'umuzda vardır, Kürt'ümüzde vardır, Gürcümüzde vardır, Çerkez'ımızde vardır, herkes vardır.*
- *Elbette olacak. Bunlar bizim zenginliğimizdir. Bunlar devlete yönelik bir tehdit değildir. İnsanların ayrı etnik kimliklerinin olması devletimize hiçbir zarar vermez. Herkes kendi etnik kimliğiyle iftihar edecek. Ana dilini bilecek, konuşacak, öğretecek, yayın yapacak, gazete çıkaracak, televizyon çıkaracak, iftihar edecek. Başımızla beraber.*
- *Etnik kimlik kişinin şerefidir. Devletinde iftiharıdır, iftiharı. Bizim zenginliğimizdir. Bunda hiçbir tereddüt yok. Kökümüz, kökenimiz ne olursa olsun hepimiz aynı milletin parçasıyız. Bu Türkiye hepimizin. Türkiye'nin her coğrafyası herkesin. Herkes eşit, herkes kardeş. Hukukumuz aynı, değerimiz aynı, birbirimizi seveceğiz, birbirimize saygı duyacağız, bir ve beraber olacağız.*

BU TÜRKİYE HEPİMİZİN...

Değerli arkadaşlarım, bakın bizim beraberliğimiz böyle bir beraberlik. Devlet kimsenin etnik kimliğini ortadan kaldırmaya muktedir değildir. Devletin elinde kimsenin etnik kimliğini yeniden tanzim etme hakkı yoktur. Hepimiz eşitiz, hepimiz kendi kimliğimizle. Bir çiçek bahçesi gibi Türkiye. Her renkten, her çiçek bir arada. Hep beraberiz, beraber olmaya devam edeceğiz.

Değerli arkadaşlarım, bizim bu beraberliğin değerini bilmemiz lazım. Bu Türkiye hepimizin. Antalya'da sizin, İzmir'de sizin, Trakya'da sizin, İstanbul'da sizin, Hakkari'de sizin, Diyarbakır'da sizin. Hakkari, Diyarbakır bütün Türkiye'nin. Hepimiz beraberiz, hepimiz kardeşiz.

TERÖRE, BÖLÜNMEYE HEP BERABER KARŞI OLACAĞIZ

Değerli kardeşlerim, bu konuda dikkat edilecek iki nokta var.

- **BİR; TERÖRDEN UZAK DURACAĞIZ:** Terör bir felaket. Kim için felaket? Yapan insan içinde felaket. Yaptığı dava içinde felaket. Muhatap olanlar içinde felaket. Terör bir iflasın ifadesidir. Masum insanların canını almaya kimsenin hakkı yoktur. O canı Allah vermiştir, Allah alacaktır. Terör en büyük tehlike. Terörden uzak duracağız. Teröre destek vermeyeceğiz. Terör yapanları himaye etmeyeceğiz, kollamayacağız, terör yapanları dolaylı desteklemeyeceğiz. Yanlış yapmayın çocuklar. Hata yapan varsa düzelttireceğiz, ikna edeceğiz, çağıracağız, kazanacağız onları. Bir; terörü ortadan kaldıracacağız, teröre karşı olacağız arkadaşlar.
- **İKİ; BÖLÜCÜLÜĞE KARŞI OLACAĞIZ:** Bölünmek yanlış, ayrışmak yanlış. Kim için yanlış? Bölünen içinde yanlış, ayrılmak isteyen içinde yanlış. Ayrılıp da ne yapacaksın. Biz ayrılamayız artık, ayrılamayız. Türkiye bütün coğrafyalarında kaynaştı, birleşti. Antalya'da birleşti, İstanbul'da birleşti, İzmir'de birleşti. Kim neyi ayıracak, nasıl ayıracak, neyle ayıracak? Ayrılmamanın ne yararı var? Hiçbir yararı yok. Hep beraberiz. Bu memleket hepimizin. Benim doğduğum yer Şanlıurfa'da yaşayan bütün vatandaşlarımla. Helal olsun, helal olsun! Eğer beraber olursak Şanlıurfalıyla Antalyalı bizim sırtımızı kimse yere getiremez. Bizi onun için ayırmak istiyorlar. Ayrılmayacağız, ayrılmayacağız! Tamam mı? Buna dikkat edelim arkadaşlar.
- *Buna dikkat edelim, tuzağa düşmeyelim. Ayrılmakla ayrılmak isteyenlerinde yararı yok. O bir takım büyük güçlerin bu coğrafyayı kendi amaçları için kullanma hesaplarının bir parçası. Irak'ı ayırdılar ne oldu? Ne oldu Irak, ne oldu? Yazık değil mi, günah değil mi? Hangi insanoğlunun vicdanına, kalbine sığar orada yaşananlar. 1 milyon insanın, Müslüman'ın canına kıyıldı. Ne yararı var, kim ne kazandı? Bu felaketi Türkiye'ye getirmeyeceğiz. Getirmemenin yolu el ele vermektir. Beraber olmaktır, birbirimize sahip çıkmaktır. Terör yok, ölümden yok. Ondan sonra hep birlikteyiz. GAP'ı da yapacağız, burada okuyan çocukların gelecekları inşallah Anadolu liselerinde, kolejlerde, Türkiye'nin en iyi okullarında hep beraber okutacağız.*

HAKKINIZA SAHİP ÇIKIN, HEP BERABER GERÇEKLEŞTİRELİM

Değerli arkadaşlarım, ben bu kurultayımızın, çiftçi kurultayımızın Anadolu'daki, Şanlıurfa'daki bu çiftçi kurultayımızın açılışında yüreğimi size açtım. Geçen sene bir esnaf kurultayı yapmıştık hatırlıyor musunuz Ankara'da. Muhteşem bir esnaf kurultayımız olmuştu ve siyasi tarihimizde bir dönüm noktası olmuştu. Esnafın yeni bir anlayışın içine girişinin bir başlangıcıydı. Şimdi bu yıl Şanlıurfa'da Güneydoğu Anadolu'muzda çiftçi kurultayımızı yapıyoruz. Çiftçilerimizi ayağa kalkmaya çağırıyoruz. Kalkın hakkınıza sahip çıkın. Gelin şikayeti beraber söyleyelim, çözümü birlikte uygulayalım. Bunun için buradayız.

Bize bu kurultayda büyük destek verdiniz hepinize yürekten teşekkür ediyorum. Hepinizi kutluyorum.

- *İnşallah Fırat'ın ve Dicle'nin sularının en verimli şekilde Harran ovasının, Suruç ovasının, Siverek ovasının, Batman'ın, Silopi'nin gürül gürül sulanacağı günleri de hep beraber yaşayacağız. İnşallah o günleri birlikte göreceğiz.*
- *Bunu başardığımız zaman, bu bölge ayağa kalktığı zaman komşularımızla ilişkilerimizde çok daha güzel olacak. Irak'ta Suriye ile daha sıcak ilişkiler içinde olacağız.*
- *Habur'un tam çalışmadığını biliyorum. Habur tam çalışacak. Habur'un dışında kapılar açılacak. Irak'la, Suriye ile dost olacağız.*
- *Bugün mayınlanmış olan araziler inşallah mayından temizlenecek, onu temizleyenlere peşkeş çekilmeyecek. Oranın çilesini yıllardır yaşamış olan bu bölgenin insanının hizmetine sunulacak. Bunları hep beraber gerçekleştireceğiz.*

Ben hepinize yürekten teşekkür ediyorum. Kurultayınızın hayırlı olmasını, başarılı olmasını diliyorum.

GN BŞK BAYKAL'IN MYK SONRASI YAPTIĞI AÇIKLAMA (5 HAZİRAN 2008- DİYARBAKIR)

Değerli arkadaşlar, Cumhuriyet Halk Partisi olarak Güneydoğu Anadolu Bölgesine düzenlediğimiz iki günlük çalışmanın Diyarbakır'daki son aşamasındayız. Bugün Diyarbakır'da Merkez Yönetim Kurulu toplantısı gerçekleştirdik. Biraz öncede Diyarbakır'da bulunan 22 sivil toplum örgütümüzün başkanlarını ve iki yazar, düşünür Diyarbakırlı arkadaşımızın katıldığı bir ortak toplantıyı tamamladık. Diyarbakır kamuoyunun temsilcisi bu değerli arkadaşlarımızla bir araya geldik. Hem Diyarbakır'ın, hem bölgenin, hem Türkiye'nin sorunlarını ayrıntılı, kapsamlı bir şekilde konuşma olanağını bulduk.

Şimdi izinizle bu iki günlük çalışmamızın bir genel değerlendirmesini sizlere yansıtmak istiyorum. Bugünkü toplantıdan aldığım bazı izlenimleri de paylaşacağım.

GENÇLİK KOLLARI GENEL SEKRETERİMİZİ KAYBETMİŞ OLMANIN ÜZÜNTÜSÜ İÇİNDEYİZ

Değerli arkadaşlarım, önce bu gezimizin çok dramatik bir olayla başlamış olması hepimizi çok derinden sarsmıştır. Maalesef Gençlik Kolları Genel Sekreteri arkadaşımız Sayın Ersin Çıldır'ı bu gezi sırasında kaybettik. Çok büyük üzüntü içindeyiz. Bir yaşamın büyük coşkuyla, memleket aşkıyla, demokrasi aşkıyla, halk sevgisiyle en ileri hizmet vermeye yöneldiği bir noktada böyle bir sonuçla karşı karşıya kalması hepimizi ve inanıyorum bütün toplumumuzu çok ciddi şekilde üzmüştür. Önce bu acımızı ifade etmek istiyorum.

ŞANLIURFA'DA TARIM KURULTAYIMIZI YAPTIK

Bu olayın ötesinde Urfa'daki çalışmalarımız çok memnuniyet verici, olumlu izlenimler almamıza yardımcı olacak bir şekilde gelişti. Şanlıurfalı vatandaşlarımızla, halkımızla çeşitli ortamlarda bir araya geldik. Partimize yönelik bir yeni yükselen ilginin, bir sıcak bakışın ortaya çıkmakta olduğunu memnuniyetle gördük. Bu izlenim bizi çok mutlu etti ve aynı zamanda da bize bir görev ve sorumluluk yükledi. Çok daha sık bölgeye gelmemiz gerektiğini, Şanlıurfa'yla, Diyarbakır'la, bölgedeki diğer bütün illerle daha sık, daha kısa süreli kesintilere, uzun süreli kesintilere bırakmadan hızlı beraberlikler gerçekleştirmemiz gerektiğini gördük. Bunu bir görev olarak aldık. Umut ediyorum önümüzdeki dönemde çok daha sık bu çalışmaları arkadaşlarımız yapacak, ben yapacağım. Bu bölgede daha çok beraber olmaya gayret edeceğiz.

Bunun bölge açısından bir ihtiyaç olduğunu gördüm. Bizim açımızdan da hiç kuşku yok böyle bir ihtiyaç var. Bu görevimizi yapmaya çalışacağız. Şanlıurfa'da bize sergilenen, gösterilen ilgi, yakınlık ve dostluk bizi gerçekten yüreğimizden etkiledi. Bu mutluluğumu bu vesileyle paylaşmak istiyorum.

Tabi bu gezimiz sırasında bölge insanının içinde bulunduğu ekonomik ve sosyal sorunları gözlemlene imkanı da elde ettik. Bu konuda zaten yeterince bilgilenmiş olarak bölgeye gelmiştik. Ama gördüğümüz manzara gerçekten çok ağır bir tabloyla karşı karşıya olduğumuzu ortaya koymuştur.

GÜNEYDOĞU ANADOLU'DA ÇİFTÇİMİZ PERİŞAN HALDE

Çiftçinin, köylünün, tarımın bu bölgede içinde bulunduğu durum dışarıdan bakılınca kolay görülebilir gibi değildir. Gerçekten çok ciddi bir sıkıntıyla karşı karşıya olduğu görülmüştür. Çünkü tarım zaten giderek ağırlaşan şartlarda sürdürülüyor. Girdi fiyatları boyuna artıyor. Mahsul fiyatları artmıyor. Giderek tarım zorunlu olarak sürdürülen bir iş haline geliyor.

Bunun üstüne birde bu yıl yaşanmakta olduğu gibi, aşırı bir kuraklık binince, alınmış olan borçların ödenmesine yardımcı olacak bir gelir, mahsul geliri kayboluveriyor. Etkili bir Tarım Sigortası sisteminde yoksun çiftçimiz. Mahsul kuraklık vurmuş elde avuçta bir şey yok. Tohumluğa borç yapılmış, gübreye borç yapılmış, ilaca borç yapılmış, mazota borç yapılmış. Mahsulde elde yok. Borç faizler binmiş, bir kısmı temerrüde girmiş. Bankalara borç var. Bankaların ötesinde tefeciye borç var.

Şimdi bu borçlar bu sene ödenemiyor. Bir süre sonra yeni bir tarım yılı başlıyor. O tarım yılında yeniden tohum lazım, yeniden mazot lazım, yeniden gübre lazım. Yeniden masraf yapılması lazım. Çiftçi bunu neyle yapacak? Borçları ödeyememiş. Böyle bir tabloyla karşı karşıyayız. Gerçekten bölge tarımında çok ağır bir mağduriyet var.

Efendim, “devlet Ziraat Bankasına ve Tarım Kredi Kooperatiflerine olan borcu erteleyecek” deniliyor. Bu hiçbir şekilde sorunu çözmüyor. Şanlıurfa'da aldığımız bilgiler gösteriyor ki;

- ✓ Çiftçinin Ziraat Bankasına ve Tarım Kredi Kooperatifine olan borcu **735 bin YTL**
- ✓ Ama çiftçilerin özel bankalara, ki onların bir kısmı yabancı banka, olan borcu **300 milyon YTL**.

Çiftçinin borcunu kim erteliyor? Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatifleri. Yani 735 bin YTL'lik borç erteleniyor, 300 milyon YTL'lik borç ertelenmiyor. Tefeciye olan borç erteleniyor mu? O da ertelenmiyor. Şimdi bu kadar ağır bir borç çığının altında kalmış bölge çiftçisi şimdi gelecek yılın harcamasını nereden nasıl yapacağını bilemez halde. Bu çok ağır bir tablo.

Bakınız, Ziraat Bankasını, Tarım Kredi Kooperatiflerini, çiftçinin finansmanını sağlayan ana kuruluş olmaktan çıkardığınız zaman çiftçi böyle korunaksız hale düşüyor, böyle mağdur olabiliyor.

Eskiden öyle değildi. Çiftçinin temel mali ihtiyaçlarına cevap veren ana kuruluş olarak Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatifleri vardı. Onlarla ilgili bir düzenleme yaparak durumu toparlıyordu. Şimdi nasıl yapacaksınız? Şimdi karşınızda bir kısmı yabancı sermayeye satılmış çiftçiye yüksek reel faizle ve çiftçinin malına mülküne ipotek işlemi yaparak çiftçiyi borçlandırmış özel bankalar var

Ağır bir tablo değerli arkadaşlar. Yani bu geçirilecek bir manzara değildir. Çok vahim bir tablodur. Türkiye'nin buna dikkatini çekmek istiyoruz. Bu mağduriyeti bu vesileyle bütün boyutlarıyla arkadaşlarımızla birlikte gördük. Bunun önemini parlamentoda arkadaşlarım anlatacaklardır. Ben her vesileyle bunları dile getirmeye gayret edeceğim ve bir çözüm talep edeceğiz.

GAP'I UNUTAN, SULAMA YATIRIMLARINI DURDURAN İKTİDARI BİRKEZ DAHA UYARIYORUZ

Bu tablo bizi bölgenin ekonomik sorunları konusunda önem verdiğimiz bir noktaya bir kez daha dikkati çekme durumuna sokmakta. GAP konusu. Değerli arkadaşlarım, GAP konusu bizim cumhuriyet tarihimizin 50 yıla yakın bir süredir bir temel projesi. Yiğınla gelmiş geçmiş

hükümetler o projelerle ilgili çeşitli çalışmalar yaptılar. Artık Türkiye'nin bu projeyi çoktan bitirmiş olması lazımdı. Maalesef bitirilemedi. Bu konuda GAP ikide bir siyasi söyleme gelir ve içeriği ne olduğu da tam anlaşılmadan bir sihirli değnek bir mucizevi formülmüş gibi ne anlama geldiği, eninin boyunun ne olduğu, neyin yapılması gerektiğini üzerinde durulmadan konuşulur. Bu meseleyi daha bir ciddi gündeme almak lazım. Biz uzun bir süreden beri bu doğrultuda gayret gösteriyoruz.

GAP konusunun önemini ben aylardır anlatmaya çalışıyorum. Bu konuda çabamızın olumlu bir noktaya bizi getirmekte olduğunu da memnuniyetle görüyorum. Hükümetinde CHP'nin bu konudaki duyarlılığı ve çabası karşısında GAP projesine sahip çıkmaya, GAP ilgili bir söylem geliştirmeye çalıştığını memnuniyetle görüyorum. Bundan sevinç duyuyorum. Bunu sağlamak istiyoruz. Çünkü onlar iktidar. Yetki onların elinde. Onları ikna edersek bu sorun çözülür. Onları ikna etmeye çalışıyoruz. O doğrultuda da bir yeni arayış içine girdiklerini gördüm. Geçenlerde Sayın Başbakan buraya geldi GAP'la ilgili projesini açıkladı. Çok sevindim, çok mutlu oldum. Evet bunu istiyoruz. Yalnız bunu gerçekçi, ne anlama geldiğini, neye ihtiyacı olduğunu bilerek ele almamız lazım.

Bu çerçevede herkesin şunu çok iyi bilmesi gerekiyor; GAP'ın iki ayağı var. Enerji ayağı ve Sulama ayağı.

- GAP'ın enerji ayağıyla ilgili olarak Fırat ve Dicle üzerinde 27 milyar kilovat saatlik enerji üretimini öngören bir demet proje var. Bunların tamamına yakını gerçekleşti. Bir İlisu gerçekleşmedi Dicle üzerinde. Bir iki ufak tefek daha proje var. Ama bu bitti zaten. Yani şuanda 27 milyar kilovat saat hedefin 20 milyar kilovat saatinden fazlası zaten üretiliyor. %85'i tamamlanmış o işin. O nedenle sanki sıfırdan 27 milyar kilovat saat elektrik enerjisi üretmek için yatırım yapıyoruz gibi bir havaya girmeye gerek yok. Olan olmuştur, yapılan yapılmıştır. 20 milyar kilovat saatin üzerinde zaten bir üretim sağlanıyor.
- **Sorun enerjide değil, sorun sulamada:** Sulama maalesef ihmal edilmiştir. Enerji amaçlı olarak barajlar yapılmış, sular toplanmış ama sular enerji için kullanıldıktan sonra kurak tarlalara sulama yapmak üzere taşınabilir hale dönüştürülmemiştir. Kanaletler yapılmamıştır. Primer kanaletler, sekonderler, tersiyerler, yani birincil, ikincil, üçüncül kanalet sistemleri yapılmamıştır. Bu projenin en az maliyetle en yüksek verimlilik sağlayacak bölümü sulama kanaletlerinin yapılmasıdır. Sulama halkı ilgilendiren iştir, çiftçiyi ilgilendiren, bölgedeki insanı ilgilendiren iştir. Enerjide önemlidir. Ama sulama doğrudan önemlidir.
- **Tarlada kuraklık çeken insana sulama varsa 4 kat daha fazla verim şansı vardır:** Bu kadar büyük bir nimet, bu kadar büyük bir imkan. Bu yapılamamıştır. Yani Türkiye 20 milyar doların üzerinde GAP'a para harcadı bugüne kadar. Ben diyorum ki 5 milyar dolar şimdi sulamaya seferber etsek şuanda 3-4 yıl içinde elle tutulur bir şekilde bölge insanının refahında artış sağlamayı başarırız. Genel sözlerle bu işi geçiştirmeyelim. Alt tarafı 6-7 tane projedir bunlar Fırat üstünde, Dicle üstünde. O 27 milyar kilovat saat elektriğin 20 milyar kilovat saati Fırat'tan elde ediliyor. 7 milyar kilovat saati de Dicle'den elde edilecek. Orada biraz daha fazla açık var. Çünkü İlisu tamamlanmadı. Ama 1.8 milyon hektar sulama yapılacak Fırat'tan ve Dicle'den. Sadece 200 bin hektar sulama yapılıyor değerli arkadaşlarım. Bunu biran önce tamamlamak lazım. Bu acil konudur, öncelikli konudur. Ve bunun içinde yapılması gereken o 6-7 tane sulama projesini derhal ihale etmektir.
- **Derhal 5 milyar dolarlık bir kaynak sulama yatırımları için GAP'a aktarılmalıdır:** Bu konudaki çalışmalara destek vermeye hazır olduğumuzu peşinen ifade ediyoruz. Söz konusu 6-7 tane sulama projesinin derhal, biran önce o 12 milyar dolar falan güzel tabi onu da harcayın ama, bir birkaç milyar doları derhal bazı sulama

projeleri için ihale edelim ve harekete geçirelim. Buna ihtiyaç var. Bunu bu vesileyle söylüyorum. Umarım bu söylemimiz iktidarı da etkiler. Umarım en kısa zamanda ihale sürecine gireriz. Somut adımlar atmaya başlıyoruz. Bunu diliyoruz, bunu bekliyoruz. Bunun yapılması hiç şüphe yok bu bölgede mesela bu yıl kuraklıktan dolayı yaşanan facianın hiç olmazsa makul bir düzeye çekilmesi, çiftçinin hiç olmazsa belli bir ölçüde bu ağır bunalımdan sıyrılması şansını da getirecektir. Bu bakımdan bu olağanüstü önemlidir. Türkiye’de bu sulama işini yapmak açısından bir sıkıntı yoktur. Barajlarda sıkıntı olabilir. Bakın Ilısu için bir sürü tartışma yaşanıyor. Kreditorler veriyor, vermiyor, şart koşuyor. Avrupa Parlamentolarından onaylanması gerekiyor. Burada böyle bir şey yok. İhaleyi yapacaksınız. Bunu yapacak müteahhitte var, mühendiste var, işçide var. İş makinesi parkı da var. Hiçbir şey değil. Hemen halledilecek bir iş. Bunu yapalım arkadaşlar. Acil bir iş.

DIYARBAKIR’A HALKLA, HALKIN ÖRGÜTLÜ TEMSİLCİLERİ İLE BİR ARADA OLMAK İÇİN GELDİK

Diyarbakır’da bulunduğum şu sırada bu sıkıntının yaşandığı bu ortamda bu feryadı bu vesileyle dile getirmek istiyorum. Eğer bir yararı olursa bundan büyük mutluluk duyarım. İnşallah en kısa zamanda bu konuda olumlu bir gelişme ortaya çıkar.

Tabi bölgenin ekonomik refahı bakımından yapılması gereken başka işlerde var, başka projelerde var. Onları da uygun zeminde daha ayrıntılı, daha kapsamlı olarak değerlendiririz, konuşuruz. Bugünkü Diyarbakır Sivil toplum kuruluşlarıyla yaptığınız toplantıda da bir ölçüde o konulara da arkadaşlarım dikkatleri çektiler, uyarılar yaptılar, anlayışlarını söylediler. Onlardan da yararlandık. Onları da değerlendirmeyi düşünüyorum.

Değerli arkadaşlarım, bugün Diyarbakır’da bu 22 sivil toplum kuruluş ve 2 yazar, düşünür arkadaşımızla ve Sayın Yusuf Akyüz din adamımızla beraberdik. Buradaki durumla ilgili değerlendirmemi söylemeliyim. Son dönemde, son birkaç ay içinde ben üçüncü kez Diyarbakır’daki sivil toplum kuruluşlarının başındaki değerli arkadaşlarımla bir araya geliyorum. Önce bir süre önce yaptığım Diyarbakır gezisinde arkadaşlarımı ziyaret etmiştim. Sanıyorum Diyarbakır barosunda bu ziyaret gerçekleşmişti. Orada bu arkadaşlarımla bir araya gelmiştik ve çok yararlı benim açımdan. Çok önemli bir buluşma olmuştu. Orada arkadaşlarım tam bir içtenlikle, tam bir açık yüreklilikle anlayışlarını, burada yaşanan sıkıntıları, sorunları ayrıntılı bir biçimde dile getirmişlerdi. Şikayetlerini, feryatlarını ortaya koymuşlardı. Bekleyişlerini, bizden ne beklediklerini, Türkiye’den ne beklediklerini, iktidarlardan, yönetimlerden açıkça söylemişlerdi. Bende onlara gene aynı açık yüreklilikle, aynı samimiyetle, aynı dürüstlikle bu konulardaki anlayışımı, yaklaşımımı kapsamlı, ayrıntılı bir biçimde anlatmak fırsatını bulmuştum. benim için çok mutluluk verici bir görüşme olmuştu.

Arkasından arkadaşlarım Sayın Başbakanı ziyaret etmek için Ankara’ya geldikleri sırada beni de ziyaret etmek istediler. Bundan büyük mutluluk duydum. Biraya geldik arkadaşlarımızla. Orada da, Diyarbakır’da başlattığımız diyalogun ikinci aşamasını gerçekleştirdik. Gene aynı anlayış etrafında, aynı içtenlikli çerçeve içinde karşılıklı olarak durumu değerlendirdik, sıkıntıları konuştuk. Neler yapılması lazım bu konudaki anlayışlarımızı karşılıklı olarak paylaştık. Benim için çok mutluluk verici bir görüşme olmuştu, çok sevinmiştim. Bunu da arkadaşlarıma ifade etmiştim. Arkadaşlarımda bu buluşmadan memnuniyet duyduklarını söylemişlerdi.

Şimdi bölgeye gelince Şanlıurfa’da o çalışmayı yaptıktan sonra Diyarbakır’a gelmek, Diyarbakır’da Merkez Yönetim Kurulu toplantımızı gerçekleştirmek ve bu arada da bu sivil toplum kuruluşlarımızın yöneticileriyle tekrar üçüncü kez bir araya gelmek ihtiyacını hissettim ve bu çerçevede arkadaşlarımızdan rica ettik. Eksik olmasınlar onlarda lütfettiler bu

toplantıya katıldılar. Gene aynı duygular içindeyim. Çok yararlı, çok verimli, çok olumlu, çok yapıcı, çok güzel bir görüşme yaptığımızı düşünüyorum. Bu diyalogun, bu ilişkinin büyük önem taşıdığı kanısındayım. Bunu bugün Diyarbakır'da üçüncü kez yapabilmiş olmaktan sevinç duyuyorum ve Diyarbakır'daki bu sivil toplum önderi arkadaşlarımın böyle bir görüşmeyi uygun görüp çağrımıza katılarak topluca, güçlü bir biçimde katılarak bu buluşmayı, bu diyalogu sağladıkları için kendilerine yürekten teşekkür ediyorum.

BÜTÜN SORUNLARIN, SIKINTILARIN ÇÖZÜMÜ İÇİN TEMEL KONU DİYALOGDUR.

Bazıları diyalogu kesmek isteyebilirler, gerek yok diyebilirler. Canım ne dinleyeceksiniz diyebilirler. Ama ben inanıyorum ki diyalog önem taşıyor. Aynı şeyi düşünmek zorunda değiliz. Ama birbirimizin ne düşündüğünü bilmek durumundayız. Birbirimizi anlamak, kendimizi birbirimize doğru yansıtmak durumundayız. Karşımızdakinin ne düşündüğünü doğru anlamak durumundayız. O bakımdan arkadaşlarım gerçekten bence çok değerli bir tercih yapmışlardır. Bu tartışma konusu olsun, olmasın, gidilsin, gidilmesin tartışması konusunda diyalog kapısını açık tutma kararlılığını sergilemişlerdir. Katılan arkadaşlarıma yürekten teşekkür ediyorum. Katılmamış iki kuruluşumuz varsa o arkadaşlarımla da ilk fırsatta bir araya gelmekten mutluluk duyacağımı ifade etmek istiyorum. Yararlı, güzel bir görüşme oldu. Ve bir durum değerlendirmesi yapmak imkanını bulduk karşılıklı olarak. Ben izlenimlerimi yansıttım. Size de izlenimlerimle ilgili genel bir çerçeve vermeliyim.

Değerli arkadaşlarım, Güneydoğuda yaşanan gerginlik, şiddet ve onu besleyen çatışma ortamının daha olumlu bir noktaya doğru dönüşmekte olduğu izlenimini aldığımı sizlere de ifade etmek istiyorum. Yani dünyadaki, bölgedeki ve Türkiye'deki gelişmeler sanıyorum Diyarbakır'da da, Şanlıurfa'da da, buralarda da artık bir çatışma ortamının, bir gerginlik ortamının giderek anlamlı olmaktan çıktığı, sorunların bir araya gelerek elbette kendi anlayışımızı koruyarak, taleplerimizi sürdürerek, itirazlarımızı yaparak. Ama bir araya gelerek sorunları daha olumlu bir noktaya taşıyabileceğimiz umudunu giderek daha çok aldığımız bir tabloyla karşı karşıya olduğumuzu düşünüyorum. Bunu memnuniyetle karşılıyorum. Daha pozitif bir manzara, daha olumlu bir izlenim almakta olduğumuz kanısındayım. Umarım bu böyle olur, bunu geliştiririz. Gerginlik, çatışma ortamını tasfiye ederiz ve karşılıklı tartışma, çekişme, siyasi mücadele ve onun içinde de sorunların çözümü zeminini birlikte yaratabiliriz. Buna şiddetle ihtiyaç vardır. Böyle bir izlenimi aldığımı söylemeliyim.

Cumhuriyet Halk Partisi olarak bizde bu tabloya katkı yapmaya çalışıyoruz. Bir süreden beri hem bölgemizde, hem Türkiye'de daha yapıcı, daha olumlu bir şekillenme ortaya çıksın istiyoruz. Bunun gereklerini yerine getiriyoruz. Tabi bunun gereklerinden birisi bölgede şiddetin, terörün etkisiz kılınmasıdır. Bu doğrultuda bir olumlu gelişmenin ortaya çıkmasıdır. Umut ediyorum buraya doğru yürüyoruz, yürüyeceğiz. Komşu ülkelerle, Irak'la, Kuzey Irak'taki yeni yapılanmayla artık terörün, şiddetin ilişkileri bozduğu konusunda bir ortak anlayış şekillenmektedir ve bunun gereğini hep beraber yapacağız. Bu olumlu tablo içeriye yansıyacaktır. İçerde de gene aynı şekilde birbirimize değer vererek, saygı göstererek bir yeni yaklaşım geliştireceğiz.

Bu Diyarbakır'daki sivil toplum kuruluşu önderi arkadaşlarımızla bundan önceki buluşmalarımızda da sık sık arkadaşlarımız bizden şunları istemişlerdir.

- **Önce GAP konusundaki anlayışımızı yüreklendirmişlerdir.** Önemli bulduklarını, doğru bulduklarını, bunu talip etmemizi beklediklerini, bu konudaki mücadelemize değer verdiklerini söylemişlerdir. Bizde o doğrultuda zaten çalışıyoruz arkadaşlarımızdan aldığımız bu telkin doğrultusunda.

- **“89 RAPORUNUZU” çok önemsiyoruz, o Raporu daha çok vurgulayın demişlerdir:** O Raporda, Türkiye'nin sorunlarının, bölgenin sorunlarının çözümü için temel bir anlayış yatıyor. Ama o anlayışı yeterince vurgulamıyorsunuz. Tekrar onu gündeme taşıyın demişlerdir bize. Bende bunu büyük bir memnuniyetle kabul ettim. O zaten bizim her zamanki düşüncemiz. Hiçbir zaman o anlayışın dışına biran bile çıkmadık. Hep öyle düşündük. Ama öyle anlaşılıyor ki Türkiye'nin siyasi çatışma ortamı o söylemi ifade etme zeminini ortadan kaldırdı o nedenle söylenemedi. Son zamanlarda ısrarla ben gittiğim her yerde bunları vurgulamaya çalışıyorum. Bu vurgulamamızın çok ilgiyle karşılandığını memnuniyetle görüyorum. Bunu elbette sürdüreceğiz. Bu vesileyle bir kez daha ifade etmek isterim bu anlayışımı. Çünkü çıkış noktasının orada olduğu giderek daha iyi anlaşılacaktır. Bu bizim temel düşüncemizdir. Nedir o düşünce? O düşünce şudur değerli arkadaşlarım.
- **Herkes bilmelidir ki, Türkiye bir ırk devleti, bir kafatası devleti, bir kan devleti değildir. Türkiye bir siyasi beraberlik devletidir. Siyasi bilinç devletidir.** İnsanların kendi siyasi kararlarıyla, tercihleriyle bir araya gelerek oluşturdukları bir devlettir. Bu devletin temelinde kafatası yoktur, kan yoktur, bu devletin temelinde ırk yoktur. Bir defa temel bu. Türkiye'nin bir gerçeğidir ki, bizim birbirinden farklı etnik, ırkı özellikler taşıyan insanlar olarak bir araya gelmemiz sonucunda bizim devletimiz oluşmuştur. Çünkü biz bir imparatorluktan sonra ortaya çıkan bir devletiz. İmparatorluğun içinde birbirinden farklı mezhepler, inançlar hatta, etnik kimlikler, ırk kimlikleri yer almıştır. Şimdi onların bir kısmının bir araya gelmesiyle oluşmuş bir devlet sözkonusudur. Elbette bu devletin içinde birbirinden farklı etnik kimlikler vardır. Kürt vardır, Arap vardır, Çerkez vardır, Gürcü vardır, Arnavut vardır, hepsi vardır. Elbette olacak. Bilinmesi gereken temel şey şudur; hiçbir etnik kimlik devlete yönelik bir tehdit değildir. İnsanların bir kısmının belli bir etnik kimliğe sahip olması devlete yönelik bir tehdit ve tehlike olarak anlaşılabilir. **Devlet karşısındaki insanı görür. İnsanın arkasındaki etnik kimliği devlet görebilemez. Devlet etnik kör olmak durumundadır.** Etnik kimlikler arasında ayırma yapamaz, fark edemez bile. Karşısında insan vardır, vatandaş vardır. Her vatandaşın kendi etnik kimliği, ırk özelliği istediği gibi şekillenebilir. İnsanların etnik kimliğe sahip olması en temel haklarıdır. Devlet hiç kimsenin etnik kimliğini tayin etme, tarif etme, tanımlama, belirleme hakkına ve yetkisine sahip değildir. Devletin işi değildir. İnsan devletten önce vardır, toplum devletten önce vardır. Devlet o var olan kimliklerin, o var olan insanların bir siyasi organizasyonudur. O siyasi organizasyonun yetkisi insanların etnik kimliğiyle nüfuz etme noktasına gelemez. Ona saygı gösterecek. Onu veri olarak alacak.
- **Devlet asimilasyon politikası güdemez.** Şimdi temel anlayışımız bu. Bunu söylediğimiz zaman yani etnik kimliğini devlet tarif edemez, tayin edemez dediğimiz zaman ne diyoruz? Bizim devletimiz asimilasyon politikası güdemez. Herkesin etnik kimliği kendisinin. Devlet tarif etmeyeceğine göre böyle bir anlayış uygulanamaz diyoruz. Bunlar bizim 89'da rapora geçirdiğimiz ve bugüne kadarda 1 milim şaşmadan içimize, yüreğimize, kafamıza taşıdığımız temel anlayış. Bu anlayış ölçüsünde bakıyoruz. Bugünde o noktadayız. Onu bir kez daha ifade etmekte yarar görüyorum. Bunu dün söylemiştim. İlgiyle karşılandığını memnuniyetle görüyorum. Doğrudur, bu ilgiyi hak eden bir yaklaşımdır bu. Bu yaklaşımı eğer biz yıllar öncesinden hayata geçirebilmiş olsaydık, söylem düzeyinde kalmamışta uygulamayı belirler hale bunu getirebilmiş olsaydık inanıyorum Türkiye'nin yaşadığı sancılı, acıların çok önemli bir kısmı yaşanmazdı. Bunu keşke daha önceden yapabilişeydik. Ama görüyorum ki hala bunun anlatılmasına, anlaşılmasına ihtiyaç vardır. Herkesin etnik kimliği onun şerefidir. Kimse kimsenin şerefine müdahale edemez. Herkesin şerefi kendisine eşit ve saygı değer. Herkesin kimliği kendi şerefi. Devletinde bir büyük mutluluğu, devletinde iftiharını, devlette içinde yaşayan etnik kimliklerle iftihar etme hakkına sahiptir. **HERKESTE KENDİ ETNİK KİMLİĞİYLE ŞEREF DUYSUN HAKKINA SAHİPTİR.**

- **İki temel duyarlık noktamız var. Bir; arkadaşlar terörü bir siyaset yöntemi olarak kesinlikle kabul etmeyelim.** Terör bir siyaset yöntemi olarak hiçbir zaman aklımızda, içimizde olmasın. Niye olmasın? Yanlıştır, zararlıdır. Kime yanlıştır, kime zararlıdır? Terörü yapana da yanlıştır, uygulayana da yanlıştır, terörün hedefine de yanlıştır, zararlıdır. Terörü yaptığını söylediğin davaya da yanlıştır. O davaya da zarar verirsin. Terörle artık sorunların çözüldüğü dönemler geride kaldı. Artık bu işi aştık. Terör çok aslında dramatik bir tablo ama acınacakta bir tablo. Bir iflasın ifadesi, bir çaresizliğin ifadesi. Hiç kimse kendisini bu kadar çaresiz hissetmemelidir. Buna izin vermemek lazımdır. Ve terörden kimse medet ummamalıdır. Terörü yöntem olarak kullanmamalıdır, himaye etmemelidir, teşvik etmemelidir, desteklememelidir, terörle bir yere gidileceği gibi bir zannın içine girmemelidir kimse. Bu temel bir noktadır değerli arkadaşlarım. Bu noktada tam bir mutabakata ihtiyaç var. Açık yürekliliğe ihtiyaç var. Elbette terörün reddedilmesi, olamayacağını söylemesi, herhangi bir dayatmayı haklı kılmak anlamına gelmez. Hiçbir dayatma olmamalıdır. Ama terör ve şiddet bir yöntem olarak kesinlikle reddedilmelidir. E teröre bulaşmış insanlar ne yapılmalıdır? İkna edilmelidir, vazgeçirilmelidir. Bunun bir yol, yöntem olmadığı onlara anlatılabilir. Etkili bir biçimde bu denenmelidir. İki; terörü besleyen psikoloji, gerginlik, husumet, düşmanlık ortamının yerini iyi niyet, karşılıklı saygı, işbirliği, diyalog kültürü almalıdır. Ve bu bilinçli olarak teşvik edilmelidir. Bakın bugün biz onu yaptık. Bugün bu buluşma fevkalade önemli bir olaydı. Düşüncelerimizi biliyoruz ama birbirimizi seviyoruz. Ben arkadaşlarımı seviyorum. Eminim o arkadaşlarımda bize değer veriyorlar. Bu duygunun karşılıklı olarak alınması işin çözümüdür değerli arkadaşlarım. Bunun daha yaygın bir şekilde paylaşıldığı bir ortamı birlikte yaratmamız lazımdır. Ve şiddeti artık temel bir parametre olmaktan birlikte çıkarmamız lazımdır. Birinci temel duyarlılık noktası bu.
- **İki; Bölünerek bir yere varmak mümkün değildir:** Bölünmeyle, parçalanmayla hayırlı bir sonucun çıkması mümkün değildir. Biz ayrılıverelim, biz bölünüverelim, biz kenara çekiliverelim anlayışı doğru değildir, kimseye yararlı değildir. Ayrılmayı düşünen insanlara da yararlı değildir. Geride bıraktıklarına da yararlı değildir. Kimi kimden neyle ayıracaksınız, nasıl ayıracaksınız. Bütün Türkiye’de biz kaynaşmışız, birleşmişiz. Yani İstanbul’da birleşmişiz, Antalya’da birleşmişiz, İzmir’de birleşmişiz, Türkiye’nin her yerinde birleşmişiz. Kimi ayıracaksın, neyle ayıracaksın, değer mi? Ayırıp da ne yapacaksın? Bütün dünya birleşmeye gidiyor. AB’de biz bütünleşmeye gidiyoruz. AB’de bütünleşmek demek Türkiye’nin kaderiyle ilgili söz söyleme hakkını 26 tane başka ülkeye vermek demek. Biz onlara benim kaderimle ilgili sen söz söyle diyoruz. Sonra ne yapacağız biz. Kendi içimizde ayrışacağız. Gelin sözümüzü birlikte söyleyelim. Önce Türkiye için birlikte söz söyleyelim. Türkiye için sözümüzü gelin burada birlikte söyleyelim. Sonra Türkiye olarak AB’ye girelim. Biz AB’nin kaderi üzerinde sözümüzü birlikte söyleyelim. O ülkelerde bizim kaderimiz hakkında sözünü birlikte söylesin. Bu işten herkes kazansın. Biz böyle bir genişlemeden daha güçleniriz, daha zenginleşiriz, daha özgürleşiriz diye umut ediyoruz. O nedenle ayrışma, bölünme, parçalanma artık tarihin derinliklerinde kalmış olması gereken bir geçmiş çağlara ait olay. 19. yüzyılda kendisini gösteren o ayrışma imparatorluklara karşı sergilenen ayrışma sürecini şimdi 21. yüzyılda tarihi bir gecikme içinde geç kalmış bir milliyetçilik kavgasını dünya bütünleşmeye giderken, Avrupa bütünleşmesine giderken Türkiye’de gündeme getirmek tarihi bir çelişkidir, ana kronizmdir. O iş bitti, değmez. O bedeli ödemeye değmez, o kana değmez, o acılara değmez. Bunlara fırsat vermeyelim. Beraber olalım, bir olalım, güçlü olalım, iri olalım, diri olalım. Türkiye hepimizin Antalya’da Diyarbakır’ın, Diyarbakır’da Antalya’nın. Hep beraberiz. Sen ben diye bir ayırım yok. Herkesin kendi ana dili, kendi kimliği elbette iftihar. Herke ana dilini bilecek, öğrenecek, öğretecek. Bu konuda yayın yapacak, televizyon yapacak, gazete çıkaracak, kitap çıkaracak. Bunlar insan hak ve özgürlüklerinin temel gereği. Bunları yapacağız. Bunda hiçbir sıkıntı yok. Bunun böyle olması lazım. Böyle bir düzende yaşayacağız.

- **Ama hepimiz aynı milletin parçası olacağız.** E canım benim ırkımdan başka bir devlet var. Varsa var. Ona ne kardeşim. Senin devletin burası. Bak Gürcistan diye bir devlet var. Artvin'de de Gürcüler var. Artvin'deki Gürcüler bu devletin Gürcü'sü. Gürcistan'dakiler Gürcistan'ın Gürcüsü. Birbirlerini seviyorlar, sayıyorlar, birbirleriyle dost, birbirleriyle yardımlaşıyorlar. Sel felaketi oluyor, haydi bizimkiler arabalara atlayıp yiyeceği, içeceği doldurup onlara yardıma koşuyor. Haydi bir maç oluyor Gürcüler Gürcistan'dan geliyor bilmem neredeki maça hep beraber gidiyorlar. Bu böyle. Hatay'da Araplar var, Suriye'de Araplar var. Suriye'deki Araplar Suriye'nin Arap'ı. Bizdeki Araplar bu devletin Arap'ı. Ne olmuş? Onlar bu devletin kaderini paylaşıyor, hukukunu yaşıyor, hedeflerini, mücadelesini, sıkıntısını, sorununu yaşıyor. Ama bu toplumun bir parçası. Elbette öyle olacak. Hangimiz kuşkuyla bakmak hakkına sahibiz Hatay'daki bir Arap'a. Hangimiz kuşkuyla bakma hakkına sahibiz Artvin'deki bir Gürcüye. Hangimiz kuşkuyla bakma hakkına sahibiz Diyarbakır'daki bir Kürt kökenli vatandaşıma. Bu noktaya gelmeliyiz değerli arkadaşlarım.
- **Bu devlet hepimizin. Hep beraber bu devleti sahipleneceğiz, sorunlarını çözeceğiz, kötüsünü iyi yapacağız, yoksulunu zengin yapacağız. Baskı altında olanını özgür yapacağız.** Başı dik, şerefli, onurlu bir büyük millet olarak etnik kökenlerimizin üzerinde bir beraberliği hayata geçireceğiz. Benim anlayışım bu değerli arkadaşlarım. Bunu samimiyetle, dürüstlükle, içtenlikle ifade ediyorum. Bunun herkes için iyi olduğundan hiç kuşku duymuyorum. Burada yaşayan çocuklarımız içinde iyi, başka yerde yaşayan bu bölgenin çocukları içinde iyi. Başka etnik kökene sahip olan gerideki vatandaşlarımız içinde iyi. Ortak iyimiz bu.
- **Bunları yaparsak, Güney Komşularımızla da dostluk bağlarını, akrabalık bağlarını güçlendirebiliriz:** Bunu gerçekleştirdiğimiz anda ben inanıyorum Türkiye komşularıyla, Suriye'yle, Irak'la gayet sıcak, dostane ilişkiler geliştirecek, onların kalkınmasına, refahına en büyük destek vereceğiz. Bir süre önce ben açıkladım şu terörü ortadan kaldırın gelin biz burada her etnik kökenden çocukları Irak'tan Kürt'ünü, Arap'ını, Şii'sini, Türkmen'ini alıp binlercesiyle okutalım Türkiye'de. Bir kapı yerine bir kapı daha açalım. Sulama konusunda işbirliği yapalım. Birlikte barajlar kuralım, refahı birlikte arttıralım. İçtenlikle bu anlayış içindeyiz. Ve bunun önündeki tek engel ya kafamızdaki gereksiz husumetlerdir ya da o husumetleri somut hale getiren şiddet ve terör ortamıdır. Bunları yendiğimiz anda bu engellerden, bu ayak bağlarından kendimizi kurtarırız diye düşünüyorum.

Değerli arkadaşlarım, bugün Diyarbakır'da bu buluşma çerçevesi içinde bir kez daha bir çalışma yapmak imkanı bulduk. Çok memnun oldum. Bundan sonra bu çalışmalarını sürdüreceğiz, bir araya geleceğiz ve her vesileyle bu konuları, bu diyalogumuzu, bu uzun vadeli diyalogumuzu aşama aşama birlikte taşıyacağız, birbirimize bak sen öyle söylemiştin, böyle söylemiştin deme durumunda olacağız. Ben arkadaşlarımı da Ankara'ya bekliyorum. Ankara'ya geldikleri zaman onları ağırlamaktan büyük mutluluk duyarım. Arkadaşlarımızla bir arada oluruz. Bunu böyle sürdürmemiz gerektiğine inanıyorum.

- **Ne bizim peygamberimize, ne bizim kitabımıza, ne bizim dinimize bu noktada hiç kimsenin zihninde bir tereddüt olmamalıdır. Biz bunun uluslararası zeminde bunun mücadelesini vermiş bir anlayışın içindeyiz:** Benim sizlere söylemek istediğim bunlar. Bugün gelirken burada sergilenen tepkiyle ilgili düşüncelerimi şimdi İbrahim soracak gibi geliyor bana. O sormadan ben hemen söyleyeyim. Yani bu bizim açımızdan bir takım kişilerin kendi demokratik hak ve özgürlüklerini uygun gördükleri biçimde yansıtmalarıdır. Tabi söylenen sözlerin haklı olduğunu düşünmek kesinlikle mümkün değildir. Ama bunu biz anlayışla karşılıyoruz. Demokratik bir tavır olarak görüyoruz. Hepimizin birbirimize değer vermemiz lazım, saygı göstermemiz lazım. Yani herkesin dini inançlarını, anlayışını

sonuna kadar savunma, sahip çıkma, onunla iftihar etme temel hakkıdır. Bu konuda hiçbir kuşku yoktur. Ama hiçbirimizin birbirimize bu konuda olmayan bir isnadı, haklı olmayan bir isnadı, bir küçük düşürme anlayışını izafe etmemesi lazım.

- **Kutsala olan inanca karşı fikir ve düşünce özgürlüğü diye bir şey olmaz.** Bakın, Hz. Muhammet'e karşı karikatürler çizerek en ağır suçlamalar yapılmıştı dışarıda. Onlara çok büyük bir tepki gösterdik biz. Düşünce özgürlüğü, herkese istediğini söyler dediler yabancılar. Bizim anlayışımızda böyle bir düşünce özgürlüğü yok. Kimse kimsenin kutsalına saygısızlık yapmak hakkına sahip değildir. Bunu çok açık ve net bir şekilde biz ifade ettik.
- **Bakınız, biz Hz. peygambere saygı talep ettiğimiz gibi herkesin peygamberine de büyük saygı gösteriyoruz. Aynı İsa peygamberi bizde peygamber diye kabul ediyoruz. Ama herkesin inancına, herkesin dinine, herkesin kutsalına, herkesin peygamberine o bizim açımızdan peygamber olarak kabul edilmese dahi saygı gösteriyoruz, değer veriyoruz. İnsana değer veren bir anlayışın bir başka türlü düşünmesi mümkün değildir.** O nedenle değerli arkadaşlarım, bir takım sözleri bu temel anlayış kapı ortadayken, hepimiz bu noktada sapa sağlam dururken inanç özgürlüğü, ibadet özgürlüğü, dinimizin ve imanımızın her türlü iftiraya karşı savunulması gereğini en yüksek sesle biz parti olarak dile getirirken bir siyasi mücadele icabıdır diye acaba bundan bir siyasi yarar sağlar mıyız diye bu kadar kutsal, önemli, ortak değerlerimize durup durup dolaylı çürütme anlamına gelecek sözler söylenilmesi fevkalade yanlıştır. Yani bundan herkesin sakınması lazımdır. Herkesin daha bir anlayışlı, daha bir hoşgörülü, ortak değerlerimizi nasıl sahiplenmekte olduğumuzu bilerek ve buna değer vererek, bundan memnuniyet duyarak, kimseyi dışlamadan, kimseyi itmeden, sen bizden değilsin, sen öyle yaptın, böyle yaptın demeden herkesi kucklamaya, sahiplenmeye çalışarak bu konulara bir yaklaşım sergilemeliyiz diye düşünüyorum.
- **Tabi ilgi çekici olan eskiden Cumhuriyet Halk Partisine karşı bir organize tepki gösterme gereğini duymayanların şimdi artık Cumhuriyet Halk Partisiyle de uğraşma ihtiyacı içine girmiş olduklarını görüyorum.** Bunun herhalde Cumhuriyet Halk Partisinin giderek gelişip, güçlenmekte oluşuyla ilgili bir tarafı da vardır. Buna da dikkatinizi bu vesileyle çekmek istiyorum. Birde Cumhuriyet Halk Partisine yönelik olarak geçmişte işte Kürt sorunu karşısındaki tutumu, davranışı falan diye şikayet söyleyenlerin o şikayetlerinin artık haksız olduğunun, yanlış olduğunun, yaşanan gerçeklerin ışığında Cumhuriyet Halk Partisinin o konularda söylediklerinin ne kadar önemli, ne kadar haklı, ne kadar doğru olduğunun ortaya çıkması karşısında o defteri kapattıklarını memnuniyetle görüyorum. Gerçekten artık onları konuşmanın bir anlamı yok. Hepimiz çok iyi biliyoruz ki Cumhuriyet Halk Partisi Türkiye'de etnik husumet anlayışını kesinlikle reddeden bir partidir. Biz herkesin dostuyuz, herkesi seviyoruz. Kürtleri çok seviyoruz. Kürtlerle Cumhuriyet Halk Partisi arasında bir duygu bağıını nitelemek isterseniz söyleyebileceğiniz tek şey sevgidir, saygıdır. Başka hiçbir şey düşünülemez.

Şimdi bu konular artık anlaşılmaya başlandı. Gelecekte daha da iyi anlaşılacak. Bunun anlaşılmakta olduğunu bu gezimizde Şanlıurfa'da gördük. Yeni yeni ihtilaf konuları yaratmaya kalkmanın da hiçbir işe yaramayacağını samimiyetle bu konudaki gerçek anlayışımızı ortaya koyarak sağlayacağımızı düşünüyorum.

Ben hepinize, Diyarbakır'daki kardeşlerime, Şanlıurfa'daki kardeşlerime, bu gezi boyunca sergiledikleri yakınlık, dostluk için yürekten teşekkür ediyorum. Hepinize sevgiler, saygılar sunuyorum.

GN. BŞK. DENİZ BAYKAL'IN CHP GRUBUNDA YAPTIĞI KONUŞMA (10.06.2008)

ÇİFTÇİ SAHİPSİZ BIRAKILDI, GAP UNUTULDU

Şanlıurfa'da bir tarım kurultayı toplamış olmamız çok önemli idi çünkü Türkiye'nin en önemli sorunu olarak tarım, ülkenin her yerinde kendisini hissettiriyor. Bu konuya bir kez dikkati çektik, yanlışlıkları anlattık, tarıma yönelik yaklaşımın ne kadar yanlış olduğunu, tarımı gözden çıkaran bir anlayışın Türkiye'ye nasıl büyük zararlar vereceğini bütün gücümüzle anlattık.

Gerçekten, tarımın bütün dünyada yeniden keşfedilmeye başlandığı bir dönemin içine giriyoruz. Dünyanın her yerinde tarımın önemi, değeri ortaya çıkıyor. Tarımın ikame edilemez olduğu, bir başka şekilde yerine bir başka imkânın, kaynağın tahsis edilemeyeceği her geçen gün daha çok anlaşılıyor.

Bırakınız tarımın yerine başka kaynak bulmayı, şimdi başka kaynakların yerine tarımı ikame etmeye yönelik araştırmalar, çalışmalar gidiyor. Bildiğiniz gibi, akaryakıt ihtiyacını topraktan, tarımdan, mısırdan, yağlı tohumlardan karşılamaya yönelik çabalar ciddi şekilde geliştiriliyor. Yani insanlar artık topraktan sadece kendi beslenmelerini değil, ama aynı zamanda ihtiyaç oldukları enerji kaynağını da elde etme zorunda olabileceklerini anlamaya başlıyorlar ve bu doğrultuda ciddi çalışmalar yapılıyor. Ama biz, böyle bir ortamda tarımı tamamen gözden çıkarmış gibi bir anlayışın içinde olmaya maalesef devam ediyoruz.

- ✓ Çiftçi sahipsizdir, desteksizdir, piyasanın vahşi kuralları çiftçiyi çok ciddi şekilde ezmektedir.
- ✓ Gübre fiyatları bu son dönemde yüzde 150 artmıştır, ilaç fiyatları artmıştır ve artık çiftçilik kârlı bir şekilde sürdürülebilir bir uğraş olmaktan çok ciddi şekilde çıkmaya başlamıştır.
- ✓ Hiçbir ciddi destek yoktur. Var olan destekler ortadan kaldırılmıştır. Doğrudan verilen destek uygulamadan çıkmıştır Dünya Bankası ayırdığı kaynağı iptal edince Hükümet, bu konuyu da unutmuş benzemektedir.

Bunlar çok ciddi sorunlar, sıkıntılar doğurmakta. Bunları bölgede vatandaşlarımızla konuştuk, çiftçi temsilcileriyle, çok yararlı oldu. Şanlıurfa'daki bu çalışmamız vesilesiyle GAP'ın içinde bulunduğu durumu yerinde görmek ve anlatmak imkânını da bulduk.

GAP meselesini fevkalade önemli sayıyorum. GAP benim için sadece bir enerji projesi değildir, GAP benim için sadece bir sulama projesi değildir, GAP, bir barış projesidir, Güneydoğu Anadolu için bir refah projesidir. Bölgesel adaletsizliği yenme projesidir. Bunları biliyoruz, bu anlayışla konuya yaklaşıyoruz.

Hükümet GAP'la ilgili çok laf ediyor. Ama GAP'ı uygulamaya aktaracak, gerçekten oradaki insanın kaderini değiştirecek ciddi bir yatırım hâline dönüştürecek hiçbir önemli adımın bu son dönemde atılmamış olduğuna dikkatinizi çekmek istiyorum.

Bakın, 2008 yılındayız, bir yaz döneminin içine girdik, inşaat dönemi, inşaat mevsimi başladı geçiyor, gidiyor, ama hâlâ GAP'la ilgili bu kadar lafa rağmen bir tek yeni sulama projesi ihale edilmiş değildir. GAP'la ilgili bir tek sulama projesi ihale edilmemiştir. Suruç'taki vatandaşların haklı olarak yıllardan beri beklediği Suruç sulamasıyla ilgili proje hâlâ ihale edilmemiş, askıda duruyor. Aynı şekilde Siverek'teki proje ihale edilmemiş duruyor.

Hükümeti uyarıyorum, bir an önce bunları yapın. 12 milyar dolardan bahsediyor Sayın Başbakan. Bırak 12 milyar doları, 4 milyar doları, 5 milyar doları, 1 milyar doları ayır, üç tane ihale yap da görelim, konuya sahip çık, sulamaya başlayın.

HERKESİN ETNİK KİMLİĞİ ONUN ŞEREFİDİR

Bu gezimizde Diyarbakır'a da gittik. Diyarbakır'daki sivil toplum kuruluşu temsilcileriyle, yöneticileriyle bir araya geldik. Çok yararlı bir diyalog kurduğumuzu düşünüyorum. Türkiye'nin önünün açılması, ülkemizi çok ciddi güçlüklerle karşı karşıya bırakan sorunların aşılması ve Türkiye'mizin ferahlaması açısından çok doğru bir yaklaşımı Cumhuriyet Halk Partisi olarak ortaya koyduğumuzu düşünüyorum. Bu anlayışımızın bölgede giderek yükselen bir ilgiyle karşılandığını, buna çok değer verildiğini de memnuniyetle saptıyorum.

Bu yaklaşımımızın altında yatan temel düşünceyi bir kez de burada söylemek isterim. yani Diyarbakır'da söylediğimi Ankara'da, Türkiye Büyük Millet Meclisinde Cumhuriyet Halk Partisi Grup Genel Kurul Salonunda da söylemek isterim.

- Türkiye, bir ırk devleti değildir, bir kan devleti değildir, bir kafatası devleti değildir. Böyle olan devletler var ama Türkiye o devletlerden değildir. Türkiye'de insanların kanına, kafatasına, ırkına bakarak vatandaşlık verilmez.
- Türkiye bir siyasi bilinç devletidir. Burada yaşamayı özgür iradesiyle kabul etmiş, bu yurdu hep beraber sorumluluğunu üstlenerek paylaşmayı kararlaştırmış olan herkes, Misakı Millî sınırları içinde var olan herkes, ırkı ne olursa olsun, kafatası ne olursa olsun, kanı ne olursa olsun Türkiye Cumhuriyetinin eşit vatandaşdır.
- Türkiye'de kimse kimseyi ırkıdan dolayı, etnik kökeninden dolayı, mezhebinden dolayı, inancından dolayı dışlamak hakkına sahip değildir. Kimse kimseyi ırkıdan dolayı küçük görmek hakkına sahip değildir.
- Hiçbir ırk, hiçbir etnik köken bir başkasından daha yüksek değildir. Hepimiz aynı milletin eşit insanlarıyız; kökümüz kökenimiz ne olursa olsun, ailemiz, sülalemiz, kabilemiz, aşiretimiz, etnik kökenimiz, ırkımız ne olursa olsun hepimiz Türkiye Cumhuriyeti'nin eşitleştirici, kardeşleştirici hukukunun içinde saygın ve eşit insanlar olarak var olmaya devam ediyoruz.
- Herkes kendi etnik kimliğiyle iftihar edebilir. Herkesin etnik kimliği elbette vardır. Bunun devlete bir sakıncası da yoktur. Herkesin etnik kimliği onun şerefidir. Devletin de, vatandaşlarının etnik kimliği devletin de iftiharıdır. Bu anlayış içinde olaya bakmak durumundayız.
- Ama hepimiz aynı milletin vatandaşıyız, hepimiz bu milletin, bu devletin birer vatandaşıyız. Birbirimize eşitiz, birbirimizle beraberiz.
- Kökenimizi elbette ortaya koyacağız... Ana dilimizi öğreneceğiz, öğreteceğiz, konuşacağız... Elbette ana dilimizde özgür insanlar olarak cumhuriyetimizin sağladığı olanakları kullanarak yayın yapacağız, kitap çıkaracağız, televizyon yayınları yapabileceğiz...
- Bunlar serbest, bunlarda bir sorun yok ama hepimiz bu milletin bir parçası olduğumuzdan bir an bile şüphe duymayacağız. Bu, herkes için geçerli.
- Bakın, Artvin'de Gürcü kardeşlerim var. Artvin'in hemen yanında da Gürcistan var. Gürcü vatandaşlarımız, Türkiye Cumhuriyetinin, Türk Milletinin Gürcüleri, Gürcistan'ın Gürcüleri de Gürcistan'ın Gürcüleri. Onlar da bizim dostumuz, kardeşimiz ama biz Türkiye Cumhuriyetinin vatandaşıyız, Türk Milletinin bir parçasıyız. Aynı şekilde Hatay'da, Mersin'de, Mardin'de Arap kökenli vatandaşlarımız var. Hemen onların altında da Suriye var, Arap milleti var, Arap devleti var. Olacak. Bizdeki Arap kökenli vatandaşlarımız Türkiye

Cumhuriyetinin vatandaşları, Türk Milletinin Arap kökenli insanları, onlar da onların Suriye vatandaşı, Arap kardeşleri. Arada bir çelişki yok.

- Bunu hazmetmemiz lazım. Bu eğitimi her kesime vermemiz lazım; Gürcüye de vermemiz lazım, Çerkez'e de vermemiz lazım, Arnavut'a da vermemiz lazım, Kürt'e de vermemiz lazım.
- Misak-ı Millî sınırları içinde yaşayan bütün Kürt kökenli vatandaşlarımız Türk Milletinin bir parçasıdır. Senin benim kadar, hepimiz kadar eşit bir parçasıdır. Böyle gördüğümüzü onlar bilmelidir ve bunun gereğini de hep beraber yapmalıyız.

“TERÖR” HİÇBİR ŞEKİLDE BİR SİYASET YÖNTEMİ OLARAK KABUL EDİLEMEZ.

BİRİNCİ TEMEL NOKTA: “TERÖR YOK”

- Yanlış olan terördür. Terör hiçbir şekilde bir siyaset yöntemi olarak kabul edilemez. Terörle sağlıklı siyasi sonuç elde etmek imkânı yoktur. Terör kimseye yararlı değildir, yapana da yararlı değildir, hedef olarak tatbik edilene de yararlı değildir. Terörle bir yere gidilmez. Terör batırır, terör iflas etmişliğin ifadesidir, umutsuzluğun bir yansımasıdır.
- Terörü kesinlikle hep beraber reddetmeliyiz. Terörü himaye etmemeliyiz. Terörü himaye edenleri kollamamalıyız, desteklememeliyiz, terörü dışlamalıyız. Ve herkes bu noktada cesur olabilmelidir. Herkesin kendisinin terörle ilgili olmaması yetmez, hepimiz ayrıca terörü himaye etmeme konusunda tam bir kararlılık içinde olmalıyız. Bu çok temel bir noktadır. Bunu da içtenlikle ifade etmemiz lazım ve gereğini yapmamız lazım.
- Şu anda tam gereğini yapamıyoruz, ama gereğinin yapılmasının zorunlu olduğu giderek anlaşılıyor. Irak anlayacaktır, Kuzey Irak anlayacaktır, bizim içimizdekiler anlayacaklardır; anlatmak zorundayız, anlatmak zorundayız.
- Bunu anlatmayı başardığımız anda Türkiye çok rahatlayacaktır, herkes rahatlayacaktır. Birinci temel nokta terör yok.

İKİNCİ TEMEL NOKTA: “BÖLÜCÜLÜK YOK”

- Ayrışmaktan kimseye hayır gelmez. 19'uncu yüzyıl geride kaldı. Gecikmiş bir milliyetçilik kavgasını 19'uncu Yüzyılda yapılmamış bir milliyetçilik kavgasını 21'inci Yüzyılın şartları içinde yapıp başarıya götürmek mümkün değildir, doğru da değildir, yararlı da değildir.
- Hepimiz, bakın, çok daha yüksek düzeylerde bütünleşme arayışı içindeyiz. Avrupa Birliği diyoruz. Avrupa Birliğine girmek ne demek? Türkiye üzerinde söz söyleme hakkını ben 28 diğer ülkeye de tanıyorum demektir. Biz, Türkiye üzerinde söz söyleme hakkını 28 ülkeye tanımayı düşünürken, sen ne ayrılmayı düşünüyorsun, gel beraber olalım, hep birlikte biz de o Avrupa dünyasının içinde yerimizi alalım.
- Bu düşünceleri paylaşacağız. Çıkış yolu budur. Türkiye'nin geleceği nokta budur. Biz bunları yirmi senedir söylüyoruz. Şimdi, geldiğimiz noktada bunların önemi daha iyi anlaşılmiştir. Bunu birbirimizle paylaşacağız, bölgenin bütün sorunlarına sahip çıkacağız.

ANAYASA MAHKEMESİ TÜR BAN KARARI ALDI, “ÖRTÜLÜ GÜNDEMİ” OLANLARIN SALDIRISINA UĞRADI

Anayasa Mahkememiz, geçen hafta türbanla ilgili olarak önemli bir karar aldı. Bu kararın açıklanmasından sonra Türkiye’de siyasi ortamın çok sakıncalı bir biçimde gerilmeye başladığına tanık olduk. Birdenbire iktidara yandaş çevrelerde Anayasa Mahkemesine karşı bir kampanyanın açıldığını gördük, ağır suçlayıcı bir kampanyanın açıldığını tanık olduk, en ileri suçlamalar sistemli bir biçimde bu yayın organlarında dile getirildi.

- ✓ “**Yargı darbesi... Yetki aşımı**” denildi...
- ✓ “**Hukuki değil, siyasi bir karardır**” denildi...
- ✓ “**Anayasa Mahkemesi üyeleri yargılanmalıdır, cezalandırılmalıdır**” denildi,,.
- ✓ “**Artık meşruiyet bitti... Sözleşme sona erdi**” denildi...
- ✓ “**Anayasa artık yürürlükte olmaktan çıktı**” denildi.

Sistematik bir şekilde bunlar söylenildi, söylenilmeye de devam ediliyor.

Bu tepki tabii çok açıklayıcı, çok aydınlatıcı, yani niçin acaba bir Anayasa Mahkemesi kararı, birtakım çevreleri bu kadar ağır ithamlar yapma noktasına gelecek şekilde tahrik etmiştir, bunun altında ne yatıyor? Şimdi, söyleme bakılırsa şu yatıyor:

- ✓ Diyorlar ki, “**Anayasa Mahkemesi yetki tecavüzü yaptı, yetki aşımı yaptı.**”
- ✓ Diyorlar ki “**Anayasa Mahkemesi Parlamentoyu etkisiz kılmıştır. Kuvvetler ayrımı zaafa uğramıştır. Bundan dolayı bu tepkiyi gösteriyoruz. Türkiye’de demokrasi böylece tehdit altına girmiştir.**”

Keşke soyut bir Anayasa probleminden kaynaklanarak Türkiye’de vatandaşlarımız böyle bir siyasi ilgi içine girmiş olsalardı. Yani bu konunun altında sadece soyut bir Anayasa Mahkemesinin yetki sorunlarıyla ilgili bir görüş ayrılığının yattığına inanabilmeyi çok isterdim.

Yani bir Anayasa tartışması mı yapıyoruz? Anayasa Mahkemesine “**Yargılansın**” diyenler, “**Cezalandırılınsın**” diyenler Anayasa hukukuyla ilgili bir ihtilaf dolayısıyla mı bunu söylüyorlar? Ne var bunun altında? Olay nedir? Olay, bir hukuk tartışması mıdır? Bir Anayasa hukuku tartışması mıdır? Bir yetki tartışması mıdır?

“**Efendim, kuvvetler ayrımı ihlal edildi.**” Kuvvetler ayrımı ihlalini kabul edemeyiz, kuvvetler ayrımı ihlal edilir mi? Kim ihlal etti? Bunu Anayasayı yürürlükten kaldırmak anlamına gelir mi diyorlar? Onların derdi kuvvetler ayrımı mı? Bunu anlamamız lazım, bu önemli bir sorun. Sorunun ne olduğunu hepimiz çok iyi kavramalıyız. Niçin bu olağanüstü şaşırtıcı siyasal yaşamımızda bugüne kadar pek tanık olmadığımız bir tepki gösterilmek istenmiştir? Bunun altında önemli bir şey yatıyor olmalı, ince bir şey yatıyor olmalı.

Ne yatıyor bunun altında? Bakın, bu son tartışma kararından bu yana yapılan tartışmada itiraz edenlerin ağzından olayın özüyle ilgili bir şey çıkmıyor. Tamamen usul tartışması, yetki tartışması, meşruiyet tartışması falan; hatta öyle oluyor ki AKP MYK’sı toplanıyor, beş buçuk saat çalışıyor kendi içinde ve o arada bir karar alıyor. “**Bu Anayasa Mahkemesi kararının muhatabı AKP olarak biz değiliz. Kimdir bunun muhatabı? Meclistir. O nedenle Anayasa Mahkemesiyle Meclis kavga etsin. Kavga etsin, kavgaya gerek var ama ben kavgayı ben etmeyeyim, kavgayı Meclis etsin**” diye karar alıyor.

Ertesi gün de Sayın Meclis Başkanı, kendi iradesiyle bir basın toplantısı yapma kararı alarak bu Anayasa Mahkemesi kararına karşı, kendisinden bir görev bekleyenleri belki hiç tatmin

etmeyecek, onların belki üzüntüyle karşılayacağı düzeyde bir değerlendirmeyi yapma durumuna geliyor ve Anayasa Mahkemesiyle ilgili “**yetki aşımı**” değerlendirmesini yapıyor. **KONUNUN ESASI, NE “ANAYASA HUKUKU”, NE DE “KUVVETLER AYRIMI” TARTIŞMASIDIR. KONUNUN ESASI “LAİKLİKTİR”...**

Kuvvetler ayrımı tartışması açmak isteyenler, yürütme organı kimliği içinde yasama organına talimat verip onları seferber etmek üzere göreve çağırانlardır. Kendileri bizzat yasama organı üzerinde onu yönlendirme faaliyetini götürenler şimdi kuvvetler ayrımı şikâyetiyle milletin karşısına çıkmaya çalışانlardır. Bunun bir inandırıcı tarafı yok. Bu heyecan, bu telaş, bu kızgınlık, bu öfke buradan kaynaklanmıyor.

Bu kızgınlık, bu öfke türbandan da kaynaklanmıyor. Çünkü türban konusu Türkiye'nin şu andaki konusu değil... Koca bir beş yıllık iktidar döneminde AKP, türban konusunda kılını kıpırdatmadan geçirirdi. Hiçbir zaman böyle bir telaş, heyecan yoktu. O zaman onlar çıktılar, “**Bu milletin yüzde 2'sinin meselesi, bunu Türkiye'nin sorunu olarak tarif edenler toplumun yüzde 2'sidir. Tuzağa düşmeyeceğiz, yanlış yapmayacağız, gündemi değiştirmeyeceğiz, bir büyük mutabakat olmadan harekete geçmeyeceğiz**” dediler. Ne oldu? Hiçbir şey olmadı, beş yıl geçti. Şimdi, birden bunu önemli bir konu hâline dönüştüren nedir, nereden geliyor iş?

Açık ve dürüst olalım. Bu konuda kimse kimseyi aldatmasın, kimse birbirini yanıltmaya kalkmasın, dürüst ve mert olalım. Buradaki sorun, Anayasamızın laiklik ilkesinin delinmesine yönelik teşebbüsün engellenmiş olmasına yönelik kızgınlık ve tepkidir, olayın arkasında yatan budur.

Türban konusu, o büyük mücadelenin bir aşamasıdır, bir parçasıdır, hepsi değildir. Olayın temelinde bu laiklik meselesi var, bunu gözden kaçırırsanız, bu olayı kavrayamazsınız.

Bakınız, Türkiye'de bizim Anayasamızda çok güçlü bir laiklik düzenlemesi vardır, çok temel bir laiklik düzenlemesi vardır Anayasamızda. O kadar ki laikliğe ilişkin Anayasa değişikliklerin teklif dahi edilemeyeceği düzenlenmiştir. Olağanüstü güçlü bir laiklik düzenlemesi var. Anayasa sadece laik olduğunu ifade etmekle yetinmiyor, ona karşı tehditler ve tehlikeler karşısında bir savunma stratejisi kuruyor, bu doğrultudaki bir Anayasa değişikliği, laikliğe yönelik bir Anayasa değişikliği, sadece laiklik değil, diğerleri de ama laiklik içinde, diğerleriyle şu anda kimse meşgul değil, “**teklif dahi edilemez**” diyor.

Dünyada nüfusunun çoğunluğu Müslüman olan 54 ülke var. İçlerinde bir tane laik var mı? Yok.

Bu neyi gösterir? Demek ki bu kültür ve maneviyat dünyasında, bu inanç dünyasında laiklik kendiliğinden doğal olarak neşvünema bulan, yetişen doğal bir bitki değil, bunun özene ihtiyacı var, bunun sahiplenilmeye ihtiyacı var, bunun korunup kollanmasına ihtiyaç var, ancak öyle bunu ayakta tutabiliyorsunuz.

- ✓ Biz seksen yıldır bunu bugünlere getirmişiz... Nasıl getirmişiz? Bu dikkat içinde getirmişiz.
- ✓ Bu düzenleme herkes tarafından kabul edilmiş mi? Halkımızın ezici çoğunluğu tarafından kabul edilmiş.
- ✓ Bugün, bizim vatandaşlarımızın laiklikle ilgili bir şikâyeti yok, herkes inancını, dinini özgürce yaşayabiliyor, ibadetini yapabiliyor, imanının gereğini yerine getirebiliyor.

Türkiye'nin nüfusunun ezici çoğunluğunun tercihleri doğrultusunda Anadolu coğrafyasının dört bir tarafında günde beş vakit “Ezan-ı Muhammedi” okunuyor. Herkes özgürce namazını, ibadetini yaşıyor, dini bayramlar toplumumuzda bir büyük sevgi, dayanışma, kardeşlik havası

içinde coşkuyla kutlanıyor, bir büyük manevi atmosfer bütün Türkiye'nin üzerine yerleşiyor. Herkes bundan sevinç ve mutluluk duyuyor, bir sorun yok, bir sıkıntı yok. Herkes özgürce hacına gidiyor, tek kısıtlama Suudi Arabistan'ın getirdiği kota. Onu da aşmak için boyuna mücadele ediyoruz. Bir sıkıntı yok Türkiye'de. Dini yayın yapan televizyonlar var, dini yayın yapan gazeteler var, dergiler var, siyasi istismarını yapan siyasi partiler var, her şey var, bir sıkıntı yok Türkiye'de. Vatandaşımızın da bir şikâyeti, bir talebi yok, vatandaşımız da inancı, dini, maneviyatı bakımından bir tatmin içinde, hiç kuşku yok.

Ezici çoğunluk böyle ama herkes öyle mi? Hayır, herkes öyle değil. Öyle olmayanlar var mı? Var, içeride var, dışarıda var, dün vardı bugün var, yarın da olacak.

Eğer bu konu önemliyse, laiklik gerçekten Türkiye'yi bütün diğer ülkelerden ayıran, bize özellik kazandıran, üstünlük kazandıran, Türkiye'nin inancıyla, demokrasiyi, kadın erkek eşitliğini, çağdaş hukuku, çağdaş dünya değerlerini bütünleştiren, birleştiren bir noktaya bizi getiriyor ise, bu yönüyle de kıymetliyse onu tutmamız için özen göstermeye devam etmemiz lazım, bugün de etmemiz lazım, yarın da etmemiz lazım.

- ✓ Tarihimizde buna karşı ciddi tepkileri hep yaşadık. İsyanları yaşadık, "Din elden gidiyor" diye milleti ayağa kaldırıp kışkırtıp isyanları teşvik ettiler, suikastlar yapıldı... Atatürk'e suikastların altında bu yatar... Menemen olaylarının altında bu yatar...
- ✓ Türkiye'de yaşanan Hizbullah örgütlenmesinin, bir süre önce İstanbul'da ortaya çıkarılan, Şanlıurfa'da yaşanan olayların altında yatan budur.
- ✓ Bahriye Üçok'un öldürülmesi, Muammer Aksoy'un öldürülmesi, Uğur Mumcu'nun öldürülmesinin altında hep bu zihniyetler yatar.
- ✓ Danıştay cinayetinin altında bu yatar,
- ✓ Eğer Türkiye'nin Dışişleri Bakanı, Avrupa Konseyinde muhataplarına "**Müslümanlar da baskı altında Türkiye'de**" diyorsa, işte o, bu meselenin onun kafasında da olduğunu gösterir.

Bir Dışişleri Bakanı, görevi ülkesini savunmak olan bir Dışişleri Bakanı, böyle bir konuda haksız bir ithama maruz kalınca "**Evet, haklısınız, Türkiye'de Müslümanlar da baskı altında**" diyerek görevini yapmış olabilir mi?

Söylenen ne? Türkiye'de azınlıklar baskı altında! Böyle bir söyleme muhatap olan Türk Dışişleri Bakanının yapması gereken ilk iş, Batı Trakya'daki Müslümanların durumunu onların önüne koymaktır. Batı Trakya'daki Müslümanlar karşısında sessiz kalanların, Türkiye'deki azınlıkların dini hak ve özgürlükleriyle ilgili şikâyet söylemeye hakkı var mı? Müftüsünü seçebiliyor mu Batı Trakya'dakiler? Vakıflarını tamir edebiliyorlar mı? Çocuklarına Türkçe ders kitabını yeterince bulabiliyorlar mı? Türkçe öğretmen getirebiliyorlar mı?

Bu acı gerçek. Bunu söylemesi gereken insan bırakıyor bunları, "**haklısın haklısın**" diyor, "**Ben sana daha fazlasını söyleyeyim, Türkiye'de Müslümanlar da baskı altında**" diyor.

Rica ederim değerli arkadaşlarım, bunun kafasında nasıl bir İslamiyet var, nasıl bir din var? Baskı altında bir din. Neden dolayı baskı altındaymış? Altı yıldır iktidardasın, o baskıyı kaldırmak senin görevin niye kaldırmadın, niye kaldırmadın? Diyecek ki, "**Anayasada laiklik maddesi var**"...

Değerli arkadaşlarım, bu konuda samimi olmalıyız. Dikkatinizi çekerim, Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği Anayasa değişikliği burada konuşulurken Mecliste ben çıkıp demiştim ki, "**lütfen samimi olun, sizin derdiniz bu laiklik maddesiyle ilgili, onu değiştirin o zaman**" dedim. Şimdi, amacın o olduğu mahkeme kararıyla ortaya çıktı.

- Bakın, bu Hükümet kurulur kurulmaz Başbakanlık Müsteşarlığına getirilen kimsenin dünya görüşüne dikkatinizi çekerim. Diyor ki: **“Artık cumhuriyet dönemi bitti. Bundan sonra cumhuriyeti, laikliği ve milliyetçiliği dinî temellerde yeniden inşa edeceğiz ve ben hâlâ aynı düşüncedeyim”** diyor. Bu insanı Başbakanlık Müsteşarlığına getiriyorlar ve devletin bütün kritik noktalarına atanacak olan insanları onun belirlemesini istiyorlar ve o, o dönemi öyle geçiriyor.
- Kadrolaşmanın altında yatan zihniyet bu, bu temellere dayalı. Onun içindir ki devletin en yüksek noktalarında bulunanların tümünün belli bir zihniyeti yansıttığına tanık olursunuz. Laik olmak bu iktidarın gözünde cezalandırılmak için neden neredeyse. Bir yere tayin yapacağı zaman baktığı başka şeyler. Bu nasıl bir tablo? Buna demokrasinin doğal gereği mi diyeceğiz?
- Hatırlayın, 2005 yılının 23 Nisanında o zamanki Meclis Başkanının yaptığı konuşmayı. Ne diyordu orada Meclis Başkanı? **“Laiklik ilkesini artık tartışmaya açalım”** dedi. Dilinin altındaki bakla çıktı. Niyet bu, bunu görüyoruz. Boyuna hatırlatmamız mı gerekecek arkadaşlar? Boyuna unutacak mıyız bunları? Başbakan çıktı bir hafta sonra **“Evet, haklısın. Merak etme, ben sessizce yapacağım onu”** dedi. Sessizce yapmaya çalışıyordu ki yapamadı, olay bu.

OLAY, LAİKLİK KONUSUDUR...

Anayasamız laikliği özel bir şekilde düzenlemiştir ve Anayasa kendisini savunsun diye bu konuda bir mekanizma getirmiş, **“Değiştirilmesi teklif dahi edilemez.”** demiştir.

Şimdi, hukuk tartışması açılıyor. **“Efendim, şekil açısından denetleyebilir Anayasa Mahkemesi, esas açısından denetleyemez.”** Peki, Anayasanın 4’üncü maddesi çok açık bir şekilde **“Teklif dahi edilemez”** demişse, bu şekilde uygun hâle mi getirmiş oluyor?

Yani teklifin, değişiklik önerisinin teklif edilebilir olup olmadığına kim karar verecek? Elbette Anayasa Mahkemesinin kendisi karar verecek. Tabii ondan önce karar vermesi gerekenler var ama onlar karar vermiyor ise, sonunda Anayasa Mahkemesinin önüne gelecek. **Kimdir onlar?**

- ✓ Önce, bu teklifi aldığı zaman Meclis Başkanlık Divanı, “Anayasamıza göre bu görüşebilir bir önerge değildir.” diyecek.
- ✓ Eğer orayı aşmış da Anayasa Komisyonunun, Adalet Komisyonunun önüne gelmişse onlar bunu söyleyecekler.
- ✓ Meclis bunu tutacak. Meclis tutmayıp kabul etmişse, “Kabul edenler, etmeyenler, sayı tutturuldu” deyip Anayasa Mahkemesine göndermişse, Anayasa Mahkemesi, “bir defa bu Anayasamıza göre, benim uygulamak zorunda olduğum, denetlemekle yükümlü olduğum Anayasamıza göre teklif edilebilir midir, değil midir ben ona bakacağım” demek durumunda değil mi?

Anayasanın açıkça bunu öngören maddeleri ortada dururken, “148’de sadece şekil açısından bakar, şekilde şu şudur” demek olayı çarpıtmaktır. Evet, 148. madde ki şekil açısından o üç nokta, teklif edilebilir olan Anayasa değişiklikleriyle ilgilidir. Teklif edilebilirse o üç noktadan bakarsın, ama teklif edilemez ise oraya gitmeden daha ona bakarsın.

Anayasamız bunu, Anayasa Mahkememiz, anayasanın kendisine verdiği yetki çerçevesi içinde şeklen teklif edilebilir bir meşru muteber teklif olmadığı anlayışı doğrultusunda, herhâlde gerekçe yayınlanınca göreceğiz, bu tespiti yapmıştır.

Şimdi, sorun şudur: Açıkça biz, Anayasanın laiklik maddesini, ilkesini değiştirelim demiyoruz ama onun içeriğini boşaltacak, onun arkasından dolanacak, onu etkisiz kılacak Anayasa değişikliklerini yapalım, kimse de sesini çıkarmasın istiyoruz. Bu yaklaşım Türkiye'ye kabul ettirilmek isteniyor. Anayasa Mahkemesi buna cevaz vermemiştir. Bu konuda gereken tavrı sergilemiştir.

Değerli arkadaşlarım, bakın, her ülkenin kutsalları vardır, inanç kutsalları vardır, din kutsalları vardır, siyaset kutsalları vardır. Bu kutsallar bazen anayasalarda ifade edilir, bazen ifade edilmez. Ama ülkeyi yöneten insanların vicdanında, bilincinde, sorumluluk duygusunda vardır, herkes o dikkatle karar alır, uygulama yapar ve kimse bozmaz o dengeyi. Bazen açıkça belli ilkeler söylenir.

Mesela Amerikan Anayasasında, senatonun oluşumunda her eyaletin iki temsilci seçeceğiyle ilgili düzenleme vardır. Günün birinde birileri gelip de Amerikan Kongresinde, *"bu adaletsiz bir düzenleme, niye iki olsun, California, dünyadaki pek çok ulus devletten daha kalabalık, daha zengin, daha büyük, onuncu büyük devletidir. O iki tane senatör gönderecek, buna karşılık Havai de iki tane senatör gönderecek; bu adaletsiz bir durum, bunu değiştirelim"* diyebilir mi?

"Beni halk seçti, çoğunluğum var, arkamda şu kadar oy var, ben bunu değiştireceğim" diyebilir mi? Amerikan Anayasası buna izin verir mi? Anayasa Mahkemesi buna izin verir mi? Vermez. Yapamazsın, çünkü Amerikan anayasasının değiştirilemez bir maddesidir bu.

Gönül ister ki değiştirilemez diye bir madde olmasın, o madde olmadan da her ülke kendi barışını, dengesini sürdürebilsin... Ama biz, güç bir coğrafyada çok özel koşullarda dünyada örneği olmayan bir işi başarmaya çalışıyoruz... Çalışırken de belli dikkatleri gözetmek zorundayız...

Tarihimizden çıkan bir derstir bu. Bunu korumamız gerekiyor mu? Gerekiyor diyor isek ki, biz diyoruz ve milletimizin ezici çoğunluğu da diyor, o zaman kardeşim özen gösterin, bozmayın bunu, sorumlu olun, basiretli siyasetçi olun.

Bakın bizim onlardan farkımız, bir Irak'a bakın, bir Lübnan'a bakın, bir Filistin'e bakın ne haldeler? Aradaki fark ne? Niye onlar o halde?

- ✓ Niye biz en ileri, en demokratik, çağdaş hukuku en ileri ölçüde özümsemiş bir ülke konumundayız? Niçin bizde böyle bu?
- ✓ Niçin bizde kadın-erkek hukuki eşitliğini sağlamış halde?
- ✓ Niye en ileri, en kalkınmış, en çağdaş ülke Türkiye? Onların hepsinden niye biz daha ileriyiz?

Biz daha ileriyiz, çünkü nur içinde yatsın, **Mustafa Kemal**, o laiklik ilkesini getirmiş koymuş. Bununla oynamayın, oynamama basiretini gösterin ne olur. Oynamak yanlış,.. *"Hayır, biz oynayacağız. Canım, biz onunla oynamıyoruz, biz kuvvetler ayrımı teorik kavgasını götürüyoruz. Biz onunla oynamıyoruz, biz, yetki aşımı var mı, yok mu onun için feryat figan ediyoruz."* demek mi istiyorsunuz?

Birbirimizi aldatmayalım, ne olduğu açık, ortada. Olay bu, bunu korumak lazım, bu Türkiye için önemli, dünya için de önemli... Dünya da bunun farkında değil... Avrupa da farkında değil...

Türkiye'de laiklik ilkesi kalkarsa Türkiye büyük sıkıntının içine girer, elbette biliyoruz. Tekrar mezhep kavgaları, tekrar din kavgaları, Türkiye bir Hamas coğrafyasına dönüştürülme tehlikesiyle karşı karşıya kalır, bunun bedelini biz öderiz... Biliyoruz, onu önlemeye

çalışıyoruz, ama sanmayın ki o Avrupa'daki siyasetçiler kendileri rahat eder, onun bedelini asıl onlar ödemek zorunda kalırlar.

Bu tabloyu hepimiz çok iyi bilelim. Efendim, 9 mu büyük, 411 mi büyük? Bunlar boş laflar. Dünyanın her yerinde anayasa mahkemesi bir avuç insanla bunu götürür. Anayasa Mahkemesinin işi, Meclisin yaptığı yanlış, hukuka aykırılığı tespit etmektir, bu çok doğal bir şey. Anayasa Mahkemesi bunun için var., Meclisin yaptığını eğer gerekiyorsa iptal etmek için var.

“Biz seçildik geldik. Seçildik bütün dünya bizden sorulur” deme hakkına sahip miyiz? Seçimin ertesi günü, *“artık, Türkiye bizim, madem biz seçildik artık her şeyi biz kararlaştıracamız”* deme durumunda mıyız?

Seçildiğimiz gün, seçimin ertesi gün milletvekili oluyor muyuz biz? Hayır. Ne zaman milletvekili oluyoruz? Seçildikten sonra geliyoruz Ankara'ya, Mecliste toplanıyoruz, **Mecliste Anayasaya, onu koruyacağımıza, sahipleneceğimize yemin ediyoruz.**

- ✓ Anayasa Mahkemesinin görevini yapmasına yemin ediyoruz,
- ✓ Yargının bağımsızlığına yemin ediyoruz,
- ✓ Temel hak ve özgürlüklere yemin ediyoruz.

Yemin ettikten sonra dokunulmazlık geliyor, yemin edildikten sonra artık yetkin geliyor savaşa, barışa karar alabiliyorsun, bütçeyi yapıyorsun, ülkenin hükümetini kuruyorsun o zaman oluyor o işler, yani hukukleşiyorsun, hukukleşiyorsun.

Seçimden çıkar çıkmaz değil, seçimden çıktıktan sonra Anayasanın önünde diz çöküyorsun, Anayasaya “evet” diyorsun, öyle milletvekili oluyorsun.

MİLLÎ İRADE “KURUCU İRADEDİR”. MİLLÎ İRADE “ANAYASAYA YANSIYAN” İRADEDİR, “DEVLETİ KURAN” İRADEDİR. “MİLLÎ İRADE”, ANAYASADIR.

“Millî idare, millî irade” deniyor, millî nedir? Millî irade kurucu iradedir. Millî irade Anayasaya yansıyan iradedir, devleti kuran iradedir. Millî irade anayasadır. Onun dışında bir de siyasi irade vardır, siyasi irade de Anayasanın koyduğu çerçeve içinde seçimlerde aldığı oyla kullandığın yetkilere yönelik bir iradedir, o siyasi iradedir. O siyasi iradenin temelinde kurucu irade, devleti kurma iradesi vardır.

Bizim millî irademiz ortada, millî irade öyle sadece sandıkta falan şekillenmedi, millî irade bağımsızlık savaşında şekillendi, millî mücadelede şekillendi. Millî irade Kuvay-ı Milliye'de, Müdafaa-i Hukukta şekillendi, millî irade Sakarya'da, Kocatepe'de, Dokuz Eylül'de, 23 Nisan 1920'de gerçekleşti. O, millî irade işte.

Millî iradenin içinde herkes var; askeri var sivil var, kadını var erkeği var; millî iradede de bu topraklarda biz bağımsız yaşayacağız diyen ve bunun bedelini ödeyen, mücadelesini yapan anlayış var, o millî irade, Anayasa o işte. Şimdi, sen onun içindesin.

Bir ülkede her siyasi gerilimden sonra anayasayı değiştirelim, rejimi değiştirelim tartışmasının yapılması hazımsızlık ifadesidir. Böyle şey olur mu? Siyasi gerilimler olur, siyasi tartışmalar olur, sonra merciine gider, merci kararını alır, Anayasa Mahkemesi bunun için var. Anayasa Mahkemesi, hep, senin işine gelen kararı almak için var değil, Anayasanın gerektirdiği kararı almak için var, seni Anayasanın içine sokmak için var, kaytarıyorsan Anayasanın içine çekmek için var.

Millî irade kurucu irade. Öyle her önüne gelen her gün millî irade tanımı yapamaz. O millî irade yıllar alır. Onun içinde her şey var; sabır var, mücadele var, şehit var, kan var, her şey var. Bunu bileceğiz ve onu bozmaya kalkmayacağız. Onunla oynamayacağız, onun içinde çalışacağız değerli arkadaşlarım.

Şimdi, Başbakan diyor ki: **“Cumhuriyet Halk Partisi bize kuyu kazıyor.”** Ben senin karşıdayım. Ben senin kuyunu falan kazmak, kimsenin kuyusunu kazmam, o benim işim değildir. Sen, bir kuyu korkusu içine girmişsen etrafındakilere bak. Senin kuyunu kazıyor olabilecek olanlar senin etrafındakilerdir, yanındakilerdir, sen onlara bak. Sana, **“hadi, yürü aslanım, arkadayız”** diyenlerdir. Sana, **“hiç merak etme, haklısın, yürü bu yolda, biz de sana her türlü desteği vereceğiz”** diyenlerdedir, sen onlara bak.

Bizimki çok açık, çok net, biz senin karşıdayız, yanlış yaptığın her yerde bu yanlışını söylüyoruz, seni yanlıştan kurtarmak için üzerimize düşeni yaptık, uyarıları yaptık.

- ✓ 2002 seçimlerinden üç gün sonra, Genel Merkezinizde ben sana uyarı yaptım, sakın ha bunları yapma diye. Kuyu kazmak mı bu? Sana uyarı görevimi yaptım ben.
- ✓ Arkasından, 2005'te Genel Merkezimize geldiğin zaman yine uyarılarımı yaptım, söyledim,
- ✓ Cumhurbaşkanı seçiminde yapma, **“yanlış yapıyorsun”** dedim. **“Seçilecek olan senin siyasi partinin çekirdeğindeki üç kişiden birisi olmamalı, senin de yarın frene ihtiyacın var, dur diyebilecek birisine ihtiyacın var, dinleyebileceğin birisine ihtiyacın var, yapma, bırak, hepimizin kabul edeceği saygıdeğer bir vatandaşımızı oraya seçelim. Bizim için hiç önemli değil, partisi bile önemli değil”** dedim.

Bu mu tuzak sana, bu mu kuyu kazmak?

Sen çıktın İspanya'da **“Velev ki siyasi simge”** dedin. Olur mu? Hem dinî simge hem siyasi simge, ikisi bir arada olur mu? Bunu sen söylediğin anda **“yanlış, sakın ha yapma”** dedim. Birileri **“yap, yap merak etme, biz arkadayız”** dediler, yaptın ne oldu? Arabayı sen devirdin. Sana **“arabayı devirirsin yapma, girme bu yola”** dedim. Ona rağmen girdin ve araba devrildi. Kuyu kazmak bizimle ilgili değil.

Başbakan bugün bir de, “Vesayeti kabul etmeyiz” demiş. Kimsenin Meclise vesayet kurmaya hakkı yok, haddi yok. Hepimiz Anayasanın içinde yetkilerimizi, görevimizi biliyoruz, onun gereğini yapacağız. Vesayet deyince, sen sakın ha, yargıya vesayet kurmaya kalkma, Meclise vesayet kurmaya kalkma, Anayasa Mahkemesine sen vesayet kurmaya kalkma, sen haddini bil, sen ölçünü bil, Anayasa içindeki yerini bil, kendini içine sindir ve onun gereğini yap, başka hiçbir şeye gerek yok.

Türkiye'nin dokunulmazlığa ihtiyacı olmayan insanlar tarafından yönetileceği günler gelecektir, gelmelidir. Başbakanın eğer tuzak ve kuyu anlayışındaysa ona son bir uyarı daha yapmak isterim: **“Sakın ha, Anayasayı değiştiriverelim diyenlerin tuzağına düşme, sakın ha”**. Şimdi, sana etrafındakiler, **“elimizdeki gücü kullanalım, haddini bildirelim, mahkemenin yetkilerini kısıalım, bunun altında kalmayalım”** diyorlar, diyeceklerdir.

Bak sana bir tavsiye: Bir ana muhalefet partisi tavsiyesi, Cumhuriyet Halk Partisinin vatanseverce yaptığı bir tavsiye, **“sakın ha, o telkinlere kulak asma, sakın ha Anayasa değişikliğine kalkma. Bırak, durumu hazmet, gereğini yap, siyaset uzun vadeli bir iş, hiç merak etme, yanlışların hesabı sorulur ama hiçbir şey ebedi değildir, gün gelir senin hakların iade edilir, sen de gereğini yaparsın. Bu anlayış içinde bakmak lazım, yanlışın varsa tespit edilir, yoksa olmadığı ortaya çıkar, kimsenin söyleyecek bir sözü olmaz. Bundan korkmak, kaçmak, yargıdan korkmak siyasetçiye yakışmaz ama sakın ha, kendine göre hukuk yapmaya kalkma, kendine göre yargı düzeni kurmaya sakın ha kalkma, onun altından kalkılmaz.”**

“Yoksa, var olan hukuk sistemi içinde en istemediğin sonuç da ortaya çıksa, hiç merak etme, onların hepsi hukuk düzeni içinde aşılır ama düzeni bozarsan o zaman altında kalırsın. Sana tavsiyem, sakın ha itibar etme, yapılan yanlışlıklar değerlendirilir, gereği yapılır ve aşılır, böyle bakmak lazım, önümüzdeki dönemlerde Türkiye'yi daha çok karıştırmaya yönelik telkinler, o gazetelerin telkinleri asıl o tuzaktır, sakın ha onlara kendini teslim et.

GENEL BAŞKAN DENİZ BAYKAL'IN CNNTÜRK "ANKARA KULİSİ" PROGRAMI AÇIKLAMALARI (13 HAZİRAN 2008)

Murat YETKİN- Bir Ankara Kulisi programıyla daha arkadaşım Fikret Bila ve ben Murat Yetkin karşınızdayız. Türkiye'nin güncel sorunlarını bu hafta Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Sayın Deniz Baykal'la konuşacağız. Efendim hoşgeldiniz.

Konu malum, herkesin düğün evinde, cenaze evinde ilk konular bittikten sonra konuştuğu konu siyaset. Kapatılma davası, işte türban davası. Ne oldu, ne olacak, Türkiye önünü görmeye çalışıyor. En sondan başlayarak isterseniz geriye gidelim. En son Sayın Cumhurbaşkanının, Abdullah Gül'ün Hırvatistan gezisi sırasında gelişmelere verdiği bir tepki var. Diyor ki, 14 Mart'ta AKP'ye kapatılma davası açıldığında Türkiye karıştı. Her şeyin başlangıcında da o vardır diyor. Kapatılma davası tabii ki hoş bir şey değil. Sizde bu konuda tepki vermiştiniz. Siz katılıyor musunuz? Yani 14 Martta mı başladı Türkiye'nin sorunları bu anlamda?

Deniz BAYKAL- Tabii bu tavır kapatılma davasına muhatap olan insanların savunma tavrıdır. Bir Cumhurbaşkanının ülkenin karşı karşıya bulunduğu durumu doğru teşhis etme, o konunun aydınlanmasına yardımcı olma yaklaşımı değildir. Bu bir savunma değerlendirmesidir. Yani 14 Martta her şey başladı. 14 Mart bir başlangıç mı, bir sonuç mu? 14 Mart'a Türkiye'yi getiren bir süreç yok mu? 14 Mart'ın bir öncesi yok mu? Siz 14 Martın öncesinde yapılan yanlışlıkları, Türkiye'yi sıkıntıya sokan, bu noktaya Türkiye'yi taşıyan olumsuzluklar olarak tespit edemezseniz, onun adını koyamazsanız, onları doğal, haklı, meşru sayıyor gibi o tarafı bir tarafa bırakıp davanın açılmış olmasını, sadece onu Türkiye'yi karıştıran bir eylem gibi algıyorsanız sanık psikolojisinin ötesine geçememişsiniz demektir.

Murat YETKİN- Yani Cumhurbaşkanı sanık psikolojisiyle mi?

Deniz BAYKAL- Ben özel, kişisel bir şey söylemek istemiyorum. Ama bu bir savunma yaklaşımıdır. Yani olayın çok karmaşık olduğu açık. Sanki 14 Mart'tan önce Türkiye güllük gülistanlık. Türkiye nasıl Cumhurbaşkanı seçti? Yani biriside çıkar pekala derki Türkiye'nin karışmaya başlaması senin Cumhurbaşkanı seçilişinle olmuştur da diyebilir.

Murat YETKİN- Siz diyor musunuz bunu?

Deniz BAYKAL- Ve öbür hükümden daha yanlıştadır. Yani yanlışlıklara baktığınız zaman bugün AKP yönetimi bile yanlışlıkların başlangıcında Cumhurbaşkanı seçiminin yattığını söylüyor. O seçime ben karşı çıkmıştım. Yani Sayın Abdullah Gül'ün mizacı, kişiliği, ilişkileri bakımından herhangi bir sorun olduğu için değil. Onunla ilişkimizde bir problemle karşı karşıya hiçbir zaman kalmadım. Yani dostça, insani ilişkilerimiz gayet iyi götürüldü. Ama Cumhurbaşkanı olması yanlış. Yani Anayasayla ciddi temel ihtilafları olan bir partinin, çekirdek yönetimindeki üç kişiden birisinin Cumhurbaşkanı olarak oraya getirilmek istenmesi, bunun bir fetih ihtiyacı içinde, bir önemli hedef haline getirilip zorla Türkiye'ye dayatılması belki de Türkiye'deki bu sıkıntıların çok önemli bir dönüm noktası olmuştur. Ve belki bugün onun sonucu olarak Cumhurbaşkanlığı kendisinden beklenen işlevi yerine getiremez haldedir. Şimdi böyle söyleyen bir Cumhurbaşkanı nasıl olacaktaki benim bu teşhislerimi anlatabileceğim bir muhatap rolünü, bir Cumhurbaşkanlığı rolünü oynayabilecek. Yani orada bir taraf var artık. Bu Türkiye'yi buraya getiren, bu talihsiz, olumsuz gelişmelerin sorumluluğunu şuanda dahi, işgal ettiği noktaya rağmen, üstlenmekten geri kalmayan bir

Cumhurbaşkanlığı modeliyle karşı karşıyayız. Cumhurbaşkanlığı seçimi, arkasından türban değişikliğini siz 5 yıl bu konuya el atmamışken, el atmanın yanlış olduğunu söylemişken, bizim Cumhuriyet Halk Partisi olarak ta 2002 seçiminden hemen sonra yaptığımız uyarı doğrultusunda aman bu işleri karıştırmayın, laiklikle uğraşmayın değerlendirmemizi Başbakanın ifadesiyle söylüyorum. 5 yıl boyunca gözetmişken, 5 yıl dinledik onu diyor. 5 yıl ben sana vadeli çek vermedim ki, 5 yıl dinle ondan sonra istediğini yap demedim ki. Yapmayın bunu, bu yanlıştır. 5 yılda da yanlıştır, daha sonrasında da yanlıştır. O 5 yıllık dönemde dinledik diyor. Daha sonrada dinleyecektin. Onun dinlemekten vazgeçmiş olması. Yani Türkiye’de bir temel mutabakat sağlanmadan bu konuda velev ki siyasi simge olsun, dini simge ama siyasi simgede olsun ne olacak, bunun ne mahsuru var diyerek yürümeye kalkması ve anayasa değişikliği için kendisini hangi niyetle ülkeyi ve AKP’yi çıkmaza sokmak için mi, hasat sağlamak için mi? Ne olduğu tartışmalı bir biçimde teşvik eden yandaşlar, yoldaşlarda bulduktan sonra bu yolda yürümesi, Türkiye’yi buraya getiren yanlışların arasında yer almaz mı? Sayın Cumhurbaşkanı bunu hala görmemiş midir?

Yani bugün Sayın Tayyip Erdoğan’ın bile akşam başını yastığa koyduğu zaman ya yanlış yaptık, bu Abdullah Gül’ü oraya keşke seçmeseydik, yanlış yaptık, bu velevki diye o süreci başlatmasaydım, biraz kendimi tutsaydım dediğini zannediyorum. Bunları niye görmezlikten geliyor? Cumhurbaşkanı bunları da görecek.

Fikret BİLA- Efendim şöyle bir siyasi süreçte yaşadık ama. Şimdi bu tıkanma noktalarından biri ifade ettiğiniz gibi Cumhurbaşkanlığı seçimiydi. Orada Türkiye hem hukuk sürecini işletti, Anayasa Mahkemesinin kararları ortaya çıktı 367 deliliyle. Ama Sayın Başbakanın şöyle bir yaklaşımı vardı. Bunu uyguladı da. Mahkeme böyle diyebilir ama ben işte halka giderek, seçime giderek bu tıkanıkları aşabilirim dedi ve 22 Temmuz seçimlerine biz böyle gittik. O seçimden çıkan siyasi tabloya bakarak da Sayın Abdullah Gül Çankaya’ya çıktı. Hemen ardından da türban değişikliği gündeme geldi ve Türkiye çok kısa bir süre içerisinde siyasi olarak tıkanma noktasına geldi.

Şimdi şöyle bir gözlem ortaya koyabiliriz. Anayasa Mahkemesinin AKP’yi kapatma olasılığına karşı iktidar partisinde bir seçim hazırlığı olduğu gözleniyor. Yani bu kez de Sayın Erdoğan mahkeme böyle bir karar vermiş olabilir ama ben yine millete gideceğim, halka gideceğim, seçim sandığından alacağım güçle ben bu sorunu da aşarım gibi bir hava veriyor. Son grup konuşmasında Sayın Başbakan devlet kurumlarıyla değil, milletle beraber yürüyeceğini ifade etti.

Şimdi siz bu tabloyu nasıl değerlendiriyorsunuz? Yani her sorunu seçime giderek aşan ve halk desteği devam eden bir başbakan karşılığında partisi kapatılsa da, Anayasa Mahkemesinin kararları ortaya çıksa da Türkiye yeniden kısa bir süre içerisinde seçim atmosferine geldi. Sayın Başbakanın bu yöntemini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Deniz BAYKAL- AKP yönetim çevrelerinde Sayın Başbakanın etrafının anlayışında bir seçim konusunun yer almaya başladığı görülüyor. Ama bunun AKP’nin kapatılması olasılığına karşı bir tedbir olma niteliği yoktur. Çünkü mahkeme kararını seçime giderler mi, gitmezler mi hesabıyla alacak değildir. O Anayasaya bakacaktır, kendi sorumluluk ve yetki, görev çerçevesi içinde kararını alacaktır. O karar alındıktan sonra seçime gitmeyi düşünüyor.

Murat YETKİN- Kapatma çıkarsa.

Deniz BAYKAL- Evet, çıkarsa. Şimdi bunu tahlil etmemiz lazım. Bu neyi çözecektir. Bakınız değerli arkadaşlarım, Türkiye Cumhuriyeti tarihinde seçimden 1 yıl sonra parlamentoyu yenileme ihtiyacını dile getirmiş hiçbir parti yoktur.

Murat YETKİN- Parlamento miyadını doldurdu efendim. Cumhurbaşkanını seçmek için kuruldu, seçti, başka bir şey yapmadı.

Deniz BAYKAL- O ayrı, o bitti. Nerede miyadını doldurdu. 4 yılı var bu parlamentonun. Bu 4 yıl içinde 1 yıl geçti. Sen yazdın onu da onu bilerek söylüyorum sana. Bakın şunu iyi anlayalım. Parlamento seçimi daha 1 yıl bile olmadı. Temmuz'a gelmedik daha. Yani daha Haziran'ın içindeyiz. 10 ay oldu. 10 ay sonra düşünün ve %47'yle iktidara geldi. %46,5'la iktidara geldi. Parlamentoda çok rahat bir çoğunluk var. Anayasa Mahkemesi hangi kararı alırsa alsın parlamentoda çoğunlukla ilgili bir problem ortaya çıkmayacak. Bir iktidar çoğunluğu var olmaya devam edecek. Ve şunu da söylememe izin verin. Yani bir seçime gidilirse bunlar hep tartışılacak konular. Ama çoğunluğun orada tekrar ortaya gelmesi de mümkün değil. Bunun herkes farkında. Ama bir seçim ihtiyacı, seçim kararı düşünülüyor. Bu, şunu bilmenizi istiyorum Türkiye'nin ihtiyacından dolayı değildir. Türkiye'nin zorunluluğundan dolayı da değildir. Yani ne yönetilebilme konusunda bir zorunluluk, ne ekonomi, dış politika, bir başka yol. Böyle bir şey yok. Ama seçim söz konusu. Niye seçim söz konusu biliyor musunuz? Çünkü Sayın Tayyip Erdoğan'ın dokunulmazlık zırhı olmadan uzun süre ayakta kalma şansı az gözüküyor.

Fikret BİLA- Kendi arkadaşlarını üzecek kişisel davalardan mı çekiniyor demek istiyorsunuz?

Deniz BAYKAL- Oraya gelelim. Türkiye niye erken seçime gidecek? Buna Türkiye çok iyi teşhis koymalıdır. Türkiye'nin seçime gitmesini gerektiren ne bir AKP ihtiyacı vardır. AKP'nin belki kongreye gitme ihtiyacı vardır. Yani kapanma kararından sonra AKP bir kongre yapıp yeni bir yönetim seçebilir.

Fikret BİLA- Yeni bir parti kurması gerekebilir.

Deniz BAYKAL- Veyahutta yeni bir parti kurulur. Yeni parti şekillenir. Bütün bunlar doğaldır. Ama seçim sadece Sayın Başbakanın, şuandaki Başbakanın kişisel korunma ihtiyacı dolayısıyla gündeme gelmiştir. Şimdi bunu herkesin çok iyi anlaması lazım. Bunun bir bedeli olacak Türkiye'ye. Yani bunun maddi bedeli olacak, siyasi bedeli olacak.

Şimdi ne diyecek AKP yönetimi ya da onun yerine kurulan insanlar seçime gidip. Niye seçime geldin? Sana %47 oy verdim ben. 3'te 2'ye yakın bir çoğunluk verdim. Ne istiyorsun şimdi benden? Vatandaş soracak. %60 mı oy istiyorsun? 4 yılda süre verdim sana. 1 yıl sonra döndün geldin. %47 oyla 3'te 2 çoğunlukla 1 yıl sonra döndün tekrar bana geldin. Kardeşim senin derdine ben çare olamam. Sen git derdini başka yerde ara diyecek. Bu çok önemli bir olaydır. Senin sorununu ben çözemem. Senin başka sorunun var onu çözdü gel diyecek.

Şimdi o nedir? Yani ülkenin sorunu bakımından bu tablo, bu değerlendirme doğrudur. Ama Tayyip bey diyor ki, benim dokunulmazlığa ihtiyacım var. Dikkat ettiniz mi bu son konuşmasında. Durduk yerden dokunulmazlığı bir daha değerlendirdi. Buda bir tuzaktır dedi. Niye tuzaktır? Yani dünyanın her yerinde ülkeyi yönetenler dokunulmazlık zırhına bürünerek mi ülkeyi yönetiyorlar. Yani iktidar olmanın gereği hakkında dava açılmaması mı? Yasaları ihlal etme imtiyazı verilmeden insanlar ülkeyi yönetemez mi? Bu ne biçim anlayış, ne biçim demokrasi davası bu? Ne biçim parlamento üstünlüğü? Parlamento hukuka saygılı olacak. Ülkeyi yönetenler yargı karşısında başı dik olacak. Arkasında yolsuzluk dosyaları olmayacak. Şimdi böyle zafiyetler içinde Türkiye seçim. Türkiye seçime Sayın Tayyip Erdoğan'ın kişisel ihtiyacı dolayısıyla gidiyor. Ve bunun bedelini de ödeyecek olan, AKP milletvekilleridir. Çok büyük ölçüde AKP milletvekilleri Sayın Tayyip Erdoğan'ın dokunulmazlık zırhına bürünmesi ihtiyacının bedelini önlerinde 3 yıllık bir milletvekilliği imkanı varken büyük ölçüde önemli bir kısmını bunun kaybetmesi şeklinde bir bedel ödeyeceklerdir. Ve bu bedelin bir tedirginlik yaratması olasılığını Başbakan bildiği içindir ki, "*trenden inen bir daha binemez*" demiştir. Bu trenden inme ihtiyacının ciddi bir ihtiyaç olduğunun itirafıdır.

Fikret BİLA- Efendim bu noktada şunu sormak istiyorum. Şimdi MHP lideri Sayın Devlet Bahçeli'de bir değerlendirme yaptı ve dedi ki, "eğer bir kapatma olasılığı varsa, ki var. O halde AKP'nin yapması gereken işte yasaklanması muhtemel Sayın Başbakan ve milletvekilleri dışında yeni bir parti kurup, partiyi klonlayıp işte başına yeni bir yönetim geçirip devam etmektir". Şimdi sizin bu yorumunuz biraz paralel gibi geldi bana. Yani seçime gitmeye gerek yok ama AKP çoğunluğuyla devam edelim gibi.

Deniz BAYKAL- Yo yo, öyle değil. Şimdi ben bir defa parlamento, AKP'nin klonlanmasına yönelik bir ihtiyaç olduğu kanısında değil. Parlamentoda yeterince AKP var. Yani açıkça AKP'li olarak var, AKP'li olmadan aynı doğrultuda katkı yapacak şekilde yeterince insan var.

Murat YETKİN- Yani MHP'yi mi kastediyorsunuz?

Deniz BAYKAL- Şimdi klonlanma ihtiyacı, AKP'nin klonlanması ihtiyacı bir Türkiye ihtiyacı değildir. Birde herkesin şunu çok iyi bilmesi lazım. Siyasi partiler kurulur, kapanır, halk onları bitirir. Bir sürü bakın, daha dün Türkiye'yi yöneten nice partiler vardı. Daha 5 yıl önce, 10 yıl önce Türkiye'nin sözünü söyleyen. Tablo ne? Bunlar gelir gider. Aman gitti ne oldu? Yani ne yapacağız şimdi onlarımı klonlayacağız yani. Onların davasını mı güdeceğiz? Bugünkü partiler yarın onlar gibi olacak. Hiç olmazsa önemli bir kısmı öyle olacak. Öyle olmayacaklarda var. Ben biliyorum öyle olamayacakların var olduğunu da. Çoğunun böyle olması bir siyasi gerçeğimiz. O nedenle ülkeyi düşünen insanların partileri klonlama arayışından önce düşünmesi gereken başka şeyler var. Partiler kapanır, kurulur, klonlanır o mühim değil. Ama cumhuriyet, devlet, demokrasi, rejim bir kere elden giderse onu bir daha klonlamak mümkün değildir. O nedenle hepimizin görevi biz kendi dışımızdaki partilerin nasıl klonlanacağı konusunda fikir jimnastiği yapmak değil...

Fikret BİLA- Ama efendim sonuçta siz seçime gitmeye gerek yok diyorsunuz. Parlamento böylece 4 yıllık görevini tamamlayabilir. İlla Sayın Erdoğan'ın Başbakan olması gerekmez gibi bir sonuç çıkartıyorum.

Deniz BAYKAL- O işte Başbakanın şahsi ihtiyacı. Yani ülkenin gerçeği bu. Yani bu parlamento Anayasa Mahkemesi şu yada bu kararı aldığı zaman ortadan kalkmayacak ki. Parlamento var olmaya devam edecek. Parlamentodaki siyasi çoğunluk var olmaya devam edecek. O siyasi çoğunluk bir şekilde ülkeyi yönetme ehliyetine, iddiasına, hukukuna sahip konumda olacak.

Murat YETKİN- Deniz bey öyle diyorsunuz da parlamentonun bana kalırsa şu anda temel yasama faaliyetlerini sürdürme yeteneği zedelendi.

Deniz BAYKAL- Niye? Parlamentoda üç tane kanun çıkıyor günde.

Murat YETKİN- Doğru ama Meclis Başkanı yorulduk diyor; bunu da psikolojik yorgunluğa bağlıyor.

Deniz BAYKAL- Bunlar niye yoruldu biliyor musun? Kavgadan, gerginlikten. Tutuyorlar İsmet İnönü hakkında millete düşman. Yani insaf edin bunu söyleme hangi sıkıntının yansımasıdır onu düşünmek lazım. Yani bu yorgunluk değil. Yani böyle değerlendirmeler yapılabilir mi? Ne kadar yakışsınız. Devletin kurucusu bütün hayatını, bütün ömrünü bu millete, devlete vakfetmiş. Ayrıca bilmiyor ki o düşmanlık yapanlar Türkiye'ye demokrasiyi getiren insan İnönü'dür. Yani Atatürk'ün daima hedefinde vardır serbest fırkayı denedi, diğer terakki perver fırka denemelerini yaptı falan olmadı. Ama büyük cesaret gösterdi İsmet İnönü, kendisi Cumhurbaşkanıyken iktidarını kaybedeceğini bilerek ve kaybettikten sonrada devletin tehlikeye girmemesi için tedbirler alarak laiklik konusunda, Bayar'la ikili görüşmeler yaparak. Teslim etmeyi göze aldı. Ve benim sağlımda bu iş olsun dedi. Ben sağken Türkiye'de iktidar, muhalefet kendine alışsın, devlet işlesin. Bunu görmek istiyor. Şimdi bunu yapmış insana ne

kadir bilmezliktir, ne böyle hiçbir inanca, hiçbir anlayışa yakıştırılamayacak bir ruh halidir bunların söylenmesi. Yani bir yazar hadi söylesin, söyledi. Parlamentodaki bir iktidar grubunun çıkıp da yetkilisinin, sorumlusunun parlamento kürsüsünden buna sahip çıkması utanç verici bir manzara.

Şimdi bunlar parlamentoda yaşanan gerginlikler, bu gerginlikler yaşanır gider.

Murat YETKİN- Parlatmentonun ne kadar gergin olduğunu görüyoruz efendim. Her gün kavga çıkıyor.

Deniz BAYKAL- Ne olacak, kavga çıktı diye parlatmentomu yenilenir? Türkiye’de ilk kez kavga çıkmıyor. Türkiye’de 10 ay sonra parlatmentoyu yenileyelim diyen iktidar grubu oldu mu? Muhalefet demiyor iktidar diyor. Niye diyor? Başbakanın dokunulmazlığa ihtiyacı var. Böyle bir şey olur mu ya rica ederim. Yani lütfen bunu görelim. Bir Başbakanın kişisel, eyvah üstümden dokunulmazlık kalkıyor, ben nasıl olurum, nasıl hesap vermek durumunda kalırım, mahkemelerin karşısına nasıl çıkarım, böyle şey olur mu? Mutlaka Türkiye seçim yapsın, bana da bir formül bulsun, bende milletvekili olayım, Başbakan olamasam da. Milletvekili olarak hiç olmazsa dokunulmazlığım olsun. Bunun içinde koca parlatmento buna alet olacak. AKP milletvekilleri bir daha gelemeyeceklerini bile bile 3 yıllık milletvekilliklerini bırakacaklar ve Türkiye cümbür cemaat seçime gidecek. Bundan korkan Başbakanda tedbir alacak, tehdit edecek, aman sakın ha inmeyin trenden şu olur, bu biter diyecek. Herkes acaba diye bakacak. Ve diyecek ki, biran önce karar çıksın. Bakın, biran önce Anayasa Mahkemesi karar çıksın. Yani Anayasa Mahkemesine, sen bırak o kendi usulüne göre. Hayır biran önce. Niye? Benim ihtiyacım o.

Murat YETKİN- Meclisi açık tutmasının nedeni bu herhalde.

Deniz BAYKAL- Sonra tatile gitmek yok. Seçim çevresine gitmeyin. Seçim çevresine giderseniz halkla konuşursanız, köylüyle konuşursanız, vatandaşla konuşursanız ya davulcuya varırsınız, ya zurnacıya. Oturun dizimin dibinde.

Murat YETKİN- Deniz bey, şimdi bu dediklerinizin, doğru Başbakan yeniden dokunulmazlık dosyaları devreye girmesini istiyor. Bu çok açık görünen bir şey. Kendisinde söylüyor zaten. Fakat şimdi seçim olmasın demenin ana muhalefet partisi içinde getirecekleri var. Bunu nasıl anlatacaksınız. Şimdi Başbakan çıkıp diyecek ki, bakın Deniz Baykal seçim istemiyor.

Deniz BAYKAL- Biz sadece durumu anlatıyoruz. Bu seçim istiyor, istemiyor bu bir yarış işi değil. Ciddi olmak lazım. Biz Türkiye’yi tahlil ediyoruz. Biz Başbakanın niye seçim istediğini anlatıyoruz. AKP çoğunluğu evet biz hepimiz, tümümüz seçim istiyoruz diyorsa hiç mesele yok. Elbette seçime gideriz. Biz seçim kampanyamızı açtık, gidiyoruz. Bak ben buradan çıkar çıkmaz şimdi sizden İzmit’e gideceğim, Kocaeli’ne gideceğim.

Murat YETKİN- Seçimden kaçıyor değiliz diyorsunuz.

Deniz BAYKAL- Hiç böyle bir şey yok. Gebze’de akşam toplantımız var, İzmit’te bulunacağız, Uzunçiftlikte tapu dağıtacağız. Yani biz gidiyoruz. O olur. Ama ben bunu teşhir etmek durumundayım. Bu budur. Ha AKP içinde bir grup milletvekili çıkıp kardeşim böyle şey olur mu, nereden çıktı bu seçim derse, ha o zaman bunu muhalefet partileri otururlar, değerlendirirler, konuşurlar, olmasın mı olmasın mı o zaman bakılır o iş.

Biz şimdi seçim olacak diye yürüyoruz. Ama seçimin niye olduğunu da özellikle o AKP’li milletvekillerine anlatıyoruz.

Fikret BİLA- Efendim şimdi Anayasa Mahkemesiyle ilgili önemli bir tartışma süreci yaşıyoruz. Özellikle AKP ve AKP'ye yakın yazar ve bazı hukukçular Anayasa Mahkemesinin bir yetki gaspı yaptığını, davanın anayasa değişikliğinin esasına girme yetkisi olmadığı halde esasına girdiğini ve parlamento tecavüz ettiğini, parlamento yetkilerine tecavüz ettiğini söylediler. Hatta bunu TBMM Başkanı olarak Sayın Köksal Toptan'da söyledi. Sayın Başbakan'da iki önemli soru soruyorum diye grupta aynı şeyleri söyledi. Şimdi Anayasa Mahkemesi türban kararıyla yetki gaspı yapmış oldu mu? Sizin hukukçuluk yönünüzde var. Veya kendi kendine yetkilendirmiş mi oldu? Anayasa Mahkemesinin bu kararını ve bu karara yönelik eleştirileri nasıl değerlendiriyorsunuz?

Deniz BAYKAL- Valla bu konuda siz bütün Türkiye'yi çok doğru biçimde aydınlattınız. Sizi de bu vesileyle kutluyorum. Bu konuda yazdığınız yazılar ciddi bir incelemeye dayanan bir nitelikteydi ve gerçekten çok açıklayıcıydı. Kutluyorum sizi de.

Şimdi hepimiz bir kez daha baktık. Bilmeyenlerimiz öğrendik bu Amerikan Yüksek Mahkemesinin nasıl bir anayasa denetimi noktasına geldiğini ve bu denetim konusundaki içtihatlarını nasıl götürdüğünü ve 200 yılı bulan bir süre içinde Amerikan anayasal sisteminin herhangi bir anayasayı toptan değiştirelim talebi ortaya atılmadan, istikrarlı bir şekilde 200 yıl Murat. 200 yıl boyunca dünyanın, teknolojinin her şeyin değiştiği, siyasetin allak bullak olduğu bu dönemde aynı anayasayla ve anayasada öngörülmeden yeni yetki kazanan Anayasa Mahkemesinin katkılarıyla nasıl düzenli bir şekilde yönetildiğini bir kez daha bize gösterdiniz.

Fikret BİLA- 1803 kararı.

Deniz BAYKAL- Evet 1803 kararı. Bugünde yazınızda vardı. Şimdi bu konuya bakarken şunları ben düşünmemiz gerekir diye düşünüyorum. Yetki gaspı, yetki gaspı deniyor. Ortada bir yetki alma ya da yetki önleme tablosu varsa bu Anayasa Mahkemesince yapılan bir yetki gaspı, yetki elde etmesi ya da yetki kesmesi değildir. Yetki kısıtlamasını yapan anayasadır. Herkesin gözünden kaçırdığı ana olay bu. Bizim anayasamız parlamentoya yönelik olarak bir yetki sınırlaması getirmiştir. Parlamento tek yetkili organ değildir. Çağdaş demokraside böyle bir şey yok. Yargıda yetkilidir, yürütmeye yetkilidir. Özerk kurullarda yetkilidir, parlamentoda yetkilidir. Parlamentonun kendine özgü bir yetki alanı var. Parlamentonun kendine özgü yetki alanında dahi yetkisinin sınırını bu Anayasa Mahkememiz değil, anayasanın kendisi koymuştur. Ve o anayasada %90 küsur oyla kabul edilmiştir. Millet %90'ı anayasaya, parlamentoya demiştir ki ey parlamento sen her istediğin şekilde yasal tasarruf yapabilirim zannetme. Kim demiş bunu? Anayasa demiş, %90'ı demiş. E ne olacak? Senin değiştiremeyeceğin bu anayasada değiştiremeyeceğin maddeler var. Ben senin bunları değiştirmeni hiçbir şekilde kabul etmiyorum demiş. Nedir onlar? İşte o bildiğimiz anayasanın değiştirilemez maddeleri.

Şimdi değiştirilemez maddeleri diye bir kavram bazı anayasalarda var, bazı anayasalarda yok. Bizde buna gerek olmasa diye düşünebiliriz. Keşke bizim anayasamızda da hiç böyle bir madde olmasa ve bizim demokrasimiz böyle bir madde olmadan da sağlıklı şekilde, hiçbir şeyi tehlikeye atmadan, hiçbir değerimizi, hiçbir amacımızı sıkıntıya sokmadan. Ne o? Laiklikte onlardan biri. Bunu da sıkıntıya sokmadan işleyebilse mesele yok. İdeali bu.

Fikret BİLA- Ama efendim 1921 anayasasında yok. Eski anayasa ama cumhuriyet ilan edildikten sonra 1924 anayasasında var. O da değişti bükülmez anayasa.

Deniz BAYKAL- Tabi. Bükülmez anayasa oldu, rejit anayasa oldu.

Fikret BİLA- 24, 61, 82 öyle.

Deniz BAYKAL- Şimdi öyle. Burada bu olmaz diye koymuşuz. Niye koymuşuz? Yaşanan deneylerden gelmiş. Şimdi artık biz kardeşim bu bir haşiv, gereksiz bir düzenleme. Böyle bir tehlike yok, böyle bir sorun yok, bunu kaldıralım. Daha da demokrat oluruz ve laiklik bakımından da bir sıkıntı olmaz noktasına geldik mi? Bütün mesele bu. Yaşadığımız sıkıntılar ortada. Tam tersine bu konuda çok ciddi bir tabloyla karşı karşıyayız. Türkiye’de iktidarı eline geçirmiş olanlar ilk kez 80 yıllık cumhuriyette ilk kez açıktan bu laiklik ilkesinin değiştirilmesi gerekir diye talepte bulunuyorlar. Yani böyle bir noktadayken şimdi o maddenin önemi var.

Şimdi Anayasa Mahkemesini suçlayanlar aslında suçlaması gereken hedefi gözden kaçırıyor. Anayasa, yani %90 küsuru toplumun bunu kabul etmiş. Oraya o maddeyi koymuş. Ondan öncede var bu. Şimdi bu değiştirilemez madde konseptinden çıkıyor, bu kavramdan çıkıyor bütün mesele. Buna ihtiyaç var mı, yok mu? Bu da değiştirilmesi önerilemez denilen maddeleri sevip sevmediğimizle ilgili mesele. Türkiye’de bunu istemeyenler kavgayı Anayasa Mahkemesi üzerinden götürüyorlar. Yani Anayasa Mahkemesinin yaptığı da, çok açık. Yani anayasanın getirdiği iki düzenleme var. Biri bazı değişiklikler, anayasa değişiklikleriyle ilgili getirdiği iki düzenleme var. Bir; bazı değişiklikler teklif dahi edilemez diyor. İki; teklif edilebilir değişiklikleri Anayasa Mahkemesi sadece şekilden izleyebilir. O şekilde şu üç noktadadır diyor.

Şimdi bizim Anayasa Mahkemesi kararından mutlu olmayan arkadaşlar bunu tümüne teşmil etmeye çalışıyorlar. Halbuki bu sadece anayasa değişikliği teklif edilebilir anayasa değişiklikleriyle ilgili.

Fikret BİLA- 73. madde dışındaki maddelerle ilgili.

Deniz BAYKAL- Hah onlarla ilgili. Ona dokunan bir düzenleme varsa ne olacak? Teklif edilemez. Peki değişikliği teklif dahi edilemez bir teklif Anayasa Mahkemesinin önüne kanunlaşmış olarak gelmiş ise ne yapacak Anayasa Mahkemesi? E ne yapalım geldi artık, bende teklif edilebilirler için sadece şunlara bakıyordum. Bu teklif edilemez içinde sadece onlara bakmalıyım mı diyecek? Orada bu teklif dahi edilemez demiş. Teklif edilmede tıpkı teklif edilebilirlik gibi bir şekil esasıdır.

Fikret BİLA- Öyle yorumlamış Anayasa Mahkemesi zaten.

Deniz BAYKAL- Şekil esasıdır ve diyecek ki böyle bir meşru, muteber, kabul edilebilir bir teklif var mı, yok mu? Ben ona bakmak durumundayım. Tabi ondan önce kim bakmak durumunda? Meclis Başkanı bakmak durumunda. Anayasa Komisyonu bakmak durumunda, Adalet Komisyonu bakmak durumunda. Sen anayasanın değiştirilemez maddelerine taalluk eden bir anayasa değişikliğini görmezlikten geleceksin. Anayasa Mahkemesi önüne geldiği zaman beyler bu değiştirilemezlerle ilgili dediği zaman vay sen yetkine tecavüz ediyorsun diye kıyamet koparacaksın. Böyle bir şey olabilir mi? O görevini yapıyor. Peki şu denilebilir. Bu niye açıkça ona doğrudan böyle bir görev olarak verilmediği halde oluyor. Hukuku anayasa, yasalar ve içtihatlar belirler. Bakın Yargıtay Ceza Genel Kurulu, Hukuk Genel Kurulu ihtiyaç doğan alanlarda kararlar alır, o kararların bir kısmını müstekar, sürekli karar haline gelir ve o da yasal sistemin bir parçasıdır.

Fikret BİLA- Boşluğu içtihatla doldurur.

Deniz BAYKAL- Anayasanın değiştirilemez maddeleriyle ilgili bir değişiklik olup olmadığına kim karar verecek? Böyle bir merci, böyle bir konusu var mı, anayasada halledilmiş bir sorun var mı? Yok. Kim yapacak? Anayasa Mahkemesi. Anayasa Mahkemesi bakar, bu budur der. Tıpkı 1805 kararında olduğu gibi Amerikan Anayasasının. Var mıydı orada bir yetki? Yok. O dedi ki buna bakmam lazım. Burada aynı mantıkla buna bakıyorsun.

Fikret BİLA- Halada o yetki yok Amerikan Anayasasında.

Deniz BAYKAL- Yani bunu efendim yok liberal hukuk, yok bilmem ne hukuk. Bunlar boş şeyler. İşin esası da laiklik tartışmasıdır unutmayalım. Şuanda hukuk mukuk tartışmıyoruz. Şuanda Türkiye’de laiklik işlesin mi, işlemesin mi? Laikliği delecek miyiz, delmeyecek miyiz? Bu şeyi bile söylüyorlar. Ya türbanı nereden çıkardınız, bu değişiklik onunla ilgili değil. Kardeşim YÖK Başkanı daha anayasadan çıkar çıkmaz değişiklik genelgeyi niye yaptı? Gerekçesinde var. Birde siz çıkarırken neler söylediniz. Yani sorunu çözeceğiz. Vele ki siyasi simge olsa diyen Başbakan değil mi? Şimdi sanki hepsi ya nereden çıktı, bununla alakası yok falan diyecekler. Bizim dürüstlüğe ve samimiyete ihtiyacımız var. Yani neyse ki, kül yutmuyor Türkiye’de hukukçularda, siyasetçilerde, medyamızın bir kısmı da. Bir kısmı da yutturmak için gayret ediyorlar ama herkes bunun farkında.

Murat YETKİN- Deniz bey, şimdi yargıdan ve Anayasa Mahkemesinden söz açınca Anayasa Mahkemesi üyelerinin nasıl bir baskı altında olduğunu da görmek gerekiyor. Şimdi iki tane size soru soracağım. Bir tanesi Sayın Osman Paksüt’ün izlenmesi olayı vardı. İzlenmediği ifade edildi. Oysa bugün bir tane gazetede görüyoruz ki, artık Osman Paksüt mü izlenmiş, yoksa Sayın Kara Kuvvetleri Komutanı mı izlenmiş belli değil. İkisinin belli bir tarihte yaptığı belli bir görüşme ayrıntıları, efendim güvenlik kameraları nasıl karartılmış buna varana kadar yapıyor. Demek ki, Osman Paksüt fazla bir evham yapmamış. Yani bunu görüyoruz. Bir bu olay var.

İkincisi; dün siz Danıştay Başbakanına bir ziyarette bulundunuz. Orada Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Sayın Yalçinkaya’yla da görüştüğünüz, özel kalemde 5 dakika bir toplantı yaptığınız, bunlarda yazıldı. Bir size öncelikle bunu sormuş olayım. Dünkü şeyinizi, ne görüştünüz, yani Yalçinkaya’yla ne görüştünüz, Birden’le ne görüştünüz. İkincisi de şu dinleme, izleme olaylarına çünkü sizinde canınız yandı Sayın Önder Sav’ın başına çok nahoş bir olay geldi. Bunları bir konuşalım istiyorum.

Deniz BAYKAL- İyi ki sordunuz. Bugün bir yayın organının, bilerek söylüyorum Ertuğrul yayın organıyla gazete ayırımı yapmış. Bir yayın organının manşetinde bir iddia var. Sende soruyorsun özel kalemde 5 dakika, özel kalemde değil de yanındaki özel bir oda da olabilir. Özel kalemde de olabilir, Danıştay Başbakanının yanında da olabilir. Yani mekan tasrih etme.

Murat YETKİN- Ben etmiyorum yazılı olanı size aktarıyorum.

Deniz BAYKAL- Nerede konuştum?

Murat YETKİN- Konuştunuz mu, nerede konuştunuz, ne konuştunuz onu soruyorum.

Deniz BAYKAL- Şimdi şaka bir yana çok açıkça söylemeliyim. Bakınız ne giderken böyle bir görüşme olacağına dair bir bilgim vardı. Ne o görüşmeye giderken bir karşılaşma söz konusu oldu. Ne yolda, ne merdivenlerde, ne özel kalemde, ne de oda da. Ne Sayın Danıştay Başkanı ya sizden önce işte falan kişi vardı, falan diye herhangi bir şekilde bu konuda bilgi verdi. Ne ben çıkarken bu konuda böyle bir görüşmenin herhangi bir emaresine maruz kaldım. Arabaya bindim, çıktım gittim. Hiçbir şekilde öyle ziyaretin orada olup olmadığı hakkında hiçbir bilgim yoktu. Şuanda da yok. Yani oldu diyorsa gazeteler biliyordur oldu demişlerdir. Benimle herhangi bir biçimde bir rastlantısal karşılaşma, bir selamlaşma dahi söz konusu olmamıştır. Hiçbir ilişki söz konusu değildir. Böyle bir olay yoktur. Öyle olduğu halde işte manşette gelindi, gidildi. Yaptığımız ne? Yaptığımız bir her zaman her Danıştay Başkanına, Anayasa Mahkemesi Başkanına yaptığımız gibi, Yargıtay Başkanına yaptığımız gibi bir nezaket ziyareti yeni görevlendirmeden sonra. Sayın Haşim Kılıç’a da bunu yapmıştık. Diğer Yargıtay ve Danıştay Başkanlarına da aynen bunu yapmıştık. Ayarlayamadık bugüne kadar sarkışı. Bizim işte Şanlıurfa gezimiz vardı, Anadolu’daki

çalışmalarımız vardı. Olmadı. Onların toplantıları vardı. Bugün kararlaştırıldı. Ve ben tam bir safiyet ve masumiyet içinde, sadece bir kutlama ziyareti yapacağımı bilerek gittim. Toplantıya girerken kapıdan bizi Genel Sekreter aldı. Genel Sekreterde bütün bu şeye tanıktır. Yani Başkanla görüşmeden önce Danıştay'da arabadan indiğim anda Danıştay Genel Sekreteriyle yan yana geldik. Beraber gittik, orada oda bulundu. Benimde bir sürü arkadaşım vardı, hep beraber konuştuk.

Yani hiçbir temas olmadı, hiçbir görüşme yok. Yani bunu özellikle çizmek istiyorum bunun altını. Bu maalesef hiç doğru olmayan konular etrafında büyük spekülasyonlar, anlamlandırma. Bu bir çaresizliğin ifadesi. Yani ben kendimi koyuyorum bunu yapanların yerine. Yani bu kadar tenazil, bu kadar boş, bu kadar gerçeklerden uzak bir temel üzerinde niye bir siyaset yapıyorsun. Ayıp değil mi? Bizim davamız yok mu, iddiamız yok mu? Yani illa yalana dayalı olarak mı bir iddia ortaya atacağız? Gerçeği niye savunamıyoruz? Yani ben çok rahatsız olurum mesela böyle bir iddianın temelinin olmadığını. Özür dilerim, yanlış ben öyle bildim, çok dikkat etmem lazım, anlıyorum falan derim. Yok böyle bir şey. Yok böyle bir hikaye. Türkiye'nin her yerine yayılmış. Öyleydi, görüştün mü, konuştun mu, selamlaştın mı, işaretleştin mi? Ne münasebet? Yani ben gizli bir görüşme yapacağım, şu mantığa da dikkatini çekerim. Gizli bir görüşme yapacağım, bunu Danıştay Başkanının odasında, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısıyla buluşarak yapacağım. Yani benim özel, gizli buluşma mekanım mı Danıştay Başbakanının odası? Ne biçim iş bunlar? Yani abuk sabuk şeyler. Yani medyamızın bu kesiminin içinde bulunduğu tabloyu hali tür melali, perişanlığı ortaya koyan bir manzaradır. Bırakalım. Öbür mesele?

Murat YETKİN- Tam dinleme, izleme konularını tartışıyorduk. Deniz bey sizinde başınızdan nahoş bir olay geçti. Genel Sekreter Önder Sav'ın telefonları artık dinlenmiş mi, not mu alınmış, kayıt edilmiş mi onu biliyoruz. Ama bir Vakit Gazetesinde yayınlanan şeyler var. Birde Sayın Paksüt'ün aylardır demek ki nereye gittiğinin kaydı alındığı bugünkü bir yayınlara ortaya çıktı. Ne diyorsunuz bu işlere?

Deniz BAYKAL- Şimdi yani somut olayların her birisini tabii ayrıntılı şekilde incelemek gerekir. Fakat işin geneline baktığımız zaman Türkiye'de kabul edilemez, vahim bir tablonun bulunduğu anlaşılıyor. Yani olağanüstü yaygın, kitlesel bir izleme uygulamasının gerçekleştirildiği görülüyor. 5000 kişi bu işle görevli. Teknoloji değiştirilmiş ve bütün e-mailleşme, telefon bağlantıları, SMS mesaj bağlantıları, tümü herkes için tespit ediliyor ve bunlar İstihbarat Daire Başkanlığına, Emniyet Genel Müdürlüğüne intikal ettiriliyor. Bunlar için önceden bir özel dinleme izni alınmadan bu yapılıyor. Genel bir, tek bir Ankara Mahkemesinin kararıyla 70 milyonun bütün bu temaslarını izleme hukuku oluştu diyorlar. Böyle bir uygulama var. Yani böyle başladı bu iş. Ve elde edilen bilgiler Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Dairesine intikal ettiriliyor. İstihbarat Dairesi bunları süzüyor, seçiyor. Bunların içinde artık her türlü kullanıma elverişli malzeme var. Yani işadamlarının temasları, yargı organlarındaki insanların ilişkileri, bürokrasideki insanların ilişkileri, devletin önemli karar alacak gümrükteki, bilmem neredeki falan insanların, siyasetçilerin, gazetecilerin hedefinizde kim varsa önce bir getirin şunu bir görelim diyebilirsiniz. Onun mutlaka mahkemeye intikal ettirilmesi gerekmiyor. Ama siz onun hakkında her türlü bilgiyi elde ediyorsunuz. Murat Yetkin kiminle hangi sıklıkla temas kuruyor. Kimlerle sms'leşiyor, kimlerle bilmem şey yapıyor. Hangi sitelerin...

Murat YETKİN- Ya da haber kaynakları kim?

Deniz BAYKAL- Haber kaynakları kim? Gazeteciler bakımından önemli olan o tabii.

Murat YETKİN- Eminim bunu merak edenler ve bakanlar var.

Deniz BAYKAL- Bütün bunları görüyor. Gördükten sonra bilgileniyor. O bilgiyi mahkemeye delil olarak sunma ihtiyacı içindeyse gidiyor mahkemeye diyor ki falan kişiyi dinlememiz lazım

onun böyle temasları var. Onun için ayrıca karar alıyor. Karar almadığı zamanda şantaj müsaite. Bir insanın özel hayatına müdahale imkanı veren, onu çıplak seyretme imkanı getiren. Ben bunun için röntgenci devlet mi dedim bu. Ne röntgenliyorsunuz kardeşim insanları?

Murat YETKİN- Önder Sav'a ne olmuş?

Deniz BAYKAL- Önce bunu bir bitirelim. Bu bu şekliyle bir defa ortaya çıktı ki böyle bir manzara var. Bu kabul edilemez. Dünyada böyle bir şey olmaz. Hiçbir demokraside olmaz. Bu Orvel'in 1984 modeli. Bir dünya düzeni. Hayvan çiftliği gibi böyle.

Murat YETKİN- Abiniz sizi seyrediyor.

Deniz BAYKAL- Bu tavukları mavukları seyreder gibi orada herkes her şeyi seyrediyor. Böyle bir şey olmaz.

Şimdi bununla ilgili bir yargı ihtilafı çıktı. Tabi bunu emniyet bu yetkiyi almış. Bunu alınca jandarmada müracaat etti. Jandarma dedi ki, benim yetki alanımda, bende aynı şeyi yapayım. O müracaat etti. Ona da verdiler. Peki öbürüne verdik sana da verelim diye. Adalet Bakanlığı kıyameti kopardı. Vay bu olamaz, bu nasıl olur. Bunu ancak polis yapar. Jandarmada yapıversin madem bu yapılabilir. Yani polise helal olan jandarmaya haram mı? Bu ne biçim iş? Bunun üzerine bu konu Adalet Bakanlığının bu çifte standardı. Önemli olan o. Türkiye'deki adaletin anlayışı. Jandarmaya güvenmiyor, polise güveniyor. Polisi kullanıyor, bilmem jandarmayı kullanamam belki diye düşünüyor gibi şeyler akla geliyor. Bunun üzerine Yargıtay Genel Kurulu çok güzel bir karar aldı. Dedi ki, bu yanlıştır, bu olmaz. Şimdi o karar ortada. Ama bu kararın sonucu şudur; jandarmaya da verilmemeli, polise de verilmemeli. Şimdi bunun uygulaması yapılamadı henüz onu söylemek istiyorum.

Fikret BİLA- Yargı kararının uygulamaya geçirilmesi lazım.

Deniz BAYKAL- 70 milyonla ne uğraşıyorsun. "Falan yerde bir kaçakçılık olayı var. Ya da bilmem ne var. Ben şunları izlemek durumundayım.." Eğer durum buysa, bunun için git karar al haklısın. Onu yap. Ama bu 70 milyon izlenir mi? İçinde siyasetçisi de, iş adamı da var, gazetecisi de var.

Fikret BİLA- Efendim süremiz bitiyor, bir konu kaldı onu sormak istiyorum. AKP'de bir danışmanlıktan istifa olayı var Reha Çamuroğlu alevi kimliğiyle bilinen ve Başbakan'a danışmanlık yapan bir kişi. AKP'deki alevi açılımına verilen tepkilerden rahatsız olduğunu söyledi ve istifa etti. Trenden inmedi ama istifa etti. Yani bu alevi açılımına AKP'den gelen tepki Reha Çamuroğlu'nun istifasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Deniz BAYKAL- Yani bu benim hakkında yorum yapmam uygun olmayacak bir konu. Üzülüyorum. Yani ben Sayın Reha Çamuroğlu'na, araştırmalarına değer veririm. Onu saygıdeğer bir insan olarak görürüm. Ama bu kararı almış olmasını ta başından beri yanlış buldum kendi anlayışım doğrultusunda. Ama herkesin kendi yanlışını yapma hakkı vardır. Yaşarız, görürüz. Şimdi anlaşılıyor ki, kendisinde bu gelinen noktada bir huzursuzluk içindedir, bir tedirginlik içindedir. Bu tedirginliğini bu son açıklamasıyla ortaya koymuştur. Ama kendi ifadesine göre trenden inmediğini, ancak kompartımandan çıktığını görüyoruz. Yani kuşetlide. Oradan çıktığı görülüyor. Yani hüznü verici bir tablo. Keşke hiç böyle şeyler olmasa. Yani bir hayal kırıklığı, bir yanıltma, yanlış umut verme. Hangi iddialı açıklamalar yapmışlardı hatırlayın. Yemekler veriyorlar. Türkiye'yi ayağa kaldırıyorlar. Ne oldu şimdi? Ne oldu? Ortada hiçbir yok. Siyasi istismar. Her şey aldatmacaya dayalı. Ortaya çıktı kim söylüyor? Sayın Çamuroğlu' da bu aldatmacayı ifade ediyor. Ama aldatmacanın gereğini henüz yapma noktasında olmadığı anlaşılıyor. Kompartımandan çıkmakla yetinmiş.

**GRUP BAŞKANVEKİLLERİ ANADOL, KILIÇDAROĞLU VE
HAKKI SÜHA OKAY'IN AKPM'DE
“AKP MİLLETVEKİLLERİNİN YOL AÇTIĞI SKANDAL”
KONULU BASIN TOPLANTISI
(17 Nisan 2008)**

Dün Türk siyasal yaşamının bir utanç tablosu tarihe geçti... Bir AKP Milletvekili Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi Başkanı Sayın Luiz Maria De Puig'i ziyaret ederek AKP'nin kapatma davasıyla ilgili olarak AKPM'nin bir bildiri yayınlamasını istiyor...

- Yargıya saygı göstermeyip, yargıya müdahaleyi uluslararası kurumlara taşımayı görev sayan, bundan medet uman bir siyasal anlayış kabul edilemez... Herkes ve özellikle de AKP milletvekilleri şunu çok iyi bilmelidir ki, Türkiye bir müstemleke devlet değildir...
- Bu hareket, AKP ve onun yandaşlarının Türkiye'nin bağımsız bir ülke olduğunun farkında ve bilincinde olmadıklarını göstermiştir...
- CHP Milletvekilleri olarak, kendi yargısına güvenmeyip, bazı uluslararası kuruluşlardan medet umanlarla aynı parlamento çatısı altında bulunmaktan üzüntü duyuyoruz... Tüccar siyaset anlayışının Türkiye'yi bu noktaya getirmesi gerçekten de ibret vericidir. Türkiye'yi pazarlayanlar, Türk siyasetini ve haysiyetini de birilerine pazarlamayı göze almış durumdadır...
- Bazı uluslararası kuruluşları kullanıp, Türk yargısını baskı altına almayı denemek, birilerinin yaşması olmayı kabul etmek demektir... CHP bu anlayışı şiddetle reddetmekte ve kınamaktadır.
- Avrupa Komisyonu Parlamenterler Meclisinde bulunan Türk Heyetinin Başkanı ve AKP milletvekili **Mevlüt Çavuşoğlu**, hangi yetki ve sıfatla, kapatma davası hakkında Avrupa Komisyonu Parlamenterler Meclisinin bildiri yayınlamasını istiyor. **Çavuşoğlu**, TBMM'nin saygınlığına gölge düşürmüş, bunun da ötesinde Türkiye Cumhuriyetinin temel değerlerine, var oluş gerekçelerine açıkça ihanet etmiştir. Kendisini ve kendisi gibi düşünenleri açıkça kınıyoruz. Bu bağlamda, TBMM Başkanı Sayın Köksal Toptan'ı, bu utanç tablosunu gidermesi için göreve davet ediyoruz...
- Şimdi geldiğimiz bu aşamada, AKP'nin **Mevlüt Çavuşoğlu** ile ilgili tutumunu merak ediyoruz. Şayet AKP bu konuda suskunluğunu korursa, Türkiye'yi ekonomik açıdan pazarlama yanında Türk yargısını ve Türk siyasal iradesini de pazarlamayı göze almış demektir.
- **Luiz Maria De Puig'e** sesleniyoruz. "Demokrasiye saygılıysanız, demokrasinin kurumlarına da saygılı olmalısınız... Kendini bilmezlerin, yetki, görev ve sorumluluklarını aşarak, Türkiye'yi size gammazlayanların kimliğinde milletvekili yazılabilir. Ama o kişi sizin ülkenizde de, bizim ülkemizde de gerçek anlamda halkın temsilcisi sayılmaz. Onlar çıkarları uğruna biat kültürünü yeri geldiğinde demokrasi olarak size pazarlamaya kalkarlar. Onlara güvenmeyin... Onlar gerçekte demokrasi düşmanlarıdır..."

Kemal ANADOL
İzmir Milletvekili

Kemal KILIÇDAROĞLU
İstanbul Milletvekili

Hakkı Süha OKAY
Ankara Milletvekili

GN. BŞK.YRD. VE KOCAELİ MV. CEVDET SELVİ'NİN 1 MAYIS KUTLAMALARIYLA İLGİLİ TBMM GENEL KURULU KONUŞMASI (13 Mayıs 2008)

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; İstanbul'da 1 Mayıs kutlamalarının Taksim'de yapılmasını engelleyerek toplantı ve gösteri özgürlüğünü ihlal eden, açıklamalarıyla güvenlik güçlerini orantısız kuvvet kullanmasına teşvik eden ve bu tutumu ile toplumsal barışı tehlikeye atarak çatışmalı bir süreç başlatan Başbakan Tayyip Erdoğan hakkında gensoru açılmasıyla ilgili önerge üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygı ve sevgiyle selamlarım.

Değerli arkadaşlarım, herkesin bildiği gibi, 1 Mayıs, bundan yüz on sekiz yıl önce, bir asrı aşkın süre önce, Amerika'da sekiz saatlik iş gününü sağlayabilmek için verilen birlikte bir hak mücadelesi sonucunda ortaya çıkmıştır. 1889 yılında da Paris'te, bir işçi temsilcisinin önerisiyle, bütün dünyada bu, emek, dayanışma ve mücadele günü olarak kutlanır hâle gelmiştir ve o mücadelede 7 işçi ölmüştür, öldürülmüştür ve o yıldan bu yana, hangi sistem ve rejim ve dünya coğrafyasının neresinde olursa olsun tüm ülkeler bunu kutlama ihtiyacını hissetmiştir; o karanlık günleri, o acı günleri, o çatışma ve kavgayı azaltmak, toplumu daha da bir arada tutmak gayretini göstermişlerdir. Pek çok ülkede de 1 Mayıs, tüm o insanların, o topluluğun hepsinin memnuniyetle karşıladığı dayanışma, birlik günü ve bayramı olarak kutlanır.

İşte, Türkiye'de, her türlü söze, her zaman demokrasiden, özgürlükten, insan haklarından ve özellikle uzlaşmadan bahsedilmesine rağmen, başka ülkelerin mutluluk içinde, hoşgörü içinde birliği sağlayacak şekilde kutladığı 1 Mayıslar ve özellikle hiç bugüne uymamış 2008 1 Mayısı, acı, huzursuzluk, kuşku günü olarak ortaya çıkmıştır.

Aslında, 1977 yılında 1 Mayıs'ta, 500 bini aşkın emekçi, sivil toplum örgütü, sendikalar katılmış. Orada hiçbir emekçinin, toplanan işçilerin ve örgütlerinin ve kuruluşlarının bir tek sürtüşmesi ve çatışması olmamıştır. Orada, tüm dünyada olduğu gibi, o günü birlik beraberlik, bir bayram havası, emeğin önemini ortaya koyabilmek... Elbette, sorunlarını demokratik çerçeve içerisinde anlatma gayretine çalışan insanların üzerine ateş edilerek, panzerler önünü keserek, beyaz bir Renault arabadan ateş edip etrafından dolaşarak öldürülmüştür. O, kanlı, Türkiye tarihinde, işçi sınıfı tarihinde utanç verici kara bir leke olarak hâlâ durmaktadır. İşte bu olumsuzluğu giderebilmek için, nasıl 7 işçi Amerika'da öldüğü zaman o meydan ve o 1 Mayıs önem taşıyorsa, hiç suçu olmayan, namusluca çalışıp insan gibi yaşamak, ülkesine, milletine sahip çıkmaktan başka değişik görüş ve düşüncesi olmayan ve haksız yere öldürülen insanların öldürüldüğü alanda bir çiçek atmak, okuyan duasını okumak, onu anmak hakkının neden verilmediğini anlamak mümkün değil.

Gösteri ve toplantı temel insan hakları çerçevesi içerisinde ve ne yazık ki o 2008 1 Mayısının umut veren bir kısmı vardır çünkü 1 Mayıstan önce AKP'li bir milletvekili arkadaşımız 1 Mayısın tatil olması için kanun teklifi vermiştir, bizim partimizde de arkadaşlarımız kanun teklifi vermiştir. "Bunlar birleşsin, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de bu bayram kutlansın, o 1 Mayıs sendromu, o, ülkedeki huzursuzluk yaratan olay kalksın." denmiştir ve ne yazık ki işçiler, sendikaları ve konfederasyonu umutlanmışlardır. Çünkü altı yıldan beri "uzlaşma, demokrasi, özgürlük" sözlerini ağızdan bırakmayan Başbakan buna, hiç olmazsa, altı yıldır işçi sınıfının, emekçilerin yararına ve çıkarına hiçbir şey yapmadığı, özgürlükleri ve haklarını kullandırmadığını bildikleri için, şu altı yıl sonra, belki böyle bir jest yapar umuduna sahip olmuşlardır.

"Neden Taksim?" dendiğinde... Elbette Taksim'in özelliği vardır. Bunu kavrayamamak ya cehaleti ya art niyeti ortaya çıkarır. Elbette, 1 Mayıs Taksim'de önemlidir ve bu umutla

bekleyen işçilere, Bakanlar Kurulu toplanmış -dağ fare doğurmuştur- bilinen, yüz asrı geçmiş olayı tekrar söylemiştir. Ama ne yazık ki akla, zekâyâ hakaret niteliği taşıyan gerekçelerle önlenmeye kalkılmıştır. "2 katrilyona mal olur." demiştir. Bunun doğru olmadığı ertesi gün söylenmiştir. "Efendim, çalışmaya ihtiyacımız var." denmiştir ve provokasyon baskısıyla halk ve işçiler korkutulmaya çalışılmıştır.

Değerli arkadaşlarım, işçi sağlığı, iş güvenliği, iş kazaları nedeniyle ve meslek hastalıkları nedeniyle yılda 20 katrilyon kaybeden, o canından olan işçileri, ekonomiye bu yönden, 20 katrilyon zarar verirken dikkate almayan Başbakan, 2 katrilyonun -israf içinde yaşayan AKP ve Başbakan- hesabını sormaya kalkmıştır. "Çalışmak lazım." demiştir. Son ILO raporunda, Türkiye'de haftalık çalışma süresi elli iki buçuk saat olarak en fazla çalışan ülkelerin ön sırasındadır. Bunun bir mantığı yoktur. "Provokasyon olacak..." İnanmak mümkün değildir. Valiye, Emniyet Müdürüne açıkça baskı yaparak o provokasyonun arkasına sığınıp korkusundan oraya işçileri, haklarını gasbettiği emekçileri toplamaktan korktuğu için o baskıyı sürdürmüştür ve bu 1 Mayıs Türkiye için son derece önemli olmuştur.

Yıllardan beri her olanağı elinde bulunduran, Meclis çoğunluğuna sahip olan bir iktidarın kendine oy verenlere hakaret etmesine, aç bırakmasına rağmen, hâlâ umutla "Belki olumlu bir noktaya ulaşır." diye sabırla beklemelerine rağmen, ne yazık ki o sonuç alınamamıştır. Bu 1 Mayısın Türkiye'deki gerginliği giderebilmesi için tüm sendikalar, oraya katılmak isteyen konfederasyon ve sendikalar tarafından her türlü uzlaşma arayışına girilmiştir. Cumhurbaşkanıyla dahi konuşanlar olmuştur, olumlu karşıladığını söylemişlerdir. Sayın Başbakanla görüşmüşlerdir. Çalışma Bakanıyla, yok... İşçileri Bakanını bulmak mümkün değildi. Başbakanla da görüştüklerini söylemişlerdir. Ama "bir saatliğine" denmesine rağmen, "Provokasyon olacak, İstanbul halkına eziyet olur, burada İstanbullular perişan olur." demişlerdir. Mantığı olmadı, fakat haklı çıkmışlardır. Çünkü provokasyon olmuştur. Bu provokasyonu Tayyip Erdoğan kendi korkusu nedeniyle gerçekleştirmiştir. Nasıl gerçekleştirmiştir? Kamu görevi yapan, yurttaşının güvenliğini sağlayan insanları tahrik etmiş, İstanbul'u felç etmiş, bütün araçlar durdurulmuş. Sözde, orada 1 Mayıs olsaydı bunun gibi, bunun kadar ağır olması mümkün değildi.

İki: Bir Başbakan "Provokasyon olacak." diye kamuoyuna emniyet yetkilileriyle, bakanlarıyla açık seçik söylüyorsa bunun bir zafiyet olduğunu, bunun bir provokasyonu önleyemeyecek emniyet güçlerine sahip olduğunu anlamaması mı gerekir? Provokasyon varsa, istihbar edilmişse önlemleri de elbet alınmalıdır, alınacaktır ve Türk polisi, öyle ufak tefek provokasyona pabuç bırakmaz ama başında onu yönetecek yetkili, halkı ve polisi şartlandırarak, devlet sorumluluğu olan bir başbakanı olması lazım. Her olayda gerginlik, her olayda bir yarış, devletin güçleriyle sendikaları... Kendini taraf olarak görüp sendikaları mahkûm etmeye, baskı altına almaya kalkmıştır, bütün iyi niyetli olmalarına rağmen. Uzlaşma istedikleri ve bu 1 Mayısın Türkiye'de de diğer ülkeler gibi hoşgörüle, acının kapandığı bir noktaya gelmesi için "bir saatlik" demişlerdir. "Üç koldan değil, tek koldan gidelim. Provokatif birtakım hareketler varsa bizim de sorumluluğumuz var, bunu önleriz. Tek pankartla gidelim." "Hayır çünkü orada bir güç gösterisi yapılacaktır." Fakat en önemli nokta şudur: Bunlar yaşanmış geçilmiştir. İyi ki milletvekillerimiz ordaymış. Her ne kadar Valiyi arasalar da bulamamışlar. Çünkü görüşme ihtiyacı kalmamıştır. Yakaladığını dövecek, gazeteciye kolunu kıracak, kenarda oturmuş bir kıza tekme atıp geçecek ve orada... Hepinizin dikkatini çekmek istiyorum, bu güvenlik güçleri bize, bu Türkiye'ye lazım. Güvenlik güçlerinin de -Sayın Başbakan gibi- toplumda güvensiz bir noktaya düştüğü zaman bu insanlar kime güvenecek? Ne hakkı var, toplumdaki kaçmış, kenarda oturan birisine...

Değerli arkadaşlarım, "Avrupa'da da bunlar oluyor. Dünyanın her yerinde olan bizde de olacak." demek yeterli değil. Avrupa'da hayvanları eğitiyorlar, atları eğitiyorlar; tekme atmıyor o toplumdaki insanlara, yan yan kenara itiyor. Atlar tekme atmıyor. Amaç o toplumu dağıtmak, işkence etmek değil. Ama orada, dağılmış, çaresiz birisine tekme atacak, bu asırda, insan haklarından bahseden, Avrupa Birliğine gireceğini söyleyen AKP'liler de

alkışlayacak... Bu, siyasetin ötesinde. Bu, bir ülke yönetimindeki vicdan meselesidir, demokrasiyi özümsemek, kavramak meselesidir. Bu, özgürlüklere yaklaşım meselesidir. Ama bu 1 Mayıs neleri göstermiştir? Bu 1 Mayıs Tayyip Erdoğan'ın ve AKP'nin demokrasiyi kendine göre yorumlayıp kendi çıkarına kullandığını göstermiştir.

Bu 1 Mayıs, özgürlükleri, kendi ideolojisi, kendi siyasi anlayışına yakın olanlara kullandığı, karşı olanlara kesinlikle bu imkânı tanımadığını göstermiştir. İnsan hakları, kendinden yana olanlara ekonomik, maddi, manevi, fiziki insan haklarının korunması kendi camiasına aittir, bu görülmüştür.

Hangi özgürlük vardır Türkiye'de? En ilginç yanı, bir devlet adamı olması gereken Başbakanın, o oy aldığı insanlara, tahammül edilemeyecek hakaretleridir. Sendikacılara, sosyal sigortalar ve genel sağlık sigortasında o kazanılmış haklar haksız yere alabildiğine yok edilirken, çıkmış "Sendikacılar namuslu davranmıyor, yalan söylüyorlar." demiştir oy veren insanlara. Ertesi gün, sendikalar -elbet siyasi partiler de- medya çarşaf çarşaf yalanını yazmış; hâlâ daha insanları şaşkına uğratan -bana göre biraz da yüzsüzce- yalan söylediğini binlerce, milyonlarca insan haykırırken, gayet rahat, o da başkalarını suçlayarak vakit geçirmeye çalışmıştır. Bu mudur? Telefonlardan bıktık. Tayyip, Sayın Başbakan olduğu için bizi çok üzüyor, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı olduğu için üzüyor. Canı sıkılan telefonu açıp "Pinokyo Başbakan" diyor. Bunu biz hak etmedik, Türkiye Cumhuriyeti hak etmedi.

Arkadaşlarım, 1 Mayısla uyum sağlamaya çalışan "uzlaşma, uzlaşma" dediği için yanılan, her türlü olumlu yaklaşımı gösteren sendikalara "Namussuzca..." affedersiniz, "Namuslu davranmıyorlar." dedi, "Yalan söylüyorlar." dedi. Yalan söyledikleri herhangi bir şey yoktu. Neden herkesi namussuzlukla suçladığı dikkat gerektirir. Neden kendi söylediği yalanına, ısrarla üstüne, insanların gözüne baka baka devam edip ısrar etmesini anlamak mümkündür. Çünkü geleceği muhalefetten daha iyi görmektedir. Çünkü o demokratik haklar kullanılır ise çiftçisinden işçisine kadar, memurundan emeklisine kadar, perişan olmuş esnafına kadar tüm emeğiyle geçinenler elbet toplanacak, altı yılın sabrını, altı yılın fedakârlığını soracak. O korkudan polisi kullanmıştır. Valiye suç işletmiştir, yasalarımıza göre ve hastaneye bomba atılmış... Balık baştan kokar. Hastaneye biber gazı... Küçücük çocuk... Ne istediniz? Orada da, belinden düşmüş. Yukarıda o kadar büyük yalanlar, daha doğrusu, yanlış, saptırma, kamufle, açık seçik gerçek dışı sözler söylenirse, hele onların arkasında "Vur bunlara, korkut bunları bir daha toplanmasın, bize şikâyet gelmesin." diye baskı yapılırsa o memurlar da elbet yalan söyler. Televizyonlar hepsini gösterdi ve burada nasıl devlet kademelerinde örgütlenmiş, orayı kuşatmış ve kuşattıkça baskılarını arttırmışsa, işine gelmeyen düşünür ve yazarları işinden attırıp hoşuna gitmeyenleri sabaha karşı içeriye aldırma alışkanlığını sürdürmüşse 1 Mayıs'ta da aynı şeyi yapmıştır.

Bakın, bundan sonra, dikkat edin, Türkiye'de şu olaydan sonra hiçbir vatandaş huzurlu olamaz. Neden olamaz? Yani sizin, bir iktidar oldunuz diye, halkın parasıyla halkın güvenliğini sağlamak durumunda olanları benim işime gelmiyor diye diğerlerine saldırmaya hakkınız var mı? Bunlar kamu görevlisi değil mi? Tayyip Erdoğan'ın tayfası ve takımı mı?

Niye söyledim bunları? O polisi tanımak mümkün değildi. Yüzlerinde maske, ne miğferlerinde ne kollarında, polis olduğunu kanıtlayacak, iyi bir şey yapmışsa taltif edilecek, kötü bir şey yapmışsa suçunun cezası verilecek polisi bulmak mümkün değildir. Yarın öbür gün, birbirini tanımayan polis, vatandaşını tanımayan, mutlak onu hırsıyla, kinle yaralamaya, hatta öldürmeye dönük saldırıların içerisine başkaları girerse ne olur? Sayın Başbakan, işçileri böldü bu olayla. Gelin, benim dediğim gibi, benden yana olanlar burada miting yapsın. Son derece sağlıklı olan Sıhhiye'de bile rahat verilmedi, orada cümbüş yapıldı ve AKP'li milletvekilleri, grup başkan vekilleri orada ve 1 Mayıs bu değildi, ayrımsız herkesin bir araya gelmesiydi. Her yerde olduğu gibi, işçiyi, sendikayı da böldü, bölmek için gayret sarf etti.

Değerli arkadaşlarım, bu iş artık dikiş tutmaz. Korku dağları sarmış. O, demokrasiyi ve diğer konuları kendi çıkarına göre bu toplumda yeni huzursuzluk, yeni çatışmalar yaratacak sorumsuzluğu daha da sürecektir. Türkiye'yi dolaştı, halkı tahrik etmeye çalıştı. Söylediği neydi? Söylediği, şu kritik noktada: Üç çocuk yapın... Kabahat CHP'de. Yahu, Türkiye batıyor Allah'tan korkun.

Repertuarında hiçbir şeyi yok, kendi bir malzemesi yok, Avrupa Birliğinin komiserleriyle girmiş kol kola, onlar da papağan gibi, iş yaptıklarını sanıyorlar. "Sağır Sultan duydu." demiş. Avrupa'da da hep bu deyim kullanılır, -atasözüyse- bu atasözü kullanılır ya. Yazık ettiniz adamlara. Onların da kapasitesi belliymiş! Türkiye'yi mi almak istiyorlar veya almayacaklar ama Türkiye'yi mi baz alıyorlar, AKP'yi ve onların yakınlarını mı oraya eş, dost, ahbab diye almak istiyorlar, anlamak mümkün değildir.

Değerli dostlarım, Türkiye'nin geleceği için, insanların mutluluğu için, şöyle veya böyle elinize imkân geçti diye bu ülkenin sahiplerini, bu ülkenin geleceğini düşünenleri totaliter bir rejime sürüklemeye hakkınız yok. Faşizan bir yaklaşımla, keyfî bir tutumla Türkiye'yi birbirine sokmaya hakkınız yok, başarılı olma şansınız da yok.

Şöyle bir vicdanınızla düşünün, yağmaları düşünün, polisin saldırılarını düşünün. Elinde sopalar... Sen çıkacaksın demokrasi, özgürlükten bahsedeceksin. Bu neyin denemesiydi? Elimde belgeler var, çıkarmak istemiyorum: "AKP kendi ordusunu kuruyor."

GRUP BŞK. VEKİLİ KILIÇDAROĞLU'NUN SABAH-ATV SATIŞI İLE İLGİLİ VERİLEN GENSORU ÜZERİNDE KONUŞMASI

(20 Mayıs 2008)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sanıyorum bu kürsüye gelen ve yolsuzluk konusunu işleyen her AKP milletvekili arkadaşım, bürokrat, siyasetçi ve iş adamı arasındaki bağlantıları defalarca dile getirmiştir. Bugün bu kürsüde bürokratin, siyasetçinin ve iş adamının nasıl iki kamu bankasını hortumladığını göreceğiz.

Değerli arkadaşlar, konuşmaya başlamadan önce, acaba Sayın Başbakanın görevleri nedir diye Başbakanlık yasasına bakma ihtiyacı duydum. Çünkü bu Parlamentoda Türkiye Cumhuriyeti'nde kim hangi görevde bulunuyor ise yasalarla tanımlanmış görevleri vardır ve yetkileri vardır. Sayın Cumhurbaşkanının, Sayın Başbakanın, bakanların, genel müdürlerin, müsteşarların hatta milletvekillerinin görevleri yasalarla tanımlanmıştır. Ben düşündüm, acaba Sayın Başbakanın görevleri arasında, örneğin ihalelere müdahale etmek gibi, ihale öncesi iş adamlarıyla görüşmek gibi bir yetkisi, bir görevi var mı, yok mu diye. Baktım böyle bir görevi yok. Nitekim böyle bir görevi olmadığı içindir ki, geçmişte Başbakanlık yapan birisinin yine medyayla ilgili bir olayda ihale öncesi görüşmeler yaptığı için yine bu Mecliste AKP'li milletvekili arkadaşların da oylarıyla Yüce Divana gönderilmişti.

Şimdi, değerli arkadaşlar, Anayasamız diyor ki: "Hiçbir kişiye, kuruma, zümreye, sınıfa imtiyaz tanınmaz." Peki, acaba Sayın Başbakana, Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a tanınmış bir özel imtiyaz var mı ki ihale öncesi ihale sürecine müdahale etsin? Son derece ağır bir suçlama. Diyeceksiniz ki: "Siz bunu kanıtlayabilir misiniz?" Evet kanıtlayabiliriz.

Ben size bir örnek vereceğim değerli arkadaşlar. Haydarpaşa Projesi'ni biliyorsunuz. Haydarpaşa Projesi'nde mimari projeleri çizen, uluslararası üne sahip bir Türk mühendisle, mimarla yapılan röportaj var, o röportajda bu arkadaşta sorulan soru şu: "Haydarpaşa Projesi'ne siz nasıl dâhil oldunuz?" Verdiği yanıt şu: "Haydarpaşa Projesi ilk defa 2005 yılının başında Çalık grubu tarafından bana getirildi." Bakın ortada bir şey yok, görüşme yok, yasa dahi çıkmamış ama 2005 yılının ortalarında Çalık grubu bir ihaleyi bu uluslararası mimara gönderiyor. Ahmet Çalık aynen şunu söylüyor: "Öyle büyük bir alanda çalışabileyim ki, çok fonksiyonlu bir kentsel dönüşüm projesi yapabileyim." Diyebilirsiniz ki, olabilir, bir iş adamıdır, bir proje çizebilir; hiç itiraz etmeyiz, olabilir ama arkası var. Soruyor gazeteci arkadaş: "Haydarpaşa Projesi'nin Hükümet yetkililerine sunumunda ve sonrasında neler yaşandı?" Hükümete sunuyor bakın. "Çalık Holding Hükümete farklı proje alternatifleri sundu." diyor. "Benimle ve bir de Fransız mimarla anlaştı. İki projeyi devlet yetkililerine sunduk." Kime sunmuş biliyor musunuz arkadaşlar? "Benim de katıldığım bu toplantıda Başbakan, Ulaştırma Bakanı ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı bulundu." Kim söylüyor bunu? Çalık Holdinge proje çizen mimar söylüyor, bir dergiye verdiği röportajda söylüyor bunu. Kendisine soruyorlar. Kendisinin projesi beğeniliyor. "Ne kadar sürede yaparsınız?" "Biz bu araziye altı ayda boşaltırız." Kim söylüyor bunu? Sayın Başbakan söylüyor ve burada Haydarpaşa'yla ilgili bir gece yarısı bir önerge yasaların arasından geçirildi ve biz itiraz ettik, geçti.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bir başbakanın ihalelere müdahale etme süreci ve yetkisi nereden kaynaklanıyor? Sayın Başbakan, kim ne söylerse, bilse ki kendi aleyhinedir, derhâl dava açar ve yalanlama gönderir. Bu olayda bir tek yalanlama, bir tek dava açma süreci yaşanmamıştır ve değerli arkadaşlar, eğer bir ülkenin Başbakanı bunu yapıyorsa, önce o Başbakanı iktidar

grubunun kendi vicdanında sorgulaması lazımdır; Sayın Başbakan sizin böyle bir yetkiniz yoktur, ihalelere bu kadar müdahale etme yetkiniz de yoktur demeniz lazım.

Sadece bu mu? Hayır. Sayın Başbakan ile Çalık grubunun bizim bilmediğimiz, şu ana kadar da keşfedemediğimiz özel ilişkileri var. Haydi damadı anladık, hısımlık, akrabalık var, CEO'sudur o şirkette. Damat bir yerde çalışabilir ama çalıştı diye o şirkete özel ayrıcalıklar demokrasilerde sağlanamaz. Özel ayrıcalık sağladığınız andan itibaren orada "dur" dememiz lazım. Nasıl dur diyeceğiz? Sayın Başbakan, sen Samsun-Ceyhan petrol boru hattını ihalesiz Çalık grubuna veremezsin dememiz lazım, buna yetkiniz yoktur dememiz lazım. Veriyorsunuz, ihalesiz veriyorsunuz.

Başka? Bakın, Ofer ve Kuşadası olayını hatırlarsınız. Kuşadası'yla Sayın Mehmet Kutman ne demişti televizyon ekranlarında: "Yönetmelikle değiştiremediğimiz şeyde kanun çıkarırız." Ve kanun çıkardı! Kimin sayesinde çıkardı? Mehmet Kutman'ın talimatıyla Hükûmet çıkardı.

Bana söyler misiniz değerli arkadaşlar: Bir hükûmet nasıl olur da bir iş adamının taşeronu konumuna gelebilir? Böyle bir şeye Parlamento nasıl izin verebilir? Buna müdahale etmek, buna vicdani olarak müdahale etmek bizim görevimiz değil mi?

Bakın değerli arkadaşlar, bir belge daha göstereceğim size. Sayın Enerji Tabii Kaynaklar Bakanının belgesi. Sayın Bakan... Tabii sadece Başbakan ayrıcalık tanısa, diyeceğiz ki, haydi Sayın Başbakanın özel bir ilgisi var. Merak ediyorum, Sayın Enerji Bakanının ne ilgisi var? Sayın Enerji Bakanı gidiyor, İsrail'de Çalık grubuna ihalesiz iş verilsin diye kulis yapıyor.

Şunu kabul ederim: Bir bakan Türkiye Cumhuriyeti iş adamlarına iş verilsin diye kulis yapabilir, hiçbir itirazımız yok. Ama, sadece ve sadece "Çalık grubuna iş verin." derse, orada "bir dakika" dememiz lazım... Bakın, "gizli" kayıtlı Dışişleri Bakanlığının yazısı. Buraya da yansıdı bu, buraya da yansıdı.

Geliyorum başka bir şeye: Çalık grubu o kadar ilginç bir grup ki değerli arkadaşlar, sadece bakanlar çalışmıyor, Hükûmet çalışmıyor, yerel yönetimler de Çalık grubuna çalışıyor. Size onlarca iş söyleyebilirim. Yüksek Planlama Kurulunun kararıyla iş verildiğini de söyleyebilirim ama vaktim yok. Nasıl oluyor da bütün bunların hepsi yapılıyor?

Bakın değerli arkadaşlar, Çalık grubu öyle bir grup ki devletten bürokrat alabiliyor. Ne zaman? Çalık ile Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı arasında gizli sözleşme yapıldıktan sonra. Bir süre sonra o genel müdür ayrılıp, Çalık grubuna geçiyor. Ortada yasa var biliyorsunuz, yasak bu. Bakın, hâlâ bakanlık bu bürokrata sahip çıkıyor, hâlâ bakın sahip çıkıyor. Bitmiş artık. Çalık grubuna, sadece yöneticisi değil, aynı zamanda ortağı olarak geçiyor oraya.

Sadece o mu? Çalık grubunda çalışan bazı bürokratlar da devletin önemli yerlerine genel müdür olarak atanıyorlar. BOTAŞ'a...

Bana söyler misiniz, siyasi iktidarla bu kadar içli dışlı olan bir iş adamına, siz, kalkıp da, bankaları hortumlarcasına, 750 milyon dolar parayı gözünüzü kırpmadan nasıl verebiliyorsunuz? Hangi gerekçeyle verebiliyorsunuz? Hangi ahlaki gerekçeler var bunun arkasında? Bana söylemeniz lazım, millete söylemeniz lazım. Nasıl oluyor da bu hortumlamalara biz müdahale ediyoruz, sizin de müdahale etmeniz lazım.

Değerli arkadaşlar, bakın sadece para bulmak yetmiyor Çalık grubuna, bir de yurt dışından para bulmak için uğraşıyorsunuz. Nasıl? Katar'a gidiliyor. Nasıl gidiliyor? Katar katar Katar'a gidiliyor. Olur mu arkadaşlar bu? Cumhurbaşkanı, başbakanlar, bakanlar ne için gidiyorlar? Çalık grubuna kredi bulacağız diye.

Allah aşkına söyler misiniz? Bu para nereden geldi biliyor musunuz? Paranın verildiği, Katar'dan gelen paranın verildiği adresini de biliyor musunuz? Bir posta kutusu. Arzu eden Ticaret

Sicili Gazetesi'ne baksın arkadaşlar. Peki, bana söyler misiniz değerli arkadaşlar, bu kişi kim? Firma göndermiyor parayı, bakın, bir şahıs gönderiyor.

Bir şahıs gönderiyor, 1976 Suudi Arabistan doğumlu, baba adı Ahmad, anne adı Zeynep, Türkiye'de herhangi bir aracı, taşınmazı söz konusu değil, sadece vergi dairesinde numarası var, Ahmad Mohd Ayal Sayed diye bir yurttaş. Nasıl oluyor da Türkiye'nin en büyük medya devine ortak olan bir kişinin kimliği bu kadar gizli kalabiliyor? Bu para kimin? Katar'ın ve Dubai'nin kara para aklama merkezi olduğunu bütün dünya biliyor. Kimin bu Katar'dan gelen para? Asıl sorgulanması gereken alanlardan birisi de bu değil mi değerli arkadaşlar?

Arkadaşlar, şunu bütün samimiyetimle ve içtenliğimle söylüyorum: Hükümet bunu AKP Grubundan cesaret aldığı için yapıyor. "Nasıl olsa benim 340 tane kurşun askerim var, ne yaparsam el kaldırırlar." diyor. (CHP sıralarından alkışlar)

Sizden istirham ediyorum: Banka hortumlamasının bu kadar açıkça ve bu kadar cüretkâr yapıldığı bir tek ortam mevcut. Buna "hayır" deyin, o zaman size "ak parti" diyelim.

Teşekkür ediyorum.

CHP GRUP BAŞKANVEKİLLERİ
HAKKI SÜHA OKAY VE KEMAL KILIÇDAROĞLU'NUN
“PARTİ HESAPLARI KONUSUNDA ANAYASA MAHKEMESİ
KARARI” BASIN AÇIKLAMASI
(28 HAZİRAN 2008)

Hakkı Süha OKAY- Değerli arkadaşlarım, günaydın. Bugün Anayasa Mahkemesinin kısa açıklaması nedeniyle Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanvekilleri olarak bu konuda sizlerle hem bir sohbet, hem de kimi açıklamalarda bulunacağız. Onun için bu basın toplantısını düzenledik.

Değerli arkadaşlarım, sizlerinde bildiği üzere, özellikle son günlerde Cumhuriyet Halk Partisine yönelik kimi dinci, gerici, tetikçi medyanın da ateşlediği ve Cumhuriyet Halk Partisinde sanki bir mali yolsuzluk varmış gibicesine büyük bir gayret ve çaba görüntüsü medyada yer aldı ve özellikle bu Kanaltürk televizyonu ile ilgili olarak yer aldı. Ve de Anayasa Mahkemesinde bir inceleme süreci anayasadan kaynaklanan mali denetim sürecini her siyasi parti geçirdiği gibi Cumhuriyet Halk Partisi de geçirdi. Tabi bu Kanaltürk'le ilintili olarak yapılan kimi yayınların sonucunda bu yayınları yapan kimi organların beklediği sonucu bulamaması nedeniyle bu kez Anayasa Mahkemesinin kısa açıklamasında bugünkü medyada yer aldığı üzere Cumhuriyet Halk Partisinde birileri sanki bir yolsuzluk yapıldığı intibanı veren manşetler attı. Tabi bu manşetlerin yanı sıra dün de kimi siyasi parti yetkilileri basına açıklamada bulundular ve de şunu ifade ettiler. Efendim bu görünen yüzü. Oysa birazda sonrada ifade edeceğim. Geçmişte de her siyasi partide bu tür incelemeler yapılmış ve bu incelemeler karşılığında kimi zaman parti gelirleri irat kaydedilmiş. Ancak işin dikkat çekici yanı şu idi; Cumhuriyet Halk Partisine yönelik olarak yapılan bu inceleme sadece bir yılı değil, geçmiş 8 yılı kapsayan bir incelemeydi. Bütün defter ve belgeleri tek tek incelendi ve Cumhuriyet Halk Partisi kendi parti içi demokrasi anlayışı, şeffaflık anlayışı gereği Anayasa Mahkemesinin denetimine tüm belgelerini açtı ve istenen tüm belgeleri de verdi. Ve dikkate calıp olan bir hususta Anayasa Mahkemesi bu konuda yardım istediği Sayıştay uzmanlarına teslim edilen bu belgeler akabinde derhal medyada da yer aldı. Hani Türkiye'de kimi konuşmaların, kimi belgelerin bazı özel medya kuruluşlarına servis edildiği gibi burada da aynı servisi hep birlikte yaşadık.

Değerli arkadaşlarım, aslında bunu birazda farklı sunarak Cumhuriyet Halk Partisinde yeni tartışmalar yaratmak isteyen kimi siyasi yetkililer bugünde gördüğüm kimi bilim adamı diye adlandırılan kişiler kimi medyada bu konuda Cumhuriyet Halk Partisine çok haksız bir eleştiride bulundu.

Değerli arkadaşlarım, anayasamızın 69. maddesi çok açık bir şekilde şunu ifade ediyor. Siyasi partilerin gelir ve giderlerinin amaçlarına uygun olması gereklidir. Cumhuriyet Halk Partisinin bu yönde hiçbir çekincesi yoktur. Cumhuriyet Halk Partisinin yapmış olduğu tüm harcamalar parti faaliyetleri içindir ve harcamalarla ilgili gerek Anayasa Mahkemesinin bu konudaki inceleme yapan uzmanlarının yorum farkı, gerekse Anayasa Mahkemesinin geçmişten bu yana olan ilke kararları nedeniyle bir miktar paranın hazineye gelir kaydı yönünde bir karar, kısa açıklaması yer almıştır.

Şimdi bu kısa açıklamayı okuyunca bunun satır aralarını çözmeye çalıştık ve Anayasa Mahkemesinde görev yapan uzmanlar Cumhuriyet Halk Partisinden hangi belgeleri istedi, hangi belgelerde tereddüt oldu ve bu tereddütlerden kaynaklanan miktarlar ne idi? Zaten sizlerde de olan bu kısa açıklamada örneğin 98 yılı hesabına baktığımızda 35 milyar lira için resmi belge niteliğindeki posta işletmesi alındıları üzerinde tahrifat yaparak partiyi zarara

uğratan sorumlular hakkında Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunmasına.

Değerli arkadaşlarım, Cumhuriyet Halk Partisi bunun gereğini yapmıştır ve bu konuda Ankara 14. Asliye Ceza Mahkemesinde 99/657 esas sayı ve 2000'e 1730 karar sayısıyla mahkeme hüküm tesis etmiştir. Ve de bu yargılama 4616 sayılı yasa gereğince kesin hükme bağlanması ertelenmiştir hatırlarsınız Rahşan affı nedeniyle. Peki bu sorumlular hakkında Cumhuriyet Halk Partisi gereğini yapmış mıdır? Cumhuriyet Halk Partisi yine gereğini yapmıştır. Haklarında dava açmıştır. Ankara 8. İş Mahkemesinde dava açmıştır. Peki bu tahsilat için çaba göstermiş midir? Ankara 32. İcra Müdürlüğünde icra takibi de yapmıştır. Ama bu sahteciliği yapan personelden bu paranın tahsilinde zorluk çıkmıştır. Çünkü rakam yüksektir para tahsil edilememiştir. Söylemek istediğim şu; Anayasa Mahkemesi uzmanlarının örneğin 98 yılı için söylediklerinin tamamı yargı kararlarıyla çözülmüş, gereği Cumhuriyet Halk Partisi tarafından yapılmıştır.

Bir başka husus; 2004 – 2005 ve 2006 yılı hesapları. Burada da kimi ödemelerin kabule uygun olmadığı ifade edilmiştir. Bu ödemelere baktığımızda, nedir bu ödemeler diye baktığımızda ve bizim parti yetkililerinin bu ödeme belgeleriyle ilgili incelemede talebe taşıdıkları evraklara baktığımızda Cumhuriyet Halk Partisinde görev yapan personelin iş akdi sona erdikten sonra yeniden onlarla sözleşme yapılmasıdır. Ve hizmet sözleşmesi yapılmış, ayrıca gelir vergisi de ödenmiştir. Ancak Anayasa Mahkemesinin değerlendirmesi şu; diyor ki bununla ilgili ya serbest meslek kazanç makbuzu alacaktınız veyahutta yeniden bordroya alacaktınız. Yani bir hizmet verilmiş, bu personel burada çalışıyor ve personelin emeği karşılığı bir ödeme yapılıyor. Hani biraz evvel size okuduğum Anayasanın 69. maddesi var ya, gider amaca uygun mu? Gider amaca uygun. Çünkü o personel bu hizmeti vermiş. Burada hizmet veren personele ödenen para nedeniyle kardeşim bu usulsüz harcama.

Bir başka şey; Cumhuriyet Halk Partisi adına görev yapan parti yetkilileri gerek uçak bileti, gerekse kaldığı mekan, otel için yapmış olduğu faturalarda. Kendi adına yazdırmış, adres CHP Genel Merkezi yazmış. Hayır CHP Genel Merkezi denilecekti. Şahıs adına fatura tanzim edilmiştir. Onun için usulsüz harcamadır gibi kalemlerden oluşmuştur.

Değerli arkadaşlarım ayrıca, yine biraz evvel ifade ettiğim kimi Cumhuriyet Halk Partisi personeline emekli olurken emekli ikramiyesi yanısıra ihbar tazminatı da ödenmiştir. Bu ihbar tazminatının ödenmesini de Anayasa Mahkemesi geçmişteki ilke kararları doğrultusunda usule uygun bulmamıştır. Tabi bunları sürdürebiliriz bu örnekleri. Ancak bir bardak suda kıyamet koparılmak istenip Cumhuriyet Halk Partisini de kimi yolsuzluklar içerisine bulaştırmak isteyenler olabilir. Bu da çok doğaldır. Çünkü Türkiye'nin gündemini değiştirmek isteyenlerde var. Türkiye'nin gündeminde diğer siyasi partilerle ilgili kimi tartışmalar olurken birilerinin Cumhuriyet Halk Partisinde gündeme getirip tartışmak arzuları da var. Bunları doğal karşılayabiliriz. Ama dün basına açıklama yapan kimi siyasi parti yetkililerinin hiç kendi geçmişlerine, özellikle Anayasa Mahkemesinin mali denetimiyle ilgili hiç kendi geçmişlerine bakmaksızın ulu orta, kontrolsüz söyledikleri sözleri de hayret ve ibretle izledik. Tabi bunlar Türkiye'nin gündeminde vardı ama insanlar bazı şeyleri çok çabuk unutuyor.

Değerli arkadaşlarım, Anayasa Mahkemesinin 2004/19, 2005/24 sayılı kararı. Karar günü 1.12.2005. muhatap parti Adalet ve Kalkınma Partisi. İrat kaydedilen rakam 3 trilyon 304 milyar lira. Yine Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekili de bu konuda bir açıklama yaptığı için onunla ilintili olan bir karardan bahsedeceğim. Bu kararda gene Anayasa Mahkemesinin kararı. 22.10.2003 – 2001 yılı kesin hesabının incelenmesinde 88 milyar, 300 milyar. Bu da Milliyetçi Hareket Partisinin. Sadece AKP veya MHP değil geçmişte birçok partinin bu konuda mali denetimi oldu ve mali denetiminde Anayasa Mahkemesince kimi giderler kabul edilmediği için belirli rakamlar irat kabul edildi.

Şimdi buradan hareketle Cumhuriyet Halk Partisini töhmet altına sokmak isteyenler, Cumhuriyet Halk Partisini zorlayarak, yolsuzluklara bulaşık bir parti görüntüsü vermek isteyenler bilmelidir ki, Cumhuriyet Halk Partisinde hiçbir kişinin kursağından geçen bir tek kuruş haram lokma yoktur. Ve devam ediyorum, bu sadece şekil, usul veya yorum farkından kaynaklanmıştır. Ayrıca şunun da bilinmesini isterim ki, böyle iddialarla Cumhuriyet Halk Partisine çamur atma hevesinde olanların bu hevesleri, bu istekleri kursaklarında kalacaktır.

Değerli arkadaşlarım, Cumhuriyet Halk Partisiyle uğraşarak, Cumhuriyet Halk Partisini zor durumunda bırakacaklarını sananlar önce kendilerine bakacaklar. Önce kendi geçmişlerine bakacaklar ve acaba benim geçmişimde ne vardı diyecekler. Bunun Türkiye'nin içinde yaşanan yolsuzlukların ayyuka çıktığı, hat safhaya ulaştığı, dokunulmazlıklarının kaldırılmasından korkanlar veyahutta yolsuzlukları ve dokunulmazlık dosyalarını Türkiye gündeminden düşürmek için Türkiye'deki sistemi zorlayanlar, bu sistemden sonuç alınamayacağı endişesini taşıdıklarından Türkiye'de yeni af söylentilerini ortaya çıkaranlar önce bir kendi geçmişlerine bakacaklar. Cumhuriyet Halk Partisiyle uğraşmak yerine herkes kendi geçmişinin, kendi kirli, karanlık geçmişinin hesabını nasıl vereceğini düşünsün diyorum.

Bu konudaki açıklamalarımı burada noktalıyorum. Zannedirim Sayın Kılıçdaroğlu'da sizlere bu konuda düşüncelerini ifade edecek. Teşekkür ediyorum.

Kemal KILIÇDAROĞLU- Değerli basın mensupları, aslında ben dün düşüncelerimi kısmen aktarmıştım. Biz Anayasa Mahkemesinin kararlarına saygılıyız. Bir hukuk devleti varsa Anayasa Mahkemesi kararlarını uygulamak durumundayız.

Ancak Anayasa Mahkemesi kararlarının ayrıntıları konusunda pek fazla bilgimiz yoktu. Bugün o bilgilerin önemli bir kısmına ulaştık. Sayın Okay bunları anlattı. Yapılan harcamalar. Ama bu harcamaların bazıları Anayasa Mahkemesi tarafından kabul edilmemiş ve harcama bedelleri hazineye irat kaydedilmiş. Bu sadece CHP'ye özgü bir olay değil, biz çok uzun bir denetim süreci içerisinde 930 milyar liralık bir rakam hazineye gelir kaydediliyor ama AKP'nin daha kısa bir dönemi için 3 trilyonluk bir hazineye kaydedilen gelirin olduğunu da biliyoruz. Bu MHP içinde geçerli bir olay.

Bütün mesele şu değerli basın mensupları. Anayasa Mahkemesinin bu tür kararları ortaya çıktıkça her siyasal parti ondan ders alıyor. Dolayısıyla bir daha o tür yanlışlıklar yapmamaya kalkıyor. Az önce Sayın Okay'ın söylediği gibi parti yetkilileri görevlendiriliyor. Bunlar değişik illere gidiyorlar. E fatura alacaklar kendi adlarına alıyorlar. Adlarına alıp burada ödendiği zamanda örneğin Anayasa Mahkemesi bunları kabul etmiyor. Bunun yanında partide çalışan çok sayıda sigortalı işçiler var. Diyelim ki bunların bir ya sigorta primleri geciktiği zaman gecikme zamlarını Anayasa Mahkemesi kabul etmiyor. Dava açıldığı zaman mahkeme masraflarını Anayasa Mahkemesi kabul etmiyor. Az önce ifadede de ihbar tazminatı ödenmiş işçilere. Emekli olanlara ihbar tazminatı ödendiği için bu ödenmez diyor. Bunları ben siyasi partinin amacı olarak kabul etmiyorum diyor. Kabul etmiyor. Ama yapılan harcamaların hepsi belli. Kimlere yapıldığı belli, nasıl yapıldığı belli. Ama Anayasa Mahkemesi kendi penceresinden bu harcamaların bazılarını siyasi partiler açısından uygun görmüyor.

Dolayısıyla biz medyanın daha sağlıklı davranıp olayı daha sağlıklı irdeleyip haber ve yorum yapacağını düşünüyorduk doğrusunu isterseniz. O çerçevede, yani ortada bir yargı kararı varsa o karara herkes uyacaktır diye bir açıklama yapmıştım. Ama bugün bazı gazetelere bakınca sanki böyle CHP'de önemli yolsuzluklar varmışta hiç kimsenin haberi yokmuş gibi böyle pek çok kişileri bir araya getirip, konuşturup, onlardan yorum almak vs. falan. Bu doğru değil. Eğer bazıları kendi yolsuzluklarına meşruiyet kazandırmak için Anayasa Mahkemesinin bu kararını kullanmak istiyorlarsa hemen belirtelim yanılıyorlar. Çünkü burada herhangi bir kişiye sağlanmış özel bir çıkar yoktur. Ama birilerine bu ülkede siyasal gücü kullanarak özel çıkarlar sağlandığını gayet iyi biliyoruz. Bunların içinde bakanlar

var. Bunların için belediye başkanları var. Bunların içinde milletvekilleri var. Bunların içinde siyasal partinin, iktidardaki siyasal partinin yandaşları var. Bütün bunların hepsini biliyoruz. Onların hesabını veremeyenlerin CHP'den bunun hesabını sormaları için önce onların hesabını vermesi lazım.

Bakın biz, duyarlığımızı gösteriyoruz ve hemen basın toplantısı yapıyoruz. Bu konudaki duyarlığımızı sizlerle paylaşıyoruz. Çünkü biz yolsuzluklar konusunda duyarlılığa sahip olan ve konuda tarihsel kimliği, kültürü olan bir siyasal partiyiz. Biz isteriz ki, diğer siyasal partilerde aynı duyarlıkları gösterebilirler. Adalet ve Kalkınma Partisinin 3 trilyonu aşan bir rakamı hazineye gelir kaydedilirken niçin acaba o gazeteler manşetlere taşımadılar bunu? Bir engel mi vardı? Ama bakın biz çıkıp onlar bu konuda yolsuzluk yaptılar diye söylemedik. Neden? Ki o zaman biz denetlenmemiştik daha. Şunun için söylemedik. Çünkü siyasal partiler için alınan kararlar Anayasa Mahkemesi tarafından veriliyor, tartışmasız veriliyor, itirazı sözkonusu değil. Kendi ilke kararlarına uyulmayabilir. Harcamalar yapılmıştır. Dolayısıyla o çerçevede belli ödemeler yapılmıştır. Biz Kanaltürk dolayısıyla ne kadar suçlandık. Ne kadar ağır suçlandık. Peki ne oldu? Günlerce manşet atıp CHP'yi konuda suçlayanlar Anayasa Mahkemesi kararından sonra acaba kısmen de olsa Cumhuriyet Halk Partisinden özür dileme erdemini gösterecek mi bu arkadaşlar? Bu gazeteler başlık atıp, köşe yazarları veya başyazarları veya gazetenin birinci sayfasından küçük bir ibare olarak CHP'ye verdiğimiz haksızlık, yaptığımız haksızlık için özür diliyoruz erdemini gösterecekler mi?

Şimdi geldiğimiz noktada Cumhuriyet Halk Partisi geçmişinde olduğu gibi bugünde halkına, yurttaşlarına, basın mensuplarına, üniversitelere, bu konuda ilgi duyan bütün taraflara, sivil toplum kuruluşlarına, hem hesaplarını açmak, hem hesap vermek gibi sorumluluğu her zaman üstlenmiştir. Bundan hiçbir zaman çekinmedik.

Değerli basın mensupları, bu vesileyle bir şeyi bilginize sunmak isterim. Yapılan denetimler sonucu hazırlanan rapor CHP'ye gönderilmiyor, diğer siyasal partilere gönderildi mi, gönderilmedi mi bilmiyoruz. Dolayısıyla bu rapor konusunda şu sorulması lazımdı. Siz bu rapora ne diyorsunuz? Ve bizimde buna yanıt vermemiz lazımdı. Örneğin 98 yılında efendim işte bu konuda suç duyurusunda bulunan biziz, dava açan biziz, kişilerden icra takibi yapan biziz. Şimdi yargı kararına göre sanki biz suçlanmış gibi bir olay çıkıyor ortaya.

Değerli basın mensupları, yani ortada bir yolsuzluk var ve CHP bunun üstüne gitmiş. Üstelik daha ortada Anayasa Mahkemesi kararları yok. Dava açmışız, kişileri mahkum ettirmişiz, icra takibi yaptırmışız. Şimdi deniyor ki, efendim işte biz bunu hasılat kaydediyoruz hazineye. Olabilir. Eğer raportörün raporu ilgili siyasal partilere yüce mahkeme tarafından karara bağlanmadan önce bir gönderilip, bir de bizim görüşlerimiz oraya sunulsaydı sanıyorum kamuoyunda bu tartışmaların çoğu engellenmiş olacaktı. Çoğu ortadan kalkmış olacaktı. Ve yargılama süreci daha adil olacaktı. Şimdi biz görmediğimiz, bilmediğimiz bir rapor dolayısıyla bir anlamda medya aracılığıyla suçlanıyoruz. Ama biz edindiğimiz bazı bilgilerle kendimizi savunmaya kalkıyoruz. Keşke bu raporlar Anayasa Mahkemesi böyle bir geleneği başlatırsa bu vesileyle ona da seslenmiş olalım. Başlatırsa çok mutlu oluruz. Siyasal partilerin mali denetiminde düzenlenen raporlar siyasal partilere gönderilsin. Siyasal partiler görüşlerini bildirsinler. Elbette ki, Anayasa Mahkemesinin vereceği karara hepimiz saygı duyacağız. Gereğini de yapacağız. Katılırsınız veya katılmazsınız. Ama hukuk devletiyse hukuk devletinin gereğini de Anayasa Mahkemesi ve siyasal partiler yerlerine getirecektir.

Teşekkürler değerli basın mensupları.

Hakkı Süha OKAY- Bir hususu ilave etmek istiyorum. O da şu; örneğin yine edindiğimiz ve talep edilen bilgilere göre Genel Merkez bünyesi dışında çalışan kimi personele ücret alacağıyla ilgili açmış olduğu davalardan mahkeme kararına dayalı olarak yapılmış olan ödemeler. Bunlarda kabul edilmiyor. Yani personel çalışmış bir il veya ilçe binasında ücretini

alamamış veya sigortalı değil. Dava açmış, Cumhuriyet Halk Partisi davayı kaybetmiş çalıştığı için. Buda mahkeme kararına dayalı olarak ödenmiş. Bunlarda kabul edilmiyor. Örneğin trafik cezası. Genel Merkeze ait bir araç trafik cezası kesilmiş, ödenmiş. Bunlarda kabul edilmiyor.

Değerli arkadaşlarım, bir iki hususu da sizlerle paylaşmak istiyorum. Anayasa Mahkemesinin Kanaltürk'le ilgili verdiği kararı içine sindiremeyeceksin, onu eleştireceksin, ama diğer kimi usulsüz veya belgeye dayanmayan ödemelerle ilgili kısa açıklamasından da büyük mutluluk duyacaksın. Böyle bir çifte standart olmaz. O da Anayasa Mahkemesinin mali denetim kararıdır, öbürüde Anayasa Mahkemesinin mali denetim kararıdır. İşine geldiği gibi Anayasa Mahkemesi kararlarını benim için iyi olan, benim için kötü olan denemeyeceksin. Bunu içine sindireceksin. Birde malumunuz her işi anlayan, bilen AKP Genel Başkan Yardımcısı Bay Dengir, biz diyor internette, sayfada mali bilançomuz var diyor. Mali bilançoyu hepimiz biliyorsunuzdur. Bilmeyenlere de bir kez daha hatırlatayım. Gelir giderdir. Nihayetinde bir tablodur. Detay, hesap orada yer almaz. Ama şunu ifade edeyim. Cumhuriyet Halk Partisi bundan sonraki süreç için Cumhuriyet Halk Partisi kayıtlarını bir bağımsız denetim kuruluşuna teslim edecek ve o bağımsız denetim kuruluşu vasıtasıyla da ayrıca kendi iç denetimini bir kez daha yaptırarak.

Arkadaşlarım, katıldığınız için teşekkür ediyoruz.

Soru: Yani bir muhasebe şirketine mi?

Hakkı Süha OKAY- Bir bağımsız denetim kuruluşuna.

Kemal KILIÇDAROĞLU- Kamunun yetki verdiği bağımsız dış denetim kuruluşları sermaye piyasası kurulunun yetki verdiği, yetkilendirdiği kuruluşlardır. Tıpkı bankaların denetimleri nasıl bağımsız dış denetim kuruluşları tarafından yapılıyorsa Cumhuriyet Halk Partisinin de hesaplarını bundan böyle bir bağımsız dış denetim kuruluşuna ayrıca denetletecektir her yıl.

Soru: Bu olay Refah Partisinin kayıp trilyon davasıyla ilişkilendirildi ne diyorsunuz?

Hakkı Süha OKAY- Hatırlıyorsanız partinin kapatılma kararının çıkacağı anlaşıldığında hazineden alınan yardım bir anda Refah Partisi üst yönetimi tarafından kimi parti yöneticilerine, yani il ve ilçe başkanlarına dağıtıldı sahte belgelerle. Faturasız yoktu. Oysa bizim yaptığımız harcamaların tamamı banka kayıtlarıyla sabit. Yeri sabit. Ben bunu kabul etmiyorum diyor. Yani Refah Partisiyle hiç alakası yok. Ama birilerinin aklından bu geçiyorsa veya kimi fantezi hukuk yorumları olursa, hatta bundan kiminiz Sayın Genel Başkanımıza kadar sorumluluk düştüğü ifade ediliyorsa. Bunlar açıkçası hukuk bilmezlik değil. Bu kasten bilgi kirlenmesi yaratmak, kafalarda kargaşa yaratmak içindir. Burada herkese görev düşüyor. Özellikle basın mensuplarına çok daha fazla görev düşüyor.

Soru: Ulustaki bir binanın ya da yerinin satılması karşılığında bir şeyiniz var mı? O nedir?

Kemal KILIÇDAROĞLU- Bilgi sunayım değerli arkadaşlar. Biliyorsunuz 1980 sonrası siyasi partiler kapatıldı. Kapatılınca bütün malvarlıkları hazineye intikal etti. Daha sonra bir yasa çıktı ve siyasi partilerin hazineye devredilen mal varlıkları tekrar siyasi partilere iade edildi. Şimdi Anayasa Mahkemesi diyor ki, siz devredilen bu gayri menkulleri niçin demirbaş defterine kaydetmediniz. Bizim arkadaşlarımızda biz bunları devraldık ama bir bedel ödemedik. Bedel ödemediğimiz için karşısına bir rakam yazamadık. Çünkü bunlar bize bedelsiz verildi hazine tarafından. Daha önce almıştık. Ama her yıl, her siyasi partide olduğu gibi bizde bütün gayri menkullerimizin listesini Anayasa Mahkemesine göndeririz. Bu listeler orada var. Burada demirbaş defterine yazılmaması eleştiri konusu yapılıyor. Demek ki, demirbaş defterine yazmak, karşısına da belki bir not düşmek gerekiyor. Hazineden

devralınan gayri menkuller diye. Bu sadece Ulustaki bina değil, aşağı yukarı o dönemde partinin el konulan daha sonra iade edilen bütün taşınmazları için geçerli olan bir düzenleme.

Birde tabi defteri kebir ve yevmiye defteri, defteri kebirin onaylanmadığına dairde bir uyarı var Anayasa Mahkemesi tarafından. Defteri kebir Türk Ticaret Kanununa göre tasdiğe tabi olan defterlerden değil. Ama Anayasa Mahkemesinin bu uyarısı dikkate alınarak ve bundan sonra defteri kebirde noterde onaylatılır tabi yani. Eğer bu bir hataysa, bu hatayı da Anayasa Mahkemesi kararı çerçevesinde diyeceğiz ki bundan sonra onaylatacağız ve kabul edeceğiz.

Soru: Bu bağımsız denetim kuruluşlarının bir çok şirketi, holdingi denetliyor onu biliyorum da. Siyasi partilerden bunu yapan var mı?

Kemal KILIÇDAROĞLU- Başka siyasal partiler bildiğim kadarıyla yok bağımsız dış denetimi kendi hesaplarına tabi tutturan. Ama belki CHP bu geleneği başlatır. Diğer siyasal partilerde kendi hesaplarını bağımsız dış denetim kuruluşlarına denetletirler. Bu parti açısından da büyük katkı sağlar. Çünkü yapılan denetimlerin Anayasa Mahkemesinin ilke kararları çerçevesinde ne kadar sağlıklı olup olmadığını, varsa hatalarımız Anayasa Mahkemesi sürecine, mali denetim sürecine girmeden de bunlar düzeltilebilir ve bu tür usulsüzlüklerde belki giderilmiş olur.

Soru: Hukuki açıdan bunu bilmediğim soruyorum. Şimdi Anayasa Mahkemesi bu kararı verdi hazineye aktarılması gerektiği, kesin karar. Suç duyurusu var. Bu suç duyurusunun sonucunda ne olur? Yani suç duyurusunun ardından nasıl bir süreç işleyebilir? Mahkeme dava açar mı? İşte savunmamı yapılır?

Hakkı Süha OKAY- Tabi, tabi. Yani suç duyurusu hangi konuda olursa o konu kısa açıklamanın içeriğinden anlaşılıyor. Ona bakarız ona göre doğrudan savcılığın işidir. Bu değerlendirilir.

Soru: Hesapları kamuoyuna ilan etmenin yöntemleri

Hakkı Süha OKAY- Şimdi bunu işte o bağımsız denetim kuruluşu raporlarını açıklayabiliriz. Yani bir bilançonun açıklanması 4 rakamın yazılması değildir. Ama mali denetimi yaptırırız, açıklarız. Ondan sonra Anayasa Mahkemesinin mali denetimi tabi çok doğal ki, anayasadan doğan hakkıdır devam edecek. Ama şeffaflığımızı anlatmak anlamına, Cumhuriyet Halk Partisinin bu konuda ne kadar Anayasaya ve Siyasi Partiler Yasasına uygun davranışını kanıtlamak adına bir kez de bizde bunu kendi iç denetimimiz olarak yapmayı düşünüyoruz.

Soru: Sayıştay'dan gelen bilgilerin sızdırıldığını söylemişsiniz. Kim sızdırıyor, bir saptamanız var mı?

Hakkı Süha OKAY- Valla sızıntıyı teslim alanlar belli. Hangi gazetelerde o sızıntıyı görüyorsunuz belli.

Kemal KILIÇDAROĞLU- Şöyle daha net bir ifade kullanalım belki. Sadece CHP'de olup Anayasa Mahkemesi Başkanlığı tarafından istenen bir belgeyi CHP Anayasa Mahkemesine göndermiştir. Ama bu belge medyada yer almıştır. Partiden bunu isteyen bellidir, Anayasa Mahkemesine götürülen bellidir.

Hakkı Süha OKAY- Ama yer aldığı medyada Star TV, gazetesi.

Kemal KILIÇDAROĞLU- Yani yer alan gazetelerde bellidir evet.

ABD, İRAN'I VURMAYA MI HAZIRLANIYOR?

ABD'nin büyük stratejisine göre Washington, Körfez bölgesinde çıkarları nedeniyle tek başına hareket etme serbestisine her zaman sahip olmalı ve bu serbestiyi sınırlayıcı hiçbir gücün oluşmasına izin vermemelidir.

Kendi iç keşmekeşinin girdabına yakalanan Türkiye pek farkında değil ama, ABD'nin gündeminde başkanlık seçiminin yanında en önemli yere "**Bush İran'ı ne zaman vuracak?**" tartışması oturmuş bulunuyor. Böyle bir saldırının gerçekleşmesinin ise Türkiye'yi Cumhuriyet tarihinin en çetin kararıyla karşı karşıya bırakacağı muhakkak... İlginç olan, Washington'ın İran'ı artık uluslararası terörün odağı olarak göstermeye başlaması ve Irak'taki başarısızlığının temel nedeni olarak Tahran'ı suçlamasıdır. Nitekim, ABD'nin Irak Büyükelçisi **Crocker** ve halen Merkezi Kuvvetler Komutanlığı'na atanmış olan Orgeneral **Petraeus**, Kongre'de yaptıkları açıklamalarda, İran Devrim Muhafızları ve Kudüs Gücü'nün, Irak'taki anti-Amerikan grupları silahlandırdıkları ve eylemlere yönelttiklerini vurguladılar.

Arkadan Dışişleri Bakanı **Condoleezza Rice** bu suçlamalara çok daha ciddi bir boyut kazandırarak İran'ı uluslararası terörizmin baş destekçisi olarak ilan etti: **Rice'a göre, İran, Lübnan'da, Filistin'de, Afganistan'da ve Irak'ta terörist güçleri eğitiyor, finanse ediyor ve silahlandırıyor, bu şekilde dünya barış ve istikrarına karşı bir numaralı tehdidi oluşturuyor.** Başkan Bush ile Başkan Yardımcısı **Cheney** ve Cumhuriyetçi başkan adayı **McCain** de tehdit yansıtan bir söylemle İran'ı baskı altında tutuyorlar. Bu koroya son olarak Demokrat başkan adayı **Barack Obama** da katıldı.

Bush yönetiminin, kamuoyunu İran'a karşı bir saldırıya hazırlarken, bu süreçte Kongre'ye de bilgi vermesi gayet normal. Nitekim dört önde gelen senatöre bu konuda bir brifing düzenleniyor. Ancak, bazı bilgiler basına sızınca ve bunlar çeşitli kaynaklardan teyit edilince, Bush'un planının ana unsurları belli oluyor. **Buna göre, İran Devrim Muhafızları ile Kudüs Gücü'nün garnizonları ve üretim te- sisleri füzelerle ve hava bombardımanıyla ağustosta vurulacak. Plan, Irak'taki ABD karşıtı gruplara ve Şii milislere, Hizbullah'a, Hamas'a ve Taliban'a roket, silah ve çeşitli mayın ve bombalar üreten fabrikaların da imha edilmesini öngörüyor.**

Yani bu operasyon, **İran nükleer te- sislerine yönelik bir harekât değil, sınırlı ve İran'ın bünyesindeki terörist güçlere yönelen bir müdahale niteliğinde olacak.** Operasyonun sınırlı olması nedeniyle, ABD planlamacıları, İran'ın buna karşılık vermeyeceğini ve Körfez'deki Amerikan hedeflerine veya İsrail'e saldırmayacağını, zira saldırdığı takdirde, ABD'nin müdahalesinin çok daha sert olacağını bilmesinin Tahran'ı mukabele etmekten caydıracağını hesap ediyorlar.

Operasyonu bu şekilde sınırlamaktan Bush yönetiminin beklentileri şunlar olabilir. Birincisi, kamuoyunu fazla ürkütmemek ve büyük bir risk altına girildiği izlenimini vermemektir. İkincisi, öngörülen operasyonla İran'a kuvvetli bir şamar atarak ona bir ders vermek ve böylece, hem Cumhuriyetçi aday McCain'in seçilme şansını arttırmak hem de Tahran'ı nükleer silah programı konusunda uysal davranmaya zorlamaktır. Üçüncüsü, hedefin bu şekilde tarifıyla mevcut yasalar çerçevesinde Kongre'den savaş ilanı için izin alınmasına ihtiyaç duyulmadan İran'daki söz konusu hedeflerin vurulmasıdır...

Bush yönetimi, her ne kadar İran'a askeri müdahaleyi kamuoyuna fazla riskli olmayan bir ambalajla sunmayı tasarlasa da, İran'ın ABD bombardımanına fiilen karşılık vermeyeceğinin

ve savaşın tırmanmayacağına hiçbir garantisi yoktur. Washington'ın da bu konuda başka türlü düşünmesi mümkün değildir. **Bu bakımdan, sınırlı operasyon yaklaşımını "bir göz boyama" veya kapsamlı bir savaşın ilk aşaması olarak görmek gerçekçi olur.**

Kanımızca, Bush yönetimi, İran'ın da mukabelesinden yararlanarak savaşı istediği gibi tırmandırmayı, nükleer tesislerle birlikte, İran'ın füzelerini, zırhlı birliklerini, hava ve deniz kuvvetlerini ve bazı anahtar sanayi tesisleriyle altyapısını imha etmek suretiyle, bu ülkeyi önümüzdeki 10-15 yıl için kötürüm bir hale getirmeyi ve Amerika'nın Körfez'deki hâkimiyetine meydan okuyan bir güç olmaktan çıkarmayı öngörmektedir.

ABD'nin büyük stratejisi

ABD'nin İran'a yönelik stratejisi, '**büyük stratejisi**'nin ayrılmaz bir parçasıdır. Bu nedenle, yukarıda belirttiğimiz olasılıkların **büyük strateji** perspektifinden değerlendirilmesi ne ölçüde gerçekçi olduklarına ışık tutacaktır. **Büyük strateji, Amerika'nın bölgedeki enerji kaynaklarının kontrolünde tekele sahip olmasını sağlamaya yönelik tüm politikaları ve önlemleri içerir.**

Büyük stratejiye göre, ABD Körfez bölgesinde enerji alanına ilişkin çıkarları açısından tek başına hareket etme serbestisine her zaman sahip olabilmeli ve bu serbestiyi sınırlayıcı veya engelleyici başka hiçbir gücün oluşmasına izin vermemelidir. Diğer bir deyişle, bu bölgede ABD'den başka bir devlet, dengeleri değiştirecek güce erişememelidir.

Ne var ki, 2003 Mart'ında Bush yönetiminin Irak'a başarısız müdahalesi sonucunda, Körfez bölgesinde dengeler bozulmuş ve bunun sonucunda İran Ortadoğu'da hegemonya kurmaya aday ve ABD'ye meydan okuyabilecek bir güç olma yolunda ciddi mesafe kaydetmiştir. Nitekim, Tahran'ın, Irak'ta devletin her kademesinde etkili olması ve bu ülkenin istikrarına gayet güçlü müdahale imkânlarına sahip bulunması, İsrail'e karşı savaşta kendini kanıtlayan Hizbullah üzerindeki tartışılmaz etkisi, bölge devletlerinde yaşayan bazı Şii toplumlar üzerindeki nüfuzu, Hamas ve Taliban ile ilişkileri, İran'ın bölgede ABD'nin çıkarlarına ciddi boyutlarda zarar verme potansiyeli kazandığını ortaya koyuyor. Bu durum Amerika açısından kabul edilemez bir tehdit yaratmıştır.

ABD'nin ciddi basın organları, **Başkan Bush'un Tanrı'nın kendisine İran'ı vurma misyonunu verdiği inandığını yazdıkları zaman, Başkan'ın bazen mistik bir anlayışla ve inancından aldığı ilhamla siyasi kararlar verdiği bilindiğinden bu haber yadırganmamıştı.** Ancak, İran'la ilişkilere her ne kadar inanç penceresinden baktığına inanılsa da, Beyaz Saray'ın İran'ı vurma konusunu şöyle bir mantığa da oturttuğu biliniyor: (1) Nükleer silaha sahip bir İran her türlü çılgınlığı yapabilir. (2) Evet, İran'ı vurmanın riskleri yüksek ve bedeli ağırdır. (3) Fakat şimdi bu konuda bir şey yapmazsak, birkaç yıl sonra çok daha riskli bir durumla karşılaşacağız ve ödeyeceğimiz bedel çok daha ağır olacaktır.

Bu gerilim ortamında dikkati çeken bir gelişme, Demokrat başkan aday Obama'nın da birden söylemini değiştirerek İran'a operasyon konusunda şahin kesimin temsilcisi Cumhuriyetçi aday McCain'le aynı paralelde konuşmaya başlamasıdır. Bu davranış üç noktaya işaret ediyor. Birincisi, Obama'nın operasyona gerçekleşmesi olası bir gelişme olarak baktığı ve İran vurulursa bunun seçime etkisinin sadece Cumhuriyetçiler yararına olmasını önlemek istediğidir. İkincisi, İran'a saldırının seçim sürecinde bir hamaset yarışına yol açacağıdır ki, bundan sağlıklı ve akılcı bir sonuç beklenemeyeceğidir. Üçüncüsü ise, operasyon seçim döneminde gerçekleşmez ve Obama başkan seçilirse, neoconlar ile İsrail'in aşırı sağının yeni ABD yönetimini kendi gündemlerine mahkûm etmiş olacaklarıdır.

Şükrü M. ELEKDAĞ CHP İstanbul Milletvekili

